

Blaga Mihoc
Florina Ciure

Tipărituri Chirilice

în colecția de carte veche a
Muzeului Țării Crișurilor (1643-1859)

Catalog

Blaga Mihoc
Florina Ciure

Tipărituri Chirilice

în colecția de carte veche a
Muzeului Țării Crișurilor
(1643-1859)
Catalog

EDITURA MUZEULUI ȚĂRII CRIȘURILOR
ORADEA | 2017

Descrierea CIP a Bibliotecii Naționale a României

MIHOC, BLAGA

**Tipărituri chirilice în colecția de carte veche a Muzeului Țării
Crișurilor : (1643-1859) : catalog / Blaga Mihoc, Florina Ciure. - Oradea :**
Editura Muzeului Țării Crișurilor, 2017

Conține bibliografie. - Index

ISBN 978-606-8925-03-5

I. Ciure, Florina

017.1

094

Tehnoredactare și coperta: Lucian Mărcușiu

Motto:

„Face mult, cine face puțin, dar
face ceea ce trebuie să facă; nu
face nimic, cine face mult, dar nu
face ceea ce trebuie să facă”

(Ioan Georgescu)

Cuprins

„Carte pre limbă românească” (Aurel Chiriac).....	7
Prefață (Blaga Mihoc).....	9
Descrierea cărților.....	15
Bibliografie.....	240
Indice.....	243

„CARTE PRE LIMBĂ ROMĂNEASCĂ”

„Diintru cât s-au îndurat Dumnezeu diintru Mila Sa de ne-au dăruit dăruim și noi acest dar limbii românești, carte pre limba românească, întâiu de laudă lui Dumnezeu, după acea de învățatură și de folos sufletelor pravoslavnici. Să iaste și de puțin preț, iară voi să o priimiți nu ca un lucru pementesc (pământesc – n.n.) ce ca un odor ceresc, și priînsă cetind pre noi pomeniți și întru ruga voastră pre noi nu uitareți și hiți sănătoși”. Fragmentul acesta aflat în *Cuvânt împreună cătră toată semenția romenească* din *Cazania lui Varlaam* (Iași, 1643) definește cu exactitate condițiile *juneții* tipăriturilor în limba română, dar și munca depusă de cei doi acribioși cercetători, Blaga Mihoc și Florina Ciure, autorii acestui catalog, intitulat *Tipărituri chirilice în colecția de carte veche a Muzeului Țării Crișurilor (1643 – 1859)*, născut parcă din zicerea latinească *do ut des* (dau ca să-mi dai), în sensul primirii de către ei, prin studiul cărților vechi, a darurilor spirituale pe care trebuie să le dea mai departe, iar noi, beneficiarii trudei și înțelepciunii – atât a celor din vechime, cât și a celor de azi – trebuie să primim rezultatul muncii lor, așa cum cerea Varlaam, în urmă cu aproape patru veacuri, ca pe „un odor ceresc”.

Nu trebuie să uităm sincronizarea admirabilă

pe care spiritualitatea românească a reușit-o în jurul anului 1500. Dacă, după apariția tiparului, între 1450 și începutul secolului al XVI-lea, în marile centre europene s-au tipărit primele cărți (incunabule), și pe teritoriul actual al României tiparul a fost introdus imediat după anul 1500. Ieromonahul Macarie, care a învățat meșteșugul tiparului la Veneția, a început această activitate la Târgoviște, capitala Țării Românești, sprijinit de domnitorul Radu cel Mare. Prima carte tipărită a fost în 1508, *Liturghierul lui Macarie*. I-au urmat *Octoih slavon*, 1510, și *Tetraevanghelier slavon*, 1512, care au circulat, nu doar în Țările Române, ci s-au păstrat și în mănăstiri ori în importante biblioteci din întreaga Europă. *Junețea* tipăriturilor în limba română e, înainte de toate, „de laudă lui Dumnezeu”, adică tălmăcirile în limba română a unor texte bisericești. E acesta un model universal al întemeierii unei culturi, căci nicio limbă nu improvizează de la bun început, nu se așază temeinic decât începând cu traducerea unor texte esențiale. E un „canon” obligatoriu, o etapă peste care nu se poate sări, tot acest *transfer de idee*, de conținut, dinspre alte culturi către propria limbă, înnobilând-o, îmbogățind-o, dându-i valențe nebănuite și descoperindu-i subtilități expresive nerelevante

până atunci. Traducerile despre care vorbim aici sunt, deci, atât un dar, cât și o dăruire. *Junețea* tipăriturilor în limba română, din care o parte e cuprinsă în catalogul realizat de Blaga Mihoc și Florina Ciure, reprezintă începutul existenței noastre ca „patrie spirituală”. Altfel spus, cu vorbele unui filosof român: „A traduce devine la un moment dat aventura pe care trebuie să o trăiască orice limbă și aceasta este, în prima parte a istoriei unei limbi, misiunea ei cea mai înaltă”.

Un crâmpoi din această aventură a spiritului (limba este modul în care fiecare popor își trăiește propria epifanie) este cuprins în această lucrare, care conține prezentarea a 87 de cărți vechi românești, tipărite cu litere chirilice. Apariția lui era, pentru punerea în circuit a valorilor muzeale, stringent necesară. Dincolo

de aceasta nu avem însă cum să nu remarcăm profesionalismul cu care a fost întocmit de către cei doi autori. Cu o rigoare științifică dublată de o trainică cultură în domeniu și o dedicare aparte, trăsături care i-au urmărit în tot ceea ce au făcut până acum, Blaga Mihoc și Florina Ciure au dus la bun sfârșit cercetarea lor, dăruind tiparului și prin aceasta nouă tuturor, o lucrare care ține de *exemplaritate*. Bogăția de informații, lucrul atent și documentat cu materialul tipărit pe care l-au avut la dispoziție, structura clară a textelor fac din catalog o carte utilă, nu doar specialiștilor, ci și celor care vor să afle câte ceva despre tipăriturile vechi românești și despre „așezarea în lume” a limbii române.

Aurel CHIRIAC

Prefață

În colecția de carte veche de la Muzeul Țării Crișurilor se găsesc mai multe cărți tipărite în limba română, cu alfabet chirilic, majoritatea religioase, apărute între 1643-1830, și doar câteva după această dată. În catalogul de față, prezentăm un număr de 87 dintre acestea, din păcate puține dintre ele păstrate într-o stare de conservare bună. Comparându-le cu cărțile străine, tipărite în alte limbi, vom constata cu ușurință că sunt cu mult mai deteriorate decât cele dintâi, multe fiind lipsite de coperte, având filele rupte, pătate sau zdrențuite. Faptul acesta demonstrează că uzitarii lor, preoții și *cantorii-docenți* sau învățătorii, le-au mânuit cu neglijență, dar și că numărul lor era mic, și de aceea întrebuințarea lor mai intensă, urmată, cum se poate constata, de deteriorări puternice.

Se află, între acestea, multe cărți bisericești, tipărite în Țările Române, achiziționate în majoritatea lor de la locuitorii din Transilvania. Ele au fost vândute în această provincie de către călugării de la mănăstirile din Moldova și Țara Românească, mulți dintre ei mistuiți de *focul credinței*, obsedați de propensiunea misionară sau „scrântiți întru Domnul”, cum îi caracterizau exegeții. Ei soseau de peste munți călare pe asini, având în desagii țesuți din lână groasă sau din pânză icoane și cărți pe care le

vindeau de regulă preoților, dar câteodată și unor săteni din parohii. Când aceștia nu dispuneau pe loc de sumele necesare pentru achiziționarea cărților, foarte scumpe pe atunci (se știe, de exemplu, că *Biblia de la Blaj*, apărută în 1795, s-a vândut cu 60 de florini, în timp ce un *tuluc* sau bou tânăr costa 5 florini), vânzătorul poposea în parohiile lor, până reușeau să le adune. Contribuiau, deci, la cumpărarea lor, și membrii comunității. Aceștia strângeau diferite produse, de obicei cereale și alimente (ouă, slănină etc.) sau obiecte manufacturate pe plan local, pe care le vindeau la târguri sau direct unor întreprinzători locali, ca să poată aduna banii necesari scopului amintit.

Așa au ajuns în Bihor o mulțime de exemplare din lucrarea *Carte Românească de învățătură dumenecelă preste an și la praznicelă împărătești...*, tipărită la Iași în 1643. În zilele noastre, în „Țara Crișurilor” se găsesc un număr de 39 de exemplare din această „cea mai frumoasă carte românească de învățătură imprimată de români în decursul evului mediu”, așa cum scrie istoricul Florian Dudaș¹, dintre care unul, și acela incomplet, prezentat în acest catalog, în colecțiile Muzeului Țării Crișurilor. Așa cum se arată în *Catalog*, acest

¹ Florian Dudaș, *Vechile tipărituri Românești din Țara Bihorului*, vol. I [1536-1760], Editura de Vest, Timișoara, 2007, p. 41.

exemplar a fost folosit în satul Hotar de lângă Ștei (județul Bihor) și are pe el câteva însemnări, fără prea mare importanță. Acestea ne arată că a fost utilizat la oficierea serviciului divin și la predarea în școală, de către proprietarii cărora pe rând le-a aparținut, „cântăreții” (respectiv dascălii) Pavel Găvrilă, George Rugea și Clepce Petru. Prezența acestei cărți în Bihor demonstrează legăturile cultural-religioase dintre comunitățile românești de aici și cele de unde aceasta provenea. Ea poate fi expusă cu succes în expoziția de bază a Muzeului, la capitolul privind istoria instituției ecclesiale românești din zonă.

Aceluiași scop i-ar putea servi și așa-numita *Pravilă* a lui Matei Basarab, tipărită în 1652 și cunoscută și sub numele prescurtat de *Îndreptarea legii*, din care în colecția Muzeului se află un exemplar, prezentat în acest catalog. Exemplarul a aparținut odinioară satelor Cărpinet și Leheceni din județul Bihor și este incomplet. A fost cumpărat de către un preot pe nume Stănilă și lăsat moștenire fiului acestuia, tot preot și el, numit Frățilă. De la el, în primii ani ai secolului al XVIII-lea, a ajuns în mâna fiului lui, care era tot preot, numit, asemenea bunicului său, tot Stănilă. Iată, deci, un parcurs normal al circuitului acestei prețioase cărți, achiziționate în cele din urmă de către muzeu, după ce aparținuse, vreme îndelungată, unei adevărate dinastii de preoți. Ultimul dintre aceștia, amintitul Stănilă, este și autorul însemnării din care aflăm numele cumpărătorului, și el ne informează că s-a preoțit la 1705 și că are 5 copii, pe Mihai, Bălașa, Maria, Mihalcea și Neramza, botezați, pare-se, nu doar urmând exemple biblice, ci și după „modele” aduse din Țările Române. Aflăm, din însemnările de pe această carte, întâmplări legate de greutățile întâmpinate de preoți atunci când încercau să repare lăcașele de cult, dar și că în anumite perioade au existat

calamități naturale sau epidemii, care făceau ravagii printre locuitori. Lucrarea aceasta a fost, în decursul anilor, un îndreptar pentru aplicarea justiției, indicând felul în care trebuiau să fie pedepsite anumite infracțiuni, mai ușoare sau mai grave. Pedepsele mai mici prevăzute în *Pravilă* le aplicau preoții, juzii (primarii) sau cnejii (șpanii) români, iar cele mai mari nobilul (episcopul) locului sau principele (regele) țării, adică puterea statală (erarială).

Au circulat în Transilvania și cărți religioase bilingve, adică tipărite în limba română (cu caractere chirilice) și greacă (cu litere grecești), una dintre ele fiind o *Evanghelie* ieșită de sub teasurile tipografiei de la București, a mitropoliei, în 1693, prezentată în acest catalog. Ea provine din Valea Mare (județul Bihor) și a fost cumpărată de către un enoriaș din localitate, pe nume Olaru Toader, și dată bisericii de aici, cu specificarea, așa cum rezultă dintr-o însemnare făcută pe ea de preotul Isaia Condrovici din Topa, în 27 septembrie 1797, ca preoții din sat să-i pomenească (și să se roage pentru ei) pe cumpărători și pe toți urmașii lor. Cu textul imprimat pe două coloane în roșu și negru, lucrarea are un aspect estetic plăcut și o copertă pe măsura acestuia. Pe versoul filei cu pagina de titlu a fost imprimat, alături de stema lui Constantin Brâncoveanu, și un fel de „Poemation”, dedicat lui. Acesta, ca și alte versuri de pe alte cărți descrise în catalog, oferă specialiștilor din domeniul istoriei literaturii, mostre peremptorii, care dau seamă despre nivelul de dezvoltare a limbii literare românești din epoca lui Constantin Brâncoveanu.

Aceluiași scop îi servește, alături de altele, de astă dată, o carte tipărită în Transilvania, la Bălgrad (Alba Iulia) în 1699, intitulată *Chiriadromion* sau *Evanghelie învățătoare*. Ea este, după expresia unor cercetători avizați, „cea mai importantă carte românească de învățătură apărută în decursul evului mediu

în Transilvania... lipsită de influențe calvine sau catolice”². După tipărire, o mulțime de exemplare din această lucrare au fost aduse în Bihor de la Bălgrad, cu căruțele peste Dealul Mare, prin Beiuș, la Oradea. Câteva dintre ele au fost vândute pe drum, deși costau câte 40 de florini bucata, iar restul au fost depozitate la Velența, pe atunci o localitate separată de Oradea, dar astăzi înglobată în oraș, în clădirea vechii episcopii de aici, unde locuiau preotul Gheorghe Seremi, fratele mitropolitului Atanasie, și logofătul mitropolitan Ianăș. De aici cărțile au fost difuzate în mai multe localități din zonă. Dintre cele vândute pe drum, un exemplar a ajuns în satul Călugări, de lângă Vașcău, și pe el au făcut însemnări protopopul ortodox al Beiușului, Ioan Ștef, în 12 martie 1792, când a verificat prezența cărții în parohie la fața locului, și profesorul Titus Livius Roșu, în 4 octombrie 1944, în împrejurări tragice. Acesta fugise din Beiuș, urmărit de NKVD-ul sovietic, către care fusese pârât de un evreu din oraș că este naționalist român antisemit și antibolșevic, și la data arătată poposise în casa preotului A.V. Florea din Călugări, notând pe fila 327 a *Chiriadromionului* din 1699 următoarele: „Anul de la nașterea D(omnu) lui Isus Hristos 1944, oct(ombrie) 4, când împlinesc eu 36 ani, mă aflu în pribegie, fără patrie și fără acoperământ, an când marea Armată Roșie a pus stăpânire pe noi. Plec în lume cu gândul la D(umne)zeu și cu conștiința împăcată că toată truda și viața mea le-am închinat Neamului meu, pentru luminarea și fericirea lui. Nu urăsc pe nimeni, nici un neam. Celor rămași acasă, pentru jertfa adusă pentru mine, le cer iertare și am credința că ne vom întâlni, dacă nu aici, în împărăția lui D(umne)zeu. Doresc Neamului meu ca după acest crunt război, să aibă pace îndelungată și fericire. Mor cu sufletul împăcat. Îl rog pe părintele A.V.

² *Ibidem*, p. 171.

Florea ca de azi începând, să cetească molitva de la morți pentru odihna sufletului meu în toate duminicile, dacă nu va uita. Și acum sloboade, D(oam)ne pe robul tău. D(oam)ne păzește Țara și pe părinții și frații mei. Amin. În sat, în Călugări. T(itus) Livius Roșu”³. Din fericire, autorul acestei însemnări a scăpat de primejdie și a viețuit încă 54 de ani, adică până în 1999, el fiind autorul mai multor lucrări de istorie, între care una și despre însemnările de pe cărțile vechi românești din Bihor⁴.

În acest catalog sunt prezentate două exemplare din *Chiriadromionul* de la Bălgrad, unul aproape complet, căci din el lipsește o singură filă, cea cu numărul 415, și celălalt fără trei file, dintre care una cu titlul lucrării. Proveniența celui dintâi este necunoscută, dar cel de-al doilea a aparținut, așa cum o demonstrează însemnările de pe el, parohiei din Batăr (județul Bihor).

Prezența mai multor exemplare din această carte în localitățile transilvănene, nu multe, însă păstrate în stare bună, i-a făcut pe specialiștii din București să n-o includă în categoria *obiectelor de tezaur*, ci doar în cea a celor de *fond național*, pe nedrept credem noi. Și socotim că această nedreptate se încadrează în categoria celor mai largi, definite de unii sociologi ca fiind *acte de neînțelegere de către cei din Vechiul Regat a chestiunilor legate de istoria (și civilizația) Transilvaniei*. Și într-adevăr e greu, în ce ne privește, să admitem că această monumentală carte a fost astfel categorisită de specialiștii bibliologi, așa cum am arătat mai sus, aceiași care au introdus, bunăoară, din nu știu ce motive, între valorile de tezaur național insignifianta lucrare cu titlul „Regula Tragedie în cinci acte din limba germană traduse de D.I. Vhekhereskul București în Tipografia lui

³ *Ibidem*, p. 52.

⁴ Titus L. Roșu, *Însemnări și inscripții bihorene*, vol. I-II, Editura Universității din Oradea, 1999, 288 p.

Eliad 1834”.

Există în colecția de carte veche a Muzeului și trei cărți publicate de către celebrul Antim Ivireanul (cca 1640/50 - 1716), numite, după numele său, *iviriene*, redactate într-o limbă românească aleasă și tipărite îngrijit, cu litere roșii și negre. Este vorba de *Noul Testament*, de un *Ceaslov* și de un *Molitvelnic*.

Noul Testament provine din comuna Șușturogi și a aparținut, așa cum o demonstrează însemnările de pe paginile sale, familiilor Tonca și Tancoș. *Molitvelnicul* a circulat între comunele Cetea și Aștileu și are pe el câteva însemnări făcute de preoții și cantorii Ioan Antonovici și Ioan Bodișan. *Ceaslovul* a fost utilizat în comuna Șumugiu, de către preoții și dascălii Mihail Pop, Petru Achim și Georgiu Fane. Aceste cărți au pe ele gravuri de mare frumusețe artistică, iar pe ultima, adică pe *Ceaslov*, și o poezie encomiastică, cu versuri stângace, dedicate domnitorului muntean Ștefan Cantacuzino (1714-1716), urmașul pe tron al lui Constantin Brâncoveanu (1688-1714).

Am descris în acest catalog și alte cărți, scrise cu alfabet chirilic, majoritatea religioase și câteva istorice, unele de formate mai mici, altele de formate mai mari, cum sunt, dacă ne referim la cele dintâi, liturghiile, ceasloavele, octoihurile, acatistele, polustavele, predicile și altele, de natură istorică. Între acestea intră opt liturghii (una din 1728, una din 1729, una din 1741, una din 1756, una din 1798, două din 1747 și una apărută după 1830), opt psaltiri (una din 1745, două din 1756, una din 1764, una din 1791, una din 1793, una din 1817 și una din 1847), șase ceasloave sau orologhiere (din 1715, 1753, 1778, 1825, 1833, 1859), trei octoihuri (din 1760, 1763, 1846), cinci molitvelnice sau euhologhiioane (unul din 1706, două din 1749, unul din 1758, unul din 1784), două polustave (ambele

din 1807), trei acatiste (din 1786, din 1791 și din 1838), un coligat cu *Predicile* lui Petru Maior (trei volume, unul din 1809, unul din 1810, unul din 1811), *Didahiile* acestuia (două volume, din 1809), *Predicile* lui Samuil Clain (un volum din 1784), *Teologia morală* a lui Ioan Bob (un volum din 1796), precum și lucrările de istorie ale lui Petru Maior (*Istoria pentru începutul românilor...*, două volume din ediția I, apărute în 1812, și un volum din ediția a II-a, apărut în 1834) și Gheorghe Șincai (*Hronica românilor...*, apărută în 1853). Dacă ne referim, însă, la cele de format mai mare, putem aminti chiriadromioanele (altele decât cel din 1699, adică trei exemplare apărute în 1732), cazaniile (două exemplare, unul din 1768, și celălalt din 1793), triodioanele (trei exemplare, din 1747, 1761, 1771), evangheliile (cinci exemplare, din 1693, 1746, 1776, 1806, 1817), strastnicele (două exemplare, din 1753 și 1817), mineiele (cinci exemplare, din mai 1804, septembrie 1804, noiembrie 1804, mai 1812, iunie 1813), un antologhion din 1825, un apostol din 1802, o biblie apărută în 1795 (*Biblia de la Blaj* sau *Biblia lui Samuil Clain*) și altele.

Pe toate aceste lucrări se găsesc multe însemnări, unele de importanță mai mare, altele nesemnificative. Din ele se poate deduce cine, când și cu cât le-a cumpărat, precum și parohiile sau preoții cărora le-au aparținut. Astfel, dacă ne referim la cele trei exemplare din *Chiriadromionul* tipărit la București în 1732, trebuie să arătăm că: primul (cu numărul de inventar 304) a aparținut inițial parohiei Spurcani, din județul Bihor (căreia i-a fost dăruit în 1749, de familia Cosma), apoi unui preot din Cociuba Mică; al doilea (cu numărul de inventar 335) provine din comuna Botean și a fost cumpărat de Trifan Flore și, în fine, al treilea din parohia Cociuba Mică. Pe versoul paginii de titlu a acestora se află o splendidă

stemă aparținând domnitorilor din familia Mavrocordat, iar sub ea niște stângace versuri dedicate domnitorului Constantin. Cele mai frumoase lucrări din catalog sunt amintitele strastnice, cărți religioase utilizate la slujbele sfințelor paști în parohiile greco-catolice, dar și mineiele și evangheliile. Ele sunt imprimate pe o hârtie de bună calitate, cu litere frumoase, de culoare neagră sau roșie, și o ilustrație pe măsură, cu gravuri reprezentând diferite figuri biblice sau simboluri creștine.

O notă aparține între cărțile din catalog o fac *Biblia* de la Blaj din 1795 și *Antologhionul* din 1825. Exemplarul din *Biblia* amintită, aflat în colecția de carte veche de la Muzeul Țării Crișurilor și prezentat în acest catalog, este incomplet, lipsindu-i mai multe file de la început, inclusiv cea cu titlul, dar și trei de la sfârșit. El are o copertă deteriorată, pe care se disting, totuși, câteva ornamente de tip geometric și fitomorf. *Biblia* a fost tradusă și *armonizată* de către un grup de teologi renumiți din Blaj, între care se numără episcopii Petru Pavel Aron (1709-1830) și Ioan Bob (1740-1830), dar și cunoscutul corifeu al Școlii Ardelene, Samuil Micu (1745-1806).

Textul lucrării a fost tradus din limba greacă de către mai mulți specialiști instruiți în școlile apusului, iar armonizarea acesteia, ca stil sau formă, efectuată de Samuil Micu. Limba română, în care această lucrare, încadrată de specialiști în categoria obiectelor de tezaur național, a fost redactată, este modernă, precisă și bogată, iar notele marginale, extrase din surse ebraice, persane, arabe, grecești și latinești, atestă erudiția celor care au lucrat la ea. Singurul reproș ce se poate aduce lucrării, ținând desigur de tipăritorii acesteia, ar fi acela că literele folosite sunt foarte mici, ceea ce face ca utilizarea ei să fie, pentru cititori, anevoioasă.

O altă tipăritură prezentată în catalog este *Antologhionul* din 1825, imprimat la

Mănăstirea Neamț din Moldova. El este o lucrare monumentală, tipărită cu litere de culoare neagră, pe două coloane, care are în cuprins o mulțime de ilustrații (gravuri), mai mari sau mai mici, cu scene vetero și neotestamentare. Starea sa de conservare este foarte bună, astfel încât el poate fi expus, așa cum se află, într-o viitoare expoziție de carte rară. De altfel, Muzeul Țării Crișurilor are în structura sa o secție de restaurare cu profil de bibliologie, urmând ca tipăriturile deteriorate să intre în *prelucrare*, spre a le asigura recâștigarea, pe cât posibil, a aspectului inițial și desigur conservarea în bune condițiuni.

Publicarea unui catalog al acestor tipărituri, descrise pe baza criteriilor bibliologice uzitate pentru acest gen de lucrări, care a presupus întocmirea unor fișe speciale pentru fiecare carte, cu date legate de formatul ei, de starea de conservare, de aspectul „estetic”, de prezența în bibliografia de specialitate etc., oferă celor interesați informații prețioase pentru întocmirea unor studii sau cărți de istorie, pe cele mai variate teme. De altfel, însemnările de pe cărțile vechi, atâtea câte au fost publicate, sunt de folos nu doar istoricilor, ci și biologilor, ba uneori și celor care studiază chestiuni legate de medicină, de boli, de epidemii. Acestor meniri li se adaugă desigur și altele, legate de satisfacția estetică, de frumusețea în sine a cărților incluse în catalog, pusă în evidență de materialul ilustrativ. Acesta din urmă face ca el, catalogul adică, să primească însușirile unui album, aflat la îndemâna tuturor celor dornici să și-l procure.

Blaga MIHOC

Descrierea cărților

[Carte Românească de învățătură dumenecile preste an și la praznicele împărătești. Și la Svânți Mari. Cu zisa și cu toată cheltuiala lui Vasilie Voivodul și domnul Țării Mol(dovei). Din multe scripturi tălmăcită. Din limba sloveniască pre limba romeniiască. De Varlam Mitropolitul D(e) Țara Moldovei. În Tipari(ul) Domnesc. În Mănăstirea a trei Ste(ti)telii în Iași, de la H(ristos) 1643]

Format: in 2°

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, care lipsesc) + 384 file (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 1-3, 5, 29, 86, 89, 141, 142, 152-155, 157-170, 196-200, 209, 219, 255, 257, 261, 265, 285, 301-306, 310, 311, 313-317, 319-320, 322-325, 346-358, 364, 377, 380, 381, 383) + 116 file (dintre care lipsesc filele 1, 20, 28, 67, 71, 102 și 103)

Nr. inv.: 540

Dimensiuni: Înălțime 30,5 cm/Lățime 19 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro, deteriorată și cu urme de legători. Datează dintr-o perioadă ulterioară apariției cărții. Este ornamentată, pe ambele părți, cu un careu cu laturile din mai multe linii paralele, închizând între ele șiruri de ornamente geometrice și vegetale. În mijlocul acestuia se află un ornament de formă romboidală, executat prin presare la rece, în care apare chipul lui Iisus Hristos. Pe cotor se văd urmele a 4 nervuri profilate, mărginite de linii drepte și ornamente de tip vegetal.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea este deteriorată, căci din ea lipsesc o mulțime de file, iar unele sunt pătate, zdrențuite, desprinse de cotor sau numerotate greșit. Cu ocazia ultimei

legări, filele au fost tăiate până aproape de text.

Însemnări: Pe fila 30 „Să stă”; pe 38 „lucru”; pe 49 „rându și acolo” și „când”; pe 76 „din mila lui Dumnezeu ca să nu cădem în ceva prăpastii”; pe 96 „închinare”; pe 231 „Clepce Petru din Hotar”; pe 279 „să se roage lui” și „premilele”; pe 307 „de au și fost”; pe 327 „Acest îngeru l-am făcut eu diacu Marian din Hotar”; pe 344 „Domn(ul) H(ris)tos zi-sa”; pe 384 „Acesta ce este (...) scris-am eu Pavel Gavrilă în luna lui Decem(brie) în 7 zile 1803” și „1894, luna noiembrie George Rugea, înveț(ător)”, din filele numerotate de la 1 la 384, și pe filele 23 „Clepce Petru din Hotar” (scris de 3 ori n.n.) și „Această carte a lui Clepce Petru din Hotar”, din cele numerotate de la 1 la 116.

Ilustrații: Pe unele dintre file sunt multiplicat gravuri de formă dreptunghiulară, circulară sau de cruce. În cele dreptunghiulare apar, uneori, grupări de elemente decorative fitomorfe, iar alteori, pe lângă acestea, chipul lui Iisus și al Mariei, chipuri de îngeri sau de alți sfinți (Mucenicul Dimitrie, Sfântul Ioan, Sfântul Iosif), dispuse în medalioane așezate în centrul gravurii. Cele circulare au în structura lor fie o cunună de flori stilizate și un aranjament artistic din falduri textile, fie o ramă barocă ondulată, de tip blazon (filele 8, 22, 36, 47, 53, 67, 70, 100, 140, 148-150, 176, 187, 218, 224, 235, 240, 247, 251, 261, 268, 269, 275, 280, 292, 296, 297, 307, 318, 327, 328, 333, 337, 342, 343, 363, 369, 371, 379, 384, dintre cele numerotate de la 1 la 384, și filele 5, 8, 12, 25, 28, 29, 36, 42, 58, 84, 90, 116, dintre cele numerotate de la 1 la 116). Pe fila 327 (dintre cele numerotate de la 1 la 384) apar alte două gravuri, având o formă circulară (un cap de înger cu aripile desfăcute, dispus într-un aranjament de frunze flamboaiante), dintre care una executată cu mâna, de un diac pe nume Marian. Pe fila 36 (dintre cele numerotate de la 1 la 116) apare o gravură cu *Nașterea Domnului* (un patruleter, având în centru pe Sfânta Maria, Sfântul Iosif cu Iisus și doi păstori, reprezentați

într-un interior boltit, pe un fundal în care apare un oraș și un drum șerpuit); pe fila 42 (dintre cele numerotate de la 1 la 116) se găsește o gravură reprezentând botezul lui Iisus (în ea apare Sfântul Ioan, Iisus Hristos și doi îngeri); pe 56 o alta, cu Întâmpinarea Domnului la templu (unde se văd dreptul Simeon cu Iisus în brațe, Sfântul Iosif, Sfânta Maria și dreapta Ana, dispuși într-un interior cu bolți); pe 79 una cu „Sfântul Ioan cel Nou”, reprezentat în picioare, cu spada în mâna stângă, și cu cea dreaptă în șold, pe un fundal urban, cu cetate și biserici; pe 85 „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” (cu preotul Zaharia și soția sa Elisabeta, împreună cu fiul Ioan, înconjurat de moașe); pe 90 „Apostolii Petru și Pavel”, reprezentați pe un fundal urban; pe 97 scena „Schimbării la față” (cu Iisus între Ilie, Moise și apostolii Petru și Ioan); pe 113 „Tăierea capului Sfântului Ioan Botezătorul” (în fața Irodiadei); pe 116 o ilustrație întinsă pe întreaga pagină (în ea se observă Sfânta Maria

stând pe tron, într-un portal înconjurat de mai multe pătrate – în care sunt reprezentate scene biblice – dispuse într-un chenar din linii paralele, mărginite de șiruri alcătuite din ornamente mărunte, de tip vegetal).

Referințe bibliografice: *Bibliografia românească veche întocmită de Ioan Bianu, Nerva Hodoș, Dan Simionescu*, București, 1903-1944 (în continuare: *B.R.V.*), vol. I, p. 137-139; vol. IV, p. 190; Florian Dudaș, *Vechile Tipărituri Românești din Țara Bihorului* (în continuare: *Fl. Dudaș, Vechile Tipărituri*), vol. I [1536-1760], Editura de Vest, Timișoara, 2007, p. 41-77.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Provine din sud-estul județului Bihor, fapt care atestă legăturile dintre românii de aici și cei din Moldova.

ШИНОУМАН ПЕНТРОУ СЪДОБЪДЪКЖ
 ШИ СЪСТРЪНГЖ МОУЛТЬ, НЖ ПЖТОУЕ
 ЕКОУ ШИАСОУПРЕСКЪЛОУМА. КЪ ПТРО
 ИНИМАВАМЖШОУЛЪ, ЮЕНРАВАНИЛЪ
 ПЕТРЪЧЕ. АЖКОМІА, СТРЕМЖТА
 ТА, АНОУКЪРЛЕ. ПТРОУТОЦНІА
 МЕНІИ. ВАМЖШОУЛЬ ІАСТЕ АСОУПРИ
 ТОРИУ, ШИЛОУПЪ ПШНЛЕУТЪЛЕКОУВЪ
 ТЖТОАРЕ, АДЕКЪ ПШМЕННИ. ФІІАРЪ
 СЖЛВАТЕКЖ ІАСТЕ ВАМЖШОУ. КОУ
 АТНІТАРЪДТЖЦН ПТРАЖ ВАМЖШОУ
 АУЕЛА ПБЕСТЪРЕКЖ. КОУМЪ СІУЕСКЪІИ
 ТА ЕУЛІЕ. ДОИ ШМЕННИ ПТРАЖ
 ПБЕСТЪРЕКЖ СЪЖРОАЦЕ. ШИДОУПА
 УЛАРАТЖ ШІУЕ ШМЕННИЛЪФОСТЪ.
 ДЕСІУЕ ОУНДЪ ФАРНЕСЪ, ІАРЪ АЛТОУ
 ВАМЖШЪ. АУЕЦИНДО ПТРАЖ СЪЖ
 РОАЦЕЛОУН ДМЪДЪ, ПЕТРЪ ПЖКАТЕ
 ЛЕ СІАЛЕ. ДЕУНАСКОУЛТАЦН ШИРОУГА
 АШРК

[Îndreptarea Legii cu Dumnezeu carea are toată judecata Arhierească și Împărătească de toate vinile preoțești și mirenești. Pravila Sfinților Apostoli, a ceale 7 Săb(oare) și toate ceale Nameastnici. Lângă acestea și ale S(finților): Das(căli), a Lumii. Vasil(ie) Vel(ichi), Timofte, Nic(hita), Nicolae; Teologia Dumnezeștilor B(o)goslov(i). Scrise mai nainte și tocmite, cu porun(ca) și învățatur(a) Bl(a)goc(est)ivului Înpăra(t), Kir Ioan Comninul. De cuvăn(tătoriu) diac al Mar(ii) Besear(ici) lu Dumnezeu și păzitor de pravil(i) Kir Alexie Aritinu. Iar acum deîntăi prepus toat(e) depre Ellineașt(e) pre Limba Rum(ânească), cu nevoița și userdia și cu toa(tă) cheltuiala a Pre(a) S(fințitului) de Hs Kir Ștefan cu mil(a) lu Dumnezeu Mitrop(olit) Tîrgov(iștei), Exar(h) Plaiul(ui) și a to(a)t(ă) U(n)g(rovlahia). În Târgoviște. În Tipografia Prealum(inatului) meu Domn, Io Matei Vo(evod) Bas(arab), în S(fânta) Mitr(opolie), în cas(a) Nălțăr(ii) Domnul Nos(tru) Is(us) H(ri)s(tos). M(artie) 20, V(ă)leat 7160, a lui H(risto)s 1652. V post velichi.]

Format: in 4°

Nr. pagini: 25 (inclusiv cea cu titlul, care lipsesc) + 798 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele de la 1 la 16, 19-22, 25-34, 41-88, 169-170, 227-230, 354-355, 375-393, 414-415, 418-419, 424, 684-798)

Nr. inv.: 42

Dimensiuni: Înălțime 26,1 cm/Lățime 18,7 cm

Legătură: Coperta, acum desprinsă de cotorul

cărții, este relativ nouă, fiind confecționată de către compactorul Ioan Pop de la Beiuș din carton învelit în hârtie subțire de culoare maro închis. Pe cotor este scris, cu litere poleite în bronz, titlul prescurtat al cărții („PRAVILĂ”), încadrat între 4 linii ornamentale, două mai subțiri și două dublate de un șir alcătuit din motive decorative mărunte, în formă de spirală.

Stare de conservare: Mediocră. Lipsesc multe pagini, altele sunt pătate sau tăiate până aproape de text (cu ocazia ultimei legări).

Însemnări: Pe versoul copertei din față apare ex librisul juristului Ioan Papp din Beiuș și ștampila Bibliotecii Muzeului Regional Oradea, cu nr. 8781. În cuprinsul lucrării se află mai multe însemnări: pe versoul paginii de titlu „Nr. 23 =15 coroane”; pe fila albă din față „M. Popoviciu preot”, „Moise Popoviciu”, „Pravila cea mare de la Govora tipărită sub Matei Basarab” și „la 1652 Daniil Panoneanul, revăzută de ieromonahul Petriță și tipărită sub Metropolitul Ștefan”; pe 373 „Această Pravilă este a popilor din satele Cherpenet și Leheceni, Popa Avram 1700 ani”; pe 465 „Și fusem odată șapte popi cu un diacon în pământul cel popășcu, care-i dat cu nemeșag de împărăteasa Maria Terezia, numele nostru din doi frați născuți Opriș popa, Nicolae popa, Avram popa, Mihai popa, Irimie popa, Achim popa, diaconul Stănilă, în anul 1800 și muriră atuncea mulți oameni de coleră...”; pe 504 „1668 aprilie 26 ... Pis(al) m(esi)ța april(ie) 26, ani 7176 (de la facerea lumii n.n.) Greu iaste să rămâi suptu mărire și asuprire...” și „Proprietatea lui Leonthin Popoviciu, 1894”; pe 519 „Această pravilă a popilor stănilă șpănești”; pe 528 „...Eminens, laudabit, suficientes, Secunda, Terția” și „Proprietatea lui Popoviciu, preot 1894 gr. or. rom. în Lunca Hotar”; pe 536

„(Vă)leat 7207 (1699 n.n.), m-am căs(ă)torit eu, popa Stănil(ă), s(ă)n (fiul n.n.) popei Frăzil(ă) care am fost nepot(ul) popei lui Stănil(ă), care au cumpărat această Pravil(ă) și m-am preoțit la anul când au fost cursul anilor 7208 (1705 n.n.), în postul cel mare a pom(e)nir(ii) marelui măcenic Teodor Tiron, întâi diacon, iar preut luând cu preadivestena de iubitoriu de H(risto)s Mitrofan episcop al Buzăului, în zilele luminatului Domn și creștin prav(o)sl(a)vnic Co(n)stantin Voevod Brâncoveanu. Și am născut (a avut fiu n.n.) aici întâ(i) pe robul lu(i) Dumnezeu Mihai, tot într-acest post, în luna lui (martie) 25 (...) Buna Vestire, iară am născut pe roaba lui Dumnezeu Bălașa, la al doilea an (...)”; pe 543 „Iară am născut pe roaba lui Dumnezeu Mariia, m(ese)ța martie 25, 7213 (1705 n.n.). Iară am născut pe robul lui Dumnezeu Mihalcea, martie 15 văleat 7216 (1708 n.n.), iară am născut pe roaba lui Dumnezeu Neramza, m(ese)ța mart(ie) 9, 7219 (1711 n.n.)”; pe 587 „Eu, popa Avram, avui bai cu satul Cârpenet și satul Leheceni să acopăr beserica, că mă ploaie în ea când slujesc, și ziseră să (o) acoperim și noi, popii...”; pe 588 „...Iarna a fost derendu (dearându, încontinuu n.n.) și mai multă ploaie decât neauă și geru. În luna lui ianuarie și februarie au tot ploietu. 1 martie 1866”.

Ilustrații: Pe foarte multe dintre pagini, la începutul sau la sfârșitul unor capitole, apar gravuri de dimensiuni mici și de formă aproximativ patrulateră sau, mai rar, de cruce. Cele dreptunghiulare au laturile alcătuite din câte o pereche de linii paralele; în interiorul spațiului pe care acestea-l mărginesc se află câte un aranjament format din elemente decorative fitomorfe, geometrice și antropomorfe stilizate (frunze, flori, linii drepte sau curbe, capete de îngeri) (p. 96, 104, 144, 171, 183, 198, 204,

205, 209, 218, 223, 238, 249, 306, 421, 445, 455, 457, 466, 467, 471, 472-474, 477, 479, 480, 487, 488, 491, 502, 509, 514, 527, 529, 537, 544, 583). Pe alte pagini se găsesc vignete de formă aproximativ semisferică, în care sunt reproduse capete de îngeri, înconjurate de elemente decorative fitomorfe (p. 128, 446, 465, 476, 490, 501, 504, 508, 526, 536, 543, 582, 587, 588). Există, în lucrare, și câteva gravuri de dimensiuni mai mari, tot de formă patrulateră; în structura acestora intră elemente decorative antropologice (creștine), respectiv chipuri de sfinți sau de înalți ierarhi, care au participat la diferite concilii bisericești (Niceea, Efes etc.) (p. 429, 447, 504, 514).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 190-203; vol. IV, p. 201; Liviu Stan, *Importanța canonică și juridică a Pravilei de la Târgoviște*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, 1952, p. 561-579; Iorgu D. Ivan, *Pravila mare de-a lungul vremii*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, 1952, p. 580-609; Gheorghe Cronț, *Îndreptarea Legii din 1652*, în *Studii. Revistă de istorie*, tom. XIII, 1960, nr. 1, p. 57-82; *Îndreptarea legii 1652*, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1962, ediție întocmită de colectivul de drept vechi românesc condus de Andrei Rădulescu (<https://archive.org/stream/IndreptareaLegii.PravilaCeaMare1652#page/n877/mode/2up>); Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 108-124.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Multe dintre pagini au fost numerotate greșit, altele au fost legate fără a se ține cont de ordinea numerelor de pe ele.

Sfânta și dumnezeiasca Evanghelie Elinească și Rumânească, acuma întâiu alcătuită întramândouă limbile, și după greceasca ai bisearicii orânduială așezată. Cu a blagocistitului, prealuminatului și a marecuviiințatului, domnu și oblăduitoriu a toată Ungrovlahia, Ioan Costandin băsărabă voevod, poruncă și cheltuială, spre cea de obște a pravoslavnicilor folosință. Îndireptând cărma pravoslavii preasfințitul mitropolit Teodosie. În anul mântuirii. 1693. Și s-au tipărit întru sfânta mitropolie, a Ungrovlahii.

Format: in 2°

Nr. pagini: 5 (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, din care lipsesc 3) + 372 (din care lipsesc cele numerotate cu numerele 1-46, 359-362, 369-372)

Nr. inv.: 524

Dimensiuni: Înălțime 34,5 cm/Lățime 23,5 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro, ornamentată cu două chenare, unul mai mare, altul mai mic, cu laturile formate din motive decorative în formă de vrejuri vegetale, executate prin presare la cald și aurite, având urme de legători. În partea centrală a chenarului mai mic se află un ornament în formă de romb. În rombul de pe partea din față a copertei este reprodușă imaginea lui Iisus pe cruce, cu Sfânta Maria și Sfântul Ioan la picioarele sale, iar în cel de pe cea din spate, Sfânta Maria cu Iisus copil în brațe, așezați pe tron și flancați de doi îngeri. În colțurile chenarului mai mic (de pe ambele

părți ale copertei) se observă imaginile celor patru evangheliști, executate tot prin presare la cald, iar în cele ale celui mai mare patru fleuroane. Pe cotor există 6 nervuri profilate, despărțite între ele prin patru ornamente în formă de rozetă.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși din volum lipsesc mai multe pagini, altele fiind murdare (pătate) sau desprinse de cotor (cele cu numerele 363-368).

Însemnări: Pe primul forzaș din față apare „1848, dețem(ber) 13”; pe al treilea forzaș din față „Scris-am eu Bot Simion în Valea Mare 1848 (...)” și, de trei ori, „1848 eu Filimon Popovici, 1848 eu Filimon Popovici” și iar „Scris-am eu Bot Simion 1848”; pe paginile 47-111 „Această sfântă și dumnezeiască carte n(umită) Evanghelie o au cumpărat Olari Toader cu soața dumisale și o au dat pă sama S(fintei) beserici în Vale(a) Mare, căreia îi este hramul nașterea Prea S(fintei) de Dumnezeu născătoare și purure fecioarei Mariei, pentru sufletele lor și a tot neamul Olăresc până a 7-a viță și sămânță, iară vechindu-să numita carte au umblat într-o mână și într-alta până au sosât în mâna greului Ianco din Alejd și de acolo această fericită pomenire o am scos cu chelșig (cheltuială n.n.), adică 9 zloți reneși, ca să nu ne pice pomenirea noastră o olăreștilor. Așe dară de iznov întărim zapis într-aceasta fericită Evanghelie, iară de acum înainte cine s-ar ispiti a o înstrăina de la S. Beserică din Vale Mare, au o a vinde, au o a da zălog, acela om să fie treklet și proklet și afurisit de 3 sute și 18 sfinți părinți și de 4 evangheliști, supt a căror n(ume) să propovăduiește această S(fântă) Evanghelie. Scris în Vale(a) Mare, septembrie 27 de zile, în anul (1)797. Scris-am eu, smeritul între preoți

Isaie Condrovici, paroh în Topa. Pomenește doamne pre robii tăi aceștia Crăciun Ioan, Jurj Ioan, Petru Pașcu Tudură, Luca, Ioan, Găvrilă, Lupu, Elisei, aceștia să să pomenească la S(fânta) Liturghie, că toți sânt olărești, Olariu Simion, Olariu Toader”; pe forțașul din spate „Eu Pop Simion din Vale Mare 1848”, „Irta Popovits Simion Nagypataki 1848”, „Todore Máray”, „Irta popa Máriay, Scris-am eu, preot paroh din Vale Mare 1848 Filimon, paroh din Vale(a) Mare”.

Ilustrații: Pagina de titlu este împodobită cu un portal cu laturi formate din dreptunghiuri ornamentate în părțile laterale cu motive decorative fitomorfe (frunze și flori) și geometrice, iar deasupra și dedesubt cu medalioane, în care apar chipurile lui Iisus Hristos, ale evangheliștilor (Luca, Matei, Marcu și Ioan) și ale împăratului Constantin și ale mamei sale Elena. Portalul este despărțit în două de o coloană cu capitel neocorintic, înfășurată în frunze prodigioase. În cele două despărțituri este scris titlul lucrării, în limba greacă (în cea din stânga) și în latină (în cea din dreapta). Pe versoul paginii de titlu este reprodusă stema „prea luminatului și bl(a)gocistitului domn Ioan Constantin” Brâncoveanu. Încadrată într-un dreptunghi cu laturi subțiri, ea este formată dintr-un medalion, în care se vede un vultur cu o cruce în cioc, așezat pe un mic arbore, iar deasupra lui soarele, luna și norii. În jurul medalionului se observă doi heruvimi înarmați, unul cu o spadă și celălalt cu un buzdugan, înconjurați de un aranjament artistic, din elemente decorative fitomorfe, mitologice și heraldice (frunze și flori, cap de leu stilizat, două sirene și o coroană domnească, sprijinită în mâini de către acestea). Sub stemă este tipărită o

poezie, cu titlul (scris deasupra stemei): „Sihuri politicești asupra stemii a prea luminatului și bl(ag)ocistitului domnu Ioan Costandin, B.B. voevod”;

„Fericți domni a(i) țării rumânești,
Vestiți aceia, mari băsărești.
Luminat doamne fireaște mi-au făcut.
Iară Dumnezeu, ceresul împărat
Cu domnie, însuși te-au coronat.
Doamne de biruință, încă îl dăruiaște,
Împotriva vrășmașilor biruitor te vredniceaște
Și puternica armă cea domnească
Prea cinstita cruce, ca să te păzească.
Cu acestea dară doamne Costandine,
Bine te întărește, că domnul e cu tine.
Stăpânești vrednic, pre buni miluiaști
Și spre folosul țării, pururea nevoiaști.
Ca domnul, să te învrednicească
După această viață, și la cea cerească.
Al măriei tale mica și plecata slugă
Șarban V., Lo(go)făt”.

Pe pagina 47 apare o gravură patrulateră, cu imaginea lui Iisus Hristos, având brațele semi-desfăcute în semn de binecuvântare, înscris într-un medalion cu circumferința formată din două perechi de linii paralele. Medalionul este înconjurat de un aranjament ornamental fitomorf, mărginit, la rândul său, de un cadru dreptunghiular din linii paralele apropiate. Există, apoi, în lucrare, o mulțime de vignete de formă aproximativ dreptunghiulară, mai înguste sau mai late, formate din șiruri paralele de motive decorative de tip vegetal și geometric stilizate (p. 248, 255, 267, 268, 280, 289, 292, 295, 299-302, 305-307, 309, 311, 313, 314, 316, 319, 322, 323, 325, 327, 331, 333, 334, 337, 339, 340, 342, 344, 348, 351, 352, 355, 357, 363, 368).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 328-335; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 161.

Observații: Cartea este tipărită în limba română și greacă, cu litere chirilice și grecești, de culoare neagră și roșie, așezate pe două

coloane, și incipituri bogat ornamentate. Circulația ei în zona de nord-vest a țării arată legăturile dintre românii de aici și cei de peste Carpați, iar faptul că s-a tipărit în două limbi demonstrează că în aceasta locuiau și minoritari (de altă etnie), adică greci.

Chiriadromion sau Evanghelie
Învățătoare care are întru ea Cazanii la
toate Duminicile preste an, și la Praznicele
Domnești, și la sfinții cei numiți. Acum
întâi întru acesta chip așezată și Tipărită,
și mai luminat în limba Rumânească
diortosită. Supt biruința prealuminatului(i)
și înălțatului(i) Iosif Leopold Craiul Budei,
și al Țării Ungurești, și al Ardealului.
Fiind Gubernator țării mării sa Bamfi
Georghie. Cu Blagoslovenia prea sfințitului
Chir Atanasie Mitropolitul Țării. În
sfânta Mitropolie în Belgrad. În anul
de la mântuirea Lumii 1699. De Mihai
Iștvanovici Tipograful Tu ex Ung(r)o
Vlahia.

Format: in 2⁰

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 415 file (numerotate, dintre care lipsește cea cu numărul 415)

Nr. inv.: 525

Dimensiuni: Înălțime 28,2 cm/Lățime 18 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro și datează din primii ani ai secolului al XIX-lea, când pentru relegarea cărții s-au dat 8 mărieși. În prezent este deteriorată la cotor și la margini și desprinsă de corpul cărții. Este ornamentată pe ambele părți, prin presare la cald (cea din față cu chipul lui Hristos, într-un medalion aflat în mijlocul unui aranjament din elemente decorative stilizate, așezat în interiorul unui chenar cu laturi duble, între care se vede un șir de frunze și flori aurite, chenarul având la colțuri patru „icoane”, cu portretele celor 4 evangheliști; cea din spate la fel, cu deosebirea că la mijloc se află

Sfânta Maria încoronată, cu Iisus în brațe, iar la colțuri patru fleuroane). Pe cotorul copertei se observă urmele a 4 nervuri profilate.

Stare de conservare: Mediocră. Filele sunt desprinse din cotor. Multe dintre ele sunt pătate sau rupte, având marginile mai înguste, datorită tăierii suferite la legarea cărții.

Însemnări: Pe filele 2-3, dintre cele nenumerate, și 1-3, dintre cele numerotate, scrie următoarele: „Într-această Păucenie nimene n-are nici-o față, numai legătura 8 mărieși au dat alți...oameni străini”; pe fila 173 „vinele noastre”; pe 280-281 „Arie, crucea, icoanele, ce înseamnă crucea?”.

Ilustrații: Pe versoul paginii de titlu apare o gravură cu imaginile a trei îngeri așezați la masă (semnul „Sfintei Troițe”), înscrisi într-un medalion cu circumferința lată, formată din două linii separate între ele, pe toată lungimea, de o cunună de spice, fiecare dintre ei având în apropiere câte o cruce dublă (cel din mijloc o are în față și o ține între mâini, iar ceilalți doi în spate, și înclinată). Medalionul cu îngerii este, la rândul său, înscris într-un patruleter, cu laturile compuse din trei linii subțiri, paralele, având la colțuri patru fleuroane. Pe câteva pagini, în partea de sus, este multiplicată o gravură dreptunghiulară, în care există de regulă 3 medalioane (unul la mijloc, cu chipul lui Iisus, și două de-a dreapta și de-a stânga sa, cu cel al Evanghelistului Marcu și respectiv Ioan, prezenți pe filele 1, 63, 122, 272, 305, 324, 392, dar și unul cu imaginea lui Dumnezeu Pantocratorul, cu haine împărătești (filele 182, 197, 215, 279, 285, 298, 329, 343, 352, 360, 384, 404). Pe foarte multe pagini, în partea de sus, sunt reproduse gravuri tip portal, de regulă dreptunghiulare, din elemente decorative

КУРІАКѢ ДРОМІѢН

О І ѿ

ЄУЛІЄ ЛВЪЦЪТОЯРЄ

К арв арв атрв ж Казанїи ла толате Дамнїеулае
престе ан, шїи ла Празнїтеле Домнїеца, шїи
ла сфїцїи теї пдмїца .

А кдма атжї атрв ачїста кнїпъ ашезатъ шїи
Тїптрїтъ . шїи маї лдмнїатъ атлмбл
рѣмжнѣкк дїордоїтъ .

С вїтъ еирѣїнца прѣ лдмнїатѣлаѣ шїи амзлатѣлаѣ
І ѿ ѿнѣ лѣ ѿполдъ .

К рїюль Бѣден, шїи алъ цѣржї ѿпгѣрїцїи, шїи
алъ ардѣлаѣлїи .

Ф їнїда Гѣсрїатора цѣржї мѣрїа са Бамфн
ГЕ ѿ рїе .

К ѣ Благословїїа прѣ сфїцїїтѣлїи Кѣрї
а ѿнїа сїе Мнїрополїтѣлаѣ Цѣржї .

А сфїта Мнїрополїе атбѣагрїдъ .

А лѣла дела мжнїтѣрїѣ лѣмїа лхїа .

Д е Мїхїаї Ішкїановїтѣ Тїпогрїафїа
Тѣ ѣж Оѣгреблїа .

А грїа .

[Chiriadromion sau Evanghelie
Învățătoare care are întru ea Cazanii la
toate Duminicile preste an, și la Praznicele
Domnești, și la sfinții cei numiți. Acum
întâi întru acesta chip așezată și Tipărită,
și mai luminat în limba Rumânească
diortosită. Supt biruința prealuminatulu(i)
și înălțatulu(i) Iosif Leopold Craiul Budei,
și al țării Ungurești, și al Ardealului.
Fiind Gubernator țării mării sa Bamfi
Georghie. Cu Blagoslovenia prea sfințitului
Chir Atanasie Mitropolitul Țării. În
sfânta Mitropolie în Belgrad. În anul
de la mântuirea Lumii 1699. De Mihai
Iștvanovici Tipograful Tu ex Ung(ro)
Vlahia.]

Format: in 2°

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate, care lipsesc) + 415 file (numerotate)

Nr. inv.: 536

Dimensiuni: Înălțime 28,2 cm/Lățime 17,5 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro închis. Este deteriorată (cotorul a fost rupt, fiind cusut cu ață groasă) iar din partea din spate se păstrează doar fragmente. Pe ea se văd urme de închizători. Este ornamentată, și în față și în spate, cu trei rânduri de chenare înscrise unul în altul, în ordine descrescândă, cu laturile din șiruri de elemente decorative vegetale și geometrice stilizate. În partea centrală a acestora se află un ornament de formă romboidală, executat prin presare la cald. În cel de pe coperta din

față apare scena Răstignirii (Iisus pe cruce cu Sfânta Maria și Sfântul Ioan la picioarele sale), iar în cel de pe cea din spate, Sfânta Maria cu Iisus în brațe.

Stare de conservare: Mediocră. Filele sunt desprinse din cotor. Multe dintre ele sunt pătate, cu marginile zdrențuite sau desprinse de cotor (filele 174, 175, 126, 127). Ele au fost tăiate la margini, cu ocazia ultimei legări, până aproape de text.

Însemnări: Pe fila 63 „Cazanie la învierea lui Is(us) H(ri)s(tos)”; pe 110 „Buzgo Gabor”; pe 271 „1701, august 18. să știe de rândul acestei cărți cum că eu o las la mâna feciorului meu, anume protopopul Ioan”; pe 305 „Cazanie ace(a)sta este a sfintei biserici din Fekete Batăr și s-au însemnat în luna martie, în ziua 5, de mine Nicolae Radul, preot de l(ege) G(recească) ne u(nită). Anul Domnului Is(us) H(ristos) 1855”; pe 378 „Această Sfântă și Dumnezeiască Cazanie este a sfintei Biserici din F(echete) Batăr, în luna martie, ziua a 5-a, anul domnului 1855”; pe forțașul din spate „Ioan Costa teolog în Arad, în anul 1876, am însemnat” și „Gavril Barta s-au născut în anul 1885, luna dec(embrie), în 29. am scris în anul 1922, în comuna Batăr, mai 15”; pe pagina 415 „Irta Gyorgy születesi ev 1897, December 4” și „Am scris Georgie Cădarius. S-au născut în anul 1897, XII, 4. În anul 1912, în septembrie 15”; pe dosul primei coperte „Ioan Ferențiu, Anul 1905” și „Buzgo”.

Ilustrații: Pe câteva pagini, în partea de sus, este multiplicată o gravură dreptunghiulară, în care există de regulă 3 medalioane (unul la mijloc, cu chipul lui Iisus, și două de-a dreapta și de-a stânga sa, cu cel al Evanghelistului

Marcu și respectiv Ioan, prezente pe filele 1, 63, 122, 272, 305, 324, 392), dar și unul cu imaginea lui Dumnezeu Pantocratorul, cu haine împărățești (filele 182, 197, 215, 279, 285, 298, 329, 343, 352, 360, 384, 404). Pe foarte multe pagini, în partea de sus, sunt reproduse gravuri de tip portal, de regulă dreptunghiulare, din elemente decorative vegetal-florale și geometrice stilizate, iar de o parte și de alta a titlurilor, sau la sfârșitul capitolelor, vignete de formă circulară, pătrată sau de cruce, cu elemente decorative asemenea celor amintite mai sus (fila 4, 14, 20, 25, 28, 34, 37, 39, 40, 44, 45, 51, 55, 56, 62, 66, 73, 77, 82, 85, 90, 95, 100, 105, 110, 121, 126, 130, 131, 135, 140, 145, 149, 157, 158, 163, 168, 174, 178, 182, 188, 192, 193, 202, 207, 212, 215, 220, 225, 229, 234, 239, 247, 252, 257, 258, 263, 266, 267, 270, 271, 275, 278, 282, 286, 291, 295, 305, 310, 319, 320, 322, 328, 337, 338, 343, 351, 357, 367, 368, 397,

398, 403, 409, 410, 412-415). Pe alte file apare o gravură patrulateră, cu laturile formate din două linii paralele subțiri, încadrate între două șiruri de elemente decorative vegetal-florale, având în partea de sus chipul lui Dumnezeu Pantocrator, reprezentat de la brâu în sus, iar în partea de jos pe cele ale Împăraților Constantin și Elena, despărțiți între ei de Crucea Mântuitorului, pe care o țin cu mâinile (filele 126, 168, 229, 243, 297).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 372-377; vol. IV, p. 220; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 171-228; B. Mihoc, *Circulația „Cazaniei” de la Bălgrad (1699) în Țara Bihorului*, p. 69-82.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră (cu excepția primei file, unde apar și litere roșii).

Noul Testament acum întâi tipărit Într-acesta chip, pre limba Rumânească. Cu porunca și cu toată cheltuiala Prea luminatului, și înălțatului, iubitorului de H(ri)s(tos) Domn și Oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Io Constandin. B. Basarab Voevod. Cu blagoslovenia Prea sf(i)nțitului Mitropolit, și exarhul plaiurilor, Chir Teodosie. Și s-au Tipărit. În tipografia domnească, în orașul Bucureștilor. La anul Mântuirii 1703. De smeritul întru Ieromonahi Antim Ivireanul.

Format: in 4°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, care lipsesc) + 209 file (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 1-17, 26-27, 71, 92-93, 101, 109, 125, 126, 137, 138, 155-156, 191-209)

Nr. inv.: 850

Dimensiuni: Înălțime 23 cm/Lățime 16,5 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Cartea este deteriorată, unele file lipsesc, altele se păstrează fragmentar (cele cu numerele 136, 158, 159) sau sunt zdrențuite și pătate. Numerotarea unora dintre ele este greșită.

Însemnări: În cuprinsul lucrării se găsesc mai multe însemnări, după cum urmează: pe versoul filei 18 „8. IV/1928”; pe filele 24 și 25 „Această sfântă carte, anume Testament, o au cumpărat anume tată-mio și cu frate său Crăciun și diacul Agapie: o au lăsat eftină; pentru pomenirea sufletului și a părinților

mei”; pe 24 „Evanghelia a 3 patimilor”; pe fila 41 „Preot Const.(antin) Munteanu 1928, iulie 8, Diacon”; pe versoul filei 42 „Dimitrie Tonca”, „Tonca Demeter” 1819, februarie 6”, „Dimitrij Tonca din comuna Șușturoj”; pe 43 „Dimitri Tonca, 1817, făurar 6”; pe 45 „1 de la Luca a Sfântului”; pe 59 „Tancoș Victor Sitervölgy (Șușturogi n.n.) Bihar”; pe 68 „Bihar megye Tankos Victor Sitervölgy...”; pe 72 „Dimitri(e) Tonca locuitor în Șușturoj, Dimitri(e) Tonca născut 1880”; pe 75-76 „Bihar megye Sitervölgy lakos, Tankos Demeter”; pe 86 „Evanghelia dintâi a sfinților patima Domnului Hristos”; pe 89 „Evanghelia a 2-a a patimilor”; pe 90 „Evanghelia...”, pe 91 „Kelemen György (1) 909, VI 20”, pe 99 „Tankos Victor Sitervölgy Bihar”; pe 100 „Această Sfântă și Dumnezeiască carte, anume Testament, este a Sfintei biserici...” (fragmentul care ar urma din însemnare s-a aflat, probabil, pe fila 101, care lipsește); pe 117 „Tankos Valer”; pe 118 „Constantin (și) Elena”; pe 124 „Tankos Victor Sitervölgy”; pe 127 (care este numerotată greșit cu 124) „Tankos Victor Sitervölgy” și „Popa...învățător”; pe 131 „Popovits...Ioan 1865, Doamne ține pre împăratul” (fragment din imnul imperial n.n.); pe 133 „Dumineca a 8-a, după rusalie a 7-a”; pe 134 „Dumineca după rusalie a 8-a”, și „dumineca a 10-a după rusalie...”; pe 163 „Popovits Saul, 1865 anorum”; pe 168 „Bereș Ioan, Paroh Preot Ioan Bereș, iulie 27, 1893”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un chenar dreptunghiular, compus din ornamente de tip baroc, mărginite de un careu din linii subțiri. La începutul unora dintre capitole, pe toată lățimea, este reprodușă o gravură alcătuită dintr-un medalion, cu imaginea lui Iisus Hristos în veșminte de preot (cu

Biblia în mâna stângă, în timp ce cu dreapta binecuvântează), încadrat de un dreptunghi, cu laturi duble subțiri (filele 28, 44, 72, 94). Pe alte file, de regulă la începutul, și mai rar la sfârșitul unora dintre subcapitole, apar vignete înguste dreptunghiulare, formate din elemente decorative vegetale și geometrice (filele 121, 132, 143, 150, 154, 158, 160, 163, 165, 167, 170, 172-174, 184, 185, 188, 190).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 448-450; vol. IV, p. 322; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 230-237.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

[Euhologhion adecă M(o)l(i)tv(el)nic
Acum întâi întracesta chip tipărit, și
așezat, după rânduiala celui Grecesc.
Întru al 18 le an al înălțatei domnii, a
prealuminatului oblăduitoriu al toată
Țara Rumânească Ioann Constandin V.
V. Voevod: fiind Mitropolit țării, Chir
Teodosie. Prin osteneala, și toată cheltuiala,
iubitoriului de Dumnezeu Chir Antim
Ivireanul, Episcopul Râmnicului. De Mihai
Iștvanovici Ipodiaconul Tipograful În
Râmnic. La anul de la H(ri)s(tos). 1706.]

Format: in 4°

Nr. pagini: 7 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, care lipsesc) + 453 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 7-16, 447-450, 453)

Nr. inv.: 651

Dimensiuni: Înălțime 20,8/Lățime 15,2 cm

Legătură: Coperta lipsește. Pe cotor, din care unele file sunt desprinse, se văd 3 nervuri profilate.

Stare de conservare: Cartea este deteriorată și din ea lipsesc mai multe file, iar unele dintre cele care există prezintă urme puternice de deteriorare, sau sunt desprinse de cotor.

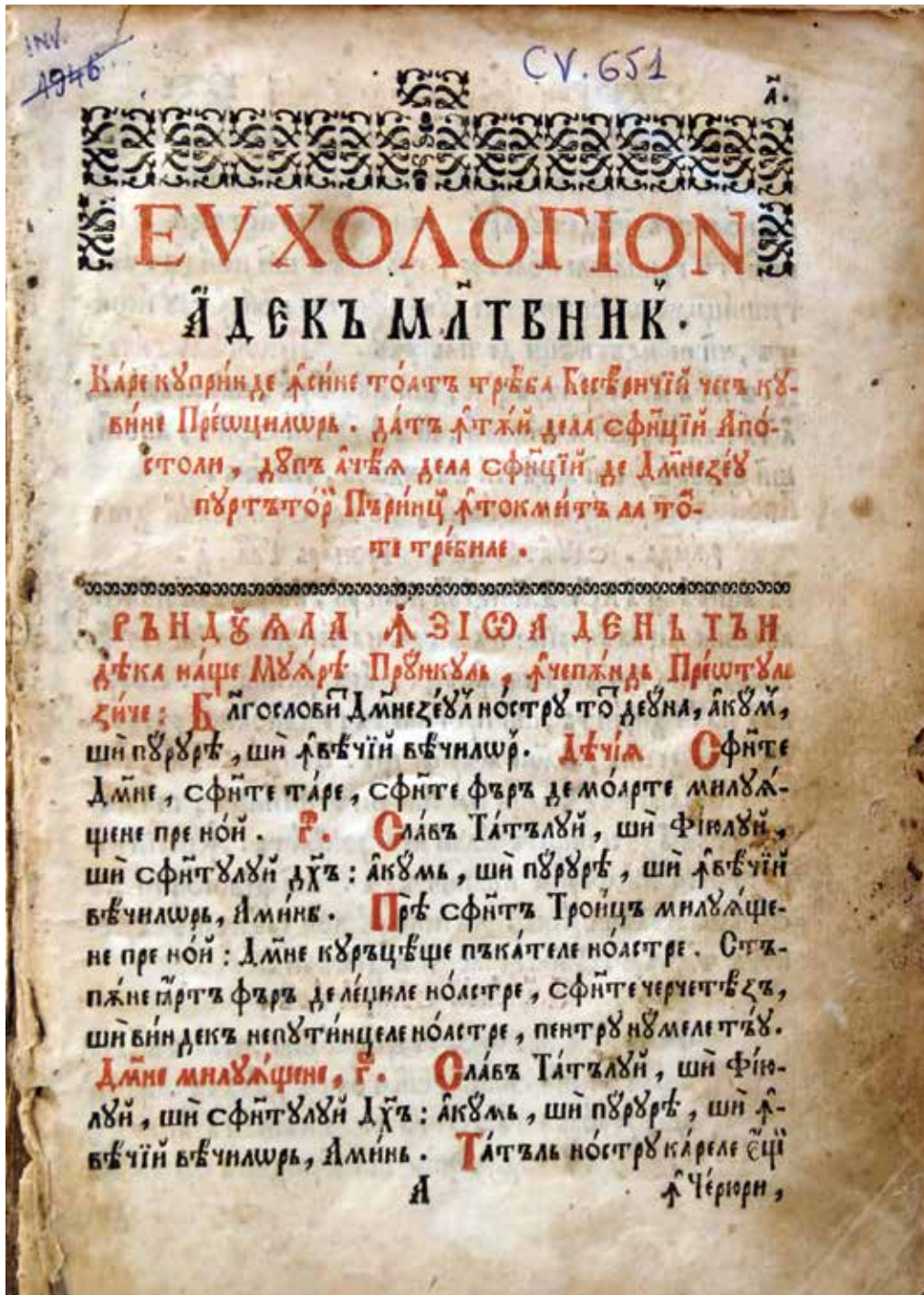
Însemnări: În lucrare sunt mai multe însemnări lizibile, greu lizibile sau ilizibile, după cum urmează: pe paginile 19-27 „Această carte ce să cheamă Molitvelnic iaste a mea, Ioan Antonovici, paroh în Cetea în anul 1831...”; pe 31 „pagi. 179, 1707”; pe 87 „Harom alma megy felkerte lekнем jöttel honem jötte”;

pe 168-169 „Scris-am eu Budeșan Ioan spre aducere aminte, adecă la cine o va ceti să-și aducă aminte de timpul care am slujit ca preot în Aștileu, în anul 1857/8”; pe 303 „Scris-am eu Bodișan Ioan spre aducere aminte, când am fost preot în Aștileu, în anul 1858/59 și s-au scris cu pană de găscă și cu mâna de țărăna”; pe 334-335 „...Harom” și „Harom alma meg egyfél kertelek nem jöttel ha nem jöttel...”; pe 339 „Ce lucru s-au întâmplat”; pe 390-391 „Scris-am eu, Petru Petrovici din Aștileu, în luna decembrie, în 6 zile, în anul 1813” și „strică această tocmeală ce-ai tocmit”; pe 392 „Bodișan Jozsef” și „să fie la feciori muiere, la care vor fi popi și care vor face pripeală...”; pe 396-397 „...Popa Petru din Aștileu rămas...”; pe 398-399 „Acest sfânt și dumnezeiesc Molitvelnic”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-o gravură dreptunghiulară, de tip portal, cu laturile din două rânduri de ornamente, formate din elemente decorative geometrice stilizate. La începutul sau la mijlocul mai multor pagini apar vignete în formă de dreptunghi alungit, de triunghi de diferite mărimi, sau de baston, compuse din ornamente de tip vegetal-floral și geometric (p. 1, 5, 19, 28, 29, 42, 45, 47, 53, 54, 69, 70, 81, 126, 161-163, 178, 218, 241, 243, 290, 291, 302, 312, 313, 337, 339, 341, 342, 345, 347, 350-352, 357, 359, 362, 364, 365, 380, 393, 397-399, 427, 428, 437, 445, 451). Pe paginile 127 și 143, în partea de sus, există o gravură de formă dreptunghiulară, în care se află un medalion cu chipul Maicii Sfinte, încadrat de un ansamblu de flori și frunze prodigioase, artistic aranjate. Pe pagina 152 se observă o vignetă de formă pătrată, compusă din elemente decorative geometrice și vegetal-florale (linii curbe, întrerupte de frunze și flori).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 541-543; vol. IV, p. 220; Daniela Poenaru, *Contribuții la Bibliografia românească veche*, Târgoviște, 1973 (în continuare: D. Poenaru, *Contribuții*), p. 173-183; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 239-243.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Tipărirea s-a făcut cu cheltuiala și sub supravegherea episcopului cărturar Antim Ivireanul.

Ceaslov Acum întâi Tălmăcit în Limba Rumânească, Și închinat. Prea Creștinului, și prea în Nălțatului Domn, și Oblăduitoriu a toată Țara Rumânească. Io, Ștefan, Cantacuzino. Voevod, De prea sfințitul Mitropolit al Ungrovlahiei Chir Antim Ivireanul. Cu a căruia Cheltuială s-au Tipărit în Sfânta Mitropolie din Scaunul Târgoviștei. La anul, 7223 (1715 n.n) (De Gheorghie Radovici)

Format: in 8⁰

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, dintre care lipsesc 3) + 532 pagini (dintre care lipsesc p. 15, 39-40, 159-160, 193-194, 208, 469-470, 513-528, 531-532)

Nr. inv.: 655

Dimensiuni: Înălțime 21,1 cm/Lățime 14,5 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele neagră, deteriorată (lemnul este crăpat și pielea scorjită). Pe cotor se văd urmele a 5 nervuri profilate.

Stare de conservare: Mediocră. Lucrarea este deteriorată (unele file sunt desprinse de copertă, pătate sau zdrențuite).

Însemnări: Pe versoul copertei din față se găsesc două însemnări („Acest Ceaslov este a lui Georgiu Fane, 1906, luna lui aprilie 22” și „Petru Achim, învățător”), iar pe prima pagină a forzațului din față cinci („Acest Ceaslov este a lui Pop Mihail Parohul din... S-au scris în luna lui septembrie, în 20 de zile, (a)anului 1839”, „Acesta Ceaslov este a lui... Milea”,

„rânduiala vecernii la 142”, „În anul 1912, în Dumineca Tomii au fost zăpadă...”, „În anul 1924 au plătit înainte destupatul Iliii cu 2 zile. Ioan Poteu”). Pe versoul paginii de titlu se află însemnarea „Când s-au dus Todor la carte... Marcu în luna lui decembrie, în anul 1781”; pe pagina 502 „în numele său amin” și, în fine, pe 502: „1744, În luna lui prieriu m-a popit la Arad, plebanoșu Gabor de la Șumugi, ziua 22”.

Ilustrații: Pe versoul paginii de titlu este imprimată stema domnitorilor cantacuzinești, înscrisă într-un pătrat format dintr-un șir de cifre („8”), așezate unele lângă altele. Stema se compune din imaginea unei pajuri cu două capete și cu aripile desfăcute, deasupra căreia se află o coroană regală. Pajura ține în gheare două spade, iar lipit de corpul ei un medalion, în interiorul căruia se vede conturul unui corb, cu o cruce în cioc și o coroană domnească deasupra capului, având în dreapta și stânga imaginea soarelui, respectiv a lunii. În colțurile stemei se observă inscripția prescurtată „Io Ș(tefan) C(antacuzino) V(oevod) Ț(ării) R(omânești)”. Deasupra ei sunt scrise cuvintele: „Stihuri asupra stemei prea luminatului și înălțatului Domn Io Ștefan Cantacuzino Voevod”, iar dedesubt versurile:

„Gripșorul, Corbul, și Crucea, tre(i) seamne minunate,

Darurile tale vestesc Doamne prea înălțate,
Gripșorul, neam împărătesc, a fi te însemnează,
Corbul a Țării Rumânești, stăpân te-adeverează,

Iară Crucea Preavoslaviei, Bun paznic te arată.
Ștefane, prea creștinule, cu inimă curată.

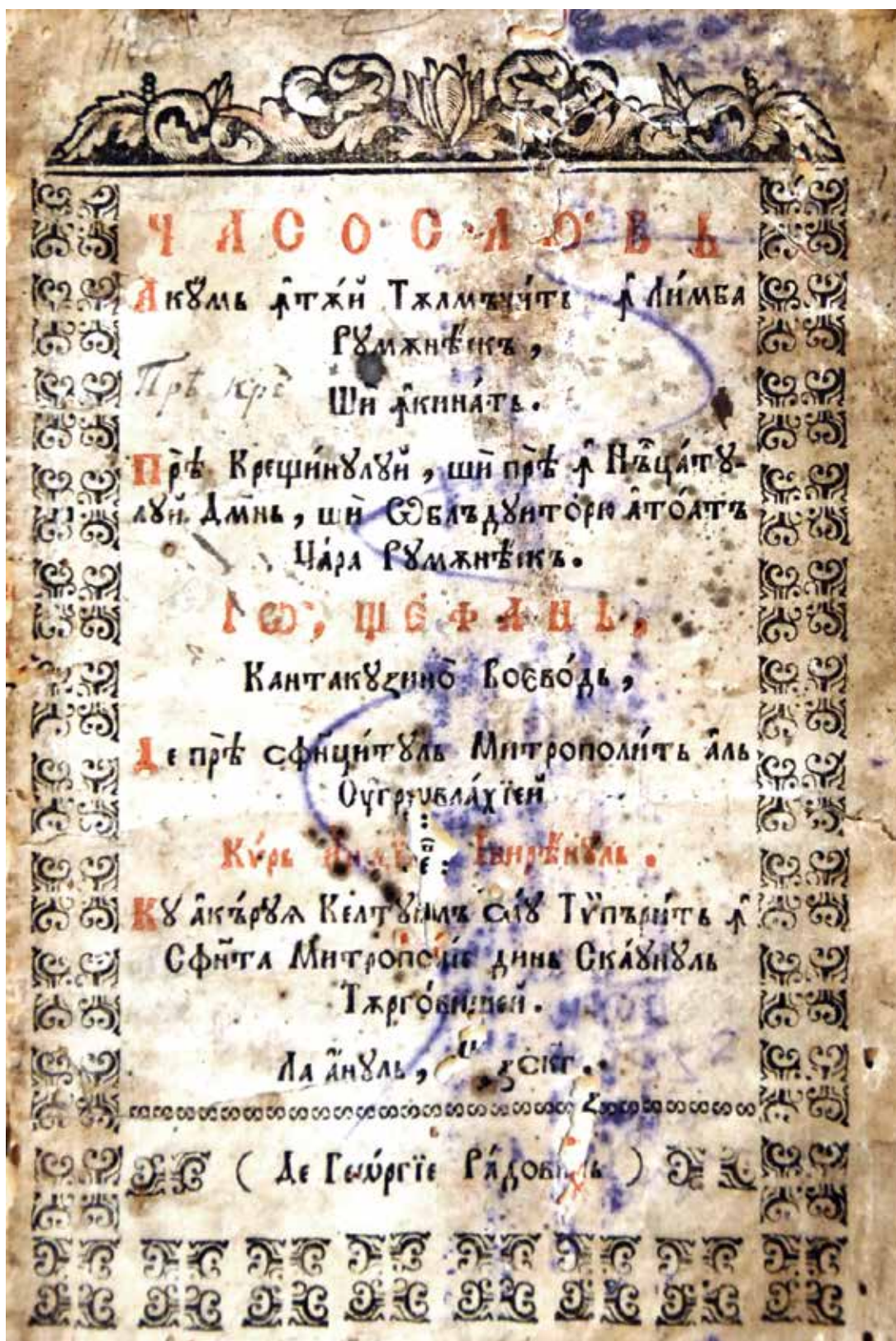
Aceasta în veaci te va păzi, cu cinste, și cu pace,
Și pre vrășmași îi va surpa, ca praful îi va face”.

Pe multe dintre pagini se văd vignete de formă alungită (de baston) sau mai lată (aproximativ dreptunghiulare sau triunghiulare), formate din aglomerări decorative, vegetale și geometrice, dispuse la începutul sau sfârșitul unor capitole și subcapitole (p. 4, 29, 41, 42, 44, 45, 56, 63, 95, 107, 108, 115, 134, 141, 142, 154-156, 191, 192, 204, 223, 224, 240, 256, 267, 275, 289, 299, 305, 310, 320, 329, 330, 352, 365, 372, 380, 382, 384, 401-403, 405, 433, 434, 442, 443, 455, 456, 467, 468, 471, 505, 512, 529). Pe pagina 404 se găsește o gravură, în care este reprezentată scena Bunei Vestiri (într-un dreptunghi se văd imaginile Fecioarei Maria și ale îngerului Gabriel, proiectate pe un fundal cu clădiri și „colonade”, deasupra cărora se găsește un soare, cu un porumbel aflat în rotunjimea sa, care reprezintă „Pogorârea Duhului Sfânt”), iar pe 432 o alta, cu imaginea lui Iisus Hristos în odăjdii împărătești, așezat pe tron, cu Sfânta Scriptură în mână, având

în partea stângă pe sfântul Apostol Ioan, iar în dreapta pe Sfânta Maria. În jurul celor trei (dedesubt, deasupra, în stânga și în dreapta lor) se văd opt pătrate ornamentale mai mici, patru roșii și patru negre, compuse din elemente decorative vegetale și geometrice, înconjurare de un cadru format dintr-o mulțime de „opturi”, înșirate unele lângă altele.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 495-497; vol. IV, p. 223; D. Poenaru, *Contribuții*, p. 170; Dan Râpă-Buicliu, *Bibliografia românească veche. Additamenta I (1536-1830)*, Galați, 2000, p. 228; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 251-253.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Are un aspect elegant, făcând parte din așa-numitele „scrieri iviriene” (de la Antim Ivireanul).

Dumnezeieștile și sfințele Liturghii. Acelor dintru sfinții Părinților noștri a lui Ioann Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare, și a Predeștenii. Acum întracestași chip Tipărită, în zilele prea Luminatului Domn, și oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Ioann Nicolae Alexandru Voevod, Cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, Chir Demian. În sfânta Mitropolie a Bucureștilor, 1728

Format: in 8⁰

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 404 pagini (din care se păstrează cele cu nr. 1-210, 369-404)

Nr. inv.: 373

Dimensiuni: Înălțime 20,9 cm/Lățime 14,5 cm

Legătură: Coperta este din lemn acoperit cu piele de culoare maro spre vișiniu, ornamentată, și în față și în spate, cu un careu cu laturi late, alcătuite din motive decorative vegetal-florale aurite, executate prin presare la cald. Datează din secolul al XIX-lea, după cum o demonstrează filele tăiate până aproape de text. Careul de pe partea din față a copertei are, la cele 4 colțuri, fleuroane și în centru un ornament șters, de formă romboidală, cu chipul Sfintei Maria și al fiului ei Iisus, iar cel de pe cea din spate o cruce de tip Sfântul Andrei, întinsă pe toată suprafața, un grup de 6 flori aurite de dimensiuni mici și, în mijloc, un romb cu imaginea lui Iisus răstignit, avându-i la picioare pe Sfânta Maria și Sfântul Ioan.

Stare de conservare: Mediocră. Lipsesc o mulțime de file, iar altele sunt pătate sau deteriorate (cu urme de „restaurare”).

Însemnări: Pe fila a II-a nenumerotată „Eu popa Isaia din Călacea” și „Eu popa Gligorie din Călacea”; pe pagina 1 „și o dat lui popa Mihai... din Cărand de pomană”; pe pagina 18 „Eu Constantin Călina m-am hirotonit de diacon în anul (1)818, martie, în 8 zile”; pe pagina 41 „Întărește Dumnezeu pre bine credinciosul împăratul nostru și sfântă pravoslavnică credință a pravoslavnicilor creștini în veac și în veacul veacului” și „Eu Iosif unul am...”(indescifrabil); pe pagina 45 „Marelui Arhieru...”; pe 54 „vasu cu vinu...”; pe 59 „Simion”; pe 60 „Vlaste Dimitrie”; pe 104 o inscripție greu descifrabilă în limba greacă („Stona Despoti... Despota tirgalat”??); pe 123 „Scăparea mea să mă...”; pe 124-125 „Scris-am eu popa Mărcuș, ...paroh în Benești în anul 1838” și „Această sfântă liturghie iaste cumpărată de Mihoc Ilie din Benești...anul 1836”; pe 144 „...În Călăce să se știe...”; pe 198 „Petru Mărcuș, paroh în Benești, în Ciuntăhaz, în Bochia, Anul 1834, luna august 20”; pe 201 „Întru aceasta rămân”; pe 369 „Îngeru au strigat cea plină de har, Bucură-te fecioară, Bucură-te că fiul tău au înviat a treia zi din morți și pre morți, decât veseliți-vă noroadele. Pomenește lumii...noule Ierusalime, căci domnul slavă pre tine au lucit. Saltă acuma și te bucură Sioane, iară tu curată iubitoare de Dumnezeu veselește-te, întru învierea celui născut al tău. Am scris în anul de la Hristos 1811, Vasile Popa din Bochia, Mihail Parohul din Bochia locuitoriu...Petru Mărcuș p(aroh) în Benești”; pe 370 „Mărcuș Petru paroh în Benești, A(nul) 1834”.

Ilustrații: Pe versoul paginii de titlu apare stema Mavrocordaților, încadrată într-o „ramă” cu laturile din două linii paralele, care închid între ele un spațiu ornamentat cu motive decorative vegetale (șiruri de frunze stilizate), așezate unele lângă altele. Stema propriu-zisă include în structura sa două medalioane, unul având în centrul său un cap de bour cu stea între coarne, iar celălalt o pajură cu crucea în cioc. În jurul medalioanelor se observă un aranjament ornamental din frunze și flori; deasupra lor se află, în partea de mijloc, o coroană domnească, iar în părțile laterale imaginile a doi îngeri. În cele patru colțuri ale stemei, respectiv în interiorul pătratului, este scris, prescurtat și cu litere chirilice, numele „Io Ni(col)ai(e) Vo(evod)”. Pe mai multe pagini apar vignete

de formă aproximativ dreptunghiulară sau triunghiulară, mai mari sau mai mici, având în componența lor elemente decorative vegetale, geometrice sau de inspirație biblică (chipurile lui Iisus, ale Sfintei Maria, ale unor îngeri, dar și diferite simboluri creștine) (fila a IV-a dintre cele nenumerotate, paginile 1, 29, 45, 46, 65, 66, 104, 117, 118, 170, 174, 178, 179, 199, 202, 205-207, 210, 369, 370).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 35; vol. IV, p. 233; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 277-280.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

Dumnezeieștile și sfințele Liturghii A celor dintru sfinții Părinților noștri a lui Ioann Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare, și a Predesștenii. Acum întracestaș chip Tipărită. în zilele prea Luminatului Domn, și oblăduitoriu a toată Țara Rumânească, Ioann Nicolae Alexandru Voevod. Cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei, Chir Daniil, În sfânta Mitropolie a Bucureștilor. La anul de la H(ri)s(tos) 1729. De Cucernicul întru Preoț(i) Popa Stoica Iacovici.

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 201 pagini

Nr. inv.: 965

Dimensiuni: Înălțime 21,3 cm/Lățime 14,9 cm

Legătură: Coperta este de factură recentă, confecționată din carton învelit în piele neagră, având pe partea din față patru fleuroane, iar pe cea din spate o vigneta de formă aproximativ dreptunghiulară, care are în structură elemente decorative fitomorfe, toate executate prin presare la cald.

Stare de conservare: Mediocră. Pagina de titlu este murdară (înnegrită); multe dintre file sunt fragilizate, având pe ele urme de restaurare neprofesionistă.

Însemnări: Pe paginile 10-12 se află însemnarea „Această carte este a lui Ardilean Flore, parohialnic în Chișirid. S-au scrisu martie, în 20 de zile, anul 1832”. În volum au

fost adăugate, în 21 noiembrie 1870, de către preotul Ioan Pap, trei file, pe care este scris de mână, cu litere chirilice, textul slujbei oficiate la sfințirea bisericilor („Tipicul la sfințirea bisericii”).

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un chenar, cu laturile din elemente decorative vegetale și geometrice stilizate, având în partea de sus o gravură de tip fronton, alcătuită din ornamente fitomorfe, prodigioase, dispuse armonios în jurul imaginii unei flori în formă de cupă. Aceeași gravură o găsim, de altfel, și în partea de sus a paginii 1. Există în lucrare gravuri de dimensiuni mari, și ele ocupă întreaga pagină. În acestea sunt prezentate imaginile lui Hristos și ale Sfintei Maria, precum și ale diferiților sfinți, în odăjdii bogat împodobite (pe pagina 46 apare Iisus Hristos așezat pe tron, cu o carte în mâna stângă, pe care se văd câteva litere grecești, în timp ce cu dreapta binecuvântează, având de-o parte și de alta pe Sfânta Maria și pe Sfântul Apostol Ioan; pe 65 Sfântul Ioan Zlatoust, în picioare, ținând în mâna stângă un papyrus, cu litere chirilice, în timp ce cu dreapta binecuvântează, sub un portal cu coloane sculptate; pe 118 și 178 Sfinții Vasilie și Grigorie, în posturi identice). Se află în carte și ilustrații (gravuri) mai mici, de formă aproximativ dreptunghiulară sau romboidală, alcătuite din aglomerări de elemente decorative heraldice (stema domnitorului Mavrocordat, Ioan Nicolae Alexandru Voevod, de pe versoul paginii de titlu) vegetal-florale, antropomorfe și geometrice stilizate (gravurile de pe fila a doua, dintre cele nenumerate din față, și de pe paginile 11, 45, 54, 117, 118 și 201), precum și gravuri de tip fronton, care au în structură un suport dreptunghiular, alcătuit din unul sau trei medalioane, cu chipurile lui

Iisus Hristos sau ale Sfinților Vasilie, Ioan și Grigorie, așezați sub o copertină din elemente decorative fitomorfe (p. 66, 119, 179). O gravură deosebită se află pe pagina 55 și ea este de formă dreptunghiulară, având în structură un disc, care are marginile ornamentate cu un șir de elemente decorative vegetale stilizate, dispuse în jurul unui cerc; în interiorul acestuia apare un dreptunghi, cu o cruce în jurul căreia se vede inscripția „Is(us) H(ri)s(tos) Nika” (adică învinge) și alte câteva simboluri creștine. În tangență cu discul se observă patru busturi de îngeri stilizați, iar în partea dreaptă un pocal de euharistie, frumos ornamentat. Tot acest ansamblu „se sprijină” pe un suport textil încrețit, simbolizând „sfânta masă” (prestolul). Pe mai multe pagini apar, apoi, gravuri înguste, formate dintr-un rând sau două de elemente decorative fitomorfe, stilizate, de mici dimensiuni (fila a doua, nenumerotată

din față, și paginile 29, 170, 174, 199, 202, 203, 205, 206, 207, 209).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. IV, p. 51; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 285.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și roșie. Pe versoul primei file, dintre cele nenumerotate din față, se află stema Mavrocordaților, însoțită de următoarele versuri:

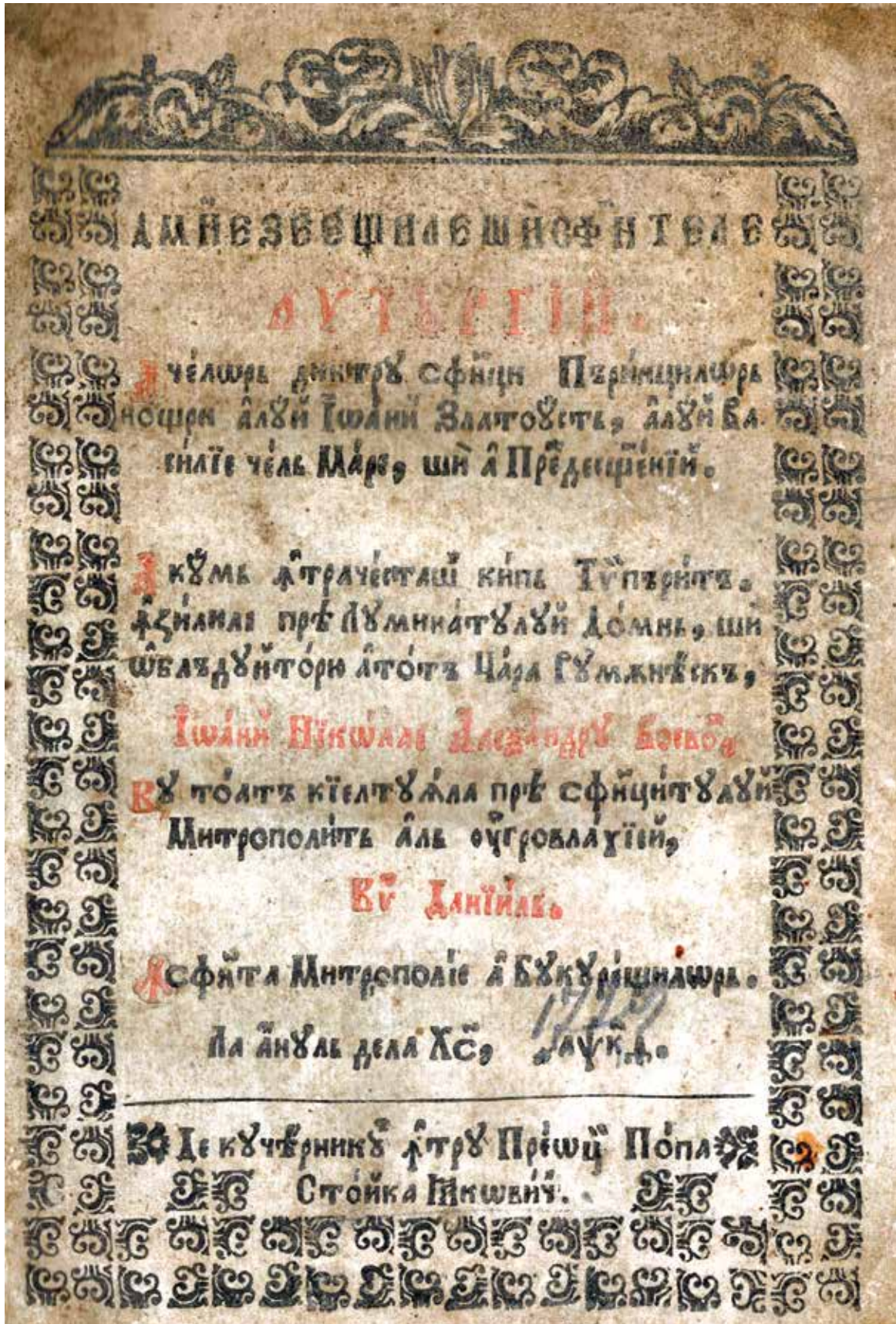
„Asupra peceții stihuri politice.

A țării Rumânești cu bună fericie.

Aceste doao închipuiri ce-n pecetea sânt ivite,
Domnului Nicolae de la H(ri)s(tos) îi sânt
dăruite.

Să-i fie spre pază cu bună voire,

Și să-l îndelunge într-o stăpânire”.

Chiriadromion sau Ev(anghe)lie
Învățătoare care are întru ea Cazanii la
toate Duminecile preste an, și la Praznicele
Domnești, și la sfinții cei numiți. Acum
întracesta chip Tipărită, și diortosit mai
luminat în limba Rumânească. Întru întâiul
an al ceii de Dumnezeu înălțatei Domnii a
prea Luminatului și Înălțatului Domnului
nostru Io Constantinn Nicolae Voevod. Cu
Blagoslovenia, și cu toată chieltuiala a prea
sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei Chir
Ștefan. În Sfânta Mitropolie în București.
La anul De la zidirea Lumii lea(t) 7240.
Iară de la întruparea Domnului 1732. De
Cucernicul între Preoți Popa Stoica Iacovici
Tipograful.

Format: in 2⁰

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, dintre care în acest exemplar lipsesc 3) + 414 file (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 406-408, 411-414)

Nr. inv.: 304

Dimensiuni: Înălțime 29 cm/Lățime 19,5 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro închis, cu urme de legători. Pielea de pe cotor a fost înlocuită cu alta nouă, bătută pe copertă în cuie metalice, de mici dimensiuni. Este ornamentată, pe ambele părți, cu două chenare, unul mai mare, altul mai mic, formate din elemente decorative fitomorfe și geometrice, executate prin presare la cald. Chenarele sunt unite între ele prin șiruri de ornamente geometrice, mărunte. În cele patru colțuri ale chenarelor mai mici se află câte o floare de formă aproximativ

pătrată, iar în mijloc, la partea din față, o vignetă romboidală, pe care inițial pare a fi fost imprimat chipul Sfintei Mara cu Iisus în brațe, iar la cea din spate o cruce, cu marginile din linii în zig-zag, având pe ea mai multe flori așezate unele lângă altele.

Stare de conservare: Slabă. Unele file sunt pătate și cu marginile deteriorate, iar altele roase de carii.

Însemnări: Pe pagina de titlu, în partea de sus, este consemnat, cu litere latine de mână, numele unui „cântăreț bisericesc”, respectiv „Nichita György, cantorul locului, din 23 februarie anno 1831”. În lucrare sunt și alte însemnări, după cum urmează: pe fila 1 „Cociuba Mică”; pe 42 „Pamb...Pașcu”; pe 66 „Bugariu cantoriu” și „Precesta”; pe 79 „’912/21 april”; pe 81 „făcându-se”; pe 92 „Sărbătoarea înălțării Domnului”; pe 123 „Mihai suma cantor, Spur(c)ani”; pe 127 „Aici se dă lăsare de carne de postul Sfinților Apostoli Petru și Pavel”; pe 136 „Slujește”; pe 146 „P. Bulgariu înv(ățător); pe 164 „Lăsarea...”; pe 233 „nov, 8, s(til) v(echi) 892”; pe 239 „Bugariu”; pe 241 „911/3 XII”; pe 254 „31/III”; pe 239 „Nicolae”; pe 306-318 „Anul Domnului 1749; această carte, anume Păucenie și Mineiul, le-am cumpărat noi oamenii din Spurcani, anume feciorii lui Cosma... Petre și Ioan și Flore, și (le) lăsăm la beserica noastră în Spurcani, pentru sufletul nostru și a(l) părinților noștri să le fie până la a 7 a (...) sămânță, și noi le dăm la beserica noastră din Spurcani, pentru sufletul nostru și a(l) părinților noștri și a familiei noastre; nime să nu le vînză din seminția noastră, numai de s-ar afla din spre aceștia cei arătați să învețe pruncii lor carte și să fie popi, ei să le poată ține, fără a le vinde, să nu îndrănească; de s-ar

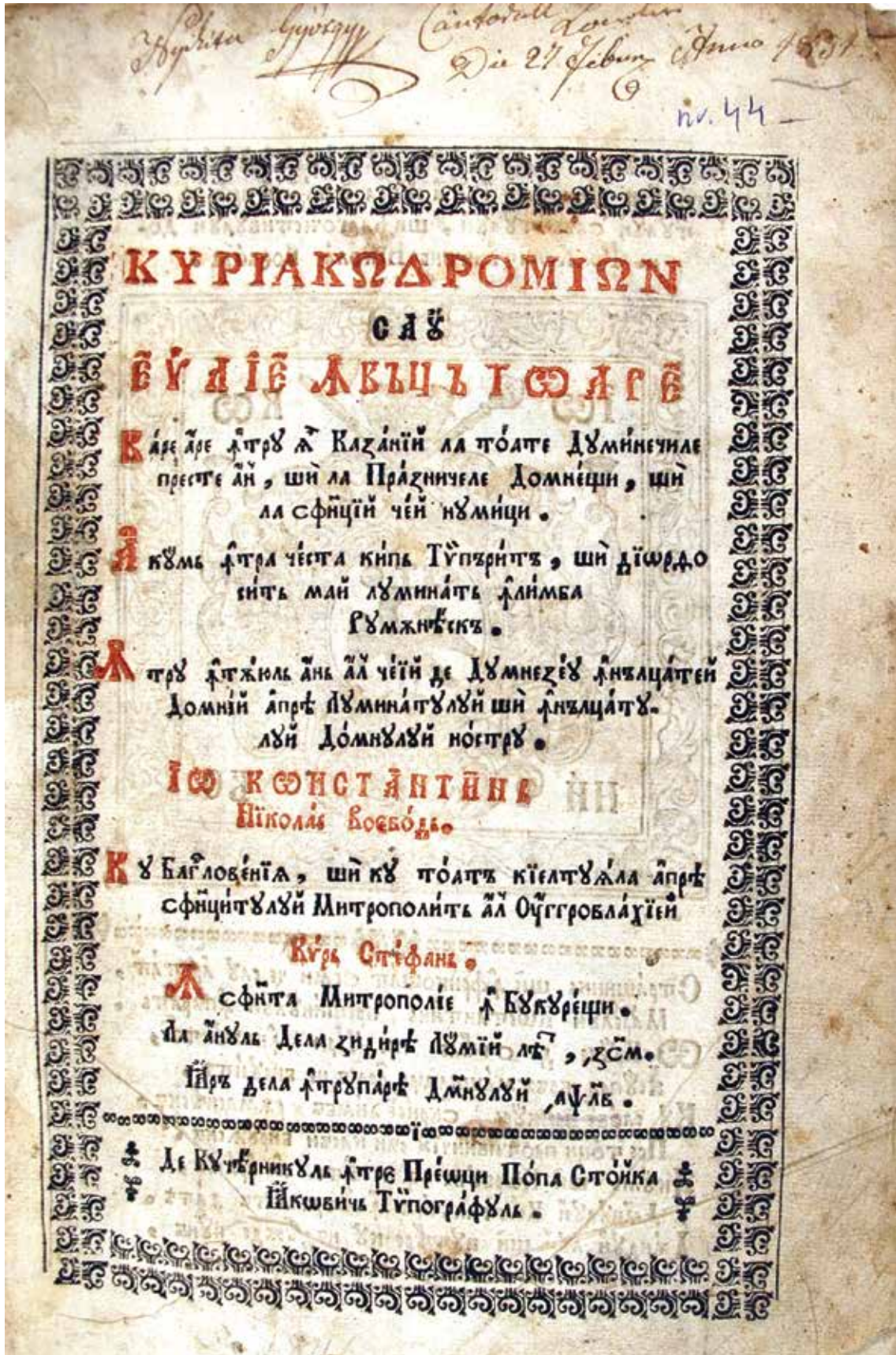
afla cineva să le vândă, să fie afurisit de cei 318 de părinți sfinți și să fie anatema cu toată casa lor”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-o gravură de tip portal, de dimensiune mare, alcătuită dintr-un patralater din linii subțiri, dublat de un rând mai gros de elemente decorative geometrice stilizate, așezate cap la cap. Pe versoul paginii de titlu apare un pătrat din elemente decorative vegetale de mici dimensiuni, în mijlocul căruia se află stema Mavrocordaților. În structura acesteia intră mai multe elemente: un corb cu cruce în cioc, soarele și luna, în centrul unui blazon nobiliar, alcătuit dintr-un ansamblu de elemente decorative vegetale, respectiv mănunchiuri de flori și frunze prodigioase, între care apar doi suflători din „trâmbițe”. În jurul acestui ansamblu se observă un fel de cadru (asemănător cu o ramă), din două șiruri de linii paralele, între care șerpuiește un ornament de frunze prodigioase. De o parte și de alta (sus și jos) a stemei apar inițialele „Io Co. NL. VO” (adică Io Constantin Nicolae Voevod). Sub stemă se văd câteva versuri stângace, de proslăvire a domnitorului amintit. La începutul și mai rar la sfârșitul capitolelor se găsesc gravuri de formă patralateră, mai mari sau mai mici, alcătuite din elemente decorative fitomorfe, având în mijlocul lor medalioane (sau cadre) cu portretele unor personaje biblice (Iisus Hristos, Sfânta Maria, Sfântul Iosif, Sfântul Nicolae (fila a IV-a, dintre cele nenumerate, filele 1, 5, 12, 15, 21, 27, 30, 36, 38, 42, 46, 53, 56, 58, 64, 68, 75, 79, 83, 87, 106, 107, 112, 123, 128, 132, 137, 142, 147, 150, 151, 155, 159, 164, 170, 179, 184, 190, 195, 199, 203, 208, 209, 213, 222, 227, 233, 235, 241, 245, 249, 259, 264, 268, 272, 273, 276, 280, 283, 287, 292, 296, 299, 306, 311, 320, 321, 325, 329, 330,

338, 339, 344, 352, 353, 358, 362, 368, 369, 375, 379, 385, 392, 393, 405, 406). Există, apoi, în lucrare și alte ilustrații, sau gravuri, de dimensiuni mai mari și de formă aproximativ triunghiulară sau de cruce, compuse tot din elemente ornamentale fitomorfe, prezente pe filele 11, 22, 30, 38, 56, 83, 92, 112, 132, 137, 142, 151, 155, 164, 170, 175, 190, 194, 203, 208, 213, 216, 226, 235, 287, 295, 306, 311, 320, 325, 329, 344, 352, 358, 362, 369, 379, 385, 392, 393, 398, 399, 404, 405, 410, 411, 414. Același tip de gravuri apare pe unele dintre pagini, cu deosebirea că în interiorul lor se observă un cap antropomorf (filele 15, 68). Și tot la începutul unora dintre capitole este reprodusă o gravură de formă aproximativ triunghiulară, în structura căreia se disting elemente decorative geometrice, vegetal-florale și antropomorfe, aranjate într-un ansamblu de factură barocă (filele 11, 15, 41, 46, 57, 64, 83, 96, 127, 132, 146, 159, 169, 189, 194, 208, 213, 225, 232, 248, 259, 279, 287, 306, 311, 320, 329, 338, 352, 368, 374, 379, 385, 392, 398, 404). În fine, pe filele 4 și 123 se află o vigneta de dimensiuni mai mici, și în ea e reprezentat un cap de înger cu aripi mari, având la gât un rozar sau șir de mărgele, de care atârână o cruce de tip Malta.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 45-47; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 296-309.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră (cu excepția titlului, în care apar și litere roșii), și are în față un cuvânt către „Preablagocestivul domn Constantin Nicolae Mavrocordat”.

Chiriadromion sau Ev(anghe)lie
Învățătoare care are întru ea Cazanii la
toate Duminecile preste an, și la Praznicele
Domnești, și la sfinții cei numiți. Acum
întracesta chip Tipărită, și diortosit mai
luminat în limba Rumânească. Întru întâiul
an al ceii de Dumnezeu înălțatei Domnii a
prea Luminatului și Înălțatului Domnului
nostru. Io Constantinn Nicolae Voevod. Cu
Blagoslovenia, și cu toată chieltuiala a prea
sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei Chir
Ștefan. În Sfânta Mitropolie în București.
La anul De la zidirea Lumii leat, 7240.
Iară de la întruparea Domnului 1732. De
Cucernicul între Preoți Popa Stoica Iacovici
Tipograful.

Format: in 2°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 414 file (numerotate)

Nr. inv.: 335

Dimensiuni: Înălțime 25,2/Lățime 18,5 cm

Legătură: Coperta lipsește. Pe cotor se văd „urmele” a patru 4 nervuri profilate (4 rânduri cu noduri de cusături).

Stare de conservare: Mediocră. Câteva file sunt pătate cu ceară sau vin (cele de la 53 la 65), având marginile rupte, lipite (cele de la 1-4, dintre cele nenumerate, și 45, 112, 170, 232, 306, 331, 332, 349 și 385) sau desprinse de cotor (fila 1, dintre cele nenumerate, și 413-414). Cu ocazia ultimei legări, marginile filelor au fost tăiate până aproape de text.

Însemnări: Pe filele cu numerele 1-14 se găsește o însemnare mai lungă, din care unele cuvinte

lipsesc, pentru că au fost tăiate cu ocazia legării. Ea are aproximativ următorul cuprins: „Aceasta să știe că această carte, anume Păucenie, o au cumpărat pomană anume Ion și Flore și iar Flore și o au dat moșie (moștenire n.n) în mâna lui Popa Petru, să le fie pomană până la (a) 7-a sămânță Amin. Pomenește, Doamne (pe robii tăi n.n.) Toma, Petre, Nicoar(ă), Gavril, Mărie, Gavril, Ioan, Jurju, Mărie, Simul, Toma...să fie că aceste...anume Negrau Ion din Ineu și au dat dânsu(l) 12 fl(orini), Petru fecior a lui boldasiu Nicoar(ă), ca să fie pomană... Ion, Nicoară, Mărie, Ioan, Simion, Flore..., însă și aceasta să se știe c-au mai dat...18 florini și alți 9 florini și să...”. În cuprinsul cărții apar și alte însemnări, după cum urmează: pe filele 11 și 31 „Această carte este a biserici de(n) Botean, i(iulie) în 20, 1826”; pe 102 „I. Trifan, VII (iulie) 12, 1921”; pe 195 „16 după Rusalii”; pe 198 „Pentru Maria”; pe 248 „...și s-au numit Andrei și Simion și Samoilă...precum au și rămas, aceste două... Scris-am parohul locului Tonț Mitru...”; pe 339 „La stretenie”; pe 353 „40 mucenici”; pe 361 „astăzi a căzut sărbătoarea vinerea...născut în anul 1900, nov. 15. Am cunoscut muzica, am avut cor mixt pe 4 voci, am cunoscut strana, dec. 1929”; pe 363-364 „Știință să fie că-ntr-această Păucenie au dat Bedeu Vasalica...ca să fie pomană în veci și să...Vasalie, Petre, Gavrilă...; iar Gavrilă... Simion, Mărie, Mitru, Gheorghe, Petre, Gavril...”; pe 393 „Schimbarea la față”; pe 405 „Tăierea capului (Sfântului n.n.) Ioan”; pe 410 „Această carte, anume Păucenie, o au cumpărat Trifan Flore și o au dat pă sama Besericii din Botean și de la Beserica de Botean nime să nu o smintească, nice să o clătească, ci cine o va vinde sau o va fura să fie afurisit de 318 de părinți sfinți și Trifan Nicolae să fie de pomană pentru canon”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-o gravură de tip portal, de dimensiune mare, alcătuită dintr-un patrulater din linii subțiri, dublat de un rând mai gros de elemente decorative geometrice stilizate, așezate cap la cap. Pe versoul paginii de titlu apare un pătrat din elemente decorative vegetale de mici dimensiuni, în mijlocul căruia se află stema Mavrocordaților. În structura acesteia intră mai multe elemente: un corb cu cruce în cioc, soarele și luna, în centrul unui blazon nobiliar, alcătuit dintr-un ansamblu de elemente decorative vegetale, respectiv mănunchiuri de flori și frunze prodigioase, între care se observă doi suflători din „trâmbițe”. În jurul acestui ansamblu se află un fel de cadru (asemănător cu o ramă), din două șiruri de linii paralele, între care șerpuiește un ornament de frunze prodigioase. De o parte și de alta (sus și jos) a stemei apar inițialele „Io Co. NL. VO” (adică Io Constantin Nicolae Voevod). Sub stemă se văd câteva versuri stângace, de proslăvire a domnitorului amintit. La începutul și mai rar la sfârșitul capitolelor se găsesc gravuri de formă patrulateră, mai mari sau mai mici, alcătuite din elemente decorative fitomorfe, având în mijlocul lor medalioane (sau cadre) cu portretele unor personaje biblice (Iisus Hristos, Sfânta Maria, Sfântul Iosif, Sfântul Nicolae (fila a IV-a, dintre cele nenumerate, filele 1, 5, 12, 15, 21, 27, 30, 36, 38, 42, 46, 53, 56, 58, 64, 68, 75, 79, 83, 87, 106, 107, 112, 123, 128, 132, 137, 142, 147, 150, 151, 155, 159, 164, 170, 179, 184, 190, 195, 199, 203, 208, 209, 213, 222, 227, 233, 235, 241, 245, 249, 259, 264, 268, 272, 273, 276, 280, 283, 287, 292, 296, 299, 306, 311, 320, 321, 325, 329, 330, 338, 339, 344, 352, 353, 358, 362, 368, 369, 375, 379, 385, 392, 393, 405, 406). Există, apoi, în lucrare și alte ilustrații, de

dimensiune mai mare și de formă aproximativ triunghiulară sau de cruce, compuse tot din elemente ornamentale fitomorfe, prezente pe filele 11, 22, 30, 38, 56, 83, 92, 112, 132, 137, 142, 151, 155, 164, 170, 175, 190, 194, 203, 208, 213, 216, 226, 235, 287, 295, 306, 311, 320, 325, 329, 344, 352, 358, 362, 369, 379, 385, 392, 393, 398, 399, 404, 405, 410, 411, 414. Același tip de gravură apare pe unele dintre pagini, cu deosebirea că în interiorul lor se observă un cap antropomorf (filele 15, 68). Și tot la începutul unora dintre capitole este reprodusă o gravură de formă aproximativ triunghiulară, în structura căreia se disting elemente decorative geometrice, vegetal-florale și antropomorfe, aranjate într-un ansamblu de factură barocă (filele 11, 15, 41, 46, 57, 64, 83, 96, 127, 132, 146, 159, 169, 189, 194, 208, 213, 225, 232, 248, 259, 279, 287, 306, 311, 320, 329, 338, 352, 368, 374, 379, 385, 392, 398, 404). În fine, pe filele 4 și 123 se află o vigneta de dimensiuni mai mici, în care e reprezentat un cap de înger cu aripi mari, având la gât un rozar sau șir de mărgele, de care atârână o cruce de tip Malta.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 45-47; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 296-309.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră (cu excepția titlului, în care apar și litere roșii), și are în față un cuvânt către „Preablagocestivul domn Constantin Nicolae Mavrocordat”.

КУРІАКΩ ΔΡΟΜΙΩΝ

САЪ

БѸ ДІБѸ ЛВЦЪ ТѸ АРѸ

Варе азе атра Казаній ла толате думнечиле престо аи, ши ла Празничеле Домнечи, ши ла сфнцій чей нумици.

АнѸма атра честа кипь ТѸпзрипъ, ши дѸвардо снпъ май луминапъ алимба рѸмжнѸкъ.

Атра атра жюль ань аа чейи де думнехѸ аизлаптеи ДомнѸи атра луминапъ лѸи ши аизлапъ лѸи домилѸи нострѸ.

ІѸ КОНСТАНТИИ

Ніколае КосбодѸ.

Бу БлагловѸна, ши кѸ толатъ кѸелѸла атра сфнцій лѸи Митрополипъ аа ОѸггровлахѸи

КѸре СтѸфанъ.

Асфнпга Митрополие а БѸкѸреши.

ла анѸль дела хидирѸ лѸмѸи лѸ, зсѸ.

Іаъ дела атраплатѸ дмнѸлѸи лѸлѸ.

✠ Де КѸчѸрникѸлѸ атра ПреѸци Попа Стойка ✠

ІаковичѸ ТѸпографѸлѸ.

Chiriacodromion sau Evanghelie învățătoare Care are întru ia Cazanii la toate Duminicile preste an, și la Praznicele Domnești, și la sfinții cei numiți. Acum întra cesta chip Tipărită, și diortosit mai luminat în limba Rumânească. Întru întâiul an al ceii de Dumnezeu înălțatei Domnii a prea Luminatului și Înălțatului Domnului nostru Io Constantin Nicolae Voevod. Cu Bl(a)go(slo)venia, și cu toată chieltuiala a prea sfințitului Mitropolit al U(n) grovlahiei Chir Ștefan. În sfânta Mitropolie în București. La anul De la zidirea Lumii lea(t), 7240. Iară de la î(n)truparea Domnului 1732. De Cucernicul între Preoți Popa Stoica Iacovici Tipograful.

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 414 file (numerotate)

Nr. inv.: 960

Dimensiuni: Înălțime 29 cm/Lățime 20 cm

Legătură: Coperta, de proveniență recentă, confecționată din carton învelit în piele de culoare neagră, este ornamentată, pe ambele părți, cu un chenar din linii paralele, executat prin presare la cald. Pe partea din față, în mijlocul chenarului, apare un ornament romboidal, cu marginile din elemente decorative de tip baroc, iar la colțuri cu patru fleuroane.

Stare de conservare: Bună, deși unele file (181-188, 241-258, 318-319, 402-403) sunt pătate la margini, iar altele sunt numerotate greșit.

Însemnări: În lucrare nu sunt însemnări importante. Pe fila 13 apare, totuși, numele comunei „Cociuba Mică”, scris de mână, cu creion roșu, iar pe 398 numele „Tyodore”, cu creion negru.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un portal, cu laturi din ornamente geometrice și fitomorfe stilizate. Pe versoul paginii cu titlul se află stema Mavrocordașilor, așezată într-un cadru dreptunghiular, cu laturile din motive decorative fitomorfe mărunte, stilizate, alcătuită dintr-o ramă lată, ornamentată pe întreaga ei lungime cu un șir de frunze în volute, iar la colțuri cu patru busturi de îngeri, și dintr-un blazon nobiliar, de formă aproximativ circulară, dispus în interiorul acesteia. Blazonul este format dintr-un medalion, în interiorul căruia se află un corb cu o cruce în cioc, flancat de imaginile soarelui și lunii, înconjurat de un aranjament artistic din flori și frunze prodigioase, având pe margini doi heruvimi, cu instrumente muzicale de suflat, iar dedesubt și deasupra, un bust de înger stilizat, respectiv un buzdugan și o spadă încrucișate, iar între ele o coroană în stare de levitație. Sub stemă sunt reproduse următoarele versuri:

„Strașnic și înfricoșat semn ce s-au arătat,
Marelui Co(n)stantin creștinului împărat
O cruce de steale pre Ceriu închipuită,
Asupra vrăjmașilor armă ne biruită.
Cu slove-n prejur, scrise-n limbă râmlenească,
Pre toți protivnicii săi ca să-i biruiască. Acum
și Corbul în pecete o arată,
Domnului Constantin încă-ntr-această dată,
Dându-i lui și putere cu nădejde bună,
Țara să stăpânească, că-i de viță bună”.

Pe mai multe pagini ale filelor de la începutul capitolelor se găsește câte o gravură dreptunghiulară, în centrul căreia se află unul sau mai multe (de regulă trei) medalioane, cu imaginile lui Iisus Hristos, sau alte altor „personaje” (atunci când în gravură se află doar un medalion), Sfânta Maria, Sfântul Ioan (atunci când în gravură se găsesc trei medalioane), având în jurul lor aranjamente artistice din frunze și flori (filele 1, 5, 21, 27, 30, 36, 42, 46, 53, 58, 64, 68, 75, 79, 83, 87, 92, 97, 102, 107, 121, 123, 128, 132, 137, 142, 147, 151, 159, 164, 170, 175, 179, 181, 190, 194, 199). Și tot cam în aceleași locuri, dar pe alte file, apar grupuri dreptunghiulare, lipsite, însă, de medalioane, și formate doar din aglomerări de ornamente fitomorfe (filele 38, 60, 190, 195, 199, 203, 213, 217, 222, 227, 231, 235, 241, 245, 249, 254, 259, 264, 268, 73, 283, 287, 292, 296, 299, 306, 311, 321, 325, 330, 339, 344, 353, 358, 362, 369, 375, 379, 385, 395, 399, 405, 411). Există în lucrare și alte ilustrații, adică vignete, mai mici sau mai mari, de formă fie aproximativ triunghiulară (cele mai multe), dar și de alte forme, constituite din elemente decorative

antropomorfe (creștine), geometrice, arhitecturale și fitomorfe (filele 4, 11, 15, 35, 41, 46, 52, 57, 63, 83, 91, 96, 101, 123, 132, 146, 150, 159, 164, 169, 175, 181, 189, 195, 199, 203, 208, 216, 225, 230, 259, 264, 268, 272, 279, 283, 287, 306, 311, 320, 329, 338, 344, 352, 368, 374, 379, 385, 392, 398, 404, 410, 413). În două locuri din volum se găsesc portrete (individuale) de personaje biblice, și anume pe fila 280, unde apare Iisus Hristos încoronat, în haine preoțești, cu brațele ridicate în sus, ca pentru binecuvântare, într-un medalion înscris într-un cadru de motive ornamentale fitomorfe, și pe fila 298, în care se vede imaginea Sfântului Nicolae, tot în haine preoțești, dar înscrisă într-un dreptunghi simplu, cu laturile din linii subțiri, paralele.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 45-47; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 296-309.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră (cu excepția titlului, în care apar și litere roșii).

КУРІАКΩ ΔΡΟΜΙΩΝ

САЪ

ЕУ ДІЕ ЛВЦЪ ТѢ ДРБ

Варе аре атра а Казаній ла полате думиничиле
престге аи, ши ла Празничеле Домнѣци, ши
ла сфнцїи чей нумници.

Акѡмь атра чегга кнпъ Тупзрїтѣ, ши дѣвардо
снчъ май лумнїатѣ алимба
рѡмжнѣскѣ.

Атра атражюль ане ач чей де думнезїѣ аневцатен
домнїи атра думнїатѣ ашї ши аневцатѣ.
аши домнѣаши нострѣ.

ІΩ ΚΩΝΣΤΑΝΤΙΝΑ

Ніколасъ воебодѣ.

Кѡ баглокенїа, ши кѡ полатѣ кїсатѣ ала атра
сфнцїатѣ ашї Митрополиѣ а Оуггроблахїи

Кѡмъ Стїфанѣ.

Асфнѣ Митрополиѣ а Букурѣци.

ла ашѣ дела зндїрѣ лѡмїи лѣ, рѣсм.

їдрѣ дела атрапарѣ дмнѣаши ашѣ.

† Де Курѣрнїкѣ атра Прѣшци Пѡпа Стойка †
† Інквѣнїѣ Тупографѣ †

Dumnezeieștile liturghii a celor dintru sfinții Părinților noștri a lui Ioan Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare, și a Prejdeștenii. Acum întracestași Chip Tipărite în zilele prea Luminatului Domn, și oblăduitoriu a toată Țara Rumânească. Ioan Constantin Nicolae Voevod. Cu cheltuiala prea sfințitului Mitropolit, al Chesariei Palestinei Chir Anania și s-au Tipărit în Mănăstirea Sfântul Savei în București, Ce iaste închinată, Ierusalimului În Tipografia Școlii Văcăreștilor La Anul de la H(ri)s(tos) 1741 De Cucernicul între Preoți Popa Stoica Iacovici.

Format: in 4°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 246 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 37, 38, 43, 44)

Nr. inv.: 336

Dimensiuni: Înălțime 20,2 cm/Lățime 16 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare maro închis, cu urme de restaurare și de ornamente geometrice, executate prin presare la cald. Pe cotor are 4 nervuri profilate.

Stare de conservare: Cartea este deteriorată în multe locuri. Unele dintre file sunt rupte sau lipite la margini și la colțuri. Textul tipărit pe ultimele două file este păstrat fragmentar, iar ceea ce lipsește din el a fost adăugat prin copiere (cu mâna).

Însemnări: Pe pagina 1 este notat numele comunei Ludușor (zona Făgăraș). Pe paginile

59-62 sunt scrise numele mai multor persoane, dintre care se pot citi, cu greutate, următoarele: „Moș Mihai (...), Gheorghe, Petru, Bucura, Riță, Maria (...) Maria, Joja, Maria (...), Agafia, Eftenia, Nicolai (...)”. Pe versoul forțașului din spate există următoarea însemnare: „Această liturghie, fiind stricată, o am datu de o am legatu unui ohăbean dimpreună cu un Octoih și am plătitu 3 florini (...) die (ziua n.n.) 14 ian. 1854”.

Ilustrații: Titlul cărții este încadrat de un patrulater din ornamente stilizate, geometrice și vegetale. Pe versoul filei cu titlul există o ilustrație tip stemă (a domnilor din familia Mavrocordat). Ea se compune dintr-un chenar (ramă) din linii paralele, între care se vede un șir de ornamente stilizate, de tip vegetal. În acest chenar se află stema (blazonul) propriu-zisă, având în interior două medalioane ovale, unul încadrând un cap de bour cu stea între coarne, iar celălalt o pajură cu cruce în cioc. Deasupra stemei se observă o vigneta de tip fronton și formă patrulateră, compusă din elemente ornamentale geometrice și vegetale. Acest tip de vigneta apare, cu unele variații de structură și dimensiuni, și pe alte pagini (fila 1, paginile 1, 29, 170, 174, 199, 202, 203, 204, 206, 207, 208, 209, 212, 213). Pe versoul filei 2 există o vigneta de formă aproximativ triunghiulară, alcătuită dintr-un aranjament din elemente vegetale stilizate, dispuse în jurul a două capete umane, unul mai mare (în partea de sus) și altul mai mic (în partea de jos). O vigneta de dimensiuni mici, alcătuită dintr-un cap de înger înaripat, având la gât un șirag de mărgelă, de care atârna o cruce mai mare și în jur un număr de cruci mai mici, compuse din elemente vegetale și geometrice, este reprodusă, cu unele variații de elemente compoziționale

(în plus sau minus), pe paginile 11, 181, 211. Pe paginile 45, 54, 117, 210 apare o altă vigneta, tot mică, de formă aproximativ triunghiulară, având în structură linii ondulate, îmbinate cu elemente decorative vegetal-florale, artistic aranjate. Pe pagina 45 se află o ilustrație de dimensiuni mari (care ocupă întreaga pagină). Ea are aspectul unui portal, compus din două chenare, formate din elemente decorative geometrice, unul mai mare (exterior) și celălalt mai mic (interior), care închid în interiorul lor un grup de imagini antropomorfe (creștine) (imaginea Mântuitorului Iisus așezat pe tron, cu o carte deschisă spre exterior, așezată pe coapsa stângă, având în dreapta și în stânga sa pe Sfânta Maria și pe Sfântul Ioan). Pe paginile 66, 119, 179, în partea de sus, există o ilustrație de tip fronton, de formă patrulateră. În ea se văd trei medalioane, așezate sub un ansamblu de elemente decorative vegetale în volute. În interiorul medalioanelor apar chipurile Sfinților Vasile, Ioan și Grigorie, înveșmântate în haine prodigioase. Același tip de ilustrație, dar cu un singur medalion și mici variații ale elementelor din ansamblul decorativ în care acesta este încadrat, apare și la paginile 1, 2 și 46. Pe pagina 65 se află o altă ilustrație, de dimensiuni mari. În ea este reprezentat Sfântul Ioan Zlatoust, înveșmântat în haine prodigioase, stând în picioare și ținând în mâna stângă un pergament desfășurat, pe care se vede o scriere în limba slavonă. Imaginea acestuia este încadrată de un portal, cu un ancadrament relativ simplu, având pe margini două coloane de susținere stilizate. Și tot o astfel de ilustrație,

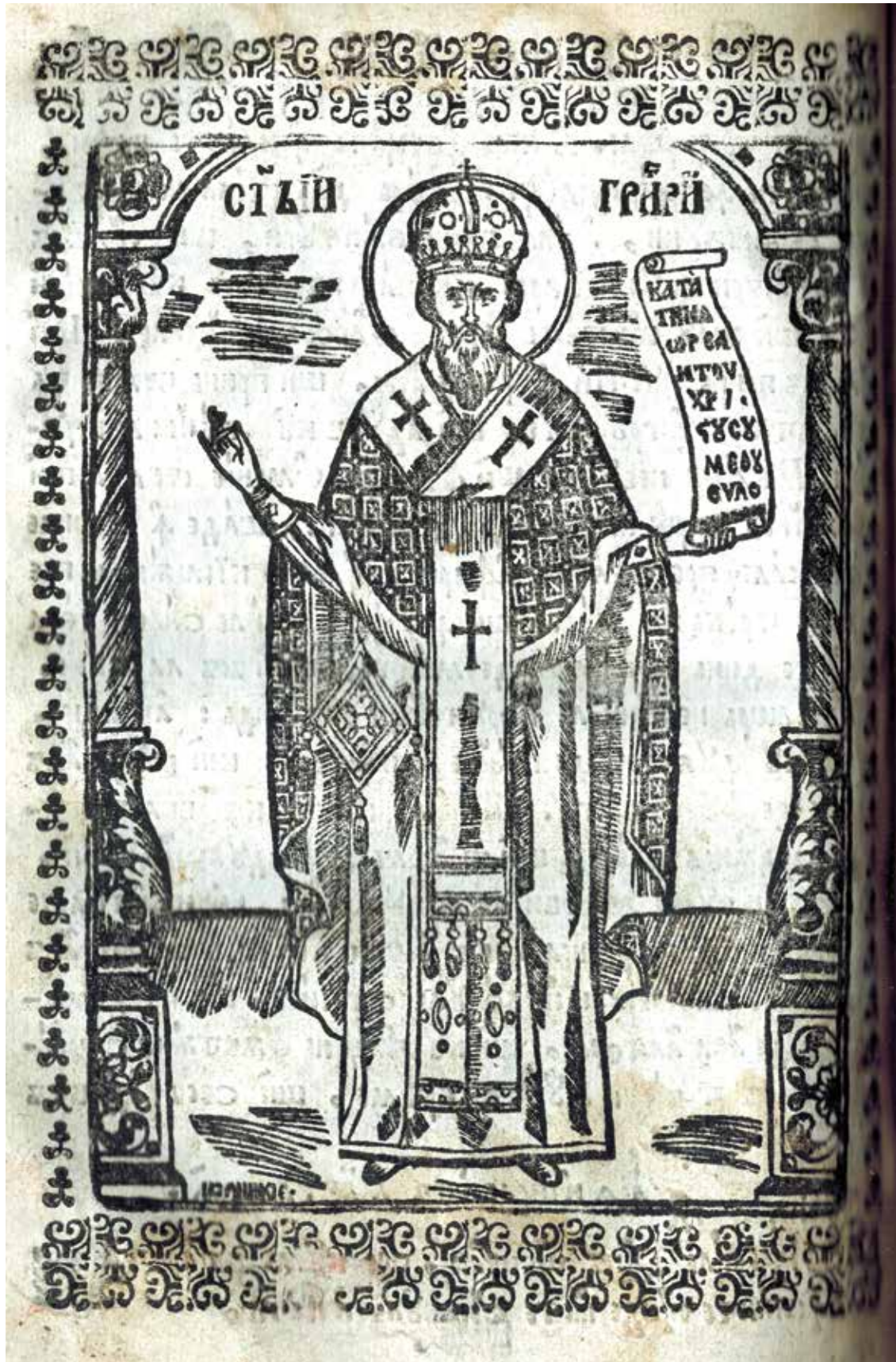
dar cu figura Sfântului Vasilie (la picioarele căruia se vede numele celui care a realizat-o și data executării – 1698) și a Sfântului Grigorie, apare la paginile 119, respectiv 178. La pagina 55 există o ilustrație, de dimensiuni destul de mari, de formă patrulateră, cu elemente decorative inspirate din simbolistica creștină (potir de euharistie, pateră circulară, având în mijloc însemne vetero și neotestamentare) și pe margini ornamente florale stilizate și busturi de îngeri înaripați, iar pe 130 una asemănătoare, tot patrulateră, având în mijloc un medalion cu chipul Mântuitorului *Iisus Hristos copil*, care are partea de la brâu în jos vârtă (simbolic, desigur) într-un potir de euharistie, iar brațele arcuite în poziție de binecuvântare. Medalionul este înscris într-un cadru de linii paralele, având la cele patru colțuri câte un cap de înger cu aripi, stilizat.

Referințe bibliografice: *B. R. V.*, vol. II, p. 55; vol. IV, p. 238; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 321.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Pe versoul filei cu tilul, deasupra și dedesubtul stemei domnilor Mavrocordați, apar următoarele versuri: „Asupra peceții Stihuri poetice/ A țării Rumânești cu bună ferice./ Aceste două Peceți H(ris)tos le gătește/ Și Domnului Constantin, i le Dăruiaște./ Ca să poată stăpâni, cu bunăvoire,/ Îndălungându-l pre el, întru Norocire!”.

[Penticostarion ce are în sine slujba ce i să cuvine, care acu(m) întâi s-au tălmăci(t) pe Limba Rumânească. Și s-au Tipărit În zilele prea Înălțatului Domn Io Mihail Răcoviță Voevod Cu Blagoslovenia și cu cheltuiala prea sfințitului Mitropolit a toată Ungrovlahia, Chir Neofit de la Creta în Oraș în Bucureșt(i), La Le(at) 7251. [1743 n.n.] D(e)cucernicul între Preoți, Popa, Stoica, Iacovici Ti(pograful)]

Format: in 2°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, care lipsește, nenumerate) + 224 file (dintre care lipsesc cele cu numerele 185-207, 216, 220-224)

Nr. inv.: 65

Dimensiuni: Înălțime 33 cm/Lățime 22 cm

Legătură: Coperta, confecționată din lemn învelit în piele de culoare maro, este desprinsă de cotor și deteriorată la colțuri și margini, unde se văd urmele unor încuietori. Este ornamentată, și în față și în spate, cu chenare paralele din vrejuri de plante, având în interior, în partea din față, patru fleuroane și un medalion (cu scena Răstignirii Domnului), înconjurat de ornamente florale de formă rotundă, iar în cea din spate un șir de elemente decorative geometrice și vegetale (flori și frunze stilizate, linii paralele, drepte sau încrucișate).

Stare de conservare: Mediocră. Multe dintre file sunt rupte (zdrențuite) și desprinse din cotor. Numerotarea acestora este, în multe locuri, greșită.

Însemnări: Pe versoul filei cu nr. 1 apar două însemnări, una greu lizibilă, în limba maghiară, făcută la 8 iulie 1820, în localitatea Nagy Szamoszközi, și alta care este de fapt un nume scris cu creionul, în 6 iunie 1926, respectiv „Pantea Nicolae, cantor”. Acest nume apare și pe filele 70 („Pantea Nicolae, Petid, la ziua de Florii 1924”), 95, 129 și 161 („Pantea Nicolae, cantor, 1941”). Pe fila 27 se află următoarea însemnare: „Această carte iastă cumpărată de mine, Ioan Nicolae Popovici, cu 40 de florini și satul n-are nimic parte întrânsa, și cine s-ar afla să zică cum că iastă a lui să fie anatema. Anul 1837, scris N. Popovici”; pe filele 28 și 43, în partea de jos a paginilor: „Această sfântă și dumnezeiască carte, anume Pintecostarion, l-amu cumpărat eu popa Iovu de la Găvrilă lui popa Inăș, pă un tuluc l-am prețuit...aprilie 26 1781...mărturie Hărdălău Mărie, Macavei Sas Toma, Faur Petru, Sueu Petru...este de la Margine...luat de la Toader întreg...”. Pe filele 86 și 98 se află o altă iscălitură, aceea a lui Ioan Albu („Ioane Albu docente”), și „Ioan Albu docente în Petid”. Pe fila 97, alături de o ilustrație cu Samarineanca la fântână, există următoarea însemnare, scrisă cu mâna: „La fântână, Sfânta Samarineancă trage apă dintrânsa. Scris-am eu popa Ion din...în luna lui februarie (1)835, în 27 iulie”. Pe fila 100 se află o însemnare în limba rusă, făcută în 4 ianuarie 1953, probabil de către un fost prizonier în U.R.S.S. („2 din 4 ianuar 1953, ia Pantea Aurel cital eto penticostar”, adică „eu Pantea Aurel am citit acest penticostar”). În lucrare mai apar și alte însemnări sau nume de cantori (sau enoriași), după cum urmează: pe fila 103 „Pop Ioan”; pe 107 și 109 „Diacul cantor în Petidu 1910 și 1911”; pe 119 „Sturzo”; pe 129 „Au fost maslu sătescu cu 4 preoți” și „Sturz Gheorghe 1940, mai 12”;

pe 130 „Popovici Pavel” și „Sturz Gheorghe, Ursad 1940, mai 19”; pe 147 „spre aducere aminte, Ioane Popa docente”; pe 188 „Spre eternă suvenire Iosif Popa înv. gr. ort. V/23, 909”; pe 211 „Scris-am Gui Simion în Cărăsău (1)960, mai”.

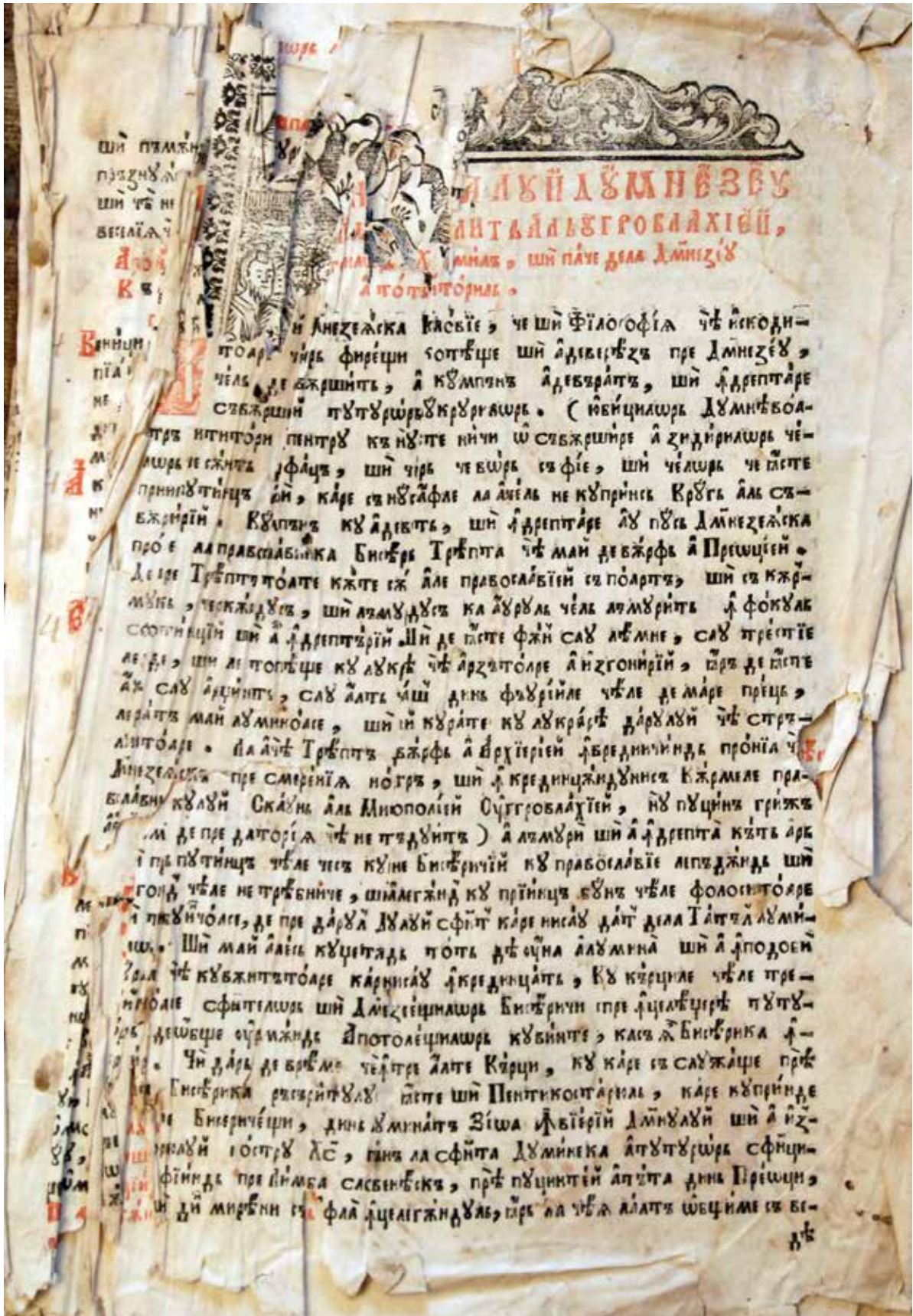
Ilustrații: Pe unele file apar ilustrații de tip fronton, așezate fie la începutul capitolelor, fie la sfârșitul lor, de formă dreptunghiulară sau triunghiulară, alcătuite din aranjamente vegetal-florale, care încorporează în interiorul lor chipurile lui Hristos și ale altor sfinți, incluse de regulă în medalioane de formă rotundă, cu diferite scene din Noul Testament (Bunavestire, Învierea lui Hristos, Învierea lui Lazăr, Iisus și cei 12 apostoli, Samarineanca milostivă etc.) (fila a doua dintre cele nenumerotate și 37, 45, 46, 47, 70, 94, 95, 118, 120, 143, 155, 183, 184). Pe foarte multe file se află gravuri de formă dreptunghiulară

(și foarte rar triunghiulară), mai late sau mai înguste, compuse din elemente decorative stilizate, de tip vegetal și geometric (filele 6-8, 11, 13-15, 17-19, 21, 26-29, 30, 32, 33, 36, 38, 39, 40, 43, 44, 49-51, 60-69, 71, 72, 74, 82-84, 88, 94, 171-175, 177, 180, 184, 185, 192, 196, 198-202, 212, 214). Mai există în lucrare câteva ilustrații de tip fronton și formă triunghiulară, situate la începutul capitolelor. În structura lor intră elemente decorative vegetale, așezate pe un suport format din două linii paralele, care alcătuiesc un dreptunghi îngust (filele 1, 47, 85, 94, 119, 157, 209).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 70-72; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 345-352.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

ШИ ПЛМН
 ПЗУНУ
 ШИ УБ Н
 ВЕЦАЛА

А
К

А **Д** **У** **И** **Д** **У** **М** **Н** **В** **З** **В** **У**
А **И** **Т** **А** **Д** **У** **Г** **Р** **О** **В** **А** **Х** **И** **И**

Д. У. м. н. в. з. в. у. ш. п. л. в. д. л. а. д. м. н. з. и. з.
 а. п. о. т. и. т. о. р. н. а. .

В

П

М

А

К

И

Д

У

И

Д

У

М

Н

В

З

В

У

А

И

Т

А

Д

У

и лнеземака кресте, че ши филозофия че иконод-
 тоар, че фириши сопще ши адвиребче пре дмнезид,
 че ле де вжшине, а крмпиане адеврале, ши адрептаре
 ствжшине пубрваредрваре. (шеициларе думневола-
 тра ититори пинтра крхите иичи ш ствжшине а зидирларе че-
 мларе и сжита фале, ши че че еше се фие, ши чешаре че пете
 приндтице ии, каре се нбгафле ла амеа не кдринеа Крде ала ст-
 вжшине. Крпие кр адикте, ши адрептаре аш пде дмнеземака
 прое ла православика Биоре Трпета че май де вжрфе а Прешине.
 Де пре Трпета поате кжте сж ала праволавие се поларте, ши се кжр-
 мие, текжиде, ши аламуде ка аурале че ле аумерите а фоквал
 соотниши ши а адрептаре ии де пете фжн сал ачмне, сал тресте
 ле де, ши ле попще кр адрфе че адритолре анзгониде, пре де пете
 аш сал адринеа, сал лате иш днк фдрине че ле де маре преце,
 адрате май админоре, ши ии кдрате кр адрфе дрхиде че стре-
 аитолре. ала че Трпета вжрфе а архиреи аредининде прониа че
 дмнеземака пре смиренла ногр, ши а крдинчидинеа кжрмале пра-
 влавие кр аш Скане ала Миополии Оугробрахиде, нв пщинеа грижк
 аш де пре даторла че не пдринеа) а аумери ши а адрепта кжте арк
 а пр пдринеа че ле чеа крине биоричи нв праволавие мпеджиде ши
 гонд че ле не трбинеа, шимгиде кр принеа едне че ле фологитолре
 а пдринеа, де пре дрхл дхиде сфит каре ниса дит дла Татчл адми-
 ш. Ши май амеа кринеаде поте дче сина аламина ши а аподоеи
 дла че крвжинеаде карниа а крдинцаа, кр кринеа че ле пре-
 ироре сфитларе ши дмнеземака Биоричи пре ацелбуре пдр-
 аш де пете сфидинеа аптолециларе кринеа, кр а Биорика а-
 ш. Чи даре де вжме че дте лате Крци, кр каре се слажше пре
 Биорика ретериде аш пете ши Пентикостареа, каре кдринеа
 де Биоричеши, днк аминате Зива а втерин дмнеаши ши а нз-
 мидеа гостр ас, гин ла сфита дмнека а пдрваре сфити-
 финеа пре амеа сасвинеа, пре пдринеа аш днк Прешине,
 ши ии мирени се фла ацелгидеа, пре ла че а лате шечиме се бе-
 дк

[Psaltirea prorocului și împăratului David: Acum într-acestaș chip tipărită În zilele prea înălțatului Domnului nostru Ioan Constantin Nicolae Voevod Cu blagoslovenia prea sfințitului Mitropolit al Ungrovlahii Chir Neofit. În tipografia domnească în București. La anul de la Facerea Lumii 7253 [1745 n.n.] De Cucernicul între preoți popa Stoica Iacovici tipograful.]

Format: in 12°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată, care lipsește) + 108 file (numerotate, din care se păstrează 67, fără a li se cunoaște numerotarea, din cauza tăierii filelor până aproape de text)

Nr. inv.: 946

Dimensiuni: Înălțime 12,6/Lățime 9 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră.

Însemnări: Nu sunt

Ilustrații: Nu sunt

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 88.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră.

822

СВ 946
 ШЛАПЕМЪ ЛЕГЪТЪ РИДЕ ЛЮРЬ, ШИ
 ПЪ ДЪМЬ ДЛА НОНЪ ЖЪГЪЛЪ ЛЮР.
 Е ЛЪКЪЛЪЩЕ А ЧЕРЮРЪ ВАРЖДЕ ДЕДЖИ
 ИИ: ШИ ДМНУЛЪ ВА БАТЖОКОРИ Г
 А ПЪНЧЕ ВА ГРЪИ КЪТЪРЪ ДЖИШИИ
 РЪ ЮЦИМА СЯ: ШИ А ПЪРЪ МЖИИА
 ПА ТЪРЪУРА ПРЕ СЯ. ПЪРЪ СЪ СЖИТЪ
 СЪ А ПЪРАТЬ ДЕДЖИУЛЪ, ПРЕСТО
 УОНЪ МЪНТЕЛЕ ЧЕЛЪ СФИТЪ АА ЛЪИ
 ПТИНДЪ ПОРЪНКА ДМНУЛЪИ. ДМНУЛЪ
 ВЪ ЗИСЪ КЪТЪРЪ МИНЕ, ФИУЛЪ МЪЕУ ЕЦ
 ПЪ: СЪ А ПЪТЪЪ ТЪМЪ НЪКЪТЪ. Ч. А
 ДЕЛА МИНЕ: ШИ БОИДА ЦЕ НЪМЪ
 МОЩЕНИРЪ ТА, ШИ БИРЪИЦА ТА
 ЦИНИЛЕ ПЪМЖИТЪЛЪИ. ПАЩЕ
 ДЖИШИИ КУ ТОАГЪ ДЕ ФЪЕРЪ
 ШЛАРНУЛЪИ ВЕИ ЗАРОВИ
 А Г.

**Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie
Acuma Întâi Tipărită, Întru al Doilea An,
Din a patra Domnie a Țării Rumânești,
A prea Luminatului și Prea Înălțatului
Domn Io Constantin Nicolae Voevod. Cu
Blagoslovenia prea Sf(i)nițului Mitropolit
Al Ungrovlahiei: Chir Neofit și cu toată
osârdua și Cheltuiala Sf(i)niției Sale
Iubitoriului de Dumnezeu: Chir Climent
Episcopul Râmnicului. În sfânta Episcopie
a Râmnicului. La Anii de la Facerea
Lumii: 7254. Iară de la H(risto)s 1746:
De Cucernicul Între Preoți(i) Popa Mihai
Atanasie Vici Tipograful Râmnicianul.**

Format: in 2°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate) + 164 file

Nr. inv.: 864

Dimensiuni: Înălțime 33,1 cm/Lățime 21,4 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro, deteriorată și cu urme de legători. Ambele părți ale ei sunt împodobite cu două careuri din linii paralele (unul mai mare, altul mai mic), care închid între ele ornamente fitomorfe aurite, executate prin presare la cald. Careurile sunt legate, unul de celălalt, prin linii paralele, având între ele elemente decorative de tip vegetal. În interiorul careului mai mic, de pe ambele părți ale copertei, se află un ornament aurit, acum deteriorat, de formă romboidală, în care apare scena răstignirii lui Iisus (foarte greu vizibilă), având în jurul ei un grup de 5 flori stilizate și o cruce, iar la colțuri imaginile abia vizibile a celor patru evangheliști. Pe cotor

se observă 4 nervuri profilate. Între ele se văd 5 careuri, cu laturile din ornamente în formă de frunze mărunte, stilizate, executate prin presare la cald, iar în mijlocul acestora câte o floare de dimensiune mai mare.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși cartea este parțial desprinsă de copertă și are unele file pătate (cele cu numerele 1-8), rupte (cele cu numerele 115-120) sau roase de carii (cele cu numerele 140-164).

Însemnări: Pe filele 1-13 „Această sfântă și dumnezeiască evanghelie au dat-o pre(a)sfinția sa părintele episcopul Râmnicului de pomană sfintei mănăstiri Polovraciu(lui) nelegată și am legat-o eu Dionisie eg(umenul) sfintei mănăstiri Polovraciu, cu zloți 2, iar cine s-ar ispiti a o înstrăina de la sfânta mănăstire să fie afurisit. Leat 7255 (1747 n.n.)”; pe filele 40-61 „Această sfântă Evanghelie este a sfintei mănăstiri Polovraci și căzând mănăstirea în bântuială (...) pă cum a(u) intrat oameni străini (...), fiind poruncă de la un Mustafa (...) și mergând cu o sumă de plăieși și cu optzăci de turci, și înconjurând mănăstirea, n-au găsit nimica, fără un călugăr monah, și dând navală la mănăstire și intrând în beserică au luat tot ce au găsit. Pe această sfântă Evanghelie au răscumpărat-o igumenul acestei mănăstiri Hurezu, chir Rafail, dând pe dânsa tal(eri) 4, prin mine, aflându-mă și eu aici la mănăstire (...) 1789. Au mai răscumpărat părintele igumen Rafail o Liturghie (...), fiind Domn Țării Românești Nicolae Mavrogheni Voevod. Dat-au părintele ig(umen) Rafail și tal(eri) o sută gloabă la turci, de au lăsat mănăstirea”.

Ilustrații: Deasupra titlului se găsește o gravură de tip fronton, alcătuită din trei portale,

despărțite între ele prin coloane și bolți, unul mai mare, la mijloc, cu imaginea Sfântului Nicolae încoronat și așezat pe un jilț, și două mai mici, în care apare Iisus Hristos (în stânga) și Sfânta Maria (în dreapta). De o parte și de alta a titlului se văd două șiruri de ornamente mărunte, alcătuite din motive decorative fitomorfe stilizate, dispuse într-un spațiu dreptunghiular, mărginit de două linii paralele. Pe versoul paginii de titlu este gravată stema Mavrocordaților (o ramă alcătuită din câte două perechi de linii paralele, care închid între ele un șir de frunze artistic aranjate, iar în mijloc două medalioane, unul cu capul unui bou cu stea între coarne și celălalt cu o pajură, ținând în cioc o cruce, dispuse într-un aranjament de flori și frunze prodigioase, deasupra căruia se observă o coroană domnească, un buzdugan și o spadă încrucișate. Pe fila a patra dintre cele nenumerotate se află o gravură de tip blazon și de dimensiuni mari: ea se compune dintr-un medalion, mărginit de un cadru patrulater din linii paralele, în care este reprezentată figura Sfântului Evanghelist Ioan, stând sub un portal cu două coloane. În colțurile cadrului apar elemente decorative de tip heraldic. Pe mai multe file sunt prezente gravuri cu imaginile evangheliștilor, după cum urmează: pe fila 19, o gravură cu Evanghelistul Matei, prezentat într-un oval mărginit de elemente decorative arhitecturale și heraldice, îmbrăcat în veșminte bogate, cu o carte (evanghelia) în mâna stângă, sprijinită pe o masă acoperită cu o cuvertură în falduri, și cu pana de scris în dreapta, flancat de un înger, de dimensiuni mai mici, stând în picioare, cu privirea îndreptată spre Evanghelist; pe 50 figura Evanghelistului Luca în același cadru, cu bou la picioare și cu pana, cartea și masa de scris în apropiere. Sunt, apoi, în lucrare și câteva vignete de tip fronton, de

formă triunghiulară și mai rar de cruce, așezate la sfârșitul capitolelor (filele a IV-a, dintre cele nenumerotate, și 18, 19, 20, 49, 88, 89, 156, 163, 164). Cele mai numeroase ilustrații sunt de formă patrulateră. Dintre acestea, unele au dimensiuni mai mari (și conțin fie portretele Mântuitorului, singur sau flancat de cel al Sfintei Maria și al Sfântului Ioan, încadrate în aranjamente de ornamente fitomorfe, fie doar elemente decorative de tip vegetal), altele mai mici (care au în structura lor elemente decorative fitomorfe cvasi-miniaturizate) (fila 1, dintre cele nenumerotate, și 1, 4, 6, 8, 10, 14, 15, 19, 20, 24, 26, 27, 31, 32, 34, 35, 38, 39, 41, 43, 45, 47, 47, 50-52, 54, 55, 57, 59, 60, 62, 64, 66, 67, 69, 71, 74, 76-79, 82, 86, 88, 90-93, 103, 111, 116, 120-139, 141, 147-150, 152-157, 161-163).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 88-92; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 374-380.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Are în față o dedicație închinată „Preblagocestivului Prea luminatului Prea înălțatului și oblăduitoriului nostru Constandin Nicolae Voevod...”.

Triodion Adecă: trei Cântări Ce are întru sine slujba Sfântului și Marelui Post. Care acum a doua oară s-au Tipărit întru al treilea an dintru a patra Domnie, a prea înălțatului nostru Domn, Io: Constandin. Nicolae Voevod Cu Blagoslovenia, prea sfințitului Mitropolit a toată Ungrovlahia, Chir: Neofit de la Crit În Oraș în București, la Liat 7255 (1747 n.n.) De Cucearnicul între Preoți popa Stoica Iacovici Tipograful

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul Triodionului, legată în locul paginii de titlu a Strastnicului) + 119 file (numerotate, de la Strastnicul din 1746)

Nr. inv.: 964

Dimensiuni: Înălțime 30,5 cm/Lățime 21,7 cm

Legătură: Coperta, din carton învelit în piele neagră, este de dată recentă. Are pe ea, în partea din față, un cadru, cu laturile din elemente decorative geometrice. La colțurile acestuia se găsesc patru fleuroane, iar la mijloc o cruce ornamentată, și sub ea o vigneta triunghiulară, tot din același tip de elemente decorative. Pe partea din spate se observă doar colțurile cadrului și cele patru fleuroane, iar la mijloc, în loc de cruce, o vigneta triunghiulară din ornamente geometrice, dispuse în jurul unui mic medalion.

Stare de conservare: Deși coperta este foarte bine păstrată, în general lucrarea se află într-o stare de conservare mediocră; paginile sunt murdare, iar în partea de sus, tăiate până

aproape de text. Pe unele dintre ele se văd lipituri, executate în manieră neprofesionistă.

Însemnări: Pe fila 14 se găsesc următoarele însemnări: „Subscrisul m-am sfințit de preotu pentru parohia Sieghișce în 1885, Decemvre 29; în anul 1888 am administrat și Serbescii, iar de la 1890 până la 1893 am administrat, pe lângă Sieghișce și Vale(a) Ne(a)gră de Jos. Moise Popoviciu” și „În anul 1906, luna Martie, mai mulți credincioși au cumpărat un disc cu stea de argint chinezesc aurit, cu 12 coroane și 80 fileri. Moise Popoviciu, preot, Vinerea patimilor, 1906”. Pe fila 51 scrie: „În joia cea mare din 1912 a fost un frig ca și care numai în dricul iernii poți vedea. E neauă și suflă un vânt din apus, de te pătrunde până la oase. Semnat prin preotul Moise Popoviciu din Seghiște”; pe 63 „În anul 1899 a reposat preotul din Rieni Alexandru Sabo, în etate de 42 ani, în anu 1901 a repausat preoții Pavel Șerbu din Călugări și Lazăr Mățu din Cusiș, ambii preoți tineri, servind abia 3-7 ani ca preoți, Moise Popoviciu preot”; pe 69 o însemnare cu litere chirilice, în limba greacă, „(Svevlocitosi) Chirie ... on meta Chirie” și una în română („Și s-au făcut în pace...), păstrate fragmentar; pe 72 „M-am hirotont de preot la anul 1885, Decembrie 29 lea, prin episcopul Ioan Mețianu. Semnat în miercurea patimilor, anul 1901, Moise Popoviciu, preot”; pe 75 „În anul 1902, în săptămâna floriilor, 7-13 April, au fost un frig teribil, un ger sec, care a făcut să înghețe toți nucii și pomii. Semnat în vinerea patimilor, prin preotul Moise Popoviciu” și „În anul 1910, în joia Mare, a fost munții toți acoperiți cu neauă”; pe 82 „Pleacă Doamne urechea ta și mie, că sărac și mișel sunt (...)” și „Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu Mântuitorul (...)”; pe 85 „Moise Popoviciu,

preot, 6 VIII 1898”; pe 116 „Pentru rugăciunile Născătoarei de Dumnezeu Mântuitorul, Mântuiește-ne pre noi”; pe 117 o însemnare în limba greacă, tot cu litere chirilice: „Despres viss tis teotoche omeos Sosonitis”; pe 118 „Subscrisul am administrat protopopiatul Vașcoului de la 1 iuliu 1906, până la 1909, februar 3. Moise Popoviciu, preot”; pe 119 „Sfârșit și lui Dumnezeu laudă, Bora Mihaly, popa Mihai, An 1807”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un portal cu colonade și fronton, mărginite de spații pătrate, în care apar chipurile mai multor sfinți (Dimitrie, Ecaterina, Constantin și Elena, Gheorghe, Grigorie, Nicolae, Pavel, Petru, precum și ale lui Iisus Hristos și ale Sfintei Maria, flancate de doi îngeri). Frontonul portalului se sprijină pe o boltă, pe laturile căreia se văd capetele a doi îngeri. În centrul acestuia apare un medalion, și în el sunt prezente imaginile personajelor din Sfânta Treime. Pe versoul paginii de titlu, se află stema Mavrocordaților (un chenar cu laturile din șiruri ornamentate fitomorfe și geometrice stilizate), iar în acesta un cap de bour, cu stea între coarne și coroană în partea de sus, și o pajură cu cruce în cioc, iar deasupra tot cu o coroană. Dedesubtul acestora se vede un relief deluros, cu vegetație pitică, iar sub ea următoarele versuri:

„Bună tocmire vedem, Doamne Constantine,
Că Numele-ț(i) cu fapta-ț(i), are întru tine,
Când Constantin, Tărie, stare închipuiaște,
Ce și din buna-ț(i) faptă chiar să dovedeaște.
Că tare stai, și grijaț(i) de casele sf(i)nte,
Și de podoabele ei, din suflet fierbinte.
Cărți tipărind Țării, pre limba rumânească,
Dumnezeu amari daruri să te învrednicească.
Avea-vei Măria ta nemuritoriu nume.

Ca și Sfântul Constantin într-aceas(s)tă lume.
Slăvi-vor cei urmăritori prea sf(â)nta Troiță,
Neuitându-ț(i) numele cel de bună viță”.

Pe diferite pagini apar gravuri de dimensiuni mari, cu scene din Vechiul și Noul Testament (Învierea lui Lazăr, pe fila 1; Intrarea lui Iisus în Ierusalim, pe 15; Iosif și soția lui Putifar, și Iosif întâmpină pe frații săi în Egipt, pe 27; Iisus și Maria și Femeile mironosițe, pe 36; Iisus în casă la farisei, spălat pe picioare de „muirea cea curvă”, pe 43; Cina cea de taină, pe 51; Iisus Răstignit, pe 63; Coborârea de pe cruce, pe 86; Ungerea lui Iisus mort, pe 91), dar și mai mici, în formă de triunghi, romb sau dreptunghi alungit, compuse din ornamente geometrice sau vegetale stilizate (filele 3, 8, 14, 18, 22, 23, 25, 26, 30, 31, 33, 35, 36, 39, 40-42, 47, 49, 57, 58, 60, 63, 73, 76, 78, 81, 84, 85, 89, 98, 105, 106, 119).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. IV, p. 59-61; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 389-393.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. În volum a fost legată fila cu pagina de titlu de la un „Triodion”, tipărit în 1747, alături de filele 1-119 de la un „Strastnic”, apărut la București, în 1746.

Euhologhion adecă Molitvelnic Acum într-acesta Chip Tipărit, după rânduiala celui grecesc la a doua de Dumnezeu înălțatei Domnii a prea luminatului oblăduitoriu a toată Țara Moldovei, Ioan Grigorie Ghica Voevod Cu Blagoslovenia și cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Moldovei Chir Nechifor Peloponisianul de la Iatpai În sfânta Mitropolia Veachie în Iași La Anul de la Hristos 1749 De Ieremia Marco Tipograful

Format: in 8°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 252 file (numerate)

Nr. inv.: 806

Dimensiuni: Înălțime 21,3 cm/Lățime 14,4 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro închis, deteriorată. Pe cotor se văd urmele a 5 nervuri profilate.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea este foarte deteriorată (filele roase la margini și desprinse de cotor sau păstrate fragmentar). A fost relegată în anul 1846.

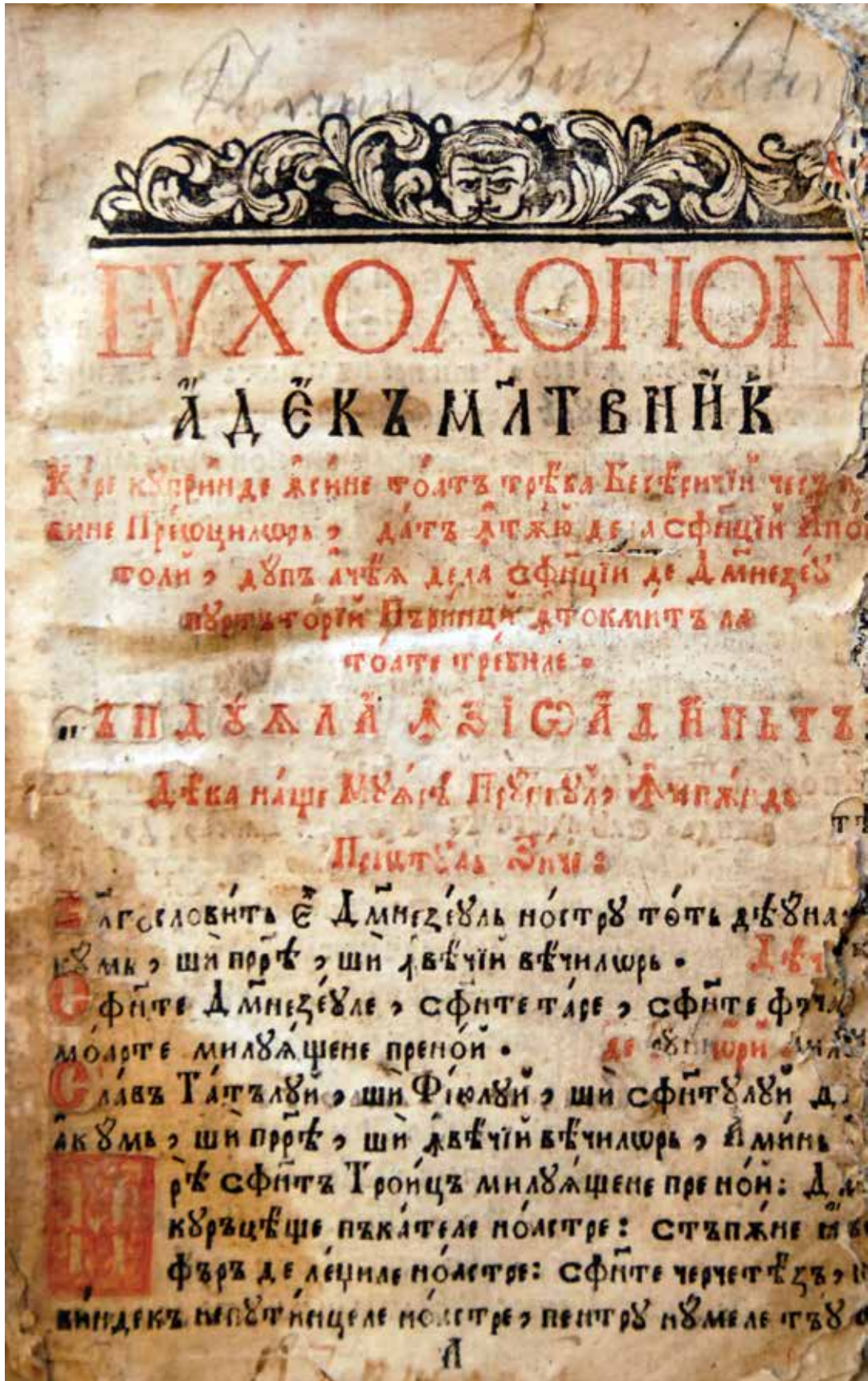
Însemnări: Pe versoul copertei din față scrie „(Această) Sfântă și Dumnezeiască carte, adecă molitvelnic, s-au legat în anul 1846 a lunii lui (octom)vrie, în 10 zile, prin mine (Atana)sie Miklăuș. Paroh...Mani, Mani, Maniu”. Pe mai multe file se văd urme ilizibile de însemnări, distruse cu ocazia relegării.

Ilustrații: Pe filele 1, 29, 43, 76, 85, 94, 114, 161, 207, 241 apare o ilustrație de tip fronton,

alcătuită din elemente decorative vegetale stilizate, așezate în plan orizontal, în jurul unui cap de copil (înger). Sub vigneta de acest tip, de pe fila 241, se află o alta, în formă de „icoană”, cu Sfânta Maria cu Iisus copil în brațe, stând pe tron, înconjurată de doi îngeri (arhangheli). Pe filele 67 și 165, deasupra titlurilor de capitole, este reprodusă o vigneta de formă dreptunghiulară, cu laturile din linii paralele; în interiorul acestora se află un medalion cu chipul Mântuitorului Iisus în veșminte preoțești, ținând în mâna stângă o carte (Biblie), în timp ce cu degetele de la dreapta, ridicate în sus, binecuvântează, înconjurat de un ansamblu decorativ din elemente vegetal-florale. Pe filele 94, 139, 158, 206, 240, 249 descoperim o vigneta de formă aproximativ triunghiulară. În ea apar elemente decorative de tip floral, artistic aranjate (un mănunchi de flori și frunze prodigioase). Pe filele 25, 37, 74, 75, 114, 165, 177, 183, 190, 193, 231 sunt reproduse una sau mai multe vignete în formă de cruce, compuse din elemente decorative, vegetale și geometrice. Șiruri de mici vignete, alcătuite din elemente decorative ca cele de mai sus, apar, în cuprinsul cărții, pe o mulțime de alte file, așezate fie la începutul paginilor, fie la mijlocul lor (filele 10, 15, 26, 28, 37, 75, 159, 164, 178-183, 185, 186, 188, 191, 193, 199, 213, 216, 225, 226, 235-237, 239, 240, 247, 249-252).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 109; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II [1761-1830], p. 425-426.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Pe ultima copertă, în partea interioară, este scris, cu mâna, un fragment dintr-o rugăciune.

[Euhologhion adecă Molitvelnic Acum într-acesta Chip Tipărit, după rânduiala celui grecesc la a doua de Dumnezeu înălțatei Domnii a prea luminatului oblăduitoriu a toată Țara Moldovei, Ioan Grigorie Ghica Voevod Cu Blagoslovenia și cu toată cheltuiala prea sfințitului Mitropolit al Moldovei Chir Nechifor Peloponisianul de la Iatpai În sfânta Mitropolia Veachie în Iași La Anul de la Hristos 1749 De Ieremia Marco Tipograful]

Format: in 8°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, care lipsesc) + 564 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 1-80, 107-109, 129-130, 138-140, 497-510, 515, 555-556, 563-564)

Nr. inv.: 870

Dimensiuni: Înălțime 20 cm/Lățime 14 cm

Legătură: Copertele lipsesc, lucrarea fiind așezată într-o coală de carton, de culoare alb-cenușie, îndoită în două.

Stare de conservare: Mediocră. Multe file lipsesc, iar altele sunt desprinse de cotor și tăiate până aproape de text.

Însemnări: Pe paginile 81-93 se află următoarea inscripție fragmentară: „(...) Familie cine ar lua această sfântă carte, anume Strasnic și cine o va lua sau o va vinde de unde e pusă, să fie afurisit de 318 părinți sfinți, anatema, anatema, amin, leat 1773”; iar pe 167 „3 ori i se potolea cununa în apă”.

Ilustrații: Pe mai multe pagini din lucrare este reprodusă o vigneta de formă aproximativ triunghiulară, alcătuită dintr-un aranjament de tip baroc, format din elemente decorative fitomorfe, în mijlocul cărora apare un înger ținând în mâini o „eșarfă” (sau bucată de giulgiu), pe care se vede chipul lui Iisus Hristos (p. 87, 137, 157, 308, 537). O variantă mai simplă a acestei vignete, tot de formă triunghiulară și dintr-un aranjament format fie din elemente decorative fitomorfe stilizate, având în mijloc un medalion cu o figură antropomorfă schematică, fie doar din câteva elemente decorative geometrice, se găsește pe paginile 324, 334, 418, 436, 512, 524. Mai există și alte ilustrații, respectiv gravuri dreptunghiulare, mai late sau mai înguste, având în structură ornamente antropomorfe de tip creștin (figuri de sfinți), vegetale și geometrice (pătrate, ovale, cruci etc.) (p. 138, 154, 173, 175, 192, 233, 258, 309, 323, 325, 335, 364-367, 370, 375, 381, 384, 387, 389, 391, 403, 419, 432, 437, 449, 489, 511, 513, 522, 531, 534, 536, 537, 541-543, 545, 547, 548, 551, 557, 561).

Referințe bibliografice: *B.R.V.* vol. II, p. 109; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 425-426.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

[Ceasoslov După rânduiala sfințelor Mănăstiri ale Ierusalimului, Acum a treia oară Tipărit. În zilele Luminatului Domn Io Constantin Racoviță Voevod. Cu cheltuiala sfinții sale de D(u)mnezeu iubitorului Chir Grigorie Episcopul: Râmnicului. În sf(â)nta episcopie a Râmnicului: Prin diortosirea lui Lavrintie ieromonah: Dela mănăstirea Hurezii: La anii de la H(risto)s 1753. Și s-au Tipărit, de Cucearnicul între preoți, Popa Constandin Ata-nasie Vici Tipograful Râmnicului]

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, care lipsesc) + 288 file (dintre care cele cu numerele 1-2, 7, 76, 248, 252-288 lipsesc)

Nr. inv.: 878

Dimensiuni: Înălțime 20 cm/Lățime 14 cm

Legătură: Coperta este deteriorată, din ea păstrându-se doar partea din față, care este din lemn învelit în piele maro, cu resturi de legători. Pe cotor se văd urmele a 3 nervuri profilate.

Stare de conservare: Mediocră. Filele sunt deteriorate (rupte, mucegăite, pătate) și tăiate până aproape de text.

Însemnări: Pe versoul copertei din față „Nan Hidișel, november 20 dik 1820, 4 viha Kuli ur: vagy 4 (...)” și „Banda Vasalie (...) (1)890”; pe fila 119 „Ileana Muț în a(nul) 1820”; pe fila 128 „M-am preoțit în luna lui dechem(brie)”; pe 155 „(...) Scris-am eu Todor (care) sunt

născut (...)”; pe 244: „Fiule (...) căzutu”; pe 251 „Iubitu acesta tânăr”.

Ilustrații: În lucrare apar numeroase vignete, de regulă de formă dreptunghiulară, mai late sau mai înguste, dispuse la începutul sau sfârșitul unor capitole, având în conținut ornamente de tip fitomorf, antropomorf și geometric (filele 57, 58, 60, 72, 74, 102, 110, 119, 128, 137, 143, 145, 147, 154, 160, 163, 171, 176, 188, 195, 199, 203, 204, 205, 214-216, 236, 244, 245). Există și câteva gravuri de dimensiuni mai mari: pe fila 215 una în care se află imaginea Sfintei Maria și a îngerului Gabriel, aducătorul „bunei vestiri” (reprezentați într-un cadru cu laturile formate din câte două linii subțiri, paralele), stând în picioare, profilați pe un fundal cu edificii, deasupra cărora apare un porumbel, înscris într-un disc solar (simbol al Sfântului Duh); pe fila 231 o alta, cu chipul lui Hristos binecuvântând, într-un medalion înconjurat de un aranjament artistic, format din elemente decorative fitomorfe, dispuse într-un cadru cu laturile din linii subțiri, paralele; pe fila 237 o gravură în care e reprezentată Sfânta Maria cu fiul în brațe, având lângă ea doi îngeri, înconjurați de un pătrat din linii subțiri, paralele.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 123; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 455-458.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

ДРОПТАЧЕ ПРЕ ПЪМЖИТА • АДЕВЪРЪ НЪВА ФА
Е ЖДНТЕСЪ ЧЕЛЪ НЕКРЕДИНОСА КАГЪНЪ ВЛЪЗЪ МЪРНО
 НЪВАДИ : ДМНЕ ДНАЛТА Е ГРАЦЪЛА ЧЪЗЪ ШИ НАДЪ ШИ
 САРЪ КЪНОСКЖИДА ГЪВОРЪ РЪШИНА .
ПИЗМЪНРЕ ВЛАДА ПРЕ ПОРОДАЪ ЧЕЛЪ НЕ ДЪВЦАЧА • ШИ
 АКЪМА ФОКЪЛА ПРЕ ЧЕН ПРОТЪКНИЧН ВА МЖИКА .
ДМНЕ ДМНЕЗЕДЛА НОСТРЪ ПАЧЕ ДЪ НОЛШ : КЪ ЧОЛТЕ
 ШЪН ДАЧЪ НОЛШ • ДМНЕ ДМНЕЗЕДЛА НОСТРЪ КЪШИ
 ГЪНЕ ПРЕНОН : ДМНЕ АФАРЪ ДЕ ЧЪНЕ ПРЕ АЛЪДЪЛЪН
 ШИМА НЪМЕЛЕ ЧЪЗЪ НЪМНИМА • ГЪРЪ МОРЦИН ВЪЛ
 НЪВОРЪ ВЕДЪ , НИЧН ДОФТОИ НЪВОРЪ ДЪВЪ : ПЕ
 ТРЪ АЧАСТА АЪН АДЪСА АЪПРЪ , ШИ АН ПЪРДЪТЪ , Ц
 АН РЪДНИКАЧЪ ЧОЛЪ ПАРЪТЪ БЪРЪТЪ КЪ АЛЪОРЪ .
Пре • **И** •
А ДАШОЩЕ ЛЪОРЪ РЪЛЕ ДМНЕ , АДАШОЩЕ РЪЛЕ ЧЕЛЪОРЪ СЛЪВ
 ЦЪ АН ПЪМЖИТЪЛАДИ .
ДМНЕ АТРЪ НЕКАЗЪ НЪМА АДЪСА АМНИТЕ ДЕ ЧЪНЕ ,
 ТРЪ НЕКАЗЪ МИКЪ ПЕДЕПЕРЪТЪ ЧА Е НОЛШ .
Пре • **Е** •
Ш И ПРЕКЪМА ЧЪЛЪ ЧЕГЪ КНИДЪЩЕ ГЪ АПРОПЪЕ ГЪ НАИ
 ШИ АТРЪ АЪРЪРЪВЪ ГЪ АЪ СТРИГАЧЪ , АША НЪМЪ
 КЪТА ЧЕЛЪДИ ЮБИТА АЛЪ ЧЪЗЪ .
П ЕНТРЪ ФРИКА ПЪ ДМНЕ АПЖИТЪЧЕ АМА АДАПЪШЕ
 МА КНИДИТА , ШИ АМА НЪСКЪТА , ДЪДЪЛА МЪЖНОУ
 ПРЕ КЪРЕ АМА ФЪКЪТА ПРЕ ПЪМЖИТА •
 10

[Strastnic care cuprinde în sine slujba Sfintele Patimi, și a învierii domnului H(ri)s(tos) Acum, Într-acesta chip Tipărit. Supt: Stăpânirea Prea înălțatei Cezaro Crăiesei Marii Teresii. Cu Bl(a)goslovenia Prea Sfințitului Vlădica Făgărașului. Chiriu, Chiriu: Petru Pavel Aaron De la Bistra: Mănăstirea Sfintei Troițe la Blaj Anii: De la H(ri)s(tos) 1753. D. Vasilie Costandin]

Format: in 2°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, care lipsesc) + 179 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 40-43)

Nr. inv.: 542

Dimensiuni: Înălțime 31/Lățime 20,6 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea este deteriorată și incompletă. Marginile filelor au fost tăiate până aproape de text. Filele numerotate cu nr. 1-2 și 179 sunt desprinse de cotor. Multe dintre ele sunt rupte sau pătate cu ceară sau vin.

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: La începutul unora dintre capitole se observă mai multe ilustrații de tip fronton, cu dimensiuni variabile și formă aproximativ dreptunghiulară, mai late sau mai alungite, în structura cărora apar elemente decorative vegetal-florale și de inspirație creștină (îngeri și cruci, frunze și flori stilizate) (p. 1, 12, 14, 21, 27, 31, 39, 45, 51, 53, 56, 62, 65, 67, 72, 75,

79, 85, 86, 89, 94, 102, 111, 116, 124, 131, 136, 147, 170, 172, 179). Există în lucrare și vignete de formă aproximativ triunghiulară, din elemente decorative de tip vegetal (frunze flamboaiante) și animal (aviar) (p. 26, 93, 117, 122, 170), dar și ovală, în care se văd elemente decorative geometrice și florale (linii ondulate și flori prodigioase) (p. 78, 147). Pe unele pagini apar scene care reprezintă Răstignirea și Învierea Mântuitorului (Moartea pe cruce, la pagina 94; Așezarea în mormânt, la pagina 144; Învierea, la pagina 171).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 126; vol. IV, p. 245-246; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 458-469.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

ПЧЕПЪТЪЛЪ КЪДУМНЕЗЪ
А СФИНТЕЛОРЪ ШИ ДЪМНЕЗЪЕЩНОРЪ ОЛЪЖЕЗ.
КАРС ОЗ КУПРИНДЪ АТРЕЗ АЧАСТЪ КАРТЕ.
ВИНЕРИ АШАСЪ СЪПТЪМЪНЪ
А ФЛОРИЛОРЪ.

*А: ВЪИРИТЕ ШЕИНИШИТА КАДИСМА: ПЪ ДЪМНЕ СЪРИГАТАМА: ПЪНИМА СЪПТЪ
 ХЪРИ, ШИ КЪКЪТЪМА СЪМОГЛЪНИКА ЗНАТИ, ДЪ Б: ШИ МЪИНИТА ШИ
 ЧЪНИТИ СЪМОГЛЪНИТЕ, АЛЪ КЪСЪТЪВЪДИ ШИ ДРЕПЪВЪДИ ЛЪХАРЪ,
 ФЪКЪЖИДЪВА ПЪ ШАПЪТЪ: СЪМОГЛЪНИКА
 ГЛЪСЪ, Ш: ДЪ Б, ШРИ:*

ЗЪЖРИШИДА ПЪТРЕЗЪ ЗЪТИ
 ДЪ ЗЪЛО ЧЪКЪЛО ДЪ СЪ
 ФЛЪТА ФЛОГИТОЛОРЪ,
 ЧЪКРЕМА СЪВЕДЪМА ШИ
 СФИНЪ СЪПЪТЪМЪНЪ ПЪТИМЪТИ ПЪЛЪ,
 ШЕИТОРИОЛЪ ДЪ ШЪМЪНИ: КЪСЪ ПРОСЪХЪИМЪ
 ПЪТРЕЗЪ ДЪЖИСЪ МЪХРИНЪ ПЪЛЪ, ШИ НЪ
 СПЪСЪ РЪЖИДЪЛА ПЪ ЧЪ ПЪИТРЕВЪНОЙ,
 КЪ ОУНЪ КЪЩЕЧЪ КЪЖИТЪЖИДА, ДЪМНЕ
 МЪХРИСЪ ЦЪСЪ.

МЪИНИТА

МЪИНИТИ ДЪ ДЪМНЪВЪДИ, РЪГЪЦЪ ПЪ
 ДЪМНОЗЪВЪЛЪ ПЪСТРЕЗЪ, ШИ ЧЪКРЕЦЪ СЪ
 ФЛЪТЕЛОРЪ ПЪЛЪСТРЕ МЪЛЪЦИМА ДЪ ПЪ

ДЪХРИ, ШИ СЪРТАРЪ ПЪКЪТЕЛОРЪ НЪО
 СТРЕ ТЪЛОРЪ МЪЛЪТО РЪГЪМЪВЪ.
ДЪТИ КЪТИТЪМА ШИ СФИНЪВЪДИ ЛЪХАРЪ:
Б: СЪМОГЛЪНИКА ФЪИТЪКЪ А КЪИТЪКЪ:
КРЕДИНОСЪ АПЪХЪИТЪ КЪСЪ, ДЪМНЕ
ЧЪЛЪ АЦЪСЪИТЪ: ГЛЪСЪ, Б:

ДЪМНЕ, БЪЖИДА СЪВЕЗЪИ МЪРМЪЖИТЪВЪЛЪ
 ЛЪИ ЛЪХАРЪ, ЧЪЛЪ ЧЪ АИ ВОИТЪ АТЕ
 СЪЛЪШЪВЪИ АМЪРМЪЖИТЪ ДЪ ВЪИТЪ ВОЕ,
 АИ АТРЕВЪИТЪ, ОУНЪ ДЪ ЛЪЦЪ ПЪДЕ ПЪ
 ЕЛЪ: ШИ АФЪЖИДА ЧЪКЪ ЧЪ ПЪ СЪРЪ СЪ
 НЪШЪ ЦЪИМЪ АИ СЪРИГА ПЪРЪ ЧЪ ЧЪ ЮБИМЪ:
 ЛЪХАРЪ ВЪИНО АФЪРЪ. ШИ АЪ ЛЪСЪДЪЛЪТЪ
 ТЪЛЪ ФЪРЪ СЪФЛАРЪ, ПЪРЪ ЧЪЛЪ ЧЪ СЪДЪТЪ

(А)

ЛЪИ

Dumnezeieștile Liturghii A celor dintru sfinții Părinților noștri Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare și a Prejdesšteniei. Acum Într-acesta Chip Tipărite. Stăpânind Preainălțata: Cesaro-Crăiasca Romanilor, Prințesa Ardealului Iproci. Maria Teresia. Cu Blagoslovenia Prea Luminatului, și Prea Sfințitului Chiriu Chir: Petru Pavel Aaron Vlădicăi Făgărașului. În Mănăstirea Sfintei Troițe la Blaj Anul de la H(ri)s(tos) 1756. De Mihail Becicherechi.

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate) + 230 pagini (dintre care lipsesc cele cu numere de la 11 la 14)

Nr. inv.: 854

Dimensiuni: Înălțime 20 cm/Lățime 14,8 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră. Multe dintre file sunt pătate, păstrate fragmentar sau lipite grosier, având marginile deteriorate. Dimensiunile filelor sunt mai mici decât au fost inițial, datorită unor legări ulterioare ale cărții.

Însemnări: În lucrare, pe diferite file, se găsesc mai multe inscripții greu lizibile (sau ilizibile), după cum urmează: pe versoul paginii de titlu „Această liturghie (...) cumpărată de la popa Simonu dreptu cu 3 zloți, diacu și clericu în Șimleu (?), noiembrie 12 zile, la anul 1850 întru acestu anu eu amu cumpăratu”; „In Te Părinte, Emanuil (...)”; pe pagina 3 „Vasile Popovici (...)”; pe 5 „1829 (...) Popovici Petru”; pe 15-

31 „Această Leturghie o au cumpărat Rus Petre cu 9 măriși, și cine o ar înstrăina să fie afurisit de 318 părinți sfinți. Să fie de pomană bisericii (...)”; pe 33 „Chimpan Clemente manu propria Socal”; pe 96 „Această carte cumpărată (...)”; pe 70 „1833 și alții (...)”; pe 129 „Dumnezeu (...)”; pe 168-169 „Preot in Socal 1827”; pe 185 „După aceasta (...) Chimpian Climente”; pe 219 „18 mai (1)828 (...)”; pe 227 „1850”; pe 228-229 „Această sfântă carte iaste a parohului (...) 7 septem(brie) (...) și facem așa voia domnului”; pe 230 „Chimpian Climente paroh unit 1840”; „Nemeș Episcop Moga Vasilie”.

Ilustrații: Titlul este încadrat de un chenar dreptunghiular, alcătuit dintr-un șir de ornamente fitomorfe (frunze, flori și fructe sălbatice stilizate). Pe fila a doua, nenumotată, din față (cea pe care este tipărit cuprinsul lucrării), există două gravuri, una dreptunghiulară, în partea de sus, prezentă de altfel și pe alte pagini (p. 1, 35, 127, 143, 185, 220), formată din același tip de ornamente ca cele amintite, iar alta, în partea de jos, din flori și linii sinusoidale, artistic aranjate. La începutul unora dintre capitole este reprodusă o gravură cu chipul lui Iisus Hristos, înscris într-un medalion înconjurat de frunze și flori, având în exterior un chenar dreptunghiular, cu laturile din linii paralele (p. 56, 78, 144, 189). În două locuri din lucrare (p. 43 și 77) se găsesc vignete de formă triunghiulară și de tip baroc (aranjamente din elemente decorative vegetale și geometrice stilizate), iar într-un loc una patrulateră, din elemente decorative antropomorfe (un înger aflat în zbor) și vegetale (frunze și flori) (p. 184).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 134;
Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 470-
473.

Observații: Cartea este tipărită în limba
română, cu litere chirilice, de culoare neagră
și roșie.

[Psaltirea Fericitului Proroc Și Împărat D(a)v(i)d Cu m(o)l(i)tvele la toate Cat(ismele): și cu cântările lui Moisi: cu psalmi(i) aleși, și cu Pripealele lor: Cu puțină istorie a numelor jidovești: cu Pashalie până la sfârșitul veacului, Cu Paraclisul Precistii. Acum Tipărit În zilele Luminatului D(o)mn, Io Constandin Nicolae Voevod Cu Bl(a)goslovenia și cheltuiala Prea Sfi(n)țitului Mitropolit al Ungrovlahiei. Chir Filaret În Sf(â)nta Mitropolie A Bucureștilor. La Anii 1756 De Barbul Bucureșteanul Typografu]

Format: in 8°

Nr. pagini: 8 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate, care lipsesc) + 226 file (numerotate, dintre care se păstrează 139, întregi și fragmentare, fără a se putea stabili paginația lor)

Nr. inv.: 877

Dimensiuni: Înălțime 17 cm/Lățime 13 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare roșie, ornamentată, în față, în spate și pe cotor, prin presare la cald, cu chenare din linii paralele, între care se văd alte linii, în formă de labirint. În mijlocul chenarelor de pe ambele părți ale copertei apare câte un ornament, executat prin presare la cald, de formă aproximativ dreptunghiulară, reprezentându-l pe Hristos răstignit, iar la colțurile lor patru medalioane, care au în structură ornamente de tip geometric. Aceleași motive decorative se observă și pe cotor (chenare, linii în zigzag și medalioane).

Stare de conservare: Mediocră. Lucrarea este foarte deteriorată (cu multe pagini lipsă sau păstrate fragmentar, pătate, lipite cu hârtie albă în mod neprofesionist, murdare și desprinse de cotor).

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Cele mai numeroase ilustrații sunt vignetele de formă dreptunghiulară și mai rar de cruce, alcătuite din ornamente mărunte, de natură fitomorfă, stilizate (p. 30, 39, 40, 92, 95, 97, 103, 110, 117, 132, 133, 143, 147). Se mai află în lucrare și câteva vignete de formă aproximativ triunghiulară, care au în structură elemente decorative fitomorfe și geometrice (p. 93, 115, 126, 133, 143).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 135-136; D. Poenaru, *Contribuții*, p. 197; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 472-473.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră.

Psaltirea fericitului proroc Și împărat D(a)v(i)d Cu m(o)l(i)tvele la toate Cat(ismele): și cu cântările lui Moisi: cu psalmi(i) aleși, și cu Pripealele lor: Cu puțină istorie a numelor jidovești: cu Pashalie până la Sfârșitul veacului: Cu Paraclisul Precistii. Acum Tipărită În zilele Luminatului D(o)mn, Io Constandin Nicolae Voevod Cu Bl(a)goslovenia, și cheltuiala Prea Sfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei. Chir Filaret. În Sfânta Mitropolie A Bucureștilor. La Anii 1756. De Barbul Bucureșteanul Typograful.

Format: in 8°

Nr. pagini: 8 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate, dintre care lipsesc 5) + 226 file (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 3, 6, 23, 24, 40, 172-226)

Nr. inv.: 851

Dimensiuni: Înălțime 19 cm/Lățime 14,3 cm

Legătură: Coperta originală lipsește. Lucrarea are o legătură improvizată, din carton ordinar, cusut la cotor cu postav subțire, de culoare verde, deteriorat și desprins de corpul cărții. Pe ambele coperte apare câte o cruce cu talpă, desenată cu cerneală neagră (peste crucea de pe coperta din față este suprapusă o alta, mai mică, de tip Sfântul Andrei).

Stare de conservare: Mediocră.

Însemnări: Pe versoul copertei din față „De la mătușa lui Cadit 1963”; pe forțașul din spate, desprins de cotor, „Această carte este a lui Ioan Geza din comuna Cözöp Almașiu,

cumpărată de la Marcu Simeon, din comuna Nagyi Almașiu, în martie, în al 3-lea, 1860, cu 2 florini 6 k(ruceri) v.a. Dumnezeu fi-mi sprijinitoriu sufletului meu, că umblu prin mijlocu a multe curse; mântuiește-mă de dânsule, ca un iubitoriu de oameni. Doamne, Doamne, cea ce pentru noi te-ai răstignit și de gadu (animale sălbatice n.n.) ne-ai mântuit, scoate-ne de la vrășmași și de la tirani pismași, care caută să ne apuce sufletul nostru cel prea dulce”, „fie Doamne mila ta spre noi și ne scoate din nevoi” și „Mărește suflete al meu pe Dumnezeu, că s-au bucurat Duhul meu de Dumnezeu mântuitorul meu (...) Dumnezeu din mare mila ta și din mulțimea (...), 1835, luna lui dec(embrie) 30 (...)”; pe fila 79 „Afară din cetatea Ierusalimului, Răstignit pe cruce pe muntele Golgota între tâlhari, Mântuirea lumii învierea l(ui) Isus Cristos (...)”; pe 103 și 104 „Geza Ioan”; pe 143 „Mila păcii jertfa laudei” și „cântarea treptelor”; pe 95, 128 inscripții indescifrabile, scrise cu alfabet chirilic; pe 198 „Const(an)t(in) Pet(r)u din Almaș, 1837”.

Ilustrații: Titlul lucrării este încadrat de un dreptunghi, format din două șiruri de ornamente de natură vegetală și geometrică stilizate, având în partea de sus un aranjament din frunze flamboaiante, dispuse pe un suport compus din două linii paralele, apropiate. Pe versoul paginii de titlu este imprimată stema Mavrocordaților. În structura ei se disting: o pajură cu crucea în cioc, un bour cu stea în frunte și însemnele soarelui și lunii, înconjurate de un ansamblu de ornamente fitomorfe (flori și frunze flamboaiante) și antropomorfe (busturi de arhangheli și un cap de înger stilizat). Deasupra pajurei și a bourului, în partea centrală a ansamblului amintit, apar o spadă, un buzdugan și o coroană domnească. Stema

este dispusă într-un fel de ramă, cu marginile din linii paralele, care închid între ele un șir de ornamente identice cu cele amintite mai sus. În colțurile acestei rame se pot citi cuvintele prescurtate: „Io Co(nsta)n(d)i(n) V(oe)vod”, iar deasupra și dedesubtul ei, versurile unei scurte și stângace poezii omagiale, de inspirație populară. Pe fiecare pagină din lucrare (în partea de sus) sunt dispuse câte două vignete de dimensiune mică și de formă dreptunghiulară, alcătuite din ornamente stilizate, de tip vegetal. Pe mai multe pagini, la începutul sau la sfârșitul unor capitole și subcapitole, se găsesc gravuri de formă dreptunghiulară, având în structura lor șiruri de elemente decorative fitomorfe și geometrice (filele 20, 23, 30, 32, 39, 50, 51, 57, 65, 66, 74, 82, 84, 93, 95, 100, 103, 104, 109, 110, 117, 118, 125, 126,

132, 141, 143, 149, 150, 157, 158, 168). Pe alte file (7, 32, 94, 126, 133), și tot la sfârșitul unor capitole, apare o vignetă de tip baroc și de formă aproximativ triunghiulară, alcătuită din elemente decorative fitomorfe, antropomorfe și arhitecturale. Pe două dintre file (143, 152) observăm o vignetă, care reprezintă un cap de înger cu aripile desfăcute, de gâtul căruia atârnă un lampadar.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 135-136; D. Poenaru, *Contribuții*, p. 197; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 472-473.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră, cu excepția titlului, în care câteva cuvinte sunt tipărite cu litere roșii.

**[M(o)l(i)tvenic Acum într-acest Chip
Tipărit într-a cincilea Domnie a
Țării Rumânești, a prea Luminatului
și înălțatului Domn. Io Costandin
Nicolae Voevod În sfânta Episcopie a
Râmnicului cu Blagoslovenia, și toată
osârdia și cheltuiala Preasfințitului și de
Dumnezeu Iubitorului Chir Grigorie
Episcopul Râmnicului În sfânta Episcopie
a Râmnicului La anul de la Facerea
Lumii 7266 (1758 n.n.) Și s-au Tipărit de
Cucearnicul între Preoți Popa Costandin
Atanasie Vici Tipograful Râmniceanul]**

Format: in 8°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, care din acest exemplar lipsesc) + 285 file (dintre care se păstrează cele cu numerele 7-104, 106-113, 149, 153-155, 157-158, 279-285 + alte câteva foarte deteriorate)

Nr. inv.: 527

Dimensiuni: Înălțime 20 cm/Lățime 14 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră. Lipsesc unele file, iar cele care se păstrează sunt desprinse de cotor.

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: La începutul unora dintre capitole apar gravuri, în majoritatea lor de formă aproximativ dreptunghiulară, dar și de cruce sau triunghi, alcătuite din unul sau mai multe rânduri de flori, fructe și mai rar imagini ale unor capete umane (la pagina 449 apar imaginile lui Iisus Hristos, ale Sfintei Maria și ale Sfântului Ioan).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 142-143; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 475-476.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

СЛАВОНСКИ ЯЗЫКЪ

СЛОВОЗНАЧІЕ
 Глрѣ двѣафи Прднка мнкѣ чѣла чѣла гдѣе Ботѣде съ
 ціе наша картѣ ва фн ѡ глрѣ нашѣль нѣман съ глрѣ д
 спре партѣ дирѣптѣ .
 Дѣтѣ дѣлѣ ачѣстѣ Прѣштѣль дѣлтѣ съ сѣфле д
 прѣн шн прѣ флацѣ лѣн ѡ дѣемѣжнѣдѣн фрѣнтѣ ѡ Пѣ
 тѣль ѡ шн пѣннѣ дѣжна прѣ капѣль лѣн глрѣ глрѣ
 нѣ ачѣста ѡ **Д** мнѣдѣн сѣнерѣгѣмѣ ѡ .
Д мнѣмѣлѣ тѣдѣ Д мнѣ Д мнѣзѣдѣль дѣвѣрѣдѣн шн
 ѣль оунѣдѣ нѣкѣдѣ Фіюльн тѣдѣ ѡ шн ѣль Д хѣ
 лѣн тѣдѣ чѣлѣн сѣфнѣтѣ ѡ пѣннѣ мѣна мѣ прѣ
 гобѣль тѣдѣ ачѣста ѡ (**Вѣдѣна**) карѣле сѣдѣ
 дѣвѣднѣчнѣтѣ аскѣпа кѣтрѣ нѣмѣлѣ тѣдѣ чѣль сѣфнѣтѣ ѡ
 шн сѣдѣтѣ аскопѣремѣжнѣтѣль арпнлѣорѣтѣлѣ сѣсѣскѣдѣтѣ
 гкѣ ѡ Дѣпѣртѣгѣзѣ дѣла дѣжнѣдѣль дѣшѣлѣчнѣтѣ чѣ
 вѣкѣ ѡ шнѣль оунѣплѣ прѣ сѣль дѣ чѣ дѣтѣ тѣнѣ креднн
 цѣ : дѣ нѣдѣждѣ ѡ шн дѣ драгостѣ ѡ Ка гѣ кѣнолѣкѣ
 кѣ тѣдѣ ешн оунѣдѣль Д мнѣзѣдѣ дѣвѣрѣатѣ ѡ шн оунѣдѣль пѣ
 гкѣдѣтѣ Фіюль тѣдѣ ѡ Д мнѣдѣль нѣгѣтрѣ Іс Хс ѡ шн Д хѣ
 тѣдѣ чѣль сѣфнѣтѣ ѡ Дѣннѣ лѣн сѣ оунѣмѣлѣ дѣтрѣ тѣоатѣ по
 рѣднѣчнѣлѣ тѣлѣ ѡ шн чѣлѣ чѣ плакѣ ціе сѣ пѣзѣскѣ ѡ Кѣ
 дѣла Фѣчѣ шмѣдѣ ачѣстѣ ѡ вѣдѣлафн дѣтрѣжнѣсѣлѣ сѣкрѣ
 прѣ дѣжнѣдѣль дѣ Карѣтѣ вѣсѣцнѣ тѣлѣ ѡ шнѣль дѣпрѣдѣнѣ кѣ
 тѣрѣма мошѣннѣрнѣ тѣлѣ : ка гѣгѣ прѣслѣвѣскѣ дѣ дѣ
 сѣдѣ нѣмѣлѣ тѣдѣ чѣль сѣфнѣтѣ ѡ шн ѣль нѣкнѣтѣдѣннѣ тѣ
 Фію ѡ ѣль Д мнѣдѣдѣннѣ нѣгѣтрѣ Іс Хс ѡ шн ѣла Д хѣ
 тѣдѣ чѣлѣннѣ фѣкѣтѣорѣ дѣ вѣлѣцѣ ѡ Сѣ фнѣ оунѣ
 Ілв. 846 CV 527

**[Octoih și Slujbele sfinților de obște
Cu blagoslovenia preasfințitului și
prealuminatului Chirio-Chir Petru Pavel
Aaron De Bistra Prin Țara Ardealului, și
părților ei împreunate Vlădicul Făgărașului
Tipărit la Sfânta Troiță în Blaj 1760 De
Petru Sibianul]**

Format: in 8°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, care lipsește)
+ 498 pagini + 219 pagini + 38 pagini (dintre
care lipsesc cele cu numerele de la 25 la 38)

Nr. inv.: 533

Dimensiuni: Înălțime 20,2 cm/Lățime 14,6
cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși
lucrarea prezintă urme serioase de deteriorare.
Lipsește fila cu pagina de titlu, dar și altele,
de la sfârșit. Unele file au fost restaurate sau
lipite cu hârtie albă, fără text (p. 16-18). Multe
dintre ele sunt pătate cu vin, gaz lampant sau
ceară.

Însemnări: Pe forțașul din față există câteva
însemnări lizibile, greu lizibile sau ilizibile.
Dintre ele cităm următoarele: „Al Vexolnicului
(Vârhovnicului n.n.) Apostol. Această carte,
pentru această sfântă și Dumnezeiască carte,
anume Octoih este a Bisericii pravoslavnice
din satul Cresuie, 1832... Scris-am eu Teodor
Popovici din Cresuie, în anul 1832, în luna
septembrie, în 5 zile, Cresuia. Ioann Popovici
din satul Cresuia, Scris-am în 18 zile a lunii
lui maiu, anul 1840, Popovici Janos, Elöttem

Popovits János, Popovits Ioannes, Bine
ești cuvântat Doamne... Învață-ne pre noi
îndreptările tale. Petrovan Nicolae Învațătoriu
și cantor docente”. Apar în lucrare și alte
însemnări, după cum urmează: pe pagina 1
„Horvat Janos”; pe 78 „Vasiliu Popoviciu”; pe
293-294 însemnări în limba maghiară, foarte
greu lizibile sau ilizibile; pe 361 „Slavă tatălui”;
pe 399 „Al Orăzii Mari și al Vârșetului”; pe 469
„Vasiliu Popovici”; pe 498 „Scripsit Ioannes
Popovits Scientiarum Theologicarum...anno
1841”; pe pagina 21 dintre cele 219 „Nomina
Respondentium”; pe 23 dintre cele 219 „zis-
au Domnul ucenicilor săi, care ascultă pre
noi”; pe 98 dintre cele 219 „Al Vescolnicului
Apostol Petru și Pavel”; pe 135 dintre cele 219
„Popovics Ioannes Anno 1846, scripsit”.

Ilustrații: Pe foarte multe pagini apar gravuri
(vignete) de formă patruleteră, triunghiulară
sau cilindrică (de baston), alcătuite din
aglomerări de elemente decorative vegetal-
florale și geometrice stilizate, așezate pe unul
sau mai multe rânduri (p. 1, 6, 14, 31, 33, 37,
45, 65, 66, 78, 97-99, 104, 111, 133, 136,
147, 169, 175, 183, 209, 212, 220, 222, 244,
248, 280, 286, 307, 312, 316, 326, 330, 339,
342, 345, 352, 358, 359, 366, 370, 374, 382,
394, 398, din gruparea de 498, și 1, 3, 9, 13,
14, 22-24, 26, 33, 36, 46, 48, 50, 59, 60, 62,
70, 72, 74, 82, 84, 91-93, 101, 103, 104, 113,
115, 116, 124, 126, 127, 136, 138, 139, 147,
149, 151, 161, 163, 171, 172, 173, 183, 184-
187, 194, 197, 202, 205, 208, 210, 213, 216
dintre cele 219 și 1, 4, 7, 10, 13, 16, 19, 22
dintre cele 38). În cuprinsul lucrării există și
alte ilustrații, după cum urmează: pe pagina
209, dintre cele 498, o vigneta patruleteră, în
componența căreia se vede imaginea unui înger
în stare de levitație, care ține în ambele mâini

câte o plantă cu flori și frunze prodigioase; pe 467 și pe 195, dintre cele 219, o alta, din linii ondulate, având la cele două capete imaginile a două flori (floarea soarelui); pe 469, una de formă triunghiulară, cu imaginea unui bust de înger, cu aripile de dimensiuni mari, iar pe 498 o alta, de aceeași formă, compusă din elemente decorative vegetale și animaliere (flori cu fructe, tulpini flamboaiante și păsări așezate pe acestea).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 152; D. Poenaru, *Contribuții*, p. 200; Dan Râpă-Buicliu, *Bibliografia românească veche. Additamenta I (1536-1830)*, Galați, 2000, p. 200; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. I, p. 488.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie, de către un tipograf venit la Blaj de la Sibiu.

**ПЧЪПЕРЪ КЪ ДМНЄ ЗЄЪ
ЧЄЛЪ СФНТЬ ЯСКОИХЪ ЛЪИ.**

Сжизитъ сѣри, а д мнє стригатмаь катра тинє.
Стіхирилє, фвѣрїи, Глїє. я.

Рзгзѣннлє нѡлстрє чѣлє дє сѣрѣ, прїи-
мѣщелє сфнтє дмнє, шїи нє дѣ нѡлш
єртѣрє пѣкѣтелшрѣ: кѣтѣ фѣдци єщїи, чєл
чє яи арѣтѣтѣ флѣмє фвѣрѣ.

Пкѣнцѣрѣци Нѡрѡдєлшрѣ Сїѡнѣлѣ, шїилѣ кѣпрїи-
дєци прє джнѣлѣ, шїи дѣци мѣрїрє фѣтрѣжнѣлѣ,
чєлѣи чє лѣ фвѣлѣтѣ днѣ мѡрѣц: кѣ лѣєлѣ гѣстє
дмнєзѣлѣ нѡстрѣ, кѣрєлє нѣѣ нѣзѣвнїтѣ прє нѡи,
дє фѣрѣдѣцїлє нѡлстрє.

Вєнїци Нѡрѡдєлшрѣ сѣжнїтѣмѣ, шїи сѣнє фѣкн-
нѣмѣ лѣи хсѣ, сѣзѣвнѣдѣ фвѣрѣ лѣи чѣ днѣ мѡр-
ци, кѣ лѣєлѣ гѣстє дмнєзѣлѣ нѡстрѣ, кѣрєлє дє
фѣшѣзѣвнѣ вѣзѣмѣшѣлѣи, лѣ нѣзѣвнїтѣ лѣмѣ.

Глѣ стїхирє лє лѣи янѣтѡлїє Патрїархѣ.

Вєєлїцнѣзѣ Чєрѣурїлє, трѣжмєнтѣци тємєлїлє пѣ-
мѣнѣлѣи, стрїгѣци мѣнцїлшрѣ вєєлѣтє: кѣ
гѣтѣ єммѣнѣлѣ, пѣкѣтєлє нѡлстрє, прє крѣчє лѣѣ
я
пирѡ-

Triodion Adecă: Trei Cântări ce are întru sine slujba Sfântului și Marelui Post; Care acum a doua (oară n.n.) într-acesta chip s-au Tipărit întru întâia Domnie a prea Luminatului nostru Domn. Io Scarlat Grigorie Ghica Voevod Cu Blagoslovenia și cheltuiala iubitorului de D(u)mnezeu Chir Grigorie Episcopul Râmnicului în Sfânta Epi(s)copie a Râmnicului, La anii de la Adam 7269: iară de la I(sus). 1761: De cucernicul între preoți popa Constandin Atanasievici Tip(ograful) Râmniceanul.

Format: in 2°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 440 file (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 8-10, 130, 131, 168, 169, 204, 419-420, 422-438)

Nr. inv.: 873

Dimensiuni: Înălțime 29,6 cm/Lățime 20 cm

Legătură: Coperta, confecționată din lemn învelit în piele de culoare maro, este deteriorată, desprinsă de cotor și lipită cu hârtie cafenie și pânză de in (pe cotor). Păstrează urmele unor legători și a unui număr de 5 nervuri profilate.

Stare de conservare: Mediocră, lucrarea fiind deteriorată (file rupte, pătate sau desprinse de cotor). Numerotarea filelor este în multe locuri greșită.

Însemnări: Pe versoul copertei din față „Anisie, A(n)dreii, Ana, Lazăr, Marie, Nastasie”; pe forțaful din față: „Nonu Veronica, Marie, Marișcă, Gavril, Anisie, Erimie, Andreiu, Ană, Lazăr, Marie, Ilie, Nastasie; pe paginile 1, 2, 3,

4, 5, 6, 7, 8 „Această sfântă carte (cu) 12 zl(oți) au cumpărat(-o) Pop Gavril din Sas Lona”, „Cinstite părinte Ion Stan mă rog să faci atâta de bine să fii cu noi la un maslu în Stain (!) că și eu voi veni când mă vei chema”, „Ioszeif Stan”, „Această sfântă carte este a iclejii (eclesiei sau bisericii n.n.) sas Lonii și cine să va afla să o fure sau să o stri(i)neze (înstrăineze n.n.) să fie anatema și să fie afurisit și să fie de Dumnezeu lepădatu”; pe fila 343 „Coste Gyorgye, Ioan, Ștefan”; pe 268 „Anu(l) 1837”.

Ilustrații: Titlul lucrării este înscris într-un portal cu boltă și coloane, mărginite de un „cadru” dreptunghiular. La baza acestuia se află 5 dreptunghiuri, în care sunt reprezentate chipurile lui Iisus Hristos, al Sfintei Maria și ale altor sfinți (Sfântul Nicolae, Ioan Zlatoust și Grigorie Bogoslovul). Pe margini, de o parte și de alta, se vede un șir de medalioane, așezate unele lângă altele, cu imaginile lui Mitrofan, Iosif Monahul, Sfântul Cosma, Ioan Damaschin, Teofan Monahul și Teodor Studitul. Latura de sus a „cadrului” este formată dintr-un medalion (în care apare o „scenă” cu personajele Sfintei Treimi), mărginit de două pătrate, cu portretul Sfintei Maria și al Sfântului Evanghelist Ioan. În partea de jos a portalului, respectiv lângă coloane, se observă semnătura tipografului, „Diaconul Costandin din tipografia Râmnicului”. Pe versoul paginii de titlu este imprimată stema domnitorului Scarlat Grigorie Ghica, respectiv a „ghiculeștilor” (o „ramă” dreptunghiulară, cu laturile din câte două linii paralele, între care se înșiră o aglomerare de elemente decorative vegetale stilizate, iar în mijlocul acesteia stema propriu-zisă, alcătuită din două medalioane alăturate, având în interiorul lor, unul, cel din stânga, imaginea unui cap de bour cu o stea

între coarne, iar celălalt, din dreapta, pe cea a unei pajure cu o cruce în cioc. Dedesubtul medalioanelor se găsește un aranjament artistic din elemente decorative fitomorfe, iar deasupra un buzdugan și o spadă încrucișate, flancate de imaginile a două plante, cu frunze și flori prodigioase). În jurul stemei sunt gravate inițialele: „Io. Scar(lat) Gr(igorie) G(i)k(a) Voevod”, iar mai jos de aceasta versurile următoare:

„În șareta, și Carm(a)n(u)l Munte cu pustie;
Cu trude nemernicind: Prorocul Ilie:
Corbul îi aducea lui, hrana cea trupească;
Iară, acuma noao, hrana ce(a) sufletească;
Că ține în gura sa, prea cinstita Cruce:
Prin carea, Țărâi noastre H(ri)s(tos) slavă
aduce:
Că Besearica creăște, în bună sporire.
Întra Măriei tale, bună norocire:
Asemene Bourul, fiind fiară buiacă.
Prea cu multă blândeațe, ție capu-ș pleacă:
Deci și acum Domnești Țara Rumânească:
Domnul cel prea puternic, să te întărească”.

Mai apar în lucrare câteva gravuri, de formă aproximativ dreptunghiulară sau triunghiulară și de tip fronton, formate din aglomerări de elemente decorative fitomorfe stilizate (fila a II-a, nenumărată, din față, și filele cu numerele 19, 20, 42, 50, 105, 132, 189, 226, 236, 257, 268, 330, 343, 354, 380 și 393). La începutul unora dintre capitole și câteodată chiar în cuprinsul lor, sunt reproduse gravuri cu imaginile lui Iisus Hristos, ale Sfintei Maria și ale Sfântului Ioan (scena Răstignirii sau a învierii lui Lazăr) sau ale altor personaje biblice (versoul filei a II-a, nenumărate din față, și filele 1, 158, 226, 258, 269, 279, 286, 291, 298, 309, 327 și 331). Cele mai numeroase

ilustrații din lucrare sunt de fapt niște vignete dreptunghiulare (alungite și înguste), alcătuite din elemente decorative vegetale, de dimensiuni mai mici, stilizate și așezate unele lângă altele (filele 1, 12, 13, 25, 28, 35, 36, 38, 42-44, 57, 62, 63, 65-67, 72, 74-76, 79, 81, 84, 86, 88-91, 93, 95, 106, 107, 112, 114-116, 118, 119, 121, 122, 125, 126, 128, 133, 141-143, 145-152, 154-156, 158, 159, 165, 167-169, 171, 172, 177, 178, 180, 181, 186-188, 190, 194-197, 200-202, 206, 219-220, 223, 224, 236, 240, 244, 245, 249-251, 253-255, 257, 260, 263, 269, 271, 275-277, 282, 284, 285, 287-290, 294, 295, 297, 303, 304, 306, 317, 319, 322, 324, 333, 337, 355-378, 388, 440).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 156; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 10-17.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

**Octoih Ce să zice Elinește Paraclitichi
Ce cuprinde în sine Slujba Învierii, a
opt Glasuri și ceale, 11: Ev(anghe)lii, și
Sinaxariul peste tot Anul, și Obștea cu
Troparele, și condacele: și B(o)gorodn(i)
cinele, la toț(i) sfi(n)ții de obște Acum într-
acesta chip A douaoară Tipări(t). Întru a
doao Domnie, a Prea Luminatului Nostru
Domn: Io Constantin Mihai(l) Racoviță
Voevod. Cu Bl(a)goslovenia Și cu toată
Chieltuiala Sf(i)nții sale de D(u)mnezeu
Iubitoriul Chi(r) Grigorie Episcopul
R(â)m(nicului): În Sf(â)nta Ep(is)copie
A R(â)mnicului. Leat 7271: iară de la
H(risto)s 1763. De Cucernicul între
Preoți Popa Consta(n)di(n) Atanasie Vici
Tip(ograful): R(â)mn(ic)**

Format: in 8°

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 255 file (numerotate) + 127 file (numerotate)

Nr. inv.: 962

Dimensiuni: Înălțime 20 cm/Lățime 14 cm

Legătură: Coperta, de dată recentă, este din carton învelit în piele de culoare neagră, ornamentată prin presare la cald, pe ambele părți, cu un cadru format din patru unghiuri, cu laturi din linii paralele, având între ele elemente decorative fitomorfe. La mijloc, pe partea din față, se află o cruce greacă, împodobită cu ornamente în formă de frunze și frânghii de mici dimensiuni, iar pe cea din spate o vigneta de formă romboidală, care conține o grupare de elemente ornamentale geometrice și fitomorfe.

Stare de conservare: Bună. Unele file sunt pătate, având pe ele urme de restaurare neprofesionistă. Marginile lor au fost tăiate, cu ocazia ultimei recopertări, până aproape de text.

Însemnări: Pe fila 249 din prima grupare de file numerotate scrie „Acest Octoih este a lui popa Toader din Vorța. S-au luat...în anul 1766”, iar pe 255 „Ani de la Hris(tos) 1820”, „În anii de la Hristos 1816, măsura de cucuroz cu 12 zloți” și „apoi...au fost măsura cu 17 zloți (în) 1818”. Pe fila 1, din a doua grupare de file numerotate, scrie: „1816 măsura de cucuruz doisprezece zloți au fost”.

Ilustrații: Titlul lucrării este înscris într-un cadru patrulater, care are pe laturi, în partea de jos și în părțile laterale, două șiruri de ornamente geometrice și fitomorfe, iar în partea de sus o gravură de tip fronton, formată din elemente decorative antropomorfe și vegetale stilizate. Pe versoul filei cu titlul se află stema domnitorului Mihail Racoviță, compusă dintr-o „ramă” cu laturile din câte două linii paralele, având între ele un șir de frunze flamboaiante, iar în mijloc un ansamblu heraldic, în care intră două medalioane, în unul aflându-se un cap de bour, cu stea între coarne, iar în celălalt o pajură cu cruce în cioc. Acest ansamblu este înconjurat de un ornament artistic din frunze și flori. Deasupra sa se văd o coroană domnească, o spadă și un buzdugan încrucișate. În jurul „ramei” sunt imprimate inițialele numelui (și titlaturii) domnitorului (Io Ct Mh Ra VV D). Dedesubtul stemei se găsesc următoarele „versuri”:

„Stihuri Politice asupra Luminatului D(omn)
De D(u)mnezeu fiind mânat:

Și În Ungrovlahia încoronat
 Cela ce este Domn de Viță
 Constantin Voevod Racoviță:
 Dându-ți el Puteare cu Arma prea tare:
 Spata Buzduganul biruință mare”.

În lucrare există gravuri mai mari, de formă dreptunghiulară, în care se văd imagini de sfinți sau de diferite personaje biblice (Sfântul Ioan Damaschin, pe fila a treia, nenumerotată, din față, și Sfânta Treime, de pe filele 3, 23, 40, 58, 78, 96, 115 și 134, din prima grupare de file numerotate) sau mai mici, de formă aproximativ dreptunghiulară (alungită), triunghiulară sau de cruce, având în conținut elemente decorative fitomorfe (fila a doua, dintre cele nenumerate din față și filele 1, 3, 7, 20, 21, 23, 27, 38, 40, 44, 55, 56, 58, 62,

74, 75, 78, 81, 93, 94, 96, 100, 112, 115, 119, 131, 132, 134, 138, 150, 151, 152, 154, 165, 167, 178, 181, 191, 193, 195, 206, 207, 210, 219, 220, 225, 233, 235, 237, 241, 247, 248 și 255 din prima grupare de file numerotate, și 1, 2, 4, 5, 7, 8, 10, 12, 14, 15, 19, 20, 22, 25-27, 31-33, 36-38, 42, 43, 45, 49, 50, 54-56, 59-61, 64, 65, 69-71, 74-76, 80-82, 86-88, 91-93, 98, 99, 104, 109-111, 115-117, 119-121, 123, 124, 126, 127 din a doua grupare de file numerotate).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 163; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 20-21.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, negre și roșii.

[Psaltirea Fericitului Proroc și Împărat David Cu M(o)litve dup(ă) toate catismele. Cu Cântările lui Moisi Cu psalmi aleși: Și cu Pripealele lor. Cu pashalie până la sfârșitul Lumii Cu Paraclisul preacistii. Cu puțină Istorie a Numelor Jidovești. Tipărită acuma A dou(a) oară întru întâia Domnie a Prealuminatului Domn Io Ștefan Mihail Voevod Cu Blagoslovenia și toată cheltuiala Iubitorului de D(u)mnezeu Chir Grigorie Episcopul Râmnic(ului). În Sfânta Episcopie a Râmnicului. Luna lui Februarie: 1764 S-au tip(ărit): de Diaconul Constandin Mihai Popovici Tip(ograful), Râm(nicului)]

Format: in 8°

Nr. pagini: 8 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, dintre care lipsesc primele 6) + 225 file (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 137-139 și cele de la 217 la 225)

Nr. inv.: 530

Dimensiuni: Înălțime 22 cm/Lățime 17,5 cm

Legătură: Coperta este relativ nouă, din carton învelit în hârtie subțire, de culoare albastră și bleumarin. Pe cotor se află 3 nervuri profilate abia vizibile.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea are mai multe file lipsă, iar unele dintre cele care există sunt deteriorate (rupte sau afumate).

Însemnări: Pe fila 3 „Scris-am eu, parohul Nicolae Silaghi”; pe fila 8 și 9 „Au fost anul 1803, mai 13, am preoțit cu pace, din mila lui Dumnezeu patruzeci și nouă de ani”; pe 23-24

„În anul 1854, în lăsarea de brânză de postul mare au murit Copos Todor, cantorul satului”; pe 28 „clasificațiunile și sumarele tuturor le revin până în 2 august...”; pe 94 „În anul 1866 au fost în Dobrițan cu miez (de nucă n.n.) și așa a fost de frig cât în mai, 20 zile a fost înghețat apa pe la 10 ore cât...s-au stricat păsula rău tare”; pe 134 „Ruszu Vaszalica...Szilagyî”; pe 138 „În anul 1882...s-au legat (cartea n.n) în cost cu 1 fl(arin) 6 cr(eițari)”; pe 178-185 „Această Sfântă carte este a bisericii din C(ei) șoara, cine o ar înstrăina să fie afurisit de 3 sute de sfinți de părinți”; pe 196 „Au fost Florea Pășcălii” și „În 1865 Florea Pășcălii”; pe 206 „În august, 7 zile, vaca s-a gonit”; pe 211 „6 săptămâni și 3 zile”; pe 222 „Domnul Onofrie Georgiu”.

Ilustrații: Pe fila a treia dintre cele nenumerate se află o gravură, în care este reprezentat regele David stând pe tron, în interiorul unui medalion, așezat într-un patrulater de linii paralele, care are la colțuri patru fleuroane. În jurul medalionului se vede o inscripție, din care rezultă că Psaltirea a fost alcătuită de regele David. Pe filele 7, 32, 74, 94, 110, 116, 118, 126, 133, 143 este reproducă o gravură de formă aproximativ triunghiulară, iar pe 126, 158, o alta, de formă aproximativ pătrată, în care apar elemente decorative geometrice și vegetale stilizate. Pe fila 212 se observă o gravură în care e reprezentat chipul Sfintei Maria cu fiul în brațe, așezată pe un tron, flancată, în stânga și-n dreapta, de doi îngeri, și încadrată într-un dreptunghi din linii paralele. Deasupra, în stânga și dreapta dreptunghiului se văd mai multe șiruri de ornamente vegetal-florale stilizate. Pe foarte multe dintre file, de regulă în partea de sus sau la mijloc, apar vignete dreptunghiulare sau în

formă de baston, formate din aglomerări, mai mici sau mai mari, de elemente decorative de natură vegetal-florală sau geometrică (filele 7, 13, 14, 22, 23, 30, 31, 32, 34, 39, 40, 49, 50, 57, 59, 65, 66, 73, 74, 93, 95, 103, 110, 117, 118, 125, 126, 141, 143, 149, 159, 163, 165, 179-191, 194, 195, 196).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. I, p. 163.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Are în față o „Predoslovie” sau prefață.

Cazanii ce cuprinde în sine Evangheliile tâlcuite ale Duminecilor de preste An, și cu Cazaniile Sinacsarului Praznicilor Împărătești Și ale sfinților celor Mari, a 12 luni de preste An, Care Acum a 2-a oară s-au Tipărit În zilele prealuminatului Domn IO ALEXANDRU SCARLAT Ghica V(oe)Vod: Întru întâia Domnie. Cu Blagoslovenia și toată cheltuiala preasfințitului Mitropolit al Ungrovlahiei Chir: Grigorie. În sfânta Mitropolie în București. La Anul de la zidirea lumii 7276. Iară de la întruparea Domnului 1768. S-au Tipărit de Cucearnicul Între Preoți Popa Constandin Tipograful Râmnicului.

Format: in 4°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate) + 414 file (numerotate)

Nr. inv.: 529

Dimensiuni: Înălțime 24,3 cm/Lățime 18,2 cm

Legătură: Coperta, din carton lipit cu pânză, este relativ recentă, adică din perioada 1940-1950. Ea nu are cotor și este deteriorată.

Stare de conservare: Satisfăcătoare. Cartea este deteriorată; filele sunt întregi, dar desprinse de cotor și tăiate aproape de text, cu ocazia relegării. Din fila cu titlul lipsește partea de sus, unde s-a lipit o hârtie, pe care se află o însemnare mai lungă.

Însemnări: Pe prima copertă este lipită o hârtie, pe care la 30 octombrie 1904 preotul Georgiu Cherecheșiu din Petid (județul Bihor) a scris cu mâna „numele și cognumele acelor credincioși (29 n.n.) care au contribuit la

cumpărarea Praporelui celui Vânător”. Pe pagina cu titlul se află următoarea însemnare, păstrată fragmentar: „În anul 1904, luna lui iunie s-au cumpărat un clopot nou, de 75 kile, pe seama bisericii, în prețiu de 130 florini (260 coroane), al cărui preț s-au solvit din lemnele vândute din pădurea comunală, fără a se încasa de la credincioși. Teodor Avram, epitrop, Georgiu Cherecheșiu, preot, Iosif Popa, învățător, Teodor Tripe, jude comunal, Ilie Eleneș, al doilea jude, Ioan Sferle, Georgiu Broștean, Ioan Popa/a bilii/ Nicolau Fărčuțiu (Gamu), Ioan Eleneș, membrii comitetului parohial”. Pe fila a doua nenumerotată din față există o însemnare greu lizibilă, din care deducem că lucrarea a fost dăruită pentru pomenirea bisericii din Petid. Pe fila cu numărul 12 scrie: „Au dat nemeșu Petru 2 măriși (monede n.n.), pentru sufletul său și al gazdei sale Oana, ca să-i pomenească în veci. Au rămas de la Popa Petru sufletul lor (...)”. Pe fila 46 scrie: „Auzi Doamne dreptatea (...)”. Pe fila 47 scrie: „Această carte este a lui Popovici Costan din Petid și au rămas de la Popa Ioan și de la Popa Petru și (...)”. Pe fila 57 este scris: „Azi în Petid, 15. 11. 1858, T. Herman protopop”. Pe fila 123 apare următoarea însemnare, scrisă cu creionul: „În duminica tuturor sfinților 1912 au fost la astă beserică: Lazăr Popu, Petru Cadar, Mitru Pop, Mitru Vidican /cheșanu/ Ilie Eleneș, Moisiu Tripe, Teodor Tripe, Ioan Dan, Ioan Onița, Flore Coțiu, Flore Broștean, Ioan Sferle (...) Georgiu Dumitraș (untului), Crăciun Dumitraș, Dimitrie Popovici, Teodor Avram”. Pe fila 128 scrie: „În anul 1904, Dna preuteasă Lucretia Plopu, un prapure roșu au donat pe seama bisericii, în preț de 27 coroane, Petid 14/27 iunie 1905, Georgiu Cherecheșiu, preot ort. rom”. Pe fila 137 scrie, cu creion chimic, următoarele: „În anul 1940 am fost concentrat de la 18 februarie la 26 martie, și de la 13 mai la 1 iulie. Pantea Nicolae”. Pe fila 142

scrie, cu creion negru: „în Dumineca a 5-a după Rosalii 1909, au fost la biserică Flore Broștean, Ioan Sferle, Tule Moisiu, Pantea Moisiu/ a bradii/ Tripe Moisiu /a györii/, Teodor Avram, Georgiu Agud, Dimitrie Popovici /ciancu/, Ioan Popa, Lazăr Avram, Georgiu Cherecheș paroh, Iosif Popa; La anul 1930. Dumineca 5 au fost la Sf. Biserică 27 credincioși. S-a terminat cu seceriș(ul), ieri seara cade o ploaie frumoasă, după 5 săptămâni. Preot Cornel Tempelean”. Pe fila 143 scrie: „În anul 1941, Dumineca a 5-(a) nu era început secerișul până peste 2 zile; o căzut pe ziua de 13 iulie. Războiul între armata germano-română contra Rusiei este început de 2 săptămâni și decurge cu cea mai mare înverșunare. Petid, 13 iulie 1941. Pantea Nicolae, cantor”. Pe fila 146 scrie: „Georgiu Cherecheșiu, paroh gr. or. român, Petid, la 22 iunie/4 iulie 1909. Timpul a fost frumos”. Pe fila 151 scrie: „Beteșeni Ioan învățătoriu, Petid, 1851”. Aceeași iscălitură apare și pe filele 154, 155, 158 din anul 1858. Pe fila 156 scrie: „S-a cetit de către cântărețul Pantea Nicolae, la 19 iulie 1942”. Pe fila 160 scrie: „În Dumineca a noua după Rusalii (7 august 1955) am cântat pentru întâia oară priceasna «Prea Sfântă Treime», cântăreț Pantea Sever”. Pe fila 171 se văd urmele unor nume, scrise cu litere chirilice în anul 1822, greu lizibile, datorită faptului că filele au fost tăiate („Popovici Costan, Gheorghie, Nistor, Nicolae, Ioan, Petru, Vasilie...”). Pe fila 172 apare următoarea însemnare, scrisă cu litere chirilice, foarte greu lizibile: „Această carte este a lui Popovici Costan din Petid și n-are satu nicio cale la această carte, și am scris eu Popovici Petru din Petid, în anul 1822 (...)”. Pe fila 182 apar scrise numele: „Georgiu Cherecheșiu, paroh, 12, 25 sept. 1910”, iar pe următoarea, adică 190: „Dumineca în 5/18 septembrie 1910 au fost trimis din partea venerab(ilului) conz(istoriu) preotul Moisiu Popoviciu, asesor

consistorial, preot în Seghiște, în fața locului, în cauza școalei confesionale, dar nu a putut duce la niciun rezultat, deoarece s-au proiectat 2 școli comunale (cu limbă de predare maghiară n.n.). G. Cherecheșiu, preot”. Pe filele 203 și 242 apare semnătura lui „Onaka Janos, tanito Petegy, en 1898 es 1899, aprilis 10 (...)”. Pe fila 230 apare următoarea însemnare: „În anul 1903 Dna preoteasă Lucreția Plopu a donat pe seama bisericii un prapor roșu, în preț de 27 coroane. Dumnezeuul îndurător să primească donul făcut și să-i răsplătească cu bogatele sale îndurări. Teodor Avram, epitrop”. Pe cea cu nr. 234 o alta, după cum urmează: „În dumineca a 24-a după rusalii am făcut utrenia cu părintele Dan Ioan, noul preot, în locul părintelui Tănăsescu Octavian, care pleacă din Petid în Craiova, de unde este născut. Tot într-o această duminică s-au sfințit crucile de la biserică cea nouă din Cărăsău, Petid, la 31 octombrie anul 1954”. Pe filele 243-244 există mai multe inscripții, scrise cu litere chirilice, aproape ilizibile, datorită tăierii filelor cu ocazia relegării volumului. Pe fila 245 se află următoarele însemnări: „În ziua de arhanghelii Mihai și Gavril 1908 au nins foarte tare, dar au fost timp moale. G. Cherecheșiu, preot”, și „spre aducere aminte, 21 noiembrie 1942, Pantea Nicolae, cântăreț”. Pe filele 253 și 254 scrie: „În Dumineca după botezul Dlui, 1910, au fost la astă biserică: Teodor Avram, epitrop, Ilie Eleneș, Ioan Sferle (bobu), Agud Georgiu, Moisiu Pante /a brachii/, Ioan Dumitraș / micutele/, Moisiu Fitero...Gligor Fitero/ a cutului”. Pe fila 265 scrie: „Am dat 44 de petaci, eu popa Petru (...) anume cu gazda lui, ca să-i scrie Domnul în porțile (...)”. Pe fila 296 e scris numele „Petru Popovici”, iar pe 299: „Spre veșnica pomenire m-am subscris eu cu mâna (...) cupșana de Goina. Mâna va putrezi, Hristos va înflori, în veci oarecine tot m-a pomeni, în Petid, 15 mai 1858, Ioan Beteșan,

învățătoriu” și „s-a cetit în ziua de 6 decembrie 1938, de către Pantea Nicolae cantor”. Pe fila 320 scrie: „Spre suvenire aminte m-am scris eu Ioan Onaca, învățătoriu în comuna Petid, 1899, aprilie 16 (urmează acest text și în limba maghiară n.n.)”. Pe fila 327 scrie: „Întru aducere aminte, mi-am scris numele Georgiu Cherecheșiu, preot gr.ort. român, aprilie 5, Petid, 1901” iar pe următoarea, adică pe 328: „6 I. 1957, Întru aducere aminte, Preot Ioan Vancu”. Pe fila 353 scrie: „S-a cetit în 9 martie 1939, de către Pantea Nicolae, cantor”. Pe filele 385-389 scrie: „Am scris eu Beteșeni Ioan, în iulie 20/1858; am scris cu mână de țarnă, cu pană dragă”. Pe file 405 apare scris: „Cine o va ceti, tot mă va pomeni. Simion Gui, învățător”. Pe fila 408 scrie: „Să te alduiască mult Pre mulți ani fericiți, (1)783”. În spate, pe forța, sunt trecute numele și „cognumele” a 47 de credincioși, care au contribuit la „cumpărarea veșmintelor celor negre” în anul 1904, cu sume cuprinse între 20 fileri și 2 coroane.

Ilustrații: Lucrarea este bogat ilustrată. Titlul este înscris într-un portal din colonade ornamentate cu elemente decorative arhitecturale și vegetale, având în partea de sus, în stânga și-n dreapta, capete de îngeri și figuri de sfinți înveșmântați în odăjdii prodigioase. Pe versoul filei cu titlul se găsește stema familiei Ghica. Ea constă într-un medalion, în mijlocul căruia se vede o pajură, care ține în cioc o cruce, având în stânga și-n dreapta luna și soarele. Medalionul e așezat într-un ansamblu decorativ din elemente vegetale, mărginite de două figuri umane, suflând în goarnă. În partea de jos a ansamblului se află un cap de înger, iar deasupra o coroană domnească, așezată între un buzdugan și o cârjă stilizată. La începutul unora dintre capitole (cazani) apare câte o gravură de formă patrulateră, alcătuită

fie dintr-un singur medalion cu chipul lui Hristos, fie din trei, în care pe lângă al său apar alte două, cu Sfânta Maria și Sfântul Ioan. Uneori în gravurile cu un singur medalion apare chipul Sfântului Nicolae. Aceste medalioane sunt înscrise în câte un ansamblu decorativ, din elemente vegetal-florale stilizate (filele 1, 5, 11, 21, 27, 30, 36, 42, 46, 53, 58, 64, 68, 75, 79, 84, 87, 92, 97, 102, 107, 112, 123, 128, 132, 137, 142, 147, 151, 155, 159, 164, 175, 179, 280). La începutul altora dintre capitole se găsește câte o gravură de tip fronton, compusă din elemente decorative vegetal-florale, geometrice și antropomorfe (filele 11, 15, 170, 183, 190, 194, 199, 203, 279, 213, 217, 222, 227, 231, 235, 241, 245, 249, 254, 264, 268, 273, 276, 283, 287, 292, 296, 299, 306, 311, 321, 325, 330, 339, 343, 358, 362, 369, 375, 379, 385, 395, 399, 405, 411). Pe alte file (4, 11, 15, 40, 41, 52, 57, 64, 83, 91, 96, 127, 146, 154, 164, 159, 175, 189, 195, 208, 216, 222, 226, 227, 245, 249, 254, 259, 264, 268, 273, 276, 283, 287, 292, 296, 299, 311, 306, 320, 321, 325, 338, 339, 344, 358, 362, 368, 369, 374, 375, 379, 385, 393, 404, 405, 410, 411, 430) sau câte o vigneta aproximativ triunghiulară, alcătuită, cu mici variații, din elemente decorative antropomorfe, geometrice și vegetale stilizate (capete umane, linii ondulate, flori și frunze prodigioase).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 177-179; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 74-79.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră. Pe ultima copertă, în partea interioară, este scris, cu mâna, un fragment dintr-o rugăciune. Din însemnările numeroase de pe ea se poate afla cui i-a aparținut, dar și alte date legate de istoria comunei Petid.

Triodion Acum întâiu așezat și Tipărit după rânduiala Bisericii Răsăritului. Supt stăpânirea Prea înălțatei Împărătesii Râmleanilor Prințesei Ardealului. Iproci, Doamnei Mariei Teresii Cu Blagoslovenia celor mai mari. Tipărit în Blaj, în Tipografia Mănăstirei Bunei Vestiri. Anii de la H(risto)s: 1771

Format: in 2⁰

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 237 file (numerotate, dintre care cea cu nr. 237 lipsește)

Nr. inv.: 963

Dimensiuni: Înălțime 32 cm/Lățime 21 cm

Legătură: Coperta, din lemn învelit în piele de culoare maro, este deteriorată la cotor, la margini și, în partea din față, în zona centrală. Păstrează pe ea urme de legători. Este ornamentată, prin presare la cald, în față cu două chenare din linii paralele (unul mai mare, altul mai mic), având între ele ornamente fitomorfe aurite, iar în spate cu mai multe, împărțite în trei segmente dreptunghiulare, inegale. Chenarele din față sunt legate între ele prin șiruri oblice, formate din elemente decorative florale de dimensiuni mici, iar cele din spate prin linii simple, paralele. În fiecare colț al chenarului mic din față este imprimată câte o floare, iar în centru o cruce, care are pe suprafața sa un șir de frunze alungite. Pe cotor se văd urmele a 4 nervuri profilate. În jurul lor apar câte două șiruri de ornamente geometrice mărunte, între care imaginile a patru bujori stilizați.

Stare de conservare: Este slabă, deoarece coperta este deteriorată, iar unele dintre file sunt pătate sau mucegăite, în partea dinspre cotor.

Însemnări: Pe coperta din față „Această sfântă și Dumnezeiască carte ce să chiamă Triod s-au legat a 2-a oară prin cheltuiala lui Cosma Toader din Valea Lungă, de legătorul de cărți Nicolae Popovici, fostului... în Scroafa!? Pentru legătură au primit de la Cosma Toader 7, adică șapte, zloți, bani de hârtie. Luna mai 28, Anul 1828. S-au scris prin mine zmeritul preot, mai, 28, anul 1829, Sânt Popovici, paroh în Voița, filiala Vadului” și „Simon Simedrea, cantor în 1917 Valea Lungă”. Pe forzațul din spate, desprins de cotor, se află însemnarea: „În anul 1867 au fost ca și învățător Moțiu Aron, comuna Băgara, în comuna Valea Lungă, în anul mai sus am servit cu Preotu Teodosie Moiesc, Paroh Valea Lungă, în 3/15 lea martie (1)867, Aaron Moțiu, învățător și cantor”. Pe fila 21 se găsește însemnarea: „La 15 III (1)931, D. Laza”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un portal arhitectural, cu suportul în formă dreptunghiulară. Pe suprafața sa apar scene biblice (Buna Vestire, imaginile simbol ale Sfinților evangheliști Luca și Ioan). Pe suport se sprijină doi stâlpi, cu partea de sus teșită, pe care sunt „așezate” imaginile a două statui [un înger îngenunchat, cu o carte în mâini, sub care scrie „e(vanghelistul) Matei”, și un leu înaripat, cu cap de om, având sub el înscripția ev(anghelistul) Marcu)]. Pe suprafața celor doi stâlpi se văd mai multe medalioane, cu chipurile unor sfinți (pe stâlpul din partea stângă sfinții: Iosif Monahul, Andrei Criteanul, Gherman Patriarhul, Sofronie Patriarhul; pe cel din

dreapta: Teodor Studitul, Teofan Monahul, Anatolie patriarhul și Ioan Damaschin). Stâlpii sunt legați între ei printr-un arc de boltă, flancat de două capete de îngeri. Deasupra boltei se vede imaginea lui Iisus Hristos încoronat (ca împărat), în veșminte bogat ornamentate, cu mâinile ținute oblic, în semn de binecuvântare, având de-o parte și de cealaltă a sa o aglomerare de capete de îngeri înaripați și stând sub o copertină cu laturile și plafonul de tip baroc. Pe versoul paginii de titlu se află o gravură dreptunghiulară, în care este prezentată scena Bunei Vestiri (imaginea Sfintei Fecioare, a îngerului Gabriel și a Duhului Sfânt în chip de porumbel, înconjurat de un medalion de formă ovală și de raze de soare, străjuiți, în părțile laterale, de vălătuci de nori). Cele mai numeroase ilustrații din lucrare sunt gravurile de formă aproximativ dreptunghiulară și mai rar triunghiulară, alcătuite din aglomerări de elemente decorative fitomorfe (fila a doua

nenumerotată din față și filele 1, 4, 5, 8, 14, 19, 21, 27, 29, 33, 34, 40, 41, 44, 45, 48, 51, 53, 55, 57, 59, 63, 68, 69, 72-75, 78, 79, 81, 84, 86, 88, 89, 91, 92, 94, 96, 98, 100, 101, 103, 104, 106, 108-111, 113, 114, 119, 121-123, 125, 127, 138, 132, 134, 136, 140, 141, 143, 146, 147, 149, 150, 152, 153, 156, 159, 171, 173, 175-177, 184, 185, 188, 190, 192, 194, 195, 197-199, 201, 203, 204, 205-230). Există în lucrare 3 ilustrații, cu imagini (sau scene) biblice (Iisus Hristos, Sfânta Maria, Sfântul Ioan etc.), tot de formă aproximativ pătrată (fila a doua nenumerotată, fila 1, fila 113).

Bibliografie: *B.R.V.*, vol. IV, p. 89-90; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 109-126.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră sau roșie.

**Sfânta și Dumnezeiasca. A lui Is(us)
H(ri)s(tos) Evanghelie Acum a doua oară
Tipărită, supt stăpânirea Prea Înălțatei
Împărăteasei Râmleanilor Prințesei
Ardealului. Iproci: Iproci: Mariei
Teresii. Cu Blagoslovenia Exțeleanții
sale Prealuminatului, și Preaosfințitului,
Domnului D(o)mn G. Grigorie Maer
Vlădicăi Făgărașului, și al Preainălțatei
Cezaro Crăeștii, și Apostoliceștii Măririi
sfeatnic din lăuntru. Iproci: Iproci: În
Tipografia M(ănăstirii): Bunei Vestiri: În
Blaj. Anii de la H(risto)s. 1776 (De Petru
Popo Vici Râmnicianul Tipograful)**

Format: in 2°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, dintre care cea de-a patra lipsește) + 344 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 343-344)

Nr. inv.: 809

Dimensiuni: Înălțime 34,2 cm/Lățime 20,7 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro, deteriorată (și cu lipsuri), având urme de închizători metalice. Este ornamentată, pe ambele fețe, cu un chenar patrulater din linii paralele, având de-a lungul lor, în exterior și în interior, câte un șir de ornamente vegetal-florale, iar la colțuri patru fleuroane. În interiorul careului, pe coperta din față, apare un medalion cu laturile zimțate, și la mijloc cu scena răstignirii, executată prin presare la cald (Iisus pe cruce cu Sfânta Maria și Sfântul Ioan la picioarele sale). Dedesubtul și deasupra medalionului se află câte două

ornamente de tip floral. Aceleași ornamente se văd și pe coperta din spate, cu deosebirea că în medalionul amintit se observă chipul Sfintei Maria încoronate, cu copilul Iisus în brațe.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea este desprinsă de copertă. Unele dintre file sunt murdare sau rupte.

Însemnări: Pe coperta din față apare o inscripție în limba latină, acoperită, în parte, cu o hârtie lipită pe ea. Din aceasta se pot citi următoarele cuvinte: „...pars sana perienter ... infirmitat furiosus sit... sine”. Și tot aici se află câteva nume scrise cu creionul („Ardelean Gheorghe, Teodor, Macavei etc”). Pe coperta din spate se găsesc unele însemnări fără importanță, în slavonă și în română („1948 la Pogorârea Duhului Sfânt; Ioane lui Andrei... înscris spre amintire; Racz etc.”). Pe paginile 1-11 există o însemnare greu lizibilă, din care se pot descifra următoarele: „Această s. Evanghelie o au cumpărat nește creștini buni din Ungureni și o au dat în biserica cea veche în Ungureni, ca să le fie pomană la tot neamul lor până la... și încă și a opta sămânță, și cine o ar fura sau o ar înstrăina din s. biserică să...fie afurisit de cei 318 de părinți sfinți ce a(u) făcut săbor la Niceea și au afurisit pe Arie. La 1801, august 6, Popa paroh la Ungureni”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un portal cu laturile din gravuri de formă dreptunghiulară, așezate unele lângă altele. În partea de jos se găsesc trei astfel de gravuri: una la mijloc, cu Sfânta Fecioară și îngerul Gabriel, vestitorul „vești celei bune”, mărginită în stânga de o alta (semnată de „Sandul tipograful”), cu o acvilă deasupra căreia scrie „Evanghelistul Ioan”, iar în dreapta de încă una, reprezentând un

taur înaripat, cu aureolă în jurul capului și cu inscripția „Evanghelistul Luca”. Deasupra acestora apar chipurile Sfântului Petru și Sfântului Pavel, stând în picioare, îmbrăcați în haine luxoase. În partea de sus a portalului se observă un medalion de dimensiune mare, cu imaginea lui Iisus Hristos încoronat, în odăjdii preoțești, așezat pe un tron de nori, cu brațele întinse „a binecuvântare”, având în dreapta sa imaginea unui leu cu aripi și cap de om, reprezentând pe Evanghelistul Marcu, iar în stânga pe cea a Sfântului Evanghelist Matei, cu chip de înger (înaripat). Cele mai numeroase ilustrații prezente în această lucrare sunt vignetele formate din ornamente mărunte de tip vegetal (frunze, flori și fructe stilizate), așezate în șir, pe unul sau mai multe rânduri (mai late sau mai înguste), în formă de dreptunghi, romb, triunghi sau cruce (filele 1-4 nenumotate și paginile 12, 15, 17-20, 26, 30, 33, 38-41, 43, 47, 48, 53, 57, 60, 64, 68, 71, 75, 78, 83, 86, 90, 99, 103, 107, 109, 111, 114, 118, 121, 125, 129, 136, 140, 144, 147, 151, 155, 158, 162, 165, 169-171, 173, 177, 180, 181, 188, 189, 192, 193, 196-200, 203, 211, 224, 241, 251, 258, 260, 261, 264, 266, 267, 269, 271, 273, 276, 279, 280-283, 285, 287-289, 291, 294, 295, 297, 300, 302, 305, 308, 309, 312, 313, 315, 316, 319, 320, 323, 326, 327, 331-334, 336, 342). La începutul

unora dintre capitole este multiplicată o gravură dreptunghiulară, alcătuită din unul sau trei medalioane, cu imaginile lui Iisus Hristos și ale altor sfinți (Sfânta Maria, Sfântul Pavel, Sfântul Ioan, Sfântul Simeon Stâlpnicul etc.), așezate într-un ansamblu stilizat, de ornamente vegetal-florale (p. 1, 43, 113, 195). Portretele evangheliștilor sunt reproduse în carte și în alte locuri, ocupând întreaga pagină (Sfântul Evanghelist Matei, la p. 42; Sfântul Evanghelist Luca, la p. 110; Sfântul Evanghelist Marcu, la p. 194). Mai apar în lucrare vignete de tip vergetă (în formă dreptunghiulară), alcătuite dintr-un ansamblu de frunze prodigioase, așezate în jurul unui mic medalion, cu circumferință dublă, având în mijloc o cruce și inscripția „Iisus Hristos Nika” (p. 252, 273, 277, 288, 296, 308, 314, 317, 322, 328, 330, 339).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 214; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 152-159.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, negre și roșii. Are în față o scurtă „biografie” a Sfântului Apostol Ioan.

СФІТЪ МАРКЪ
 СФІТЪ МЛ
 ІС. ХС.
 СФІТЪ МЛ ПЕТРЪ.
 СФІТЪ МЛ АПОСТО ПАВЕЛЪ
 СФІТЪ ШІ ДМНЪ ЗЕМСКІА.
ИВАНЪ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 ІВАНЪ АДОМЪ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
МАРІИ О ВЪСІИ.
 КЪ БГОСЛОВІИ БЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
Г. ГРИГОРИЪ МАГОРЪ
 БЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
А ТЪ ПОГЛАВІА М: БЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
 СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ СЪВЪЩАЮЩЕ
А ПІИ ДЕЛА ХС. А ПСО.

СФІТЪ МЛ МТ
 СФІТЪ МЛ МТ
 СФІТЪ МЛ МТ
 СФІТЪ МЛ МТ

(І П ТЪ ПО ПО БІИ РИМНІАЧЪ ТЪ ПОГЛАВІА)

[Ceaslov Acum a cincea oară Tipărit cu Blagoslovenia Excelenții sale Prea luminatului și Preaosfințitului Domn Domnului Mitropolit, G: Grigorie Maer Vlădica Făgărașului, și a toată Țara Ardealului, a Prea înălțatei Cessarō mării Sveatnic din Iăuntru. În Sf(ă)nta Mitropolie în Blaj. Anul de la mântuirea Lumii 1778]

Format: in 12⁰

Nr. pagini: 2 file nenumerate + 604 pagini (dintre care în fragmentele de față se păstrează cele cu numerele 3-4, 7-146, 345, 331-332, 355-560, 563-590)

Nr. inv.: 522, 523

Dimensiuni: Înălțime 16 cm/Lățime 10 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră. Filele sunt tăiate până aproape de text. Unele dintre ele sunt pătate, altele zdrențuite la margini. Din lucrare lipsesc multe file.

Însemnări: Pe unele pagini există însemnări foarte greu lizibile sau ilizibile, scrise cu litere chirilice sau latine, după cum urmează: pe pagina 83 „Stășteșan...”; pe 303 „Propovăduirea apostolilor”; pe 316 „întru aceasta”; pe 332-333 „Zgylaltz Peter 1934” și „Amintire: în ziua de 6 iunie 1937 am fost la biserică”; pe 336 „Zgylaltz Peter 1910”; pe 357 „Acesta ceaslov”.

Ilustrații: La începutul unora dintre capitole apare o vigneta de tip fronton și formă aproximativ dreptunghiulară. În structura acesteia se află un medalion, cu marginile

formate dintr-un grup de linii mărunte paralele, cu aspect de evantai, având în mijloc literele M, I, H, dispuse una în interiorul celeilalte (adică I sub M și H deasupra acestuia) pentru a alcătui o monogramă (Iisus Hristos și Sfânta Maria). De ambele părți ale medalionului se aliniază un aranjament de elemente decorative vegetale (frunze prodigioase flamboaiante) (57, 77, 81, 107, 371, 75, 404, 434, 487, 533, 563, dintre cele prezente în fragmentele păstrate). Pe alte pagini este reprodusă o vigneta de același tip și formă (cu excepția uneia singure, cea de la pagina 403, care este triunghiulară), alcătuită numai din elemente decorative vegetale stilizate (p. 145, 368, 384, 449, 455, 463, 475, 493, 499, 501, 515, 522). Pe pagina 532 se află o gravură de dimensiuni mari, simbolizând întruparea prin euharistie a Mântuitorului. Ea constă dintr-un patrulater cu laturile din câte trei linii paralele, având la colțuri 4 capete de îngeri cu aripi prelungi, iar în mijloc un medalion oval, cu circumferința din două perechi de linii paralele, închizând între ele un spațiu inscripționat astfel: „Hristos Pâinea cea de viață purtătoare, cu darul pre toți credincioșii pururi hrănește”. În medalion se vede imaginea lui Iisus Hristos, cu mâinile în poziție de binecuvântare, așezat într-un pocal de euharistie, bogat ornamentat și înconjurat de flori. Gravura este semnată de Petru P. Tipograf.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 225-226; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 167-168.

Observații: Din această lucrare se păstrează două fragmente în colecția de carte veche a muzeului, cu două numere de inventar (522 și 523).

✠✠ МѠрцнлшрь, ✠✠ гѠа.
цѣ дмнезѣле. г.

Ѧ Л Т Ѣ Т Р О П Ѧ Р Ѣ
л л Ѡ м о р ц ѣ л Ѡ р ь

Каре сз ккнцъ сжмвзта дѣпъ Фернцнцн чѣн
фзръ приханъ фкале. Гласъ : Ѣ. Шн ла а-
чкотъ ла фнцѣ каре Тропарю : кжнцъмъ
Бине ѣщн кѣвжнтатъ дмне фвацъмъ
пре мнне фдрептѣрне тале.

Чатъ сфнцнлшрь аѣ афлатъ
пзвѣрѣль вѣѣцнѣ шн оѣша гаю-
лѣн : сз афлѣ шн ѣѣ калѣ принъ
покзннцъ . ѣѣ сжнтъ сѡм чѣ
пѣердѣтъ : кѣамзмъ Мжнтѣнтѣ-
рнеле ѣ шн мз мжнтѣлѣце .

Бине ѣщн кѣвжнтатъ дмне :

Чѣм че пре Мѣелѣль лѣн дмнезѣ
лнцн мзртѣрннтъ ѣ шн лнцн фѣстѣ
КД Ѣ. жѣн-

Euhologhion adecă Molitvenic Care cuprinde în sine Rânduiala Besearicii Răsăritului, ce să cuvine Preoților a sluji la toată treaba norodului. Supt Preafericita Împărăție a Prealuminatului Împărat al Romanilor, Marele Prințip Ardealului, și ceala (lalte n.n.), Iosif Aldoile. Cu voia celor mai mari Tipărit acum a doua oară într-acesta chip în Blaj la ani de la H(risto)s 1784. Cu Tipariul Seminariului.

Format: in 4⁰

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate) + 607 pagini + 4 file (nenumerotate, din care lipsesc 2, conținând cuprinsul sau „Însemnarea celor ce se află într-acest Molitvenic”)

Nr. inv.: 535

Dimensiuni: Înălțime 19,2 cm/Lățime 16,2 cm

Legătură: Coperta, desprinsă de cotorul cărții, este din lemn învelit în piele de culoare neagră, cu urme de închizători din piele și fier. Pe cotor se văd urmele a 3 nervuri profilate.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși pielea de pe copertă este deteriorată și roasă de carii în mai multe locuri. Filele au fost tăiate, cu ocazia relegării volumului, până la text, iar uneori și mai mult. Cărții i-au fost anexate, și în față și în spate, mai multe file netipărite.

Însemnări: Pe prima filă albă din față, anexată la relegare „În anul 1901 am început a servi ca cantor-doc (ent n.n.) în Tășnad”; pe forțașul din față „În anul 1885 am început a servi în

sfânta biserică gr(eco) c(a)th(olică) din Tășnad, noiembrie, ca cantor-docente Petru Pop”; pe prima filă netipărită din spate „(1)924, În Decembrie 1 (1923 n.n.) am început a servi ca cantor interimar în sfânta maica biserică din Tășnad, 16 aprilie 1924, Gheorghe Cozma, cantor” și „Barátom Voltál segy 13 probás alkoholista”; pe cea de-a doua filă netipărită din spate apare, copiată cu mâna, poezia tipărită pe versoul paginii de titlu, sub stema împăraților habsburgi. Pe pagina 244 scrie „Helybeli állami tanító Mark”; pe pagina 254 „Mark László álttanító 1943, okt. 5”. Pe paginile 294-295 se află o însemnare greu lizibilă, din care se pot citi următoarele: „Din Picleu venind tinerii (...) oarecând cu credința (...) Vatra cuptorului cu ceata, cântând Dumnezeu (...).”

Ilustrații: Pe fila 1, din față, există o gravură mare cu Hristos răstignit, în dreapta căruia se află Sfânta Maria și în stânga Sfântul Ioan, încadrați într-un portal de dreptunghiuri mai mici, hașurate, fiecare dintre ele având în mijloc imaginea lui Iisus abia schițată, pe un aranjament stilizat de pânză, alături de altele, de factură biblică (capete de îngeri, cădelnițe, odăjdii, vase de cult etc.). Titlul lucrării de pe fila a II-a este încadrat într-un oval, în jurul căruia se află un fel de coroană, formată din mici patrulatere; în interiorul acestora apar ornamente de tip vegetal și diferite cuvinte, ca: Mirul, Botezul, Răsărit, Beserică, Tainele, Cununia, Hirotonia, Maslul, Cuminecătura (...). Coroana din jurul ovalului cu titlul se înscrie într-un portal ornamental dreptunghiular, alcătuit din două patrulatere, primul mai mare, celălalt mai mic, așezate unul în altul, la distanță de 5-6 mm, și legate între ele prin linii paralele. În jurul coroanei apar patru fleuroane prodigioase, două în partea de

jos și două în cea de sus. La baza portalului se află un postament, format din elemente decorative geometrice, ondulate, de influență barocă. Pe versoul filei cu titlul este reprodusă stema împărăției habsburgilor, sub care apar câteva versuri stângace, închinată împăratului Iosif al II-lea. Pe mai multe pagini apare o gravură de tip fronton și de formă aproximativ patrulateră, având în mijloc pe Hristos Mântuitorul (prezentat la naștere, la botez etc.) alături de diferite scene, cu figuri neo sau veterotestamentare (procesiuni, chipuri de îngeristilizați), încadrate în ansambluri alcătuite din elemente decorative vegetale, geometrice sau arhitecturale (p. 1, 3, 4, 24, 25, 44, 54, 61, 84, 95, 105, 144, 150, 169, 249, 302, 353, 373, 393, 417, 586, 597). Pe paginile 60 și 352 se găsește o vigneta de formă aproximativ pătrată, compusă dintr-un aranjament floral, așezat într-un vas ornamental, cu aspect de lampă decorativă. La paginile 392 și 607 se observă o altă vigneta, aproximativ de aceeași formă, alcătuită dintr-un medalion, în care se observă o cruce cu brațele late, având în

mijloc o alta mai mică, în capetele căreia se văd literele simbol ale creștinismului (Iisus Hristos Nika). Medalionul se găsește în mijlocul unui ansamblu decorativ din elemente vegetale, artistic aranjate.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 264; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 201-207.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie. Pe versoul filei cu titlul, sub stema habsburgilor, sunt scrise următoarele versuri:

„Gricșorul cu două Capete înălțat:
Scriptul, mărul cu spata împreunat:
Semnul Puterii Împărătești arată:
Carea lui IOSIF Este încredințată.
Lui IOSIF cel Mare de neamuri iubit:
Soare de scutiță nouă răsărit.
Domnul cu pace mulți ani să-l trăiască:
Și prin El pre noi să ne fericească”.

Propovedanie sau învățături la Îngropăciunea oamenilor morți. Acum de Preotul Samuil Clain de Sad făcute. Cu bunăvoința celor mai mari. Tipăritu-s-au în Blaj. Cu Tipariul Seminariului 1784

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate) + 139 pagini + 1 pagină (nenumotată)

Nr. inv.: 528

Dimensiuni: Înălțime 21,6 cm/Lățime 16,7 cm

Legătură: Se păstrează doar fragmente din coperta din față, confecționată din carton învelit în hârtie maro, cu cotorul din piele de culoare neagră.

Stare de conservare: Mediocră. Lipsește coperta din spate, iar din cea din față și din cotor se păstrează doar fragmente. Filele din față sunt deteriorate la colțuri și la margini, iar din cele numerotate cu numerele 105-108, 123-124, 131-134 au fost decupate părțile dinspre exterior sau de jos (fără text tipărit).

Însemnări: Hârtia lipită pe coperta din față are pe o parte a sa textul unui jurământ tipărit, pe care trebuiau să-l pronunțe martorii în fața preoților (sau „judecătorilor”). Pe această hârtie se văd și urmele unor însemnări deteriorate, făcute de un preot, pe nume Gavril Popovici, din Satul Barbă (județul Bihor). Pe paginile 4-13 există o inscripție mai lungă, din care se pot citi, cu greutate, următoarele: „Anul 1806, luna lui ianuarie, eu popa Dimitrie din satul

Barbă... Această carte, anume Propovedanie, este a mea Popovici Gavril, fiind eu (în n.n.) Satul Barbă și cine o va fura sau sminti fără de voia mea să cadă în osânda furilor celor nebăgători de seamă, cari nu-și aduc aminte de Dumnezeu”. Pe paginile 37-43 scrie: „Această carte au fost a lui Vasilie Popovici, paroh din satul Spurcani. Scris-am eu Zaharie Laza paroh de la...1825” și „Eu Popovici Gavril dau această carte lui Druțe Gavril și lui Druțe Ioan pre bani și o iau pe sama s(finte) biserici în pomenirea lor și a neamului lor pomenire veșnică. Numele celor morți Petru, Sofie, Teofil...Mărie, Ioan”. Pe paginile 54-57 scrie: „Această Propovedanie o au luat Druțe Ioan și Druțe Gavril de la mine preotul Gavril, fiind eu paroh în Satul Barbă, de 6 ani preoțit și o au luat pe sama Sfintei biserici, să le fie pomenire neamului și supt pedeapsă să fie cine o va sminti din sfânta biserică sau să o fure. Anul 1827”. Pe paginile 86-97 se află mai multe însemnări greu lizibile, după cum urmează: „În luna iulie, în 13 zile, au răposat tata meu, anume Popovici Ioan, într-o luni după (a)meaza și l-am îngropat apoi miercuri în 15 zile, în anul 1825, fiind eu, fiul lui, preot, el fiindu-mi diac în Satul Barbă, fiind preoțit din anul 1820, din luna iunie, prin arhierul nostru Iosif Putnic în Arad. Deci eu, rămânând de preot în Satul Barbă, după ce au răposat tata, eu am întrebat când au trăit că am zis să-mi deie mie niște sărsamuri (unelte n.n) ce au avut și el au zis că dacă va muri să fie a mele toate sărsamurile, ca eu să grijesc de prunc, ca să-l învăț eu pe Onuțu, apoi nici maica, nici frate, nici soră supt pedeapsa a celor 3 sute și 18 sfinți popi sfinți să nu să poată lua de la mine fără voia mea, numai pruncu să nu-l las neînvățat pă uliță. Iară eu, în anul 1826, în luna septembrie, în 24 zile, am luat sărsamurile câte am aflat. Acesta e: 1 șoroflu, 2 jilauă, 3

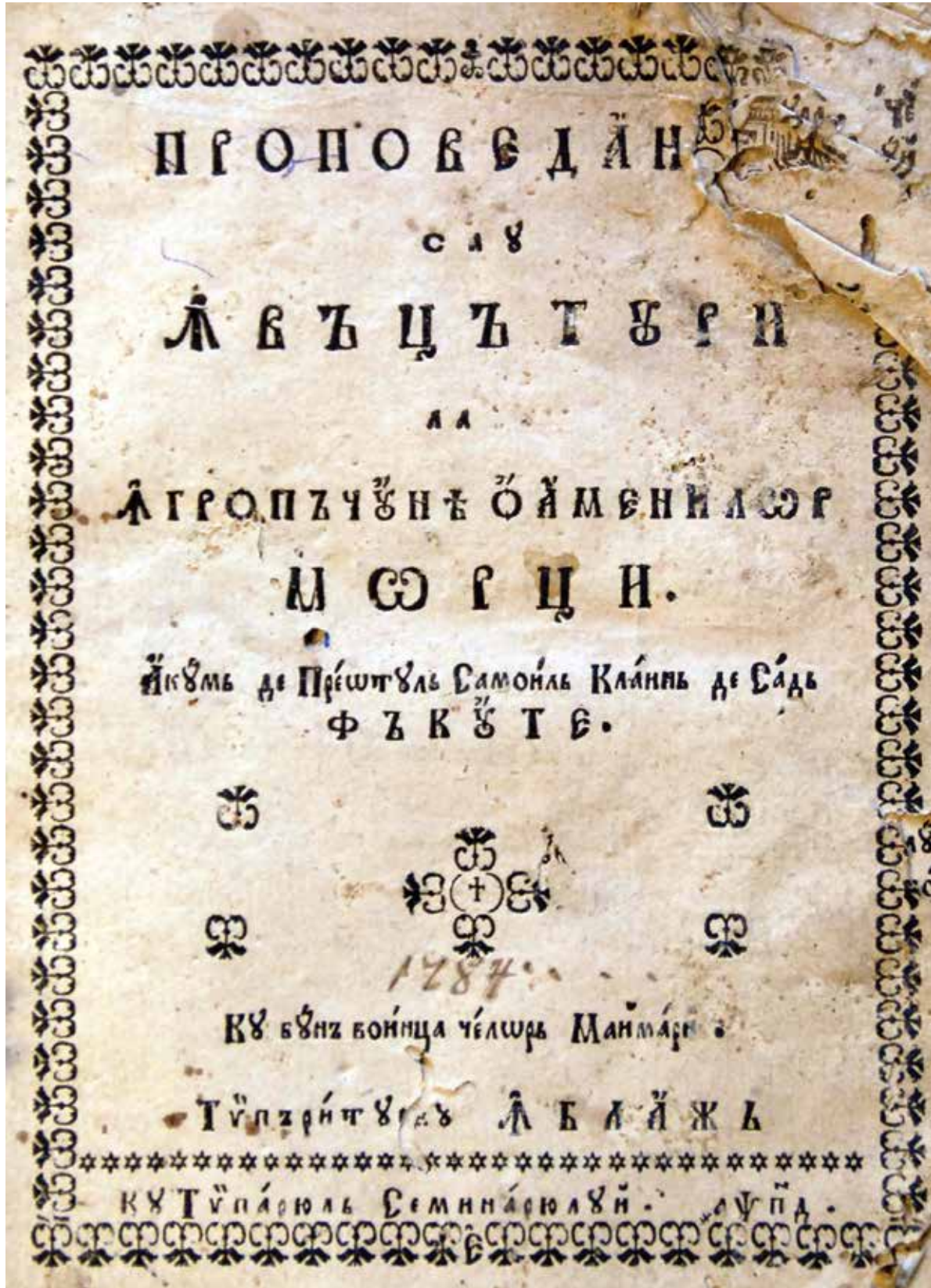
fireze, 4 rindele, 3 mic... 6 mezdrele (...), 8 clește, 9 furchiță, 10 țilcalame, 12 cute, 11 țifrazău, alte 12 cute, alte 13 țilcalame. Fiind (Onuț) prunc când au rămas de tata, cu grabă, la perviiceas (prima oră n.n.), apoi de acolo nainte cu ajutorul lui Dumnezeu l-am ajutat. Și pre tata, anume Popovici Ioan, ierodiacon, să-l odihnească Dumnezeu cu cei drepti în ceata cea cerească. Scris-am eu mult păcătosul Popovici Gavril, paroh în Satu Barbă. Anul 1825, luna septembrie, în 24 de zile. Drept așe. Amin". Pe paginile 136-139 scrie: „În anul 1825, în luna octombrie, pe 19 zile, mi-am lăsat barba să crească, fiind preot din anul 1820, de Ioan Putnic preoțit, și am uns părul bărbii și capului cu ulei de lemn. Eu Popovici Gavril, paroh în Satul Barbă, anul 1825”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un chenar din ornamente vegetal-florale și geometrice, înșirate unul lângă altul. Pe fiecare pagină, în partea de sus, se află o vigneta de dimensiuni mici, alcătuită din câte doi maci stilizați. Pe pagina cu numărul unu, în partea de sus, se află o gravură de formă patrulateră și dimensiuni mai mici. Ea este compusă dintr-un dreptunghi, cu laturile din linii groase, în care se înscrie un ansamblu ornamental din elemente decorative vegetale și geometrice stilizate (frunze și volute

din linii paralele, de influență barocă), având în mijloc, înscris într-un cadru de formă aproximativ romboidală, bustul unui înger (tânăr înaripat). Pe mai multe file este prezentă o vigneta alungită, compusă din elemente ornamentale vegetale și geometrice, așezată fie în partea de sus a paginilor, fie la mijlocul acestora (fila 2, paginile 13, 20, 32, 49, 60, 74, 82, 97). Apare, apoi, în volum, încă un tip de vigneta, de formă aproximativ ovală, compusă din linii ondulate (meandre), „infinite” (pagina 117) sau dintr-un aranjament de ramuri și frunze dispuse în jurul unui medalion, având în mijloc două cruci suprapuse, una mai mare și alta mai mică (p. 139). Literele începuturilor de capitole sunt lucrate artistic; ele sunt de regulă înconjurate de careuri din linii paralele, care închid în interiorul lor elemente decorative antropomorfe, vegetale sau geometrice.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 287-288; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 207-211.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră. Are în față un cuvânt adresat „Cătră cetitoriu”, scris de autor („Samoil Clain de la Sad”).

[Acatist Cu multe alese rugăciuni, pentru evlavia fiește căruia Creștin. Cu blagoslovenia celor mai mar(i). Acum a 3-a oară Tipărit în Tipografia Seminariul(ui). Blaj. 1786]

Format: in 16°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate care lipsesc + 453 pagini (numerotate) + 1 pagină (nenumerotată) + 2 file (nenumerate)

Nr. inv.: 952

Dimensiuni: Înălțime 13,2 cm/Lățime 8,5 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în pânză neagră, subțire, de dată recentă.

Stare de conservare: Bună. Filele au fost tăiate, cu ocazia ultimei copertări, până aproape de text. Unele dintre ele sunt murdare.

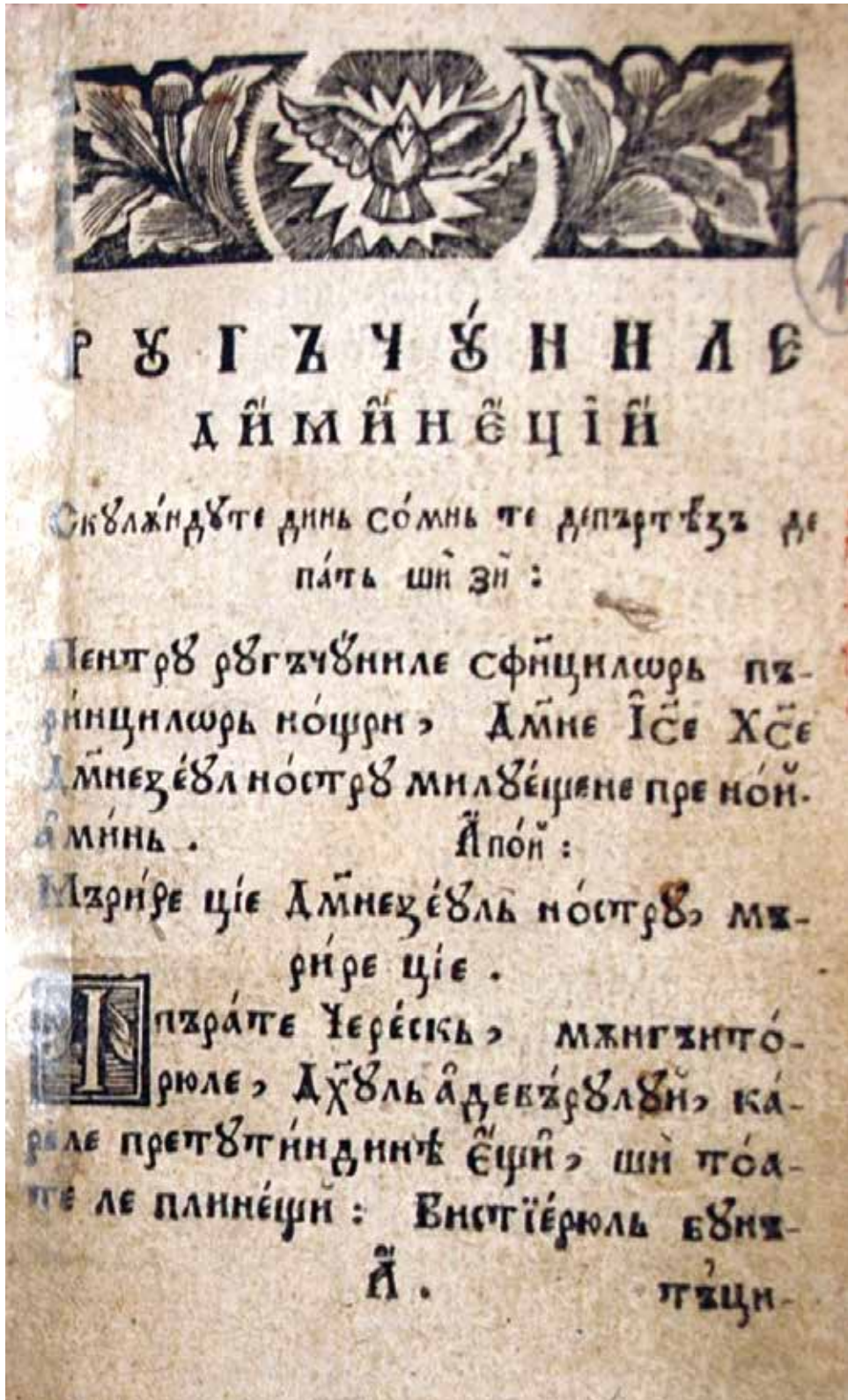
Însemnări: Pe versoul ultimei file, dintre cele două nenumerate, sunt însemnate mai multe nume (dintre care se pot citi: „Ion Baly, Hosu Floria, Pătruțu Bali”) și în dreptul lor niște cifre (probabil sume de bani). Pe alte pagini

apar și alte însemnări, după cum urmează: pe 164 „Catisma a 16-a” și „apără 6 popi”; pe 431 „călugări”, Parasc(h)iva”, și „De la Diac slobozit”; pe 442 „Poveste”; pe 444 „Paștele”; pe 445 „Jeremi(a)”; pe 447 „Am pățimit precum împăratul...”; pe 448 „S-au născut pruncul mi(c)u (1)795” și „Acea mi s-au botezat pruncul meu Mihaie, de domnul Contra ... (1)795”.

Ilustrații: La începutul sau sfârșitul unor capitole apar gravuri dreptunghiulare sau triunghiulare, care au în structură elemente decorative fitomorfe (frunze și flori stilizate) și creștine (triunghiul Sfintei Treimi, Porumbelul Duhului Sfânt) (1, 26, 97, 110, 123, 136, 139, 160, 161, 208, 210, 212, 265, 307, 311, 332, 357, 374, 380, 382, 401, 415, 418, 428, 430, 432, 434, 437, 439, 441, 443, 445, 447, 449, 451, 453). Mai există în lucrare o gravură, în care este reprezentată Sfânta Maria cu Iisus în brațe, într-un pătrat cu laturile din linii paralele (p. 138).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 311.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice.

[Acatist Al prea Sfintei Născătoarei de Dumnezeu și alte Acatiste și Rugăciuni foarte de folos. Cu Blagoslovenia Preasfințitului Domnului D. Gherasim Adamovici, Episcop Neoniților din Ardeal, Sibii; în Tipografia lui Petru Bart, Tipograful Neuniților anul 1791]

Format: in 16⁰

Nr. pagini: 2 file (nenumotate) + 624 pagini (din care se păstrează doar cele cu numerele 367-490 și 497-624).

Nr. inv.: 521

Dimensiuni: Înălțime 14,6 cm/Lățime 9,4 cm

Legătură: Coperta este din lemn acoperit cu piele de culoare maro. Din ea se păstrează doar partea din spate, care este găurită și legată de cotor cu sfoară de cânepă.

Stare de conservare: Mediocră. Volumul se păstrează fragmentar. Filele sunt deteriorate (arse la margini) și pătate.

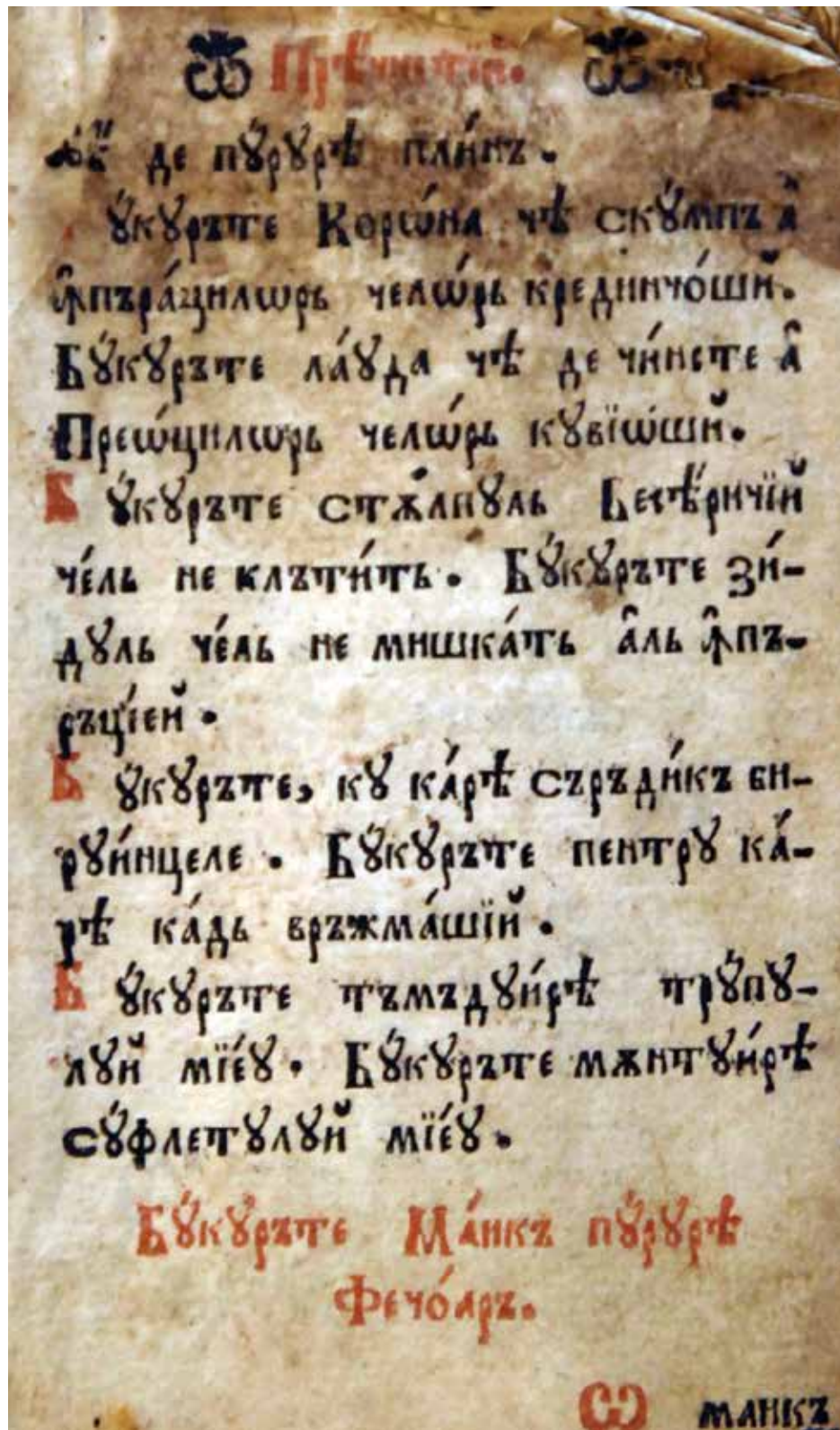
Însemnări: Pe pagina 380 „Această carte este a lui Pop Nicolae; pe paginile 428 și 483 „Pentiss (Pantiș n.n) Görgyi”; pe pagina 464 „Nicolae Popovici, dascăl Căbești. Martie”; pe pagina 470 „Când au fost foamete mare că au fost chebelul (de grâu n.n.) 100 zloți” și „În anul 1814 și tot când s-au botezat Raveica, în

luna septembrie, în 7 zile 1814”; pe 558 „Când au murit Mărie (...) în luna lui aprilie 30 zile, anu(l) 1814”.

Ilustrații: Lucrarea a fost ilustrată cu vignete așezate la începutul și la sfârșitul capitolelor. Pe paginile 368 și 470 este reproducă o vignetă aproximativ dreptunghiulară, compusă din elemente decorative vegetal-florale și antropomorfe; pe paginile 380, 383, 399, 588, 624 o alta, alcătuită aproximativ din aceleași elemente decorative, dar de formă triunghiulară; pe paginile 369, 381, 537, 559, în partea de sus, se găsește o vignetă formată dintr-un șir sau două de desene, reprezentând flori și fructe stilizate, aliniat pe un suport de linii (sau ovale), așezate unele lângă altele; pe pagina 400 există o vignetă dreptunghiulară, de tip fronton, alcătuită dintr-un medalion (în interiorul căruia se vede o cruce cu inscripția „I(isus) H(ris)tos”, înconjurat de un aranjament din ramuri și frunze stilizate; o vignetă de același tip, dar fără medalion, în componența căreia apar tot elemente decorative vegetale, dar așezate pe un suport din linii subțiri paralele, se află pe pagina 597.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 345; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 225.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

[Psaltirea Prorocului și Împăratului David, acum într-acestași chip tipărită în zilele Prea înălțatului împărat Leopold Al Doilea Și cu Blagoslovenia Preaosfințitului Domnului Gherasim Adamovici, Episcopul Neuniților de legea Grecească Neunită al Ardealului, Sibii, În Chesaro-Crăiasca Rumâneasca Privileghiată a Răsăritului Tipografie a lui Petru Bart, la Anul de la facerea lumii 7299: iară de la Nașterea lui Hristos 1791]

Format: in 8°

Nr. pagini: 4 file (nenumerate, inclusiv cea cu titlul, care lipsesc) + 244 pagini (din care se păstrează doar cele numerotate de la 10 la 208)

Nr. inv.: 534

Dimensiuni: Înălțime 20 cm/Lățime 16,5 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea este deteriorată (filele sunt zdrențuite și murdare).

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Pe prima filă (care în acest exemplar lipsește), deasupra titlului, apare o gravură reprezentând *Cina cea de taină*. La pagina 188 se află o altă gravură, unde este prezentat Hristos încoronat, în haine împărătești, așezat pe un tron alcătuit din „nori”; el ține în mâna stângă o carte deschisă, pe paginile căreia scrie, cu litere chirilice, „Neîncetat vă rugați”, în timp ce cu dreapta binecuvântează. În jurul său se observă un chenar (patrulater) din linii paralele care, la rândul său, e încadrat

de un altul, format din ornamente vegetale de dimensiune mică, înșirate unele lângă altele. Sub gravură se găsește textul următor: „Cruce însemnându-o marele proroc Moisi cu toiagul: oarecând Marea Roșie o au despărțit, trecând pre Izraeliteani prin mijlocul ei, și din răutatea Eghipteanilor scăpând, cu glasuri de bucurie cântând au strigat, cine e Dumnezeu mare ca Dumnezeul nostru, tu ești Dumnezeu carele faci minuni”.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 342; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 224.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră. Titlul este, însă, imprimat, în parte, cu litere roșii.

КЕ:

Г: А

INU. 3608
CV. 134

Ді: АНАЦІТЬ ДМІНЕ АТРЪ ПЪ-
ПЪРЪ ТА: КХИТАВОМ ШИ ВОМ АХ-
БДА ПЪТЪРНАЕ ТАЛЕ.

С Л А В А

АТРЪ СФЖИШТ ПЕНТРЪ СПРЖУЧЕЛА УЧ
ДЕ АММІНУЦА: УСАМЛА АБІ ДАВНА ПЛ:

АМНЕЗЕДА ДМІНЕЗЕДА МІЕЪ Т А-
МНИТЕ СПРЕ МИНЕ, ПЕНТРЪ УЕ
МАЙ АЗСАТ; ДЕ ПАРТЕ ДЕ МХИТЪ-
ИРЪ МЪ КЪВНИТЕЛЕ ГРЕШАЛЕЛОУ
МЪЛЕ.

Е: ДМІНЕЗЕДА МІЕЪ СПРИГАВОЙ
ЗІОВА ШИ НЪВЕЙ АЪУИ, ШИ КОЛП-
ПЪ; ШИ НЪ СПРЕ НЕ ПРНУЧЕРЕ
МІЕ.

Г: ПІРХ ПЪ АУЕЛ СФІТ АХЪЕ-
ЦІИ, ААДА АБІ ІСАИА.

А: СПРЕ ПИНЕ АЪ ИЗДЖДЪИТ
ПЪРИНЦІИ КОШРИ, ИЗДЖДЪИТАЪ
ШИ ІАН ІЗСАХИТ ПРЕ АХИШІИ.

Е: ХАТРА ПИНЕ АЪ СПРИГАТ
МАЪ МЪ АУИТ: СПРЕ ПИНЕ АЪ
ШИ НЪСАЪ РЪШИЛАТ.

Е: ШИ НЪСАЪ РЪШИЛАТ.
ДЕВЕЙМАРЪ ШИ НЪСАЪ РЪШИЛАТ.
З: ТОИИ РЪСЪМЕНІЛОУ, ШИ
МАЪ БАТЖОСЪРІУЕ

ВЕЛЕ, КАХИТАЪ ПІТА ВЪЖУТ
И: ИЗДЖДЪИТАЪ ПЪРЪ
ИЗСАХІКА ПРЕ АХИШІИ
ЛА КЛА ВОЛУЦА ПРЕ ЕЛ АЛА

А: КЪ ПЪ ЕЦІИ ЧЕЛА УЕ МАЙ
ПРАС ДИИ ПАНТЕУЕ, ИЗДЖДЪ МЪ
ДЕЛА ЦХЦЕЛЕ МАЙУИИ МЪЛЕ, СПРЕ
ПИНЕ МАМ АРЪИКАТ ДИИ ЗГАЪ.

Г: ДИИ ПАНТЕУЕЛЕ МАЙУИИ МЪ-
ЛЕ ДМІНЕЗЕДА МІЕЪ ЕЦІИ ПЪ, НЪТЕ
ДЕПХИТА ДЕЛА МИНЕ.

А: КЪ НЕКАЪДА МЪТЕ АПРОАПЕ
КЪ НЪ МЪТЕ ЧИНЕ СЪМ АЖЪТЕ МІЕ.

Б: АХИШІИ БРАТЪ МАЪ ВЕНЦЕНМЪА-
ЦІИ, ТАЪ; И ГРАШІИ МАЪ КЪПРНІЕ.

Г: АХИШІИ САЪ АЪПРА МЪ ГЪРА
АУО, КА ОУИ АЪУЕ ЧЕ РАПЪІРЕ ШИ
РЪИШІРЕ.

А: КА АПА МАМ ВЪРАТ: ШИ
САЪ РЪИШІТ ПЪОПЕ ШАСЕЛЕ МЪЛЕ.

Е: ФІКЪТЪСАЪ ІННИМА МЪ КА
ЧАРА ЧЕ СЪ ПЪПЪІРЕ, АМІЖЛОКЪА
ПАНТЕУЕЛЪИ МІЕЪ.

Б: ОУСАКАЧЪСАЪ КА ОУИ БАЪ ДЕ
АЪТ ВЪРЪТЪТЪ МЪ, ШИ АНІБА МЪ
САЪ АНПІТ ДЕ ГРЪМАЪУА МІЕУ
АЪУАРЖНА МОРЦІИ МАЙ ПЪ АХИШІИ

З: КЪ МАЪ АЪТЕЛОУ ВІКЛІИИ
МЪАЦІИ: АЪ

А: СЪПАТАУ МЪИНИИ МЪЛЕ
ШИ ПНУОАРЕЛЕ МЪЛЕ.

А: НЪМХРАТАУ ПЪОПЕ ШАСЕЛА
МЪЛЕ, ШИ АУЕА ПЪИКА ША СЪ ОУИ
ЧА АХИШІЕ.

А: АЪИРИНТАЪ ХАИМЕЛА МЪЛЕ
ЛОУ АЪИРИН ПЕНТЪРЪ ІСАМАША МЪ

Întru Mărirea sfintei, de o finței, de viață făcătoarei, și nedespărțitei Troiții. Tatălui, și fiului, și sfântului Duh; s-au tipărit cartea aceasta: Adunarea Cazaniilor a multora fealuri de cuvinte învățătoare de năravuri bune, la dumineci și sărbători prăzmuitoare în trei părți de osebi cuprinzându-să. Cu slobozenia celor mai mari și cu blagoslovenia pravoslavnicului arhiepiscopului și mitropolitului Carlovețului. Întru î(m)părățitoarea cetatea Beciului. În Tipografia de bun neam Născutului Ștefan de Novacovici, la anul de la facerea lumii 7301, iar de la Nașterea lui H(risto)s 1793 a Indictionului 11.

Format: in folio

Nr. pagini: 5 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate) + 94 file (de la partea întâi a volumului) + 84 file (de la partea a doua) + 87 file (de la partea a treia)

Nr. inv.: 958

Dimensiuni: Înălțime 36,9 cm/Lățime 24,8 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare neagră, ornamentată și în față și în spate cu un careu din elemente decorative fitomorfe, având în mijloc un romb, executat prin presare la cald, cu imaginile lui Iisus Hristos (în față) și ale prorocului David (în spate), reprezentate într-un aranjament artistic din frunze și flori stilizate. Pe ea se văd urme de legători, dar și unele deteriorări (în partea dinspre cotor și la colțuri).

Stare de conservare: Este bună, cu toate că în

partea din față coperta este parțial desprinsă de cotor, iar unele file sunt roase la colțuri de carii. Numerotarea lor este în unele locuri greșită (la partea I, numărul 62 apare de două ori; la a II-a, în loc de 11, apare 40, în loc de 54, 36, iar 30 apare de 3 ori; la partea a III-a, în loc de 40 apare 35, în loc de 46, 41, și în loc de 47, 48).

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Titlul este înscris într-un dreptunghi din linii paralele, având între ele un șir de ornamente mărunte, fitomorfe. Acestea sunt prezente și în cele patru colțuri ale dreptunghiului. În partea de sus a paginii de titlu, precum și pe filele a doua din cele 5 nenumotate din față, pe prima din partea întâi a lucrării, pe prima din partea a doua, și pe a doua din partea a treia, se află câte o ilustrație de tip fronton, compusă dintr-un medalion (încadrat într-un aranjament din frunze de acant), în centrul căruia apare fie chipul lui Hristos (cu o cruce și un steag în mâna stângă, în timp ce cu dreapta binecuvântează), înconjurat de un ansamblu de raze solare, fie câte o frunză sau câte un glob, peste care este așezată o cruce de dimensiune mică. La sfârșitul prefeței și a fiecăreia dintre cele trei părți ale cărții se găsește câte o vigneta de dimensiuni mici: cea de la sfârșitul prefeței (fila a 5-a, dintre cele nenumotate din față) prezintă imaginea Maicii Sfinte cu pruncul în brațe, așezată pe un tron de nori; cea de la sfârșitul primei părți (fila 94) un templu (sau altar de ofrande) cu coloane, trepte și acoperiș, pe care arde o flacără; cea de la sfârșitul părții a doua (fila 84) și a treia (fila 87) câte un buchet de flori (trandafiri etc.). Pe o mulțime dintre file se văd șiruri de ornamente, simple, paralele, sau „triple”, drepte sau ondulate, dispuse la

începutul sau la sfârșitul capitolelor (filele 3, 5, 8, 10, 13, 15, 18, 21, 23, 26, 28, 30, 33, 34, 37, 39, 41, 43, 45, 48, 50, 52, 54, 56, 58, 60, 62, 64, 65, 67, 70, 72, 73, 75, 77, 80, 85, 87, 90, 92 din partea întâi, 4, 7, 10, 13, 16, 18, 20, 22, 23, 25, 27, 31, 34, 36, 37, 40, 43, 45, 47, 50, 52, 56, 58, 60, 62, 63, 65, 67, 68, 70, 71, 74, 77, 80, 82 din partea a doua, și 4, 6, 9, 11, 14, 16, 18, 21, 24, 27, 30, 34, 36, 39, 42, 45, 46, 50, 51, 53, 56, 57, 60, 63, 67, 70, 72, 74, 77, 81, 84, 86 din partea a treia).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 350-351; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 234-236.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră (cu excepția titlului, în care apar și litere roșii), și are în față (în loc de prefață) un cuvânt către fiii bisericii ortodoxe, scris probabil de mitropolitul de la Carloviț.

[Psaltire, Tipăritu-s-au această sfântă și dumnezeiască Psaltire prin osteneala diortosirii Cucearnicului Gheorghe Tipograful Râmnicianul. Purtătoriu de grijă fiind Tipografiei Chir Grigorie Iconomul sfintei Episcopii Râmnicului. 1793]

Format: in 16^{mic}

Nr. pagini: 295 file (dintre care lipsesc cele cu nr. 1-20, 278-295)

Nr. inv.: 875

Dimensiuni: Înălțime 15 cm/Lățime 10 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro-închis, deteriorată și refăcută prin completarea grosolană a cotorului. Păstrează urme de legători și de ornamente. În partea din față este împodobită cu mai multe careuri din linii paralele, având între ele motive decorative de tip fitomorf și geometric. În mijlocul acestora se află o rozetă în formă de romb, executată prin presare la cald, în interiorul căreia se observă imaginea stilizată a Maicii Sfinte, așezată pe tron. Partea din spate este împodobită, prin același procedeu, cu un careu străbătut de linii subțiri încrucișate, înconjurate de un șir de ornamente fitomorfe.

Stare de conservare: Mediocră, lucrarea fiind desprinsă de cotor și cu multe file lipsă.

Însemnări: În lucrare sunt o mulțime de însemnări în limbile latină, maghiară și greacă, unele ilizibile, altele greu lizibile; dintre acestea din urmă reproducem următoarele: pe filele 30-31 „carte este a mea. Această carte”; pe

33 „Scris-am”; pe 45 „Această carte este a lui popa Petru de Lugașul de Jos”; pe 62 „Pe(t) rus Makove alsö Lugas”; pe 75 „Kettö”; pe 77-82 „Tris atisim simne pro sadentes Basantisi ot (...)”; pe 85-86 „Cei din veci în vremea Domnu(lui) din veci. Pre cinstitul părintele (...)”; pe 86-90 „În vreme să naște și Isus Dumnezeu” și „Ca pre noi împreunați să ne facă Această ademenire să ne facă”; pe 91 „Admi(r)ăți pre”; pe 92-93 „(...) Că o venit și la mine”; pe 94-95 „Am părăsit o prietenă (...)” și „Pre c(instite) Părinte, Biscane iubite, 1829”; pe 96-100 „În Iordan botezându-te tu Doamne închinarea treimii s-au arătat, că glasul Părintelui”; pe 109 „Prearătat”; pe 125 „S-au născut prunc parte femeiască dintru (...)”; pe 127 „Scris-am Pop”; pe 128 „Tusop Ana”; pe 129-131 „Din Lugașul de Jos la zilele n(o)astre”; pe 145 „Aceasta (...)”; pe 149-150 „Kedves Baratom”; pe 154-156 „Lumina de v”, „Lăudați pe Domnul din Ceriu, lăudați pre el întru ale (î)na(l)te” și „Scris-am eu Popovici Gligorie în luna lui decemvrie în 28 de zile în anul 1829”; pe 157-160 „Această sfântă carte iaste a sfintei Bisericii de la Felsö Lugaș 1836”, „Cinstite Domn, Această carte este a sfintei biserici carea se află în satul Lugașul de Jos”; pe 166-170 „Slava tatălui”, „Bine ești cuvântat Doamne, învață-ne pre noi îndreptările tale” și „Soarele m-au încălzit (...) s-au întunecat, s-au răcit noaptea, cât s-au mărit (...)”; pe 170 „(...) popa”; pe 174 „Auziți aceste toate noroade și toate zicând”; pe 181-185 „Cu adevărat și eu am învăț(at), Adevărat am învățat psaltire eu, Grigorie Popovici în 1829” și „Cu adevărat și eu am învățat tot din această Psalti(re)”; pe 195-196 „La 7 săptămâni jos postu”; pe 204 „Această carte este a sfintei biserici (a) hramului bun. Scris-am în luna lui martie, în 7 zile (...) 1883”; pe 230 „Această carte este” și

„Lăudați pre Domnul”; pe 233-234 „Această Psaltire este a lui popa Petru de Lugașul de Jos”; pe 234-236 „Într-această carte am învățat eu Popoviciu. Scris-am eu Popoviciu”; pe 241 „Această carte este a lui popa de Lugașul de Jos. Scris-am eu Popovici, în luna lui martie, în 6 Dominus que (...) Doamne miluiește-ne pre noi în anul”, „Scris-am eu Popovici, 1829, Scris-am eu Popovici”; pe 250-251 „Învățatu la Psaltire” și „Scris-am eu Popovici Petru”; pe 253-255 „Popovici”, „Lăudați pre Domnul”, „Vestirea prea (...)” și „Hramului Bunii (vestiri n.n.) (a) Bisericii”; pe 256-257 „Această carte este a sfintei”; pe 259-260 „Adevărat am învățat în Psaltire, eu Grigorie Popovici, în 1829”; pe 269-270 „Această sfântă curte”.

Ilustrații: În mai multe locuri din lucrare apare o vigneta îngustă, de formă dreptunghiulară, alcătuită din elemente decorative vegetal-florale stilizate, dispuse de regulă pe un rând, și doar în mod excepțional pe două (filele 14, 16, 18, 97, 109, 137, 149, 160, 171, 182, 191, 204, 213, 225, 235, 259, 261, 262, 263, 265, 267-269, 271-274). Pe două dintre file se găsesc, însă, vignete în formă de cruce, alcătuite tot din ornamente vegetal-florale (filele 170, 276).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. IV, p. 109; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 238.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

333 Кад : 333 на
 сф'а'т'у'ль'т'ъ'д' с'ъ'ль' п'анн'ѣ'ск'ъ'. Б'у-
 к'д'р'ан'ев'ом'ь' д'ем'ж'н'т'д'н'р'ѣ' т'а' : ш'и
 д'т'р'ѣ' н'ѣ'м'ел'е' д'м'н'д'л'д'н' д'м'н'е-
 з'е'д'л'д'н' н'ост'р'ѣ' н'ев'ом'ь' м'ѣ'р'н' .
 П'анн'ѣ'ск'ъ' д'м'н'д'л'ь' т'о'д'т'е'ч'ѣ'р'ер'н'л'е
 т'ал'е' : а'к'ѣ'м'ь' а'м'е' к'ѣ'но'ск'ѣ'т'ъ' , к'ѣ'а'ѣ'
 м'ж'н'т'д'н'т'ъ' д'м'н'д'л'ь' п'р'е'о'у'н'е'д'л'ь' с'ѣ'ѣ'
 ѣ'ѣ'з'н'л'в'а' п'р'е'д'ж'н'е'д'л'ь' д'н' ч'ер'ю'л'ь' ч'ел'
 с'ф'н'т'ъ' а'л'ь' с'ѣ'ѣ' : д'т'р'ѣ' п'ѣ'т'ер'н' ѣ'
 м'ж'н'т'д'н'р'ѣ' д'р'ѣ'п'т'ен' т'ал'е' , ѣ'ч'е-
 ш'ѣ' д'к'ѣ'р'ѣ'ц'е' , ш'и' а'ч'е'ш'ѣ' п'р'е' к'ан'
 г'ар'ѣ' н'он' d'н'ѣ'м'ел'e' d'm'nd'ld'n' d'm'ne-
 z'ed'ld'n' n'ost'rd' v'om'ь' k'iem'a' . ѣ'ч'е-
 ш'ѣ' s'ѣ'ѣ' d'p'ned'ek'ld'g'a' , ш'и' a'ѣ' k'ѣ-
 z'ѣ't'ъ' : g'ar'ѣ' n'on' v'ѣ'm'ь' s'k'v'ld'ld't'ъ' ,
 ш'и' n'ѣ'm'ь' d' d'p'nd'ld't'ъ' . d'm'ne'm'j'n-
 d' d' t'ѣ'a'

[Biblia adecă dumnezeiasca scriptură a legii vechi a ceii noao toate care s-au tălmăcit de pre limba Elinească pre înțălesul limbii Românești. Acum întâiu s-au tipărit românește supt stăpânirea prea înălțatului Împărat al Romanilor. Francisc al doilea Craiului Apostolicesc Mare Prințip al Ardealului, și celealalte: Cu Blagoslovenia Mării sale Prea luminatului și Prea sfințitului Domnului Domn. Ioann Bob Vlădicul Făgărașului în Blaj la Mitropolie Anul de la Nașterea lui H(risto)s. 1795.]

Format: in 2°

Nr. pagini: 10 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate, dintre care se păstrează doar a patra) + 894 pagini (dintre care lipsesc cele numerotate de la 1 la 32) + 246 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele de la 213 la 246) + 3 file (nenumotate, care lipsesc)

Nr. inv.: 849

Dimensiuni: Înălțime 39,5 cm/Lățime 25 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele neagră, deteriorată, cu urme de încuietori. Cotorul lipsește. Partea din față, mai bine păstrată, este ornamentată cu trei rânduri de dreptunghiuri, fiecare având pe laturi trei linii paralele, una continuă, alta din segmente așezate unele lângă altele, și cealaltă ondulată (cu bucle mărunte). Unghiurile acestor dreptunghiuri sunt legate între ele prin câte două linii în zigzag. Între dreptunghiuri se află ornamente stilizate, de tip fitomorf. În partea centrală a dreptunghiului mai mic se observă un ornament de formă aproximativ romboidală, în care apare scena Răstignirii

(Iisus pe cruce are la picioarele sale pe Sfânta Maria și pe Sfântul Ioan, iar deasupra imaginea Duhului Sfânt și câteva simboluri creștine). La colțurile acestui dreptunghi există patru fleuroane, în care în loc de flori apar chipuri de sfinți. Pe cotorul cărții se văd 8 împletituri de sfoară, întrebuințată la legarea cărții, care au stat inițial sub un număr egal de nervuri profilate. Coperta din spate este foarte deteriorată (pielea și lemnul sunt rupte și roase de carii).

Stare de conservare: Mediocră. Lucrarea este deteriorată (copertele sunt desprinse de cotor, iar unele dintre file lipsesc sau sunt zdrențuite la margini).

Însemnări: În cuprinsul volumului se găsesc mai multe însemnări, fără importanță istorică. Pe versoul copertei din față sunt scrise mai multe litere („A, B, V. G. D. I...”) și numele „Tuț Gheorghie”, iar pe cea din spate cuvintele „Folosul Creștinului...1862”, „Scris-am eu Jurca, febru(arie) 1861” și „Dumitru Jurca”. Pe diferite pagini din partea cu Vechiul Testament apar următoarele însemnări: pe pagina 239 „Jurca Ioan L. C. N. S.S.” și „7 cărți”; pe 512 „De aici până la fine se găsesc învățături frumoase (s.s. indescifrabil)”; pe 894 „Sf(ârșitul) Vechiului Testament”. În partea cu Noul Testament: pe pagina 6 „Cum s-a făcut milostenia”; pe 7 „Evanghelia de la Mateiu”; pe 9 „I Jurca”; pe 12 „păcatul și hula”; pe 13 „grăunțiul de muștrări, secerișul (la) sfârșitul veacului”; pe 17 „dracul”; pe 19 „precurat”; pe 31 „Nicolae Jurca cantoru...”; pe 37 „Evanghelia de la Marcu”; pe 45 „Împăratu pre împăratu”; pe 81 „Evanghelia de la Luca”; pe 103 „Evanghelia (de la) Ioan”; pe 188 „Paraclisu”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un dreptunghi, cu laturile din ornamente mărunte fitomorfe și geometrice, așezate unul lângă altul pe două (pe lateral) și trei (sus și jos) rânduri. La începutul și la sfârșitul unor capitole apar vignete, de regulă dreptunghiulare (alungite) și mai rar în formă circulară sau de cruce, imprimate, în cele mai multe cazuri, pe întreg laturile paginilor. Ele au în structură elemente decorative vegetale și geometrice stilizate (p. 51, 92, 120, 157, 189, 236, 239, 269, 293, 321, 348, 375, 405, 427, 436, 460, 517, 539, 547, 639, 643, 700, 707, 709, 714, 715, 717, 721, 723, 725, 727, 729, 736, 739, 748, 762, 766, 768, 769, 782, 795, 828, 829, 831, 857, 875, 883, 893, 894, din partea cea cu Vechiul Testament, și 1, 2, 50, 51, 82, 107, 108, 135, 149, 166, 174, 175, 180, 188, 191, 193, 197, 200, 202, 203, din partea cu Noul Testament). Pe câteva pagini din partea cu Noul Testament se află gravuri dreptunghiulare, în care sunt reprezentați Sfinții evangheliști. Astfel, în gravura de la pagina 2 este reprezentat Sfântul Evanghelist Matei, îmbrăcat în haine fastuoase, așezat pe o banchetă, cu un înger îngenuncheat de-a dreapta sa, proiectat pe un fundal arhitectural, în care se disting turnurile a două biserici; la pagina 82 Sfântul

Evanghelist Ioan, sub o boltă sprijinită pe două coloane, cu aspect fitomorf, cu evanghelia în mână, având la picioare o pajură cu aripile semidesfăcute. Mai există, în lucrare, o vignetă în formă dreptunghiulară, multiplicată în trei locuri, pe paginile din partea cu Noul Testament (p. 30, 106, 187), formată dintr-un ansamblu de ramuri cu frunze flamboaiante, artistic aranjate, în interiorul căruia se observă un medalion, având în mijloc o cruce Patee. Pe ultima pagină (nr. 894) a părții cu Vechiul Testament se află o vignetă asemănătoare cu cea amintită mai sus, cu deosebirea că în ansamblul de ramuri și frunze flamboaiante, în loc de medalion apare un cap de înger aureolat, cu aripi mari, desfăcute.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 380-382; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 240-243.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu caractere chirilice, de culoare neagră (cu excepția unora din titlu, care sunt roșii), dispuse pe două coloane, și face parte din categoria obiectelor de tezaur.

Coligat

[Teologia Moralnicească Sau Bogoslovia, carea cuprinde învățătura năravurilor celorla bune, și a vieții creștinești, din S(fânta): scriptură, și din sfinții părinți culeasă, și într-acest chip așezată după rânduiala S: Besericii răsăritului, Supt stăpânirea Prea Înălțatului Împărat al Romanilor Franțisc al Doilea Cu Blagoslovenia Mării sale, Prea luminatului, și Prea sfințitului Domnului D(o)mn Ioann Bobb Vlădicul Făgărașului. Acum întâiu Tipărită în Blaj Anii de la H(risto)s 1796]

Cartea a doao. A Teologhiei Moralicești, carea cuprinde învățătura. Despre Contracturi, și osibite detorii a fiește cărui stat, și despre darul lui D(u)mnezeu, și Tainele sfintei Besearici, și cealea lalte. Tipărită în Blaj 1796

Format: in 4°

Nr. pagini: prima carte, 2 file (nenumotate, dintre care cea cu titlul lipsește) + 304 pagini (dintre care lipsește fila cu paginile 105-106); a doua, 1 filă (cea cu titlul, nenumotată) + 370 p.

Nr. inv.: 866

Dimensiuni: Înălțime 22 cm/Lățime 18 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele maro, deteriorată la colțuri și la margini. Pe cotor se găsesc trei nervuri profilate.

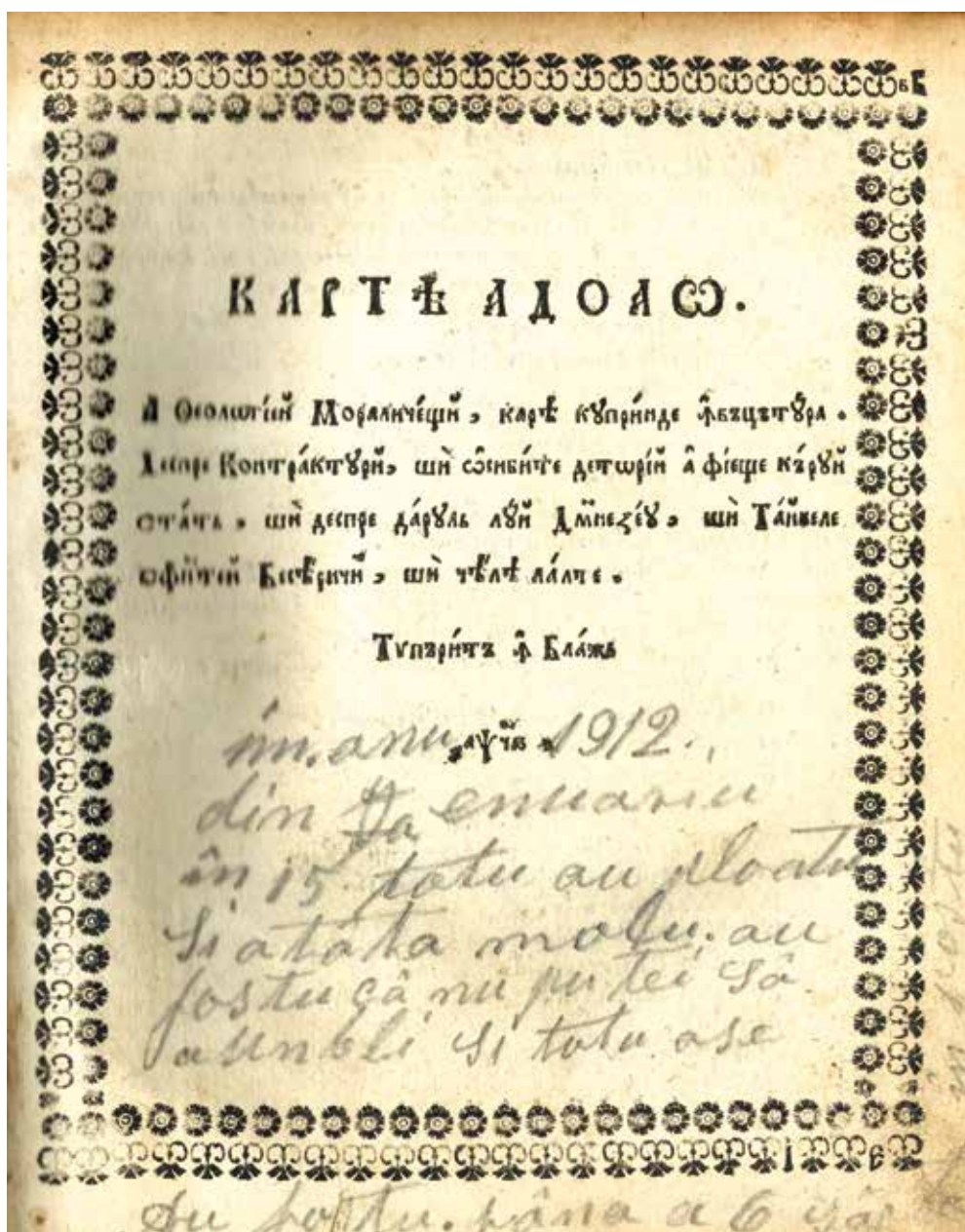
Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși de la prima lucrare lipsește pagina de titlu, iar marginile celorlalte sunt înnegrite de fum.

Însemnări: În lucrare apar însemnări ilizibile, greu lizibile și ușor lizibile, după cum urmează: pe dosul primei coperte „Di la Blaju”, „Anul 1850” și „la anul 1842 au fost la mine această carte”; pe forțașul din față „(...) în 1833, mergând spre 1834 (...) zile s-au văzut spre răsărit (...) Sânpetru (...)”, „septembrie, în 30 zile s-au cutremurat pământul mergând spre anul 1834 și s-au durgăluit blidele în casă (...) în păreți”, „Normaliște când s-au adunat pruncii cei de școală, ianuarie 9 zile 1834”, „Hömănești, când s-au adunat pruncii cei de școală”, „De mare scârbă și tulburare au ajuns țara la anul 1848 (...)”, „Să se știe cum că și această sfântă carte au fost și la mine în Pițigod la Cosmuța Alexe într-un an 1848. Cosmuța Alexie, iunie 11”, „Această carte moraliș fostă a preotului unit din Sălnița, Vasilie Onița” și „Pop Gheorghe, Copalnic Deal, comuna Berința, Lăpuș”; pe fila a doua, nenumotată, de la prima lucrare din coligat și pe cele cu numerele de la 1 la 18 din aceasta scrie: „Această sfântă carte Moralișu iastă a preotului din satul numit Sălnița, din Varmeghia Chioarului, Vasilie Onița, că de s-ar întâmpla ceva întâmplare a să pierde s-o trimită de la satul numit Sălnița, fără nici altceva (...?)”; pe fila 1 nenumotată a lucrării a II-a din coligat, „În anul 1912 din ianuarie în 15 tot au ploat și atâta molu (noroiu n.n.) au fost, că nu puteai să umbli și tot așa au fost până a 6-a săptămână în postu”; pe pagina 370 din lucrarea a II-a, „Sfârșit și lui Dumnezeu laudă”; pe coperta din spate „Această carte iastă a lui Onița Vasilie din Varmeghia Chioarului, satul Sălnița, cumpărată din seminariul Blajului, 26 februarie 1826”, „De binevoitor al meu bun patron” și „Să se știe această carte cum că au fost și la Cosmuța Alexe di la Pițigod, la anul mântuirii lumii 1848, martie 25. Cosmuța Alexe”.

Ilustrații: Titlurile lucrării din coligat sunt încadrate într-un chenar cu laturile din câte două rânduri de ornamente stilizate, de tip vegetal. Pe câteva pagini, apar gravuri înguste, de formă dreptunghiulară, formate din ornamente de tip fitomorf (p. 1, 97, 151).

Observații: Lucrările din coligat sunt tipărite la Blaj, în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Prima dintre ele are în față un cuvânt înainte scris de autor, respectiv de Samuil Micu Klein.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 385;
Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 243.

Sfintele și Dumnezeieștile Liturghii a celor dintru sfinții părinților noștri, a lui Ioann Zlatoust, a lui Vasilie cel Mare și a Prejdesštenii, Tipărite în zilele Preainălțatului Împărat Franțiscus al doilea: cu slobozenia Înălțatului Guberniu a tot Ardealului s-au tipărit în Sibii, în Tipografia lui Petru Bart, 1798.

Format: in 4°

Nr. pagini: 2 file + 336 pagini (dintre care lipsește fila cu paginile 105-106)

Nr. inv.: 541

Dimensiuni: Înălțime 21,2 cm/Lățime 17 cm

Legătură: Volumul nu are copertă.

Stare de conservare: Mediocră. Unele file sunt desprinse de cotor și zdrențuite la margini. Ele păstrează urme de tăiere (lipsește părți din vignete și din însemnările făcute pe carte).

Însemnări: Pe paginile 135-145 „Această Sfântă Carte iaste a Sfintei Bisericii hramului Sfântului Mare Mucenic Dimitrie, carea să află în satul Tinod (Tinăud, lângă Aleșd, județul Bihor n.n.). Cumpărată de Morari Simion. În veci pomenirea lui și a tot neamul lui”. Pe pagina de titlu sunt scrise numele: „Georgiu M. Morărescu” (care apare și pe pagina 1) și „Tinodi Molnar Istvan”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un chenar patrulater, din linii întrerupte, care închid între ele un spațiu de cca. 1 cm, străbătut de un șir de puncte îngroșate, așezate în zigzag, legate între ele prin linii subțiri, ondulate. La

paginile 13, 38, 61, 79, 135 și 233 apare o vignetă patrulateră, de tip fronton, alcătuită din elemente decorative antropomorfe și vegetal-florale. În ea se disting trei medalioane, unul, la mijloc, cu chipul Mântuitorului Iisus, care ține în mâna stângă o carte, iar cu dreapta binecuvântează, iar în stânga și-n dreapta acestuia alte două, cu chipul Sfântului Evanghelist Ioan, respectiv cu cel al Sfântului Pavel. Pe filele nr. 1 și 2 și pe pagina 114 se observă o vignetă liniară, alcătuită din două vrejuri vegetale stilizate, împletite între ele, iar pe paginile 183 și 261 o alta, tot liniară (din linii drepte și în zigzag), având la capete elemente florale stilizate. Pe pagina 1 se vede o vignetă patrulateră, alcătuită din elemente decorative mitologice (doi lei cu cap de om) și vegetale stilizate. Ea apare, cu mici schimbări (fără elemente decorative mitologice) și la paginile 181, 265 și 330. Pe versoul filei nr. 2 și pe pagina 265 se află o vignetă de formă aproximativ triunghiulară, alcătuită din elemente figurative, geometrice și vegetal-florale (flori, ramuri, cupe și franjuri stilizate). Pe pagina 68 există o vignetă cu o suprafață mare, în care apar câteva elemente de simbolistică creștină (un medalion înscris într-un patrulater mai mare, care are, la rândul său, în interior, un altul mai mic, cu inscripția grecească „Isus Hristos Nika”, adică învinge, mai multe triunghiuri dedesubtul și în stânga acestuia, un potir de împărțășanie, lucrat artistic, și, la colțurile patrulaterului mare, patru busturi de îngeri cu aripile desfăcute, rezemate pe un suport acoperit de o pânză cu falduri stilizate. Pe pagina 77 există o vignetă mică, de formă aproximativ ovală, în centrul căreia observăm un cuib de pajură, ocupat de un pui și de o pasăre adultă, iar pe 78 și 104 o alta, de dimensiuni mari, cu imaginea Sfântului Ioan Zlatoust (în picioare,

[Apostol Acum a doua oară așezat și Tipărit, după rânduiala Besearicii Răsăritului. Supt Stăpânirea Prea Înălțatului Împărat al Râmleanilor. Francisc al doilea craiul Apostolicesc. Mare Prințip al Ardealului, și celelalte. Cu Blagoslovenia Mării sale Prea Luminatului, și Prea Sfințitului Domnului Domn. Ioann Bobb, Vlădicul Făgărașului. În Blaj la Mitropolie. Anul de la Nașterea lui H(risto)s 1802. Cu Tipariul Seminariului]

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, care lipsește) + 258 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele de la 1 la 10)

Nr. inv.: 526

Dimensiuni: Înălțime 33,5 cm/Lățime 22 cm

Legătură: Coperta din lemn învelit în piele neagră se păstrează fragmentar (din cea din spate lipsește partea lemnoasă și o parte din cea de piele) și are urme de legători. Pe partea din față se văd ornamente în formă de careuri, executate prin presare la cald (din cele două, unul este mai mare și cu laturile dintr-o linie mai groasă, spiralată, iar celălalt mai mic, cu acestea din trei linii paralele, dublate de o alta, spiralată). Careurile sunt legate între ele tot prin linii paralele, care în mijlocul acestora formează o cruce, de dimensiuni relativ mari. Același tip de ornamente se vede și pe fragmentul din coperta din spate. Pe cotor apar trei nervuri profilate, parțial deteriorate.

Stare de conservare: Mediocră. Coperta este roasă de carii. Unele dintre file sunt deteriorate (zdrențuite și murdare).

Însemnări: Pe pagina 11 se află însemnarea: „Am serbitu din acestu Apostolu de la anulu 1873 înco(a)ce. Dionisiu Cardoșiu, până la 1874”. Pe forțaful din spate există două însemnări: „Cardoș Demetriu, locuitoriu în Er Hotoan, Luna (a) doua, anul 1864” și „grâu de prescuri 476 litre”. Pe paginile 86, 87 este scris: „În anul 1891 au ploiat ploile de la miazăzi (de) gândea că nu alta, de(cât că) plouă leșie moale și în anul 1893 au ploat tot așa, încât putrezea (totul n.n.) de la apus (la n.n.) miazănoapte, dar n-au fost rodit. În anul 1893 am avut 85 de găște (pe care n.n.), eu le-am păstorit. În anul 1891 au rodit tot felul de bucate, încât din o 100 de ani nu să mai află 1 ca și ăla. Altcum, totuș(i) au avut mare preț grâul; au trecut cu 9 fl(orini) 30 cr(eițari) ma(n)ja metrică. Pă calcat (treierat n.n.) mălaiu au fost și pă deal (la munte n.n.) și în groapă (la câmpie n.n.), săpat, nesăpat (cu) prețul de 4 fl(orini) hectolitru”. Pe pagina 104 scrie: „Pus-ai pe capetele lor cunună de p(i) etre scumpe; viață a cerut de la tine și le-ai dat lor”. Pe pagina 258 se află însemnarea: „(...) cu bună voire, lăudămu-te, bine-te cuvântăm, închinămu-ne preaslăvitului, mulțumimu-ți ție pentru mari (...)”.

Ilustrații: În cuprinsul acestei lucrări se află mai multe ilustrații. Unele sunt gravuri de tip fronton și de formă aproximativ dreptunghiulară, alcătuite dintr-un suport din linii subțiri, paralele, pe care se sprijină un aranjament artistic din frunze prodigioase, având, în mijloc, un glob, deasupra căruia se observă o cruce (p. 15, 20, 27, 37, 42, 53, 61, 65, 69, 77, 80, 96, 106, 113, 130, 142, 162, 200, 213), iar altele, tot dreptunghiulare, din elemente decorative fitomorfe și geometrice mărunte (p. 29, 35, 41, 49, 57, 73, 84, 92,

99, 103, 109, 116, 120, 126, 129, 137, 141, 144, 152, 158, 167, 172, 176, 177, 180, 181-183, 192, 194, 198, 203, 206, 210, 221, 222, 225, 229, 232, 234, 235, 238, 244, 248, 256, 258). Mai sunt, în lucrare, trei gravuri, tot de formă aproximativ dreptunghiulară, două de dimensiuni mai mari, situate la începutul unor capitole (una pe pagina 16, formată din trei medalioane, cu imaginile lui Iisus Hristos, ale Sfântului Apostol Pavel și ale Sfântului Evanghelist Ioan, și alta, de pe 188, dintr-un medalion, cu chipul Sfântului Simeon Stâlpnicul, dispuse în mijlocul unui aranjament din frunze și flori, încadrat într-un pătrat cu laturi din linii subțiri, paralele), și una mai mică, pe ultima pagină (în care observăm un cap de înger înaripat, deasupra unor vrejuri de frunze prodigioase).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 433; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 283-300.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și roșie. Marginile ei au fost tăiate uneori până la text sau chiar mai mult. În catalogul lui Fl. Dudaș, intitulat *Vechi tipărituri românești din Țara Bihorului*, vol. II, Editura de Vest, Timișoara, 2007, la paginile 292-293 se spune că din această lucrare s-au păstrat paginile 1-258, și se reproduce o însemnare de pe o filă albă de la început, care în prezent nu mai există.

Mineiul Luna Lui Mai Carele mai întâiu s-au fost tipărit tălmăcit prin nevoița Prea Osfințitului Episcop a(l) Râmnicului Filaret. Iară acum a doua oară după Izvodul cel adevărat al Mineiului celui Mare dat la tipariu în Zilele Prea înălțatului Împărat al Romanilor și Apostolicescului Craiu Franțisc al Doilea cu Blagoslovenia Exțelenții sale Prea-Osfințitului Domn Ștefan Stratimirovici. Arhi-Episcopul și Mitropolitul Besariciei Răsăritului din Carloveț. În Buda, S-au tipărit în Crăiasca Tipografie a Universității din Peșta la Anul de la H(risto)s 1804.

Format: in 2°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate) + 127 file + 4 file de la alte lucrări (dintre care primele 2 numerotate cu 11, 12).

Nr. inv.: 500

Dimensiuni: Înălțime 37,8 cm/Lățime 24 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare maro. A fost restaurată recent și se află într-o stare foarte bună. Pe cotor apar 6 nervuri profilate.

Stare de conservare: Bună. Unele file au urme de restaurare (marginile și colțurile câtorva dintre ele au fost refăcute).

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Titlul este încadrat de un portal cu boltă și coloane, având pe margini o structură dreptunghiulară, alcătuită din mai

multe medalioane. Deasupra boltei se află un medalion de dimensiuni mai mari și de formă ovală, în interiorul căruia apare imaginea Sfintei Treimi. De o parte și de cealaltă a acestuia, pe toată lungimea patruleterului, se înșiră alte medalioane mai mici, cu chipurile lui Iisus Hristos și ale diferiților sfinți (Sfânta Maria, Sfântul Cosma, Sfântul Iosif Monahul, Sfântul Mitrofan, Sfântul Ioan Zlatoust, Sfântul Nicolae, Grigorie Bogoslavul, Teodor Studitul, Teofan Monahul, Ioan Damaschin, Sfântul Ioan). Coloanele de sub portal sunt înfășurate în vrejuri vegetale. La îmbinarea lor cu bolta apar două fleuroane, în structura cărora se observă un aranjament artistic, format din ramuri cu frunze mărunte, precum și din motive ornamentale vetero și neotestamentare (tablele cu legile lui Moise, imaginea unei Biblii). Sub portal există o vigneta de culoare roșie, alcătuită din elemente decorative de tip creștin (un pocal, un glob și o cruce). Pe mai multe file se găsesc vignete de formă aproximativ dreptunghiulară, mai mari sau mai mici, mai late sau mai înguste, care au în componență câte un medalion, cu ornamente antropomorfe, geometrice și religioase (creștine) (fila a 2-a din față, nenumotată, filele 1, 6, 11, 12, 14, 16, 18, 21, 23, 27, 29, 35, 37, 38, 42, 45, 48, 49, 54, 57, 59, 60, 65, 67, 68, 70, 71, 74, 76, 80, 89-91, 93, 96-98, 101, 102, 106, 107, 109, 110, 114, 115, 119, 122, 124 și fila numerotată cu cifra 12, dintre cele anexate lucrării). Pe fila 4 din față și pe a IV-a dintre cele anexate cărții se observă o gravură de dimensiuni mari, cu scena Răstignirii [Iisus pe cruce, ostașul care-l împunge cu sulița, doi îngeri în stare de levitație, dintre care cel din stânga strânge, într-un pocal, apă (și sânge) din coasta lui Iisus, Maria Magdalena, Sfânta Maria și Sfântul Ioan)], sub care scrie: „Pre

cel ce s-au răstignit pentru noi, veniți să-l lăudăm toți: că pre acesta l-au văzut Maria pre Lemn, și au zis: «De și rabzi răstignire, tu ești Fiul și Dumnezeuul meu». Pe fila 78 există o gravură (icoană) care reprezintă pe împăratul Constantin și pe mama sa Elena, cu crucea între ei, încadrați într-un chenar (ramă) cu laturi duble, având pe ele un aranjament compus din elemente decorative fitomorfe (frunze înșirate una lângă alta). La sfârșitul lucrării, pe fila cu numărul 127, este imprimată o gravură de tip blazon, triunghiulară, alcătuită dintr-o grupare de ornamente pluriforme (o carte, un medalion, un fluier, un pendul, ramuri și

frunze flamboaiante). Pe ultima filă dintre cele patru, de la sfârșitul volumului, mai există o ilustrație, de fapt o gravură de dimensiuni mici, în care apare Sfântul Iosif cu Iisus în brațe.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 450; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 313-352.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare roșie și neagră. Are în față un cuvânt către credincioșii cititori, scris de episcopul Filaret.

Mineiul Luna Lui Septembrie Carele mai întâiu s-au fost tipărit tălmăcit prin nevoințele Prea Osfințiților Episcopi ai Râmnicului Cesarie și Filaret. Iară acum a doua oară după Izvodul cel adevărat al Mineiului celui Mare dat la tipărire în Zilele Prea înălțatului Împărat al Romanilor și Apostolicescului Craiu Franțisc al Doilea cu Blagoslovenia Exțelenții sale Prea Osfințitului Domn Ștefan Stratimirovici Arhi Episcopul și Mitropolitul Bisericii Răsăritului din Carlovăț. În Buda, S-au tipărit în Crăiasca Tipografie a Universității din Peșta la Anul de la H(risto)s 1804”.

Format: in 2°

Nr. pagini: 5 file (între care și cea cu titlul, nenumerate) + 205 file (numerotate)

Nr. inv.: 856

Dimensiuni: Înălțime 37,4 cm/Lățime 24 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare maro, fără ornamente. Cotorul este, însă, ornamentat cu 7 medalioane aurite, de dimensiune mică, repartizate în spațiile dintre cele 6 nervuri profilate. În interiorul fiecăruia dintre medalioane se află câte o cruce de tip grecesc (bizantin), cu brațe trilobate, executată prin presare la cald.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși prima dintre file, cea cu titlul, este ușor deteriorată și desprinsă de cotor, după cum deteriorate sunt (la colțurile de jos) și alte câteva file din interiorul volumului (cele cu numerele 43, 51, 77-86).

Însemnări: Pe forzațul din spatele volumului apar numele unor sfinți sărbătoriți de biserica ortodoxă, scrise cu mâna, într-o perioadă recentă. Și tot dintr-o perioadă recentă datează însemnarea de pe fila cu numărul 144, care are următorul conținut: „Evanghelistul Ioan a fost fecior al lui Zevedei și al Salomeii. Salomeia a fost fata lui Iosif, din altă căsătorie”.

Ilustrații: Titlul, scris cu litere negre și roșii, este încadrat într-o gravură de dimensiuni mari, formată dintr-un patruleter compus din medalioane cu chipuri de sfinți, înșiruite unele lângă altele, având pe laturile exterioare un careu din linii paralele și ornamente geometrice de mici dimensiuni, iar pe cele interioare două coloane cu caneluri, ornamentate cu vrejuri de frunze și flori, acoperite de un portal somptuos, care are la colțuri o pereche de fleuroane. Deasupra portalului se află un patruleter din linii hașurate (pe post de fronton), care are în interiorul său o scenă cu figuri antropomorfe, reprezentând Sfânta Treime, închise într-un spațiu cu margini stilizate în manieră barocă și de formă aproximativ ovală. Personajele prezentate în medalioanele din gravură sunt: Iisus Hristos, Sfântul Nicolae, Sfânta Maria, Ioan Zlatoust, Grigorie Bogoslavul, Teodor Studitul, Sfântul Mitrofan, Iosif Monahul, Teofan Monahul, Ioan Damaschin, Sfântul Cosma și Sfântul Ioan. Pe fila a treia, dintre cele nenumerate, și pe cea cu numărul 200, în partea de sus, există o vigneta de tip fronton, compusă dintr-un patruleter din linii paralele, având în interior ornamente vegetale și geometrice. În mijlocul patruleterului apare un medalion, în care sunt așezate trei imagini suprapuse: o ancoră, o carte deschisă și o inimă. De la circumferința medalionului către acestea „pornesc” mănunchiuri dese de linii paralele

(raze de lumină). Pe fila a șasea se observă o gravură cu scena Răstignirii, așezată într-un careu din linii (și ornamente) în zigzag. Sub această scenă sunt scrise următoarele cuvinte: „Pre cel ce s-au răstignit pentru noi, veniți să-l lăudăm toți: că pre acesta l-au văzut Maria pre Lemn și au zis: «Deși rabzi răstignire, tu ești Fiul și Dumnezeu meu»”. O altă vigneta se află pe fila nr. 1. Ea reprezintă două figuri: a lui Iisus Hristos și a lui Dumnezeu („Savaot”), așezați pe un tron de nori, cu un glob între ei, deasupra căruia se vede o cruce. Cei doi sunt poziționați în mijlocul unui medalion cu marginile stilizate, dispus într-un ansamblu de ramuri artistic aranjate. Mai apar, în cuprinsul volumului, o mulțime de mici vignete, de diferite forme, alcătuite din ornamente vegetale și geometrice, printre care se observă

și diferite simboluri vetero și neotestamentare (filele 17-18, 22, 28-29, 32, 39, 43-44, 46, 52, 58-59, 61-62, 67-68, 70, 76-77, 79, 84-86, 88, 90, 95, 100-101, 105, 108-109, 112-113, 116-117, 122, 128-129, 132-133, 138, 140, 149-150, 153, 157-158, 163-164, 201-204).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 450; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 313-314.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare roșie și neagră. Are în față o dedicație adresată Arhiepiscopului și mitropolitului de la Carloviț, Ștefan Stratimirovici, precum și un cuvânt înainte, scrise de medicul oculist român Ioan Piuariu Molnar, „de Müllerheim”.

МИНЮ
 ДЪНА ДЪИ СЪПТЪМВРІЪ

Кърале май АТКЪО САЗ ФЪСТ ТУПЪРІТ ТЪЛМЪЧІТ ПРИН
 НЕВЪДИЦЕЛЪ ПРЪ-СЪФІЦІИЦІАШЪР ВІСКОПІ А РЪМНИКЪСАШІ
КЕСАРІЪ ШІ ФИЛАРЪТ.

ПЪРЪ АКОМЪ АДОСАШЪКЪ АДОИЪ ПЪРЪСАША ЧІЛЪ АДОКЪРАТЪ АЛЪ
 МИНЮСАШІ ЧІЛЪШІ МАРЕ ДАТЪ ЛА ТУПЪРІТЪ А ВІЛІАЛЪ ПРЪ
 АНІАЦІАТЪСАШІ АНІАТЪ АЛЪ РОМАНИАШЪР ШІ АПО-
 СТОЛІЦІАТЪСАШІ ІРАИЪ

ФРАНЦІСЪКЪ АЛЪ ДОНАТЪ
 КЪ
 БЛАГОСЛОВІНА ВЪЩЕЛІИЦІИ СЪАЛЕ ПРЪ-СЪФІЦІИТЪСАШІ
 А О М И

СТЪФАНЪ СТЪРАТИМІРОВИЧЪ
 АРХІ-ВІПІСКОПЪ
 ШІ
 МИТРОПОЛІТЪ БІСЪКРИЦІИ РЪСКРИТЪСАШІ ДИИ
 КЪРЛОВЪЦЪ.

А БЪДА.
 САЗ ТУПЪРІТЪ А ВЪХАІКА ТУПОГРАФІА А ОУНИКРИТЪ
 ЧІИ ДИИ ПІРА ДЪА ДІАША ДЪАА ХЪ ДЪАА. 1801

Mineiul Luna Lui Noemv(r)ie Carele mai întâiu s-au fost tipărit tălmăcit prin nevoița Prea Osfințitului Episcop a(l) Râmnicului Cesarie. Iară acum a doua oară după Izvodul cel adevărat al Mineiului celui Mare dat la tipărire în Zilele Prea Înălțatului Împărat al Romanilor și Apostolicescului Craiu Franțisc al Doilea cu Blagoslovenia Excelenții sale Prea Osfințitului Domn Ștefan Stratimirovici Arhi-Episcopul și Mitropolitul Bisericii Răsăritului din Carlovăț. În Buda, S-au tipărit în Crăiasca Tipografie a Universității din Pesta. La Anul de la H(risto)s 1804.

Format: in 2°

Nr. pagini: 2 file (între care și cea cu titlul, nenumotate) + 191 file (numerotate)

Nr. inv.: 857

Dimensiuni: Înălțime 37,2 cm/Lățime 24,5 cm

Legătură: Coperta, confecționată din carton învelit în piele de culoare maro, este deteriorată la colțuri și la cotor. Pe marginile dinspre acesta se văd urmele unor linii paralele, executate prin presare la cald. Și tot pe cotor se găsesc 6 nervuri profilate, între care apar 6 patrulete, înconjurate de un chenar cu laturi duble, având în interiorul lor ornamente vegetal-florale și animaliere aurite, precum și de natură tehnică (instrumente muzicale), executate tot prin presare la cald. În partea de sus a cotorului există o etichetă de hârtie albă, pe care este scris, cu cerneală neagră, titlul prescurtat al lucrării („Mineiu Novembre”).

Stare de conservare: Bună, cu toate că unele dintre file sunt uzate sau rupte la colțuri (cele cu numerele de la 125 la 131).

Însemnări: Pe forzațul din spate sunt notate, dintr-o perioadă recentă, cu cerneală albastră, numele câtorva sfinți, sărbătoriți în luna noiembrie, de către biserica ortodoxă.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-o gravură de tip portal, de dimensiunea unei pagini. Ea este alcătuită dintr-un pătrat (cadru), mărginit spre interior de două coloane înfășurate în spirale de frunze și flori, cu arc (sau boltă) deasupra lor, pe care se sprijină un fronton consistent. Pătratul are laturile formate din mici medalioane puse cap la cap, în centrul cărora apar figuri de sfinți în veșminte preoțești. Socotind de la bază, se pot număra în acest pătrat medalioanele cu următorii sfinți: la bază, Sfântul Nicolae (încadrat într-un spațiu aproape identic cu cel al portalului mare), apoi, spre stânga, Iisus Hristos, Ioan Gură de Aur, Mitrofan, Iosif Monahul, Sfântul Cosma, Sf. Maria, Sfânta Troiță (sau Treime), Sfântul Ioan, Ioan Damaschin, Teofan Monahul, Teodor Studitul, Grigorie Blagoslovul, și iarăși Sfânta Maria. Deasupra bolții, lângă cele două coloane, apar elemente decorative de inspirație vetero și neotestamentară. Pe fila a doua dintre cele 4 nenumotate și pe cea cu nr. 1 se văd două gravuri de tip fronton, amândouă de formă aproximativ dreptunghiulară. Prima, cea de pe pagina 1, constă dintr-un suport patrulete, care are trei piciorușe triunghiulare, dotate fiecare cu trei roțițe. În mijlocul său se vede un medalion ornamentat cu o cruce, o amforă, o carte cu paginile răsfărânte și care are o inimă pe ea. Suportul este împodobit cu elemente decorative de tip vegetal și

geometric și are așezată deasupra sa (și în jurul medalionului din mijlocul lui) o împletitură subțire din spice de grâu stilizate. A doua, de pe fila 1, se deosebește de prima prin faptul că pe suprafața suportului, lipsit aici de piciorușe, apar ornamente în formă de flori și frunze flamboaiante și că, în plus, în medalionul din mijlocul său se observă chipurile a trei personaje, reprezentând Sfânta Treime, având deasupra lor un mănunchi floralo-vegetal, pe care se sprijină o cruce de mici dimensiuni. Pe fila a IV-a dintre cele nenumerate se află o gravură în care e reprezentată scena Răstignirii lui Iisus. În ea apare Iisus pe cruce, cu Maria din Magdala și Sfânta Maria la picioarele sale, profilul (fragmentar) unui ostaș călare, cu lancea înfiptă în coasta dreaptă a Mântuitorului, din care țâșnește sânge, doi îngeri (unul în dreapta lui Iisus, adunând într-un pocal sângele acestuia, și celălalt în stânga), în stare de levitație, un ostaș cu lancea în mână în apropierea unei scări din stânga Sfântului Ioan, vâlătuci de nori, cu soarele și luna în jurul

scenei, iar în fundal clădirile uriașe și austere ale Ierusalimului. Mici vignete, formate din ornamente de tip floral-vegetal și de factură creștină (cruce, instrumente de cult, însemne biblice), apar pe mai multe file ale lucrării, după cum urmează: filele 2, 7, 8, 11, 13, 18, 19, 24, 27, 30, 31, 36, 40, 47, 51, 56, 58, 63, 64, 69, 70, 73, 79, 80, 84-86, 88, 92, 93, 97, 98, 101, 105, 106, 113, 116, 117, 124, 125, 134, 135, 141, 142, 146, 147, 153, 154, 157, 159, 164, 165, 167, 168, 173, 174, 176, 179, 186-191.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 430; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 313-352.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice. Are în față un cuvânt către „toată Persoana ce să va îndeletnici a ceti” cartea, semnat de Cesarie, episcopul Râmnicului.

Sfânta și Dumnezeiasca Evanghelie acum într-o această chip tipărită: în zilele prealuminatului, și prea înălțatului Împărat Franciscus al doilea. Cu slobozenia C (institului n.n.) Consistorium neunit din Ardeal. Sibii, în Tipografia lui Ioann Bart. 1806.

Format: in 2°

Nr. pagini: 3 file (între care și cea cu titlul, nenumerate) + 276 file (din care lipsesc cele cu numerele 179, 180, 181, 182, ultima pagină fiind numerotată greșit, cu 278)

Nr. inv.: 649

Dimensiuni: Înălțime 38 cm/Lățime 23 cm

Legătură: Coperta este desprinsă de cotor și a fost confecționată din lemn învelit în piele de culoare maro. Are urme de închizători din alamă. Cea din față este ornamentată cu două patrule, executate prin presare la cald, alcătuite din elemente decorative de tip vegetal și geometric, unul mai mare, în exterior, și altul mai mic, în interior, legate între ele printr-un șir de linii paralele, întrerupte de altele, în formă de meandre. Între aceste patrule și în spațiul din interiorul celui mai mic, în mai multe locuri, apar ornamente florale de formă triunghiulară, iar la colțuri fleuroane. Același tip de ornamente există și pe coperta din spate, cu deosebirea că în mijlocul patrulei mai mic se observă o cruce formată din elemente decorative vegetale. Pe cotor există 6 nervuri profilate, mărginite de șiruri de meandre, de mici dimensiuni.

Stare de conservare: Satisfăcătoare. Cartea este deteriorată prin arderea profundă a părții de sus a filelor, care însă n-a afectat decât spațiul netipărit. Paginile 179-182 au fost legate greșit, adică nu la locul lor, ci între cele numerotate cu 202-203, iar cele cu numerele 179-182 lipsesc.

Însemnări: Nu sunt.

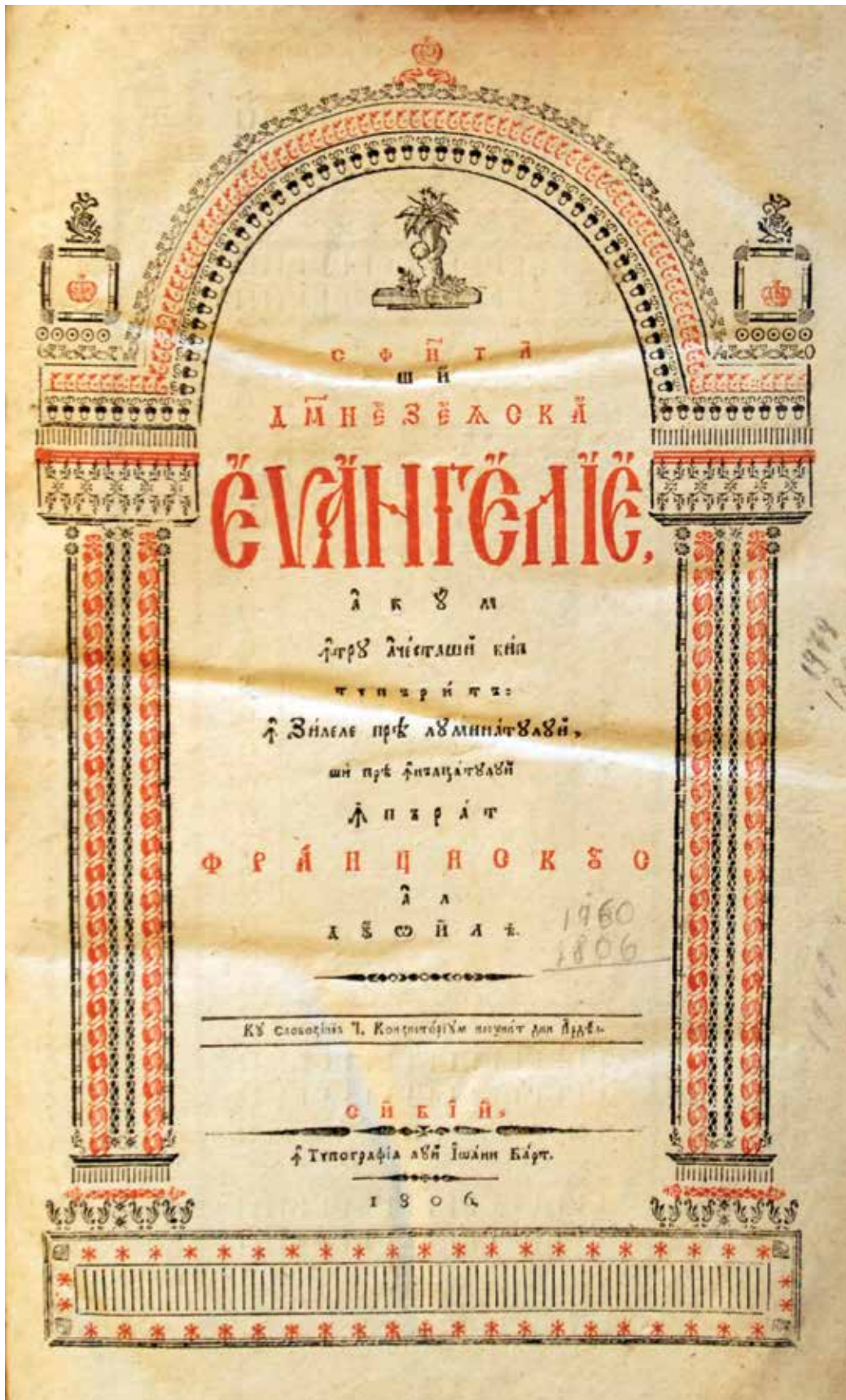
Ilustrații: Titlul este încadrat de o gravură în formă de „poartă”, de mari dimensiuni, executată în negru și roșu. Portalul acesteia (arcul sau bolta) este alcătuit din elemente decorative vegetale și geometrice (linii paralele și spirale „așezate” în partea de jos, pe două socluri), care se sprijină pe doi stâlpi (sau coloane) de același tip. Pe versoul paginii de titlu (fila nr. 1) există o ilustrație mai mică, încadrată în mai multe careuri ornamentale imprimate în roșu și negru, formate și ele tot din elemente decorative vegetal-florale și geometrice. Ea îl reprezintă pe Hristos-Dumnezeu încoronat, înveșmântat în haine împărătești și așezat pe un tron din vălătuci de nori. El ține în mâna stângă o carte deschisă, pe care scrie, cu litere chirilice, „neîncetat învățați”, în timp ce cu stânga binecuvântează. În cuprinsul lucrării apar și alte ilustrații, unele mai mari, ocupând toată pagina, altele de mărime mijlocie, dispuse în partea de sus a acestora, și în fine foarte multe de dimensiuni mici. În categoria celor mari intră cele care prezintă imaginile sfinților evangheliști. Astfel, Sfântul Ioan apare încadrat de un portal cu boltă, sprijinit pe coloane, stând în picioare lângă o masă de scris, cu pana în mâna dreaptă, în timp ce în stânga ține o carte (Evanghelia) deschisă. El are haine de epocă, în falduri, iar la picioare o pajură (fila a IV-a). Cam în același fel

sunt reprezentați și ceilalți evangheliști (Sfântul Evanghelist Matei, de pe fila 32, într-un cadru identic, cu pana și cartea în mâini, având în dreapta sa un înger; Sf. Evanghelist Luca, de pe pagina 87, așijderea, cu precizarea că la picioarele sale apare un bou în poziția culcat și, în fine, Sfântul Evanghelist Marcu de pe pagina 54, având la picioare un animal fantastic, respectiv un leu cu cap de om). De notat că „tiparele” pentru două dintre aceste ilustrații (ale Sfinților Matei și Marcu) au fost executate de un oarecare „Ioan Zugravul”. Ilustrațiile de dimensiune mijlocie, imprimate, cum am spus, în partea de sus a paginilor de început ale unor capitole (p. 1, 33, 55, 108, 164), sunt de formă patrulateră și alcătuite din trei medalioane, unul mai mare și două mai mici. În cel din mijloc este reprezentat Iisus Hristos, cu o carte în mâna stângă, în timp ce cu dreapta binecuvântează, iar în cele din dreapta și stânga Sfântul Apostol Pavel și Sfântul Evanghelist Ioan. În sfârșit, ilustrațiile de dimensiune mică sunt prezente pe foarte multe pagini (25, 30,

31, 41, 49, 58, 73, 77, 83-85, 89, 92, 95, 98, 101, 104, 107, 110, 113, 116, 119, 122, 124, 125, 131, 134, 137, 142, 148-149, 152, 155, 158-159, 161, 178, 192, 201, 207, 210, 212, 213, 215, 220-221, 223-224, 226, 228-229, 234, 239, 242-243, 247-249, 251-253, 256-257, 259, 263-264, 266, 272, 275, 278, adică 276, pentru că numerotarea e greșită), fiind compuse din elemente decorative geometrice și vegetal-florale, și având formă dreptunghiulară (mai groasă și mai îngustă) sau triunghiulară (aranjamente artistice de vase și flori).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 485; D. Poenaru, *Contribuții*, p. 263; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 364-368.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră sau roșie. Are în față o „Înștiințare pentru cetania Evangheliilor peste tot Anul, de unde să începe și unde să săvârșesc”.

Dumnezeieștile Liturghii A celor dintru sfinții Părinților noștri, Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare, și a Prejdesșteniii. Acum A treia oară tipărite: Supt stăpânirea Prea Înălțatului Împărat Francisc al doilea Craiului Apostolicesc: Mare Prinț al Ardealului, și cealelalte. Cu Blagoslovenia Exțelenției sale Prea Luminatului, și Prea Sfințitului Domnului Domn Ioann Bobb Vlădicul Făgărașului. În Blaj la Mitropolie. Anul de la Nașterea lui H(risto)s 1807. (Cu Tipariul Seminariului.)

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 204 pagini

Nr. inv.: 844

Dimensiuni: Înălțime 24 cm/Lățime 18 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro închis. Este ornamentată pe ambele părți, cu un careu din linii subțiri paralele, dublat în exterior de un șir de elemente decorative de tip vegetal, având la mijloc, în față, un ornament aurit de formă romboidală cu scena Răstignirii Mântuitorului, iar în spate pe acesta din urmă întronat ca împărat, cu un drapel în mâna stângă, pe care se vede o cruce, în timp ce pe dreapta o întinde lateral, în semn de chemare sau invitație către apostolat. Pe marginile ambelor coperte, în partea de mijloc, se văd urmele deteriorate ale unei închizători.

Stare de conservare: Mediocră. Coperta este aproape în totalitate desprinsă de cotor. Multe file sunt zdrențuite sau foarte murdare la colțuri și la margini.

Însemnări: Pe foarte multe pagini din lucrare se văd note marginale fără însemnătate (comentarii banale, obișnuite, privind chestiunile abordate în lucrare), făcute în epoca contemporană, cu cerneală albastră sau roșie. Însemnări de același tip se află și pe copertă, precum și pe forțașul din față și din spate, făcute însă cu creionul.

Ilustrații: Pe versoul paginii de titlu apare o gravură cu imaginea lui Iisus încoronat și în haine împărătești, stând pe un tron așezat pe nori. El ține, sprijinită cu mâna stângă, o carte deschisă, pe care scrie „neîncetat vă rugați”, în timp ce cu dreapta binecuvântează. Chipul Mântuitorului, încadrat de un medalion, așezat la rândul lui într-un cadru în formă de dreptunghi, ornamentat cu flori și frunze prodigioase, apare și în alte câteva gravuri de la începutul unor capitole (p. 1, 46, 65, 117, 165). Există în lucrare mai multe vignete de tip fronton, formate din șiruri (dar și careuri) de ornamente stilizate, de natură vegetal-florală, dispuse la începutul altor capitole (fila 2, p. 11, 29, 103, 159, 187, 189, 191, 194, 196, 197, 201). Pe alte pagini apar vignete de tip fronton și de formă triunghiulară, din elemente decorative vegetale, florale și antropomorfe (creștine) stilizate (p. 28, 63, 159, 163). Pe pagina 54 se află o gravură mai mare, în care se vede imaginea unui potir euharistic bogat ornamentat (cu o stea deasupra sa), un cerc sau medalion înscris într-un cadru de formă patrulateră, cu însemne creștine, inscripționate cu „Iisus Hristos Nika” (sau învinge), având în jurul său o circumferință de petale. La colțurile patrulaterului, pe post de fleuroane, se observă imaginile unor capete de îngeri. Pătratul și potirul sunt așezate într-un cadru mai mare, având la bază falduri de pânză artistic aranjate.

Pe paginile 64, 116, 164 apar gravuri cu chipurile Sfinților Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare și Grigore „Dvoeslovul”, înveșmântați în haine preoțești, încadrați în portale cu colonade și ornamente cu elemente decorative vegetal-florale și arhitecturale.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și roșie. Are în față un cuprins numit „scara celor ce să află întru această Liturghie”.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 502-503; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 372-375.

ДѢМНЕВЕЩНА ЛУТЪРГІИ

И челоу динтрѣ сфнціи Принцилау ношрїи,
Іоанн Златобѣт, Василіе чело Марѣ, ши
а Пржеде сцїеннїи.

И КЪМ

И трѣмъ челоу пѣпзрїте: Сѣпт стѣпжнїрѣ
Прѣ Анцайтѣлѣн Анцайт

ФРАНЦІСК ІА ДОЙЛЕ

Крѣпкѣн Іапостолїческ: Марѣ Принц а
Ирдѣлѣн, ши чѣлелалте.

Кѣ Благогласвенїа Бѣцеленцїен салѣ Прѣ Лѣ-
мнїаитѣлѣн, ши Прѣ Сфнціитѣлѣн
Домнѣлѣн Домн

ІОАНН БОБ

В лѣднїкѣл Фѣгѣрашѣлѣн.

А Блаж ла Митропшлїе.

И нѣла дела Нїцїерѣ лѣн Хс лѣлѣ.

(Кѣ Тѣпарїа Семнїаѣнѣлѣн.)

Dumnezeieștile Liturghii a celor dintru sfinții Părinților noștri Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare, și a Prejdesșteniii. Acum A treia oară tipărite: Supt stăpânirea Prea Înălțatului Împărat Francisc al doilea Craiului Apostolicesc: Mare Prinț al Ardealului, și cealelalte. Cu Blagoslovenia Exțelenției sale Prea Luminatului, și Prea Sfințitului Domnului Domn Ioann Bobb Vlădicul Făgărașului. În Blaj la Mitropolie. Anul de la Nașterea lui H(risto)s 1807. (Cu Tipariul Seminariului.)

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 204 pagini

Nr. inv.: 867

Dimensiuni: Înălțime 20,5 cm/Lățime 17 cm

Legătură: Coperta este din carton lipit cu hârtie subțire, de culoare neagră, având cotorul și colțurile din piele maro. Prezintă câteva deteriorări pe suprafață, pe cotor și la colțuri.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși coperta este desprinsă parțial de filele cărții, iar unele dintre acestea sunt pătate pe margini.

Însemnări: În lucrare apar mai multe însemnări (dintre care în unele lipsesc anumite cuvinte, tăiate cu ocazia recopertării, iar unele sunt ilizibile). Pe fila a II-a, dintre cele nenumerate, se consemnează că: „Veteranul preot Atanasie Popa, preot în Câmpani, au răposat în 22 iunie și s-au înmormântat în 24 iunie (1908 n.n.), în ziua de Sânzâiene, în etate de 82 ani. Sfințit într-un preot în 1848, au funcționat ca preot 60

de ani; la înmormântare au asistat 12 preoți și anume: 1. Moise Popoviciu, administrator protopopes, 2. Miron Botășiel, preot în Șteiu, 3. Traian Cucu, preot în Ghighișeni, 4. Valeriu Moga, preot în Lunca, 5. Ioan Coroiu, preot în Vașchou (Vașcău n.n.), 6. Teodor Teaha, preot în Câmp-Colești, 7. Georgiu Bogdan, preot în C(h)erpenet (Cărpinet n.n.), 8. Teodor Andru, preot în Chișcău, 9. Ilie Burzașiu, preot în V(așcău) Seliște (Săliștea de Vașcău n.n.), 10. Nicolau Hălbacu, preot în Curățele, 11. Terențiu Vidican, preot în Hinchirișiu, 12. Georgiu Todan, preot în Băița. Subscrisul am fost ales capelan lângă părintele A. Popa, în 1868, iar acum ca preot sunt introdus ca preot după moartea bătrânului, în 26 iunie 1908”; pe pagina 45 (alături de o ștampilă circulară, cu legendă indescifrabilă) scrie: „Cel ce este bine cu Dumnezeu nostru totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor, prea sfântă născătoare de D(u)mnezeu miluiește-ne pre noi, Slavă ție H(ri)s(oas)e, Dumnezeu nostru slăvit, Cel ce ai înviat din morți H(risto)s adevărat, D(u)mnezeu nostru, pentru rugăciunile preacuratei Maicii tale și ale celui dintru sfințit părintele nostru, arhiepiscopul Țarigradului, Ioan Zlatoust și a tuturor sfinților, să ne miluiască și să ne mântuiască pre noi, ca un bun și de oameni (iubitoriu – cuvânt tăiat cu ocazia recopertării n.n.)”; pe 63 scrie: „1. Cel ce este binecuvântat Dumnezeu nostru totdeauna acum și pururea și în vecii vecilor 2. Prea sfântă născătoare de Dumnezeu, mântuiește-ne pre noi. 3. Mărire ție Dumnezeule, nădejdea noastră, mărire ție. 4. Cel ce ai înviat din morți H(ri)stoase adevăratul Dumnezeu nostru, pentru rugăciunile”; pe 75 „Și pentru toți frații noștri, pentru toți credincioșii noștri”; pe 84 „Aci să acupere sfintele taine cu aer (pânză n.n.)”; pe 89 „Ia aeru de pre discos și

fă (...) preste (...) cruce”; pe 91 „Ia (...) despre casă”; pe 93 „(...) lipit cu popiru (hârtie n.n.), face cruce cu (...) discosul”; pe 94-97 „M-am hirotonit preot deplin în luna lui iunie 29 de zile, anul Domnului (1)832, cu Ioan (...) de la Na Tatan năzuitoriu, pentru ca să să știe întru pomenire (...) să să pomenească”; pe 111 „Aici să aduc darurile la loc zicând (...)”; pe 114 (... text tăiat cu ocazia recopertării n.n.) „sfinților (...) ai marilor (...)”; pe 122 „După rugăcine(a) aceasta să cetește Evanghelia”; pe 139 „Luați mâncați (text tăiat cu ocazia recopertării n.n.) pre cine vreți din morți a-i învia”; pe 153 „în partea aceasta”; pe 155 „Cu frica lui Dumnezeu să ne apropiem”; pe 157 „Cel ce ești binecuvântat Preasfinte (...)”; pe 158 „Clopotul sfintei biserici române gr(eco)-or(todoxe) din Câmpani Sigiștel e turnat în anul 1583”; pe 165 „În timpul ps. se pregătește discul, steluța și acop(eritoare), iară preot(ul) (citește) molitvele vecerniei”; pe 167 „strana catisma a 18-a, Cătră Domnul, când m-am năcăjit. Aici se pregătește discul”; pe 168 „(...) se aduce discul (...) și se acoperă pe sf(ânta) masă. Se desface antimisul, se pune și sfântul agneț pe disc. Se tămâiază. Strana 18, catisma 18 (...) m-am năcăjit. La aleluia se dă semnal, se ridică discul, înconjoară prestolul, se îngenunchează (...), se pune vin și apă în potir, se adună antimisul, apoi diaconul strigă ocrotește biserica”; pe 169 „sară pământul”; pe 171 „În genunchi, în picioare str(ana) dreaptă, strana st(ângă) îngenunchi”; pe 172 „sf(ântul) Apostol apoi Ev(anghelia)”; pe 200 „În 15/28 iunie, la 11 ore și 30 minute (1914 n.n.) s-a întâmplat atentatul. Principele Franciscu Ferdinandu, moștenitor de tron, prin bombă, prin Cabrinovici Nedelco, carbonar de 27 de ani, iar cu revolverul un student sârb de a 8-a clasă, cu numele Princip= în Seraievo= și principiasa Sofia”; pe forzațul din

spate: „Familia preotului Peter Bogluțiu Baicu. Mama mea (a lui Atanasie Popa, universitar, bibliolog din perioada interbelică n.n.) Marta este al 5-lea copil. A. Popa

1. Anastasia s-au născut în decem(brie) (1)868 † (a murit n.n.) 1871, aprilie;
2. Eva Magdalena s-au născut în 21 septem(brie) (1)870;
3. Aurelia Săgetătoriul în 14 martie 9 ore, din (1)872; în 23 octomber s-au sfințit preot, 1911;
4. Atanasie 13 ianuarie 10 ore 30 minute seara, (1)874;
5. Marta 2 august, la ½ ore din zi, (1)875 † 5 a X-a 1957, de 82 de ani;
6. Ioan Radu, 3 ianu(arie), 2 ore după miezul nopții, botezat în 10 ianuarie (1)877;
7. Elena Rozalia, joi, la 9 ore dimineața, 17 mai 1879;
8. Petru Romanu, Miercuri, în 11 ian(uarie), la 3 ore 40 minute 1881 din zi, botezat în 14, dimineața.

În 28 october sau 7 november 1909 m-am ales de preot în Câmpani. October, Dumineca, în 23, Aurel s-au sfințit de preot, 1911”, „Spre eternă memorie m-am scris în acest Liturghieriu cum că sum (sunt n.n.) născutu în 6 august 1845 și absolvind III clase gim(naziale) în Beiuș și III cursuri de teologie în Arad, sum hirotonitu de diacon în 17 novem(brie), iară întru preot în 23 novem(brie) (1)868, prin Ilustritatea sa Domn(ul) Episcopu Procopiu Ivașcovici din Aradu. Petru Baicu Bogluțiu, preot în Câmpanii de sus și Lunca și administrator în comuna Briheni”; „M-am mutat în casă în Câmpani, în 30 octombrie 1872, Romul”; pe coperta din spate: „Petru Baicu Bogluțiu, paroh în Câmpani, a răposat

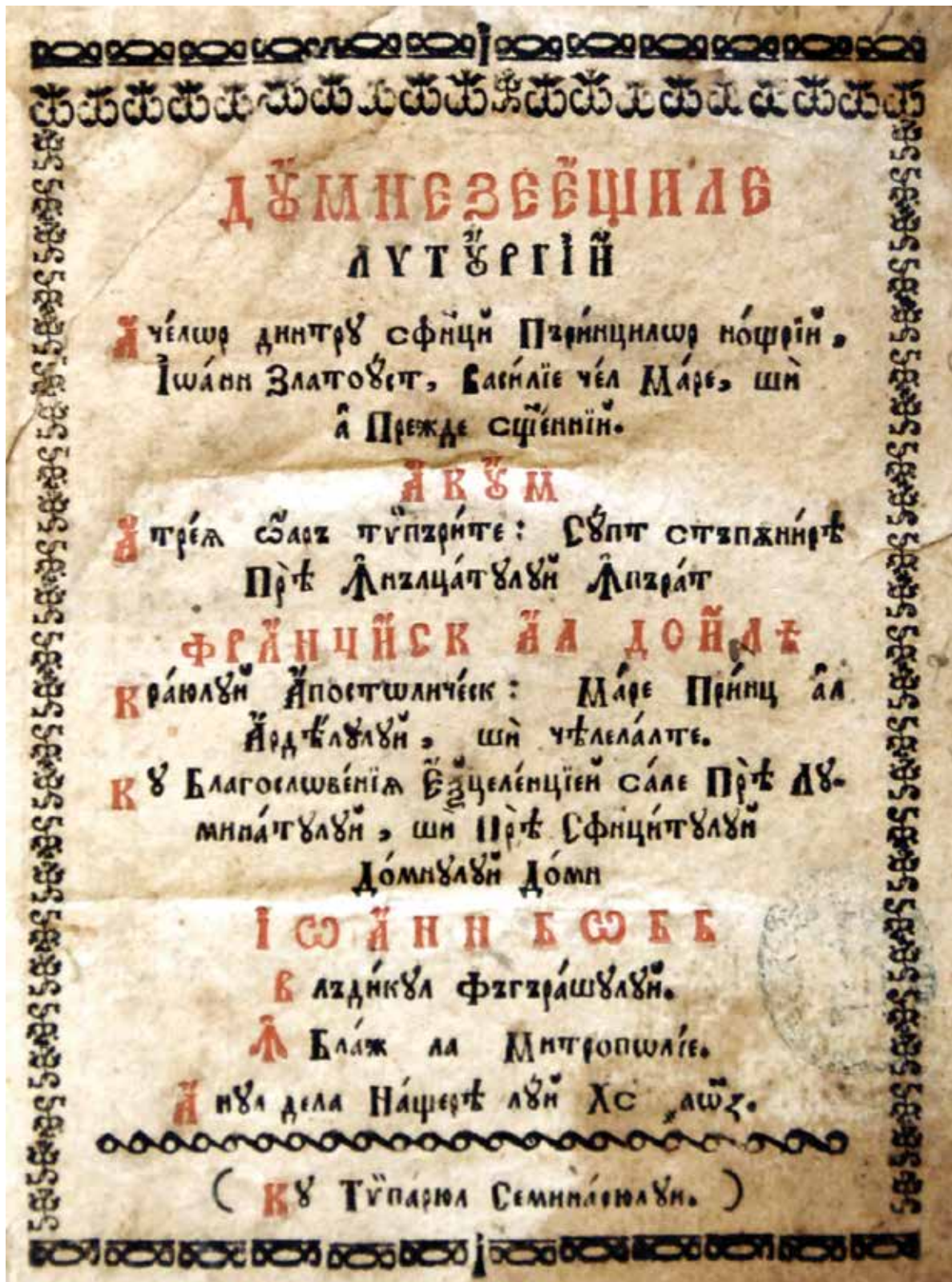
la 3 nov. 1918, în etate de 74 ani, iar a preoției 40 ani. Câmpanii de Sus, la 1 august 1920, Aureliu Baicu, paroh”, „Am primit în dar acest S(fânt) Liturghier de la unchiul meu Aurel B. Baicu, paroh în Câmpani, în ziua de 12 martie 1929, când am fost la Oradea, la judecată. Atanasie Popa”.

Ilustrații: Pe versoul paginii de titlu apare o gravură cu imaginea lui Iisus încoronat și în haine împărătești, stând pe un tron așezat pe nori. El ține, sprijinită cu mâna stângă, o carte deschisă, pe care scrie „neîncetat vă rugați”, în timp ce cu dreapta binecuvântează. Chipul Mântuitorului, încadrat de un medalion, așezat la rândul lui într-un cadru în formă de dreptunghi, ornamentat cu flori și frunze prodigioase, apare și în alte câteva gravuri de la începutul unor capitole (p. 1, 46, 65, 117, 165). Există în lucrare mai multe vignete de tip fronton, formate din șiruri (dar și careuri) de ornamente stilizate, de natură vegetal-florală, dispuse la începutul altor capitole (fila 2, p. 11, 29, 103, 159, 187, 189, 191, 194, 196, 197, 201). Pe alte pagini apar vignete de tip fronton și de formă triunghiulară, care au în alcătuirea lor elemente decorative vegetale, florale și antropomorfe (creștine) stilizate (p. 28, 63,

159, 163). Pe pagina 54 se află o gravură mai mare, în care se vede imaginea unui potir euharistic bogat ornamentat (cu o stea deasupra sa), un cerc sau medalion înscris într-un cadru de formă patrulateră, cu însemne creștine inscripționate cu „Iisus Hristos Nika” (sau învinge), având în jurul său o circumferință de petale. La colțurile patrulaterului, pe post de fleuroane, se observă imaginile unor capete de îngeri. Pătratul și potirul sunt așezate într-un cadru mai mare, având la bază falduri de pânză artistic aranjate. Pe paginile 64, 116, 164 apar gravuri cu chipurile Sfinților Ioan Zlatoust, Vasilie cel Mare și Grigore „Dvoeslovul”, înveșmântați în haine preoțești, încadrați în portale cu colonade și ornamente cu elemente decorative, vegetal-florale și arhitecturale.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 502-503; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 372-375.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și roșie. Are în față un cuprins numit „scara celor ce să află întru această Liturghie”.

[Polustav Tipărit după rânduiala
Besear(ici) Răsă(ritului): cu îngăduința
celor mai mari. În Buda. În Crăia(sca)
Tipo(grafie) a Universității
Ungurești. 1807]

Format: in 8°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate, care lipsesc) + 683 pagini (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 1-10, 30-42, 109-110, 119-124, 143-144, 147-150, 153-154, 299-300, 509-524) + 1 pagină (nenumotată) + 4 file (nenumotate)

Nr. inv.: 543

Dimensiuni: Înălțime 19,1 cm/Lățime 12 cm

Legătură: Lipsește.

Stare de conservare: Foarte slabă. Filele sunt desprinse din cotor, murdare, și în multe locuri zdrențuite.

Însemnări: Pe ultima dintre cele 4 file nenumotate din spate este scris numele „Halo János”; pe pagina 63 „Fanea Mihai”; pe 380 „Salay”; pe 401 „I. Coman” și „Iosif”; pe 443 „Fanea”; și pe 464 „Fanea Mihai”.

Ilustrații: Pe mai multe file apar vignete de dimensiuni mici și de formă aproximativ dreptunghiulară sau triunghiulară, alcătuite din elemente decorative antropomorfe (creștine), geometrice, arhitecturale și vegetale stilizate (p. 45, 46, 61, 70, 136, 137, 157, 169,

170, 184, 196, 218, 219, 238, 239, 285, 287, 311, 341, 342, 344, 376, 394, 401, 402, 418, 419, 448, 583 și fila a doua dintre cele patru nenumotate). O notă aparține între ilustrații o fac gravurile de la paginile 286 și 311, tot de formă patrulateră, dar de dimensiunea unei pagini. În cea de pe 286 se observă un medalion oval, înscris într-o ramă din linii subțiri, paralele, având la colțuri patru capete de îngeri. Medalionul are laturile duble, și în spațiul dintre ele se pot citi următoarele propoziții: „Pre toți credincioșii pururea hrănește”; „H(risto)s pâinea cea de viață purtătoare, cu darul pre toții...”; în cea de pe 311, în locul medalionului se vede o structură complexă, cu capete încoronate, așezate lângă izvorul vieții (în formă de disc, din care țâșnesc patru izvoare), deasupra căruia se află o imagine a Sfintei Maria cu fiul în brațe, așezați pe tron. Mai există în lucrare o mulțime de linii ornamentale, sau gravuri subțiri alungite, alcătuite din elemente decorative geometrice (linii, cercuri etc.) (p. 65, 94, 115, 181, 217, 308, 315, 337, 339, 390, 422, 426, 429, 435, 436, 440, 474, 500, 527, 551, 602, 610, 618, 634, 647, 666 și filele 1, 2 dintre cele 4 nenumotate din spate).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 503; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol II, p. 370.

Observații: Din acest exemplar lipsește, între altele, pagina de titlu, iar în BRV și la Dudaș acesta apare doar prescurtat (Ceaslov). Volumul este tipărit în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

ДЕ ТОАТЕ ЗНАМЕ

ГІ

ѱѣ та: ши сѡвою пзди пре а кѡ
 тоатз инима мѣ. Повзцѡщемз
 а кзрарѣ порѡнчилѡр тале, кз ачѣа
 ам боит. Плѣкз инима мѣ ла мзр-
 тѡриле тале, ши нѡ ла лзкоміе.
 Агоарче окій міей, сз нѡ вазз де-
 дешзртзчѡне: а калѣ та мз вїазз.
 Пѡне рѡвѡлѡи тзѡ кѡвѡнтѡл тзѡ
 атрѡ фрїка та. Шѣрѡе сѡкара мѣ,
 карѣ ам препѡс, кз жѡдекѡциле тале
 ле сѡнт бѡне. Іѡтз ам дорїт де
 порѡнчиле тале, атрѡ дрептатѣ та
 мз вїазз. Ши сз вїе престе міне
 міла та дмне, мжнтѡирѣ та дѡпз
 кѡвѡнтѡл тзѡ. Ши вою рзспѡнде
 кѡвѡнт чѣлѡр че мз сѡжрзск, кз
 ам нздзждѡит атрѡ кѡвїнтеле тале.
 Ши сз нѡ іѡи дин гѡра мѣ
 кѡвѡнтѡл адеврѡлѡи пжнз а сфжр-
 шїт, кз атрѡ жѡдекѡциле тале ам
 нздзждѡит. Ши вою пзди лѣѡѣ
 в. та

**[Polustav Tipă(rit): după rânduia(la):
Beseari(cii) Răsă(ritului): cu
Bla(goslovenia) Ecsel(enței): sale Prea o
s(fințitului): D(o)mnului D. Ioann Bobb
Vlăd(icul), Făgă(rașului) în Blaj Anu:
D(o)m(nului): 1808]**

Format: in 12⁰

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate, care lipsesc) + 683 pagini (numerotate, dintre care lipsesc cele cu numerele 1-30, 53-162, 175-192, 225-242, 433-482, 617-683) + 4 pagini (nenumotate, care lipsesc) + 12 pagini (numerotate, care lipsesc)

Nr. inv.: 876

Dimensiuni: Înălțime 18,6 cm/Lățime 11 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro, deteriorată la margini și la cotor; păstrează urme de legători. Pe partea din față este împodobită, prin presare la cald, cu un ornament în formă romboidală, în interiorul căruia se observă un medalion cu chipul abia vizibil al Mântuitorului Iisus, având în mâna stângă o carte, iar pe cea din spate cu un chenar (cu marginile din mai multe rânduri de ornamente fitomorfe), în centrul căruia se văd mici spații despărțite între ele prin linii paralele sau întretăiate. Pe cotor există trei nervuri profilate.

Stare de conservare: Mediocră. Din lucrare lipsesc diferite pagini, iar dintre celelalte, multe sunt pătate. Toate au marginile afumate, iar în partea de sus sunt tăiate până aproape de text.

Însemnări: Pe versoul copertei din față „Această carte (...) din Dobrești”; pe pagina 387 „Copos Iacob cantorul bisericii”; pe 520 și 530 „Moga Ianos”; pe 528 „Hery”.

Ilustrații: Pe mai multe pagini este reprodusă o vigneta dreptunghiulară, având în structură, fie un medalion cu o pasăre aflată în stare de levitație (simbol al Duhului Sfânt, care coboară), fie imaginea lui Iisus Hristos, așezat pe un „tron” de nori, înconjurat de un ansamblu vegetal, artistic aranjat (p. 46, 172, 200, 221, 244, 280, 305, 319, 347, 365, 421). Pe două dintre pagini sunt reproduse gravuri mai mari, și tot de formă dreptunghiulară, cu chipul lui Iisus Hristos, așezat într-un pocal, înconjurat de un oval înscris într-o ramă, având la colțuri, pe post de fleuroane, capete de îngeri (p. 392), și cel al Maicii Sfinte, cu fiul în brațe, încoronat și așezat pe tron (p. 420).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 535; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 378-379.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

**Didahii adecă Învățătură pentru creșterea
filor la îngropăciunea pruncilor morți,
culese de Petru Maior de Dicio Sămărtin.
Paroh Sas-Reghinului, și Protopop
Gurghiului în Ardeal, precum și la înălțatul
Crăescul Locumtenențiale CONSILIUM
al Ungariei Crăesc Cărților Revizor,
LA BUDA, În Crăiasca Tipografie a
Universității Ungurești în Anul 1809**

Format: in 8°

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 139 pagini (dintre care lipsește ultima)

Nr. inv.: 339

Dimensiuni: Înălțime 22,8 cm/Lățime 18,7 cm

Legătură: Coperta este din carton acoperit cu hârtie subțire, de culoare neagră. Cotorul și colțurile sunt acoperite cu piele de aceeași culoare, deteriorată în mai multe locuri.

Stare de conservare: Satisfăcătoare. Fila cu pagina de titlu este deteriorată la colțuri și lângă cotor (în partea de jos). Alte file sunt pătate sau mucegăite în partea dinspre cotor.

Însemnări: Pe pagina de titlu apare însemnarea „Exlibris Demetrii Orosz 1822, die 21 August.”, iar pe forzațul din spate „În anul 1841 de la Sânz Georgie Ungurilor n-au plouat numai în 9 zile a lui iunie; de atunci n-au plouat în Szent Lázár până în 13 August, atunci numai pravul s-au udat; de acolo n-au plouat până în 10 și în

12 zile a lui septembrie și așa toată vara numai cu o ploaie bună s-au petrecut. Scris-am eu Dimitrie Orosz Paro(h). Sz Lázárului”. Și tot aici cineva a notat cu creionul prețul de achiziție a cărții: 5 florini 8 (creștari n.n.). Pe interiorul copertei din spate apare iscălitura „Demetriu Chira, 48 martișur”.

Ilustrații: Pe pagina de titlu se află o vigneta alcătuită dintr-un ansamblu decorativ (compus din elemente vegetale, așezate pe o carte cu filele deschise), sprijinit pe un suport plat, patrulater. Pe fila a doua se observă o vigneta de tip fronton, alcătuită din elemente decorative vegetale, în formă de volute baroce, dispuse de-a stânga și de-a dreapta unei cruci. O vigneta asemănătoare cu aceasta se găsește la pagina nr. 1, cu deosebirea că între elementele decorative vegetale în loc de cruce observăm un medalion cu chipurile lui Hristos Fiul și al lui Dumnezeu Tatăl, așezați pe tron, având între ei un glob cu o cruce, simbolizând lumea creștină, iar deasupra imaginea unui porumbel, care îl reprezintă pe Sfântul Duh. Pe alte pagini, la începutul capitolelor, se disting ornamente mărunte, sub formă de linii subțiri, zigzagate, sau aglomerări de elemente decorative vegetale (p. 12, 18, 24, 25, 33, 41, 48, 58, 72, 80, 85, 94, 104, 105, 124-129).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 10-12; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 397-399.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Are în față un cuvânt înainte, în care autorul explică ce a urmărit tipărind această carte.

Д И Д Ё Х І Й

А Д Б К Ъ

Л В Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Й

П Б Н Т Р Ъ

К Р Ъ Ш В Р Ъ Ф І Н Л Ё Р

А А

А Г Р О П Ъ Ч Ъ Н Ъ П Р Ъ Н Ч И Л Ё Р М О Р Ц Й

К В Л Ъ С Е А Е

П Б Т Р Ъ М А І Ё Р А Е Д И Ч О С Х М Х Р Т И Н .

Парѡх Сас-Регинскаѡ, шѡ Прѡтопоп Тѡргѡлаѡ ѡ Ираѡла,
прекѡм

Шѡ ѡ ѡмзлѡцѡтѡлѡ Крѡцѡсѡлѡ Локѡмтѡненѡцѡлѡ КОНГРЕГѡМ ѡлѡ Оѡнѡ-
тарѡейѡ Крѡцѡсѡ Кѡрѡцѡлѡрѡ Рѡвѡзѡрѡ.

Dimitrie
18.
die 20

Огосл
22.
августѡ

Л И Б Ъ Д А

ѡ Крѡцѡсѡ Тѡпографѡе ѡ Оѡнѡверѡнтѡцѡейѡ Оѡнѡгѡрѡцѡейѡ ѡ Иѡсѡлѡ

1809.

**Didahii adecă Învățătură pentru creșterea
filor la îngropăciunea pruncilor morți,
culese de Petru Maior de Dicio Sămărtin.
Paroh Sas-Reghinului, și Protopop
Gurghiului în Ardeal, precum și la înălțatul
Crăescul Locumtenențiale CONSILIUM
al Ungariei Crăesc Cărților Revizor,
LA BUDA, În Crăiasca Tipografie a
Universității Ungurești în Anul 1809**

Format: in 8⁰

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 139 pagini (dintre care lipsesc cele numerotate cu 133-139)

Nr. inv.: 852

Dimensiuni: Înălțime 23,5 cm/Lățime 19 cm

Legătură: Se păstrează doar coperta din față, desprinsă de cotor. Este din carton învelit în piele de culoare maro, îndoită și cu marginile rupte.

Stare de conservare: Mediocră. Unele file sunt desprinse de cotor (cele 3 file nenumerate și paginile 1-3), pătate sau roase la margini.

Însemnări: Pe versoul copertei din față „Teodor Tărau preot în Săcădat de la anul 1874”, „Luni după Rusalie au fost un ger mare încât au înghețat în multe locuri tenchiu (porumbul n.n.), în anul 1913, iunie 10”; pe

pagina de titlu „Borza Petru are 14 ani și născut în 1938”; „Borza Petru, 1952”.

Ilustrații: Pe pagina de titlu se află o vigneta, alcătuită dintr-un ansamblu decorativ (compus din elemente vegetale, așezate pe o carte cu filele deschise), sprijinit pe un suport plat, patrulater. Pe fila a doua se observă o vigneta de tip fronton, alcătuită din elemente decorative vegetale, în formă de volute baroce, dispuse de-a stânga și de-a dreapta unei cruci. O vigneta asemănătoare cu aceasta se găsește la pagina nr. 1, cu deosebirea că între elementele decorative vegetale în loc de cruce observăm un medalion cu chipurile lui Hristos Fiul și Dumnezeu Tatăl, așezați pe tron, având între ei un glob cu o cruce, simbolizând lumea creștină, iar deasupra imaginea unui porumbel, care îl reprezintă pe Sfântul Duh. Pe alte pagini, la începutul capitolelor, se disting ornamente mărunte, sub formă de linii subțiri, zigzagate, sau aglomerări de elemente decorative vegetale (p. 12, 18, 24, 25, 33, 41, 48, 58, 72, 80, 85, 94, 104, 105, 124-129).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 10-12; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 397-399.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Are în față un cuvânt înainte, în care autorul explică ce a urmărit tipărind această carte.

Д И Д А Х І Й

А Д В Н Ъ

Л В Ъ Ц Ъ Т Ъ Р Й

П В Н Т Р Х

К Р Ъ Щ В Р Ъ Ф І Н Л О Р

Л А

А Г Р О П Ъ Ч Ъ Н Ъ П Р Ъ Н Ч И Л О Р М О Р Ц Й

К У Л Ъ Е Е Д Е

П В Т Р Х М А І О Р Д Е Д И Ч О С Х М Х Р Т И Н .

П а р ѡ х С а с - Р і с и н с а ш и , ш и П р ѡ т о п о н Т с р і с а ш и А Я р д ѣ л ,

п р е к ѡ м

Ш и л а А н х а ц ѡ т а К р х ѣ е к ѡ л Д о к ѡ м т е н е н ц ѡ л е К О Н С І Л І Я М А л О у н -
г а р і и К р х і е к К а р ц и л ѡ р Р е н ѡ з ѡ р .

Biblioteca Seta are 14 ani
din 1938
нахот
Ренд
Seta din 1952

Л И Б У Д А

А К р х ѣ е к а Т и п о г р а ф і е А О у н и в е р с и т ѡ ц і и О у н г в р і и ш и . А Я н ѡ л

1809.

CV.852

Propovedanii la îngropăciunea oamenilor morți. Culease de Petru Maior de Dicio Sânt-Martin. Paroh Sas-Reghinului, și Protopop Gurghiului în Ardeal, precum și la înălțatul Crăescul Locumtenențiale Consilium al Ungariei Crăesc Cărților Revizor. La Buda În Crăiasca Tipografie a Universității Ungurești, în Anul 1809.

Format: in 4⁰

Nr. pagini: 5 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 304 pagini

Nr. inv.: 810

Dimensiuni: Înălțime 25,8 cm/Lățime 19 cm

Legătură: Coperta este din lemn acoperit cu hârtie de culoare maro cu puncte negre, deteriorată și parțial desprinsă de cotor.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși din prima filă, cea cu titlul, lipsește un fragment, iar paginile au marginile afumate.

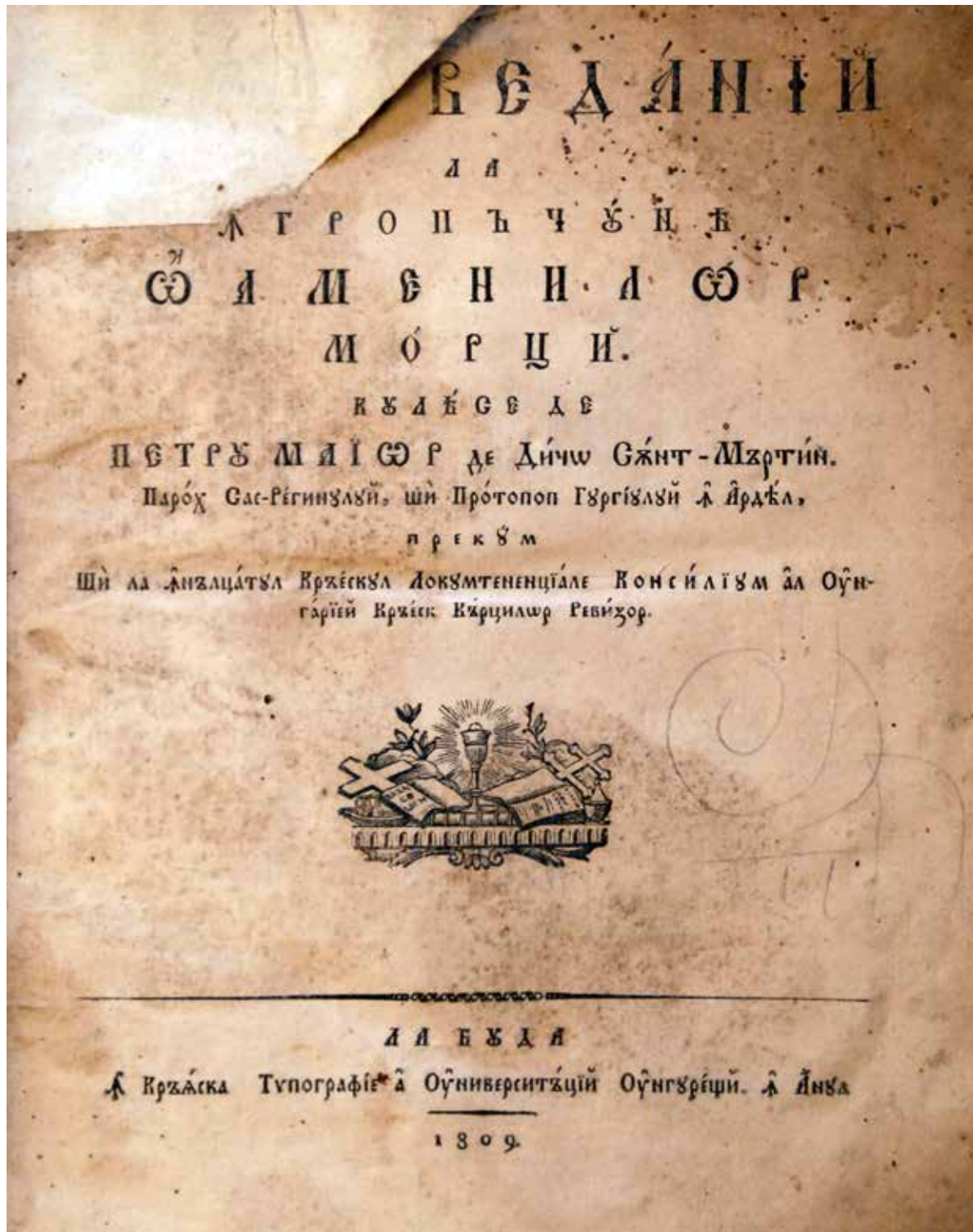
Însemnări: Pe forzațul din față sunt scrise mai multe nume („Arany Miko, die 20 Febr(uari)us,

Ioanes Veres, Domnu Popovici din..., Eu Popa Ioan din Bevenilor ?; Ioannes Cheseli”). Și tot aici se mai pot citi următoarele însemnări: „Lui Baltazar s-au scris cu mâna pe părete aceste cuvinte: «Mane Tekil fare»” și „Mărturisesc eu, înaintea mea s-au numărat de la Gavra Ilie ca datorie 32 de zloți și jumătate, 28 sept 1852...”. Pe fila a II-a, dintre cele nenumerate, sunt scrise alte două nume: „Papp Ioannes” și „Papp Sigmond 1809”.

Ilustrații: Există o singură vigneta, pe pagina de titlu. Ea este alcătuită dintr-un aranjament simbolic de obiecte religioase, așezate pe un suport (cruce arhiepiscopală, cruce simplă, potir de euharistie, flori, raze de soare, cărți deschise, de natură religioasă).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 6-10; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 399-402.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Are în față un cuvânt înainte, alcătuit de către autor.

Coligat

Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului. Culease de Petru Maior de Dicio Sânt-Martin. Paroh Sas-Reghinului, și Protopop Gurghiului în Ardeal, precum și la înălțatul Crăescul Locumtenențiale Consilium al Ungariei Crăesc Cărților Revizor. Partea 1. Care cuprinde Predichele de la Dumineca Vameșului până la Dumineca tuturor Sfinților. La Buda În Crăiasca Typografie a Universității din Peșta, 1810.

Prediche sau învățături la toate duminicile și sărbătorile anului. Culease de Petru Maior de Dicio Sânt-Martin. Paroh Sas-Reghinului, și Protopop Gurghiului în Ardeal, precum și la înălțatul Crăescul Locumtenențiale Consilium al Ungariei Crăesc Cărților Revizor. Partea 2. Care cuprinde Predichele de la Dumineca a doao săptămână după Rusalii, până la Dumineca a 32. după Rusalii. La Buda. În Crăiasca Typografie a Universității din Peșta. 1811.

Format: in 4°

Nr. pagini: partea 1: 5 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate) + 237 pagini; partea 2: 296 pagini

Nr. inv.: 853

Dimensiuni: Înălțime 23 cm/Lățime 19 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele maro, deteriorată și desprinsă de cotor. Păstrează pe ea urme de închizători.

Stare de conservare: Satisfăcătoare. La partea

1 cele 5 file nenumerotate din față și paginile 1-4 sunt deteriorate (păstrate fragmentar).

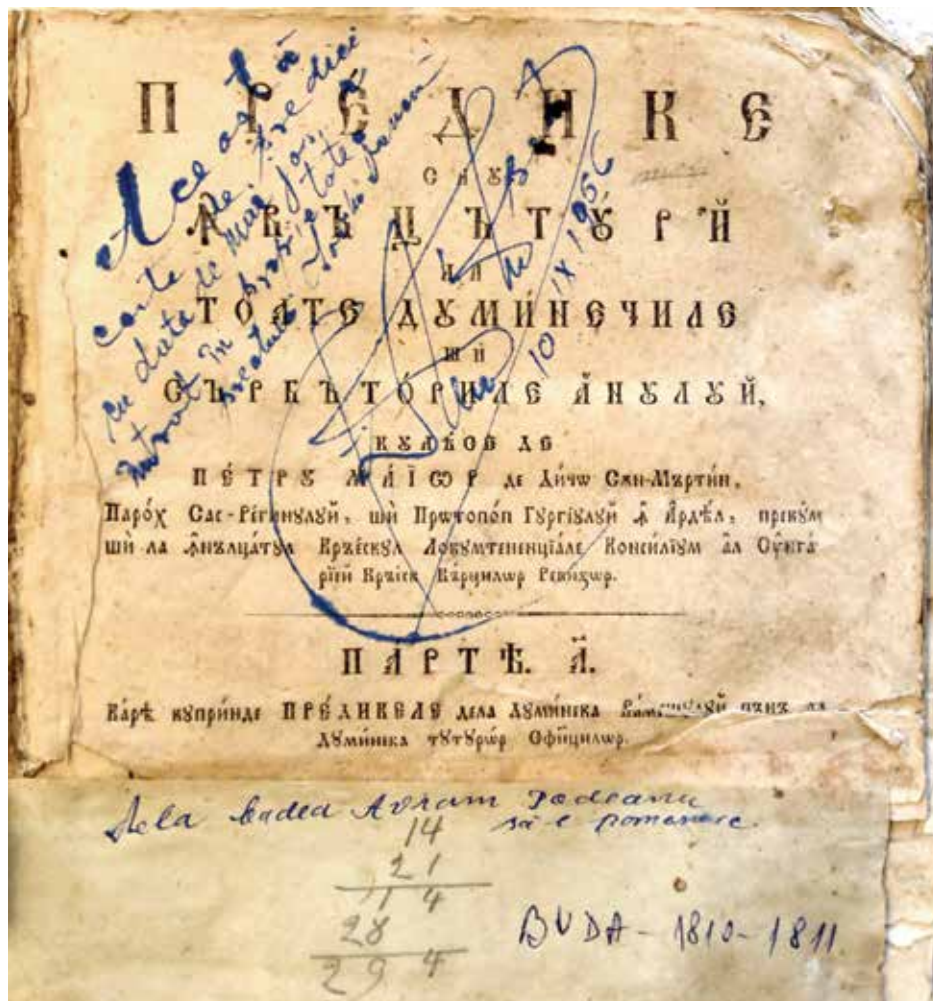
Însemnări: Pe pagina de titlu a primei părți: „Această carte de predici, cu data de mai jos a intrat în proprietatea preotului Ioachim Dunca”, „...10 XI. 956” și „De la badea Avram Podeanu să-l pomenesc”; pe pagina 270 a părții a doua: „mergeți degrabă și botezați”, iar pe versoul copertei din spate: „...Borza Avram, Văleni”.

Ilustrații: Pe paginile de titlu ale ambelor părți ale lucrării este reprodusă o vignetă alcătuită dintr-un suport în forma unei tăblii de masă, pe care este așezat un aranjament ornamental, format din elemente decorative fitomorfe (o coroană de spice, plante cu frunze și flori), dispersate deasupra și dedesubtul unei cărți cu filele deschise, așezată în poziție oblică. În partea de sus a celei de-a doua file nenumerotate din partea întâi, la începutul textului din „Cuvântul înainte”, se află o vignetă în formă de salbă, formată dintr-un șir prelung de spice, înfășurate în panglici atârinate pe trei suporturi de formă circulară, având deasupra lor o panglică în stare de levitație, artistic aranjată. Pe fila a 5-a dintre cele nenumerotate și pe pagina 237 a primei părți din carte se află două vignete mai mici, una de formă aproximativ triunghiulară, compusă din elemente decorative de tip baroc, și cealaltă rotundă, în care apare imaginea Sfintei Treimi, respectiv Dumnezeu Tatăl, Iisus Fiul și Duhul Sfânt în chip de porumbel. La începutul fiecăreia dintre cele două părți ale „Predichelor”, adică pe pagina 1, se găsește câte o vignetă imprimată de-a latul întregii pagini, de formă dreptunghiulară; în structura acesteia intră un medalion înconjurat de un ansamblu

ornamental din ramuri, frunze și fructe artistic aranjate. În medalionul din vigneta de pe pagina 1 a primei părți a lucrării apare chipul Evanghelistului Matei, cu pana și Evanghelia în mână, iar în cel de pe cea a părții a doua, al lui Iisus Hristos, ca Împărat. Pe foarte multe pagini din ambele părți ale lucrării se găsesc vignete în formă de baston, alcătuite din motive ornamentale mărunte, de tip vegetal și geometric, așezate unele lângă altele (p. 33, 43, 61, 73, 93, 102, 115, 124, 153, 160, 182, 191, 202, 211, 224 din prima parte, și 14, 24, 32, 33, 43, 54, 66, 90, 104, 112, 125, 137, 148, 161, 169, 178, 184, 195, 204, 210, 219, 228, 238, 245, 254, 264, 271, 279, 283, din partea a doua).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 22-25; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 404-407.

Observații: Petru Maior a tipărit, între 1810-1811, o lucrare mai amplă, alcătuită din trei părți, intitulată „Prediche...”. Volumul de față cuprinde doar două dintre acestea tipărite în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Prima parte are în față un citat din scrisoarea Sf. Apostol Pavel către Timotei, imprimat pe versoul paginii de titlu, și un cuvânt înainte, scris de autor.

[A Tomii de la Câmpie, De urmarea lui H(risto)s cărți patru foarte de mare folos sufletului cucernic. Acum întâiu tălmăcite pre limba românească de Samuil Clain de la Sad, Ieromonahul din mănăstirea Sfintei Troiță din Blajiu 1812]

Format: in 12°

Nr. pagini: 420 (dintre care lipsesc cele cu numerele 1-2, 403-404 și 413-420)

Nr. inv.: 847

Dimensiuni: Înălțime 17,8 cm/Lățime 10,5 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele neagră, deteriorată și desprinsă parțial de cotor (partea din spate). Pe partea din față a copertei se vede urma unor ornamente, executate prin presare la cald (un careu cu „latura” din mai multe rânduri de linii paralele).

Stare de conservare: Satisfăcătoare. Filele, deși incomplete, sunt relativ bine conservate. Unele dintre ele (de la pagina 155 la 190 și de la pagina 385 la 400) sunt roase de carii, în partea de jos, dinspre cotor.

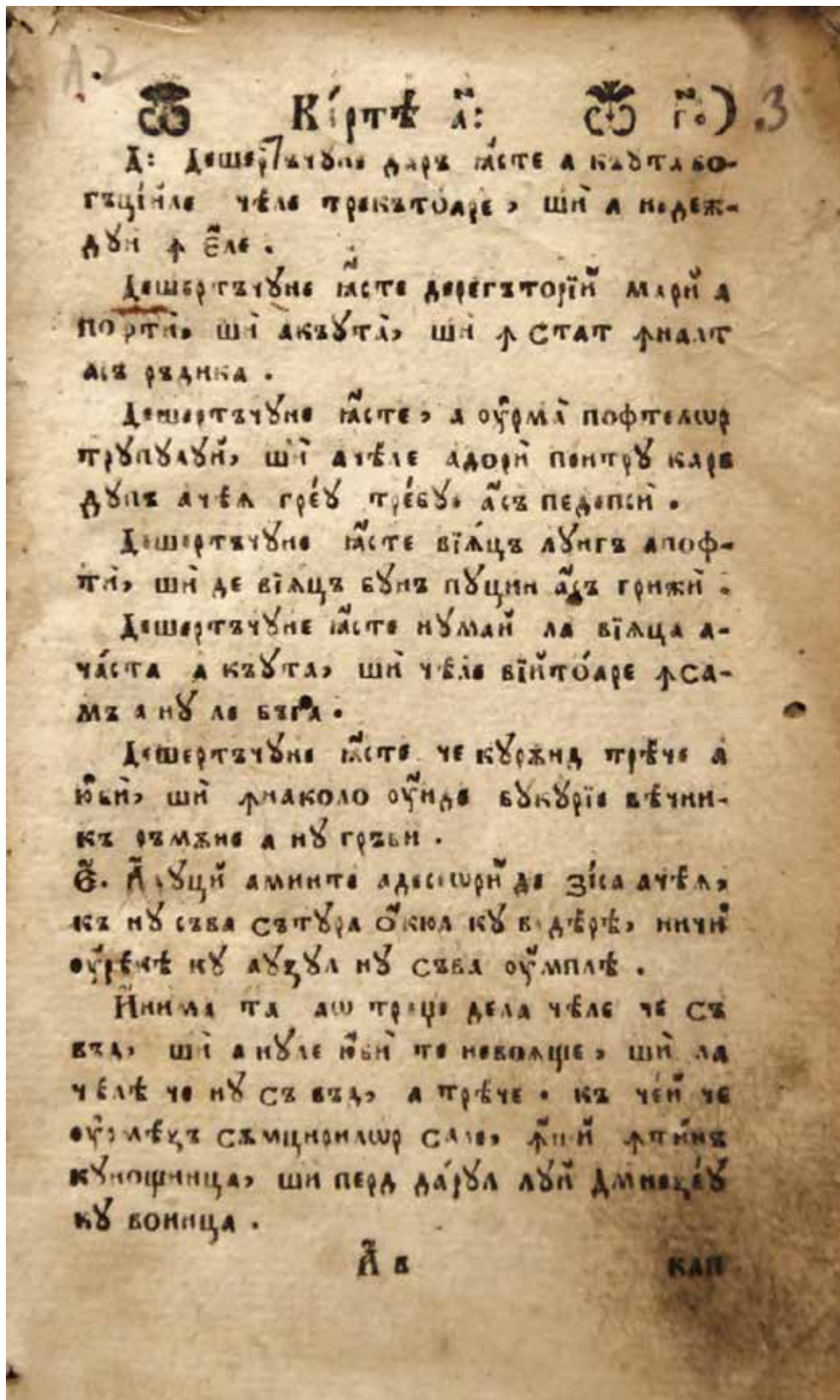
Însemnări: Pe versoul copertei din față se văd câteva însemnări: „De urmarea lui Hristos”, „Thomas a Kempis” și „Această carte...”. Pe versoul celei din spate apar alte însemnări fără însemnătate („Această carte ce să cheamă Toma de...” etc.). Pe diferite pagini există și alte însemnări, dintre care unele cu rol moralizator (pe 36 „nu te certa cu el”; pe 66 „fii gata de moarte”; pe 108 „de va fi ieșit cu tine”; pe 123 „omul de va da toată averea sa, nimic nu stă”; pe 149 „zi-o, nu o lăsa”; pe 159 „când

ai dor socotește-te”; pe 188 „Dumnezeu”; pe 189 „lipsit și bătut(t), numai citește”; pe 209 „Dumitru Zsurea”; pe 235 „de va fi tare bogat, Frumos”; pe 298 „că tu nu voiești să piară fratele tău”; pe 301 „nu te poți întru toate a te desfăta”; pe 319 „omul nu trebuie să slăbească, când...căderii”; pe 327 „îngerise-se după Dumnezeu”; pe 329 „vai celora bogați”; pe 360 „spune pentru preot”; pe 372 „...Ioan D. Zsurea”; pe 375 „de ai greșit, cere iertare”; pe 377 „cuminecătură, împărtașire”, pe 391 „Ce neam este așa vestit ca neamul creștinesc”; pe 402 „Zsurea”.

Ilustrații: Pe pagina 86, în partea de sus, apare o gravură dreptunghiulară de tip fronton, alcătuită din elemente decorative vegetale și de inspirație biblică (un medalion în care se observă un porumbel în zbor, reprezentând coborârea Sfântului Duh, în jurul căruia, de o parte și de alta, se văd vrejuri de frunze prodigioase, totul fiind încadrat într-un dreptunghi din linii subțiri, paralele). Mai există, în carte, o vigneta de dimensiuni mai mici și formă triunghiulară, reprodusă la paginile 85, 135 și 333. În componența ei intră imaginile unor flori și frunze în volute, precum și a două păsări, dispuse una în fața alteia.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 62; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 412.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și de dimensiune mică, prost imprimate pe coli. Manuscrisul, cu traducerea după care s-a făcut cartea, aparținând celui care a tradus-o, adică Samuil Micu, s-a aflat, până în 1948, în Biblioteca Episcopiei Greco-Catolice de Oradea.

Istoria pentru începutul românilor în Dachia Întocmită de PETRU MAIOR de Dicio Sănmărtin, Protopop, și la înălțatul Crăescul Consilium Locumtenențiale al Ungariei crăesc a(l) cărților revizor La Buda. În Crăiasca Tipografie a Universității Ungurești din Peșta, 1812

Format: in 4⁰

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate) + 348 pagini

Nr. inv.: 315

Dimensiuni: Înălțime 22,5 cm/Lățime 18,5 cm

Legătură: Coperta lipsește.

Stare de conservare: Mediocră. Lipsesc coperțile, iar câteva file sunt pătate și ușor deteriorate la colțuri și margini.

Însemnări: Pe pagina 95 apare următoarea însemnare în limba latină: „Parochia C(h) ioag per episcopum Vulcan, dono dates”. Pe pagina 347 se află următoarele însemnări în limba română: „Această Istorie, cetind-o eu, Vasilie Vlad toată de-amăruntul, am însămnat ca să să știe în ce vreme am fost în satul Olcea învățător, în anul Domnului 1856”. Pe forțașul din spate al lucrării există alte însemnări, după cum urmează: „În anul 1829, luna iunie în 19 zile, au fost cutremur de pământ așa cât și fereștile la casă s-au scuturat”; „În anul 1829, în luna lui noiembrie, ziua 3, au nins și au ținut până în luna lui martie 16 zile 1830 și au fost (neaua n.n) așa de mare cât n-au putut omul

din pârție în laturi să meargă nici cu picioarele, nici cu marha, adecă de trii șuci au fost”; „De amăruntul s-au cetit prin mine această de mare jale și aducere aminte pohtitoare Istorie a căzutului Neam românesc. La 25 decembrie 1830, Laurențiu Pașca, ad(ministrator)... protop(opesc), asesor consist(orial) (în) V(arod) Velența”. Pe același forțaș se mai află o însemnare în limba română, aproape ilizibilă, din care se poate înțelege că un preot, pe nume Mihail, a fost sfințit în 11 mai 1824.

Ilustrații: În lucrare apar doar două ilustrații. Prima este o vigneta situată pe pagina de titlu, alcătuită dintr-un medalion, cu circumferința de forma unei cununi de spice, în interiorul căruia se observă un cap uman (bust). Medalionul este așezat într-un ansamblu din ramuri, frunze și panglici artistic aranjate. Cealaltă este mai mare, de formă dreptunghiulară. În structura ei intră elemente decorative de tip vegetal, dispuse în jurul unui portal baroc, sub care tronează un personaj mitologic (zeița dreptății, numită Themis) cu cumpăna în mâna dreaptă, în timp ce în stânga, acoperită pe jumătate de faldurile unei mantii prodigioase, ține un fel de sceptru.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 57-60; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 412.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și de dimensiune mică, prost imprimate pe coli. Are în față un motto („Cu anevoie iaste a nu grăi adevărul”) și un cuvânt înainte, scris de autor.

ИСТОРИЯ

ПВНТРУ

ЛЧӨПЪТЪЛ РӨМЖНИЛӨР ЛДЪКІА.

ЛТОКМІТЪ

ДВ

ПЕТРУ МАЙСЕР ДЕ ДИЧО-СЖИМЗРТИН,
Протопѳ, шѳ ла Анзалѳтѳла Крзѳска Консіліѳм Докѳментенѳѳале
ѳл Оѳнгѳріѳй

КРЪБОН ЛКЪРЦНАӨР РВВІЗӨР.

АЛБЪДА.

Л Крзѳска Тѳпографіѳ ѳ Оѳниверситѳѳій Оѳнгѳріѳѳй Дни Піѳѳа.

С. 315

1812.

Istoria pentru începutul românilor în Dachia Întocmită de PETRU MAIOR de Dicio Sănmărtin, Protopop, și la înălțatul Crăescul Consilium Locumtenențiale al Ungariei crăesc a(l) cărților revizor La Buda. În Crăiasca Tipografie a Universității Ungurești din Peșta, 1812

Format: in 4⁰

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 348 pagini

Nr. inv.: 961

Dimensiuni: Înălțime 22,3 cm/Lățime 18 cm

Legătură: Coperta din piele neagră, de factură recentă, este ornamentată, pe ambele părți, cu câte un careu din linii drepte, executat prin presare la cald. Careul de pe partea din față are linii duble și la colțuri patru fleuroane. În plus, în centrul său se găsește un ornament romboidal, cu laturile stilizate. Pe cotor se găsesc patru careuri, fiecare conținând mai multe aglomerări ornamentale de tip geometric. În două dintre careuri, între ornamente, se observă și câte un cerc, cu circumferința din linii duble.

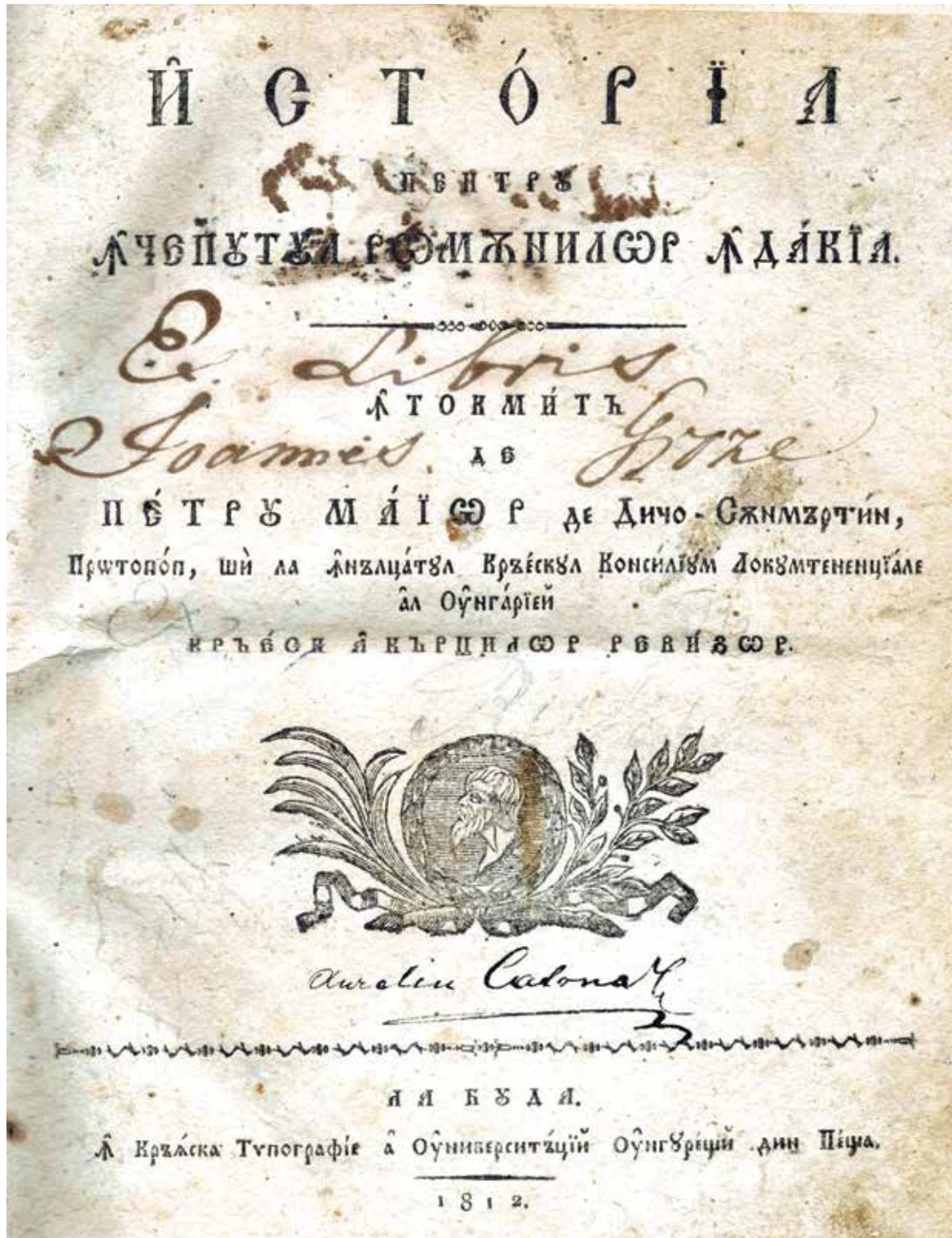
Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe pagina de titlu apar următoarele însemnări: „Ex libris Ioannes Groze” și „Aureliu Catona”; pe pagina 37 „alli legunt cupros”; pe 348 „Groze” (scris cu creionul).

Ilustrații: În lucrare apar doar două ilustrații. Prima este o vigneta situată pe pagina de titlu, alcătuită dintr-un medalion, cu circumferința de forma unei cununi de spice, în interiorul căruia se observă un cap uman (bust). Medalionul este așezat într-un ansamblu din ramuri, frunze și panglici artistic aranjate. Cealaltă este mai mare, de formă dreptunghiulară. În structura ei intră elemente decorative de tip vegetal, dispuse în jurul unui portal baroc, sub care tronează un personaj mitologic (zeița dreptății, numită Themis) cu cumpăna în mâna dreaptă, în timp ce în stânga, acoperită pe jumătate de faldurile unei mantii prodigioase, ține un fel de sceptru.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. II, p. 57-60; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 412.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și de dimensiune mică, prost imprimate pe coli. Are în față un motto („Cu anevioie iaste a nu grăi adevărul”) și un cuvânt înainte, scris de autor.

Întru Slava Sfintei și ceii de o ființă și de viață făcătoarei. și nedespărțitei troițe. a Tatălui și A Fiului. și a Sf(ântului) D(u)h. În zilele prea Bl(a)gocestivului singur stăpânitorului marelui Domn Împărat Alexandru Pavlovici a toată Rusia. Iproci. Iproci. Iproci. Cu Bl(a)gslovenia prea sfințitulu(i) și Îndreptătorului Sinod. Și al aceluiași Cilen și Exarh în Moldavia, Vlahia și Basarabia. A(l) prea osfințitului M(it)ropolit Chirio Chirio Gavriil. Cu ajutoriul bine credincioșilor și de H(ristos) iubitorilor patrioți. S-au tipărit această sf(â)ntă și prea folositoare carte, ce cuprinde întru sineși viețile sfinților din Luna lui(i) Ianuarie. carea acum s-au tălmăcit di(n) limba Rusască în cea Rumânească, lângă care s-au mai adăugat oarecare și din cea grecească spre ma(i) mul(t) folos de Obște: În sf(â)nta Mănăstire Neamțul. Întru a sa tipografie. În vremea prea cuvioșiei sale Chir Ioa(n) Arhimandri(t) și stareț sfi(ntelor): mă(năstiri): Neamțulu și Seculu. La anul, 1812.mai 17.

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 330 file (numerotate)

Nr. inv.: 956

Dimensiuni: Înălțime 38 cm/Lățime 24 cm

Legătură: Coperta, din carton învelit în piele de culoare maro închis, este ornamentată, pe ambele părți, prin presare la cald, cu un careu format din linii subțiri, dublate de un șir de elemente decorative fitomorfe aurite. Are pe

cotor 4 nervuri profilate, iar în spațiile dintre acestea câte o floare aurită și titlul prescurtat al lucrării („Mineiul ianuarie”).

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe forzațul din față este scris, cu creionul, cuvântul „ianuarie”. În partea de jos a paginii sunt scrise (după aspect, nu demult), la *derută*, câteva cuvinte în alfabet chirilic („Talpi Lupa cantor datu 2 măriași și minei 2 faur 1814”). Pe pagina cu titlul, în partea de sus a paginii, se pot citi cuvintele „Aminu pentru totdeauna anóstră”, scrise cu creionul. Pe pagina 269 apare însemnarea „Am cetit-o”, scrisă tot cu creionul.

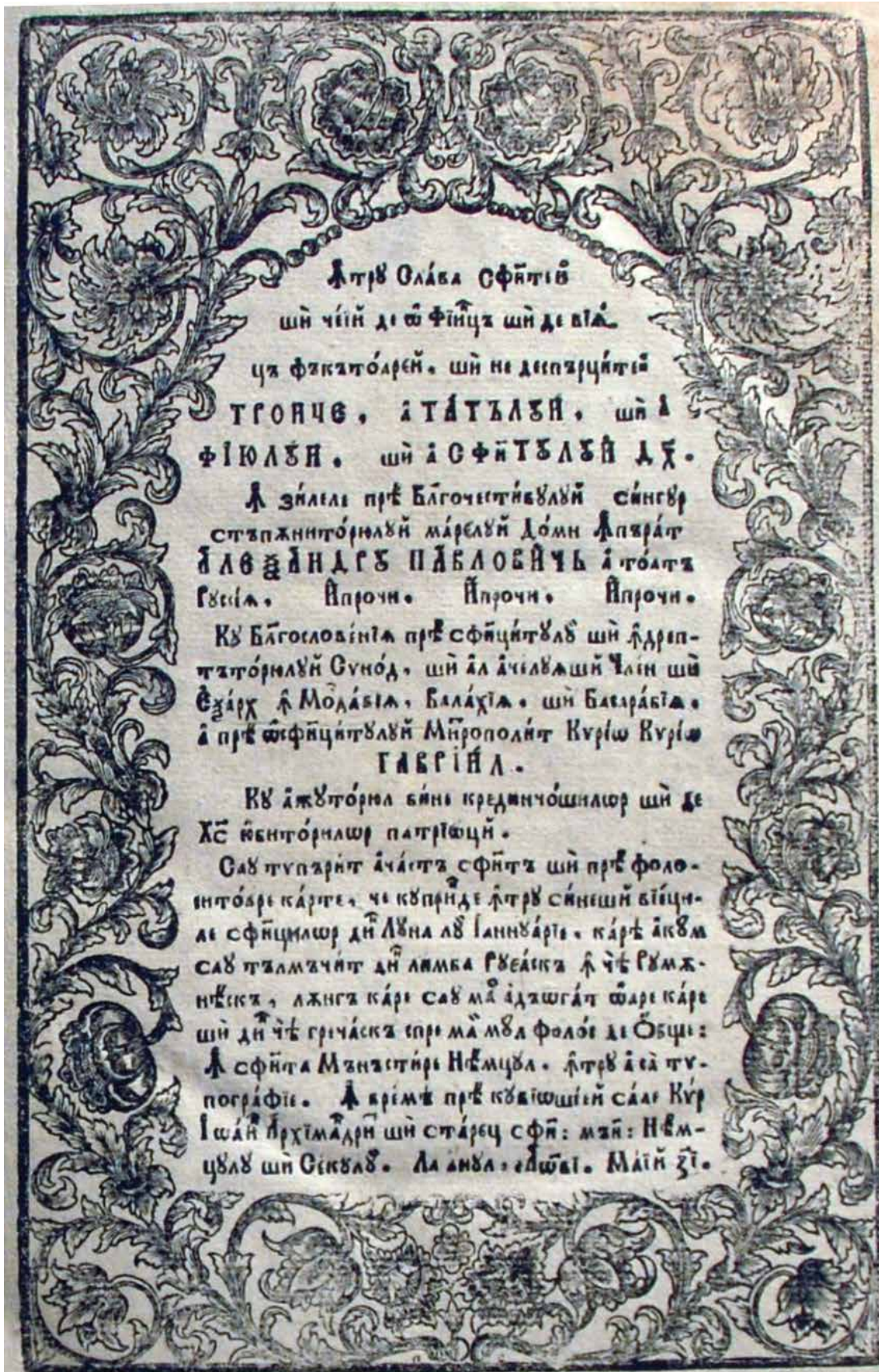
Ilustrații: Titlul lucrării este încadrat într-un portal cu boltă, având laturile alcătuite dintr-o linie groasă, dublată, pe întreaga lor dimensiune, de un șir de flori și frunze flamboaiante. Pe versoul paginii de titlu se află o gravură de dimensiuni mari, alcătuită din trei registre, încadrate în două compartimente, din șiruri de ornamente fitomorfe și geometrice, înscrise într-un pătrat mare, de aceeași natură. Primul registru, situat în partea de jos, este alcătuit dintr-o vigneta aproximativ pătrată, în care se văd imaginile a doi îngeri și ale unei păsări, simbolizând pe Sfântul Duh, așezate sub o copertină semisferică, din linii paralele, peste care se întinde o alta, în formă de frunză. Deasupra acestei vignete este imprimat următorul text: „Înălțatute-ai întru mărire H(ristoa)se D(u)mnezeul nostru. Bucurie făcând ucenicilor, cu făgăduința Sfântului D(u)h. Încredințându-se ei, prin Blagoslovenie, că tu ești fiul lui D(u)mnezeu, Izbăvitoriul lumii”. Al doilea registru, cel de la mijlocul gravurii, are în conținut chipurile

Sfintei Maria și ale altor 12 personaje biblice, stând în picioare, pe un sol vălurit. În fine, în cel de-al treilea registru, din partea de sus a gravurii, se observă imaginea lui Iisus Hristos așezat pe tron într-un medalion, sprijinit cu mâinile de doi îngeri în stare de levitație, deasupra unui relief silvestru, reprezentat schematic. Cele mai numeroase ilustrații din lucrare (gravurile) sunt de tip fronton, așezate la început de capitole și subcapitole, unele în formă aproximativ dreptunghiulară, altele de spirală, având în structură elemente decorative fitomorfe și arhitecturale (coloane, capiteluri), precum și imagini ale unor simboluri creștine (cruci, biserici, triunghiuri, portrete ale lui Iisus Hristos, ale Sfintei Maria etc.) (filele 1, 20, 29, 39, 64, 78, 81, 91, 94, 97, 106, 109, 125, 139, 149, 160, 187, 217, 238, 259, 269, 283, 291, 300, 308, 313, 319, 320, 325, 329). Alte

ilustrații apar pe filele 159, 268, 307; ele sunt de fapt vignete de formă triunghiulară, având în structură elemente decorative fitomorfe, geometrice și biblice (cap de înger) stilizate, de factură barocă. În fine, pe fila a treia, în partea de jos, se găsește o gravură mai mare, de formă patrulateră, reprezentând portretul lui Dumnezeu Pantocratorul, stând în picioare, în haine preoțești, cu o carte în mâini, proiectat pe un fundal cu munți și elemente arhitecturale. În partea de jos a gravurii se observă semnătura autorului, „protoiereul Mihail”.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 71.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră, fiind o traducere după un text apărut în limba rusă.

Întru Slava Sfintei și ceii de o Ființă și de Viață. Făcătoarei și nedespărțitei TROIȚE A TATĂLUI ȘI A FIULUI și a SF(Â)NTULUI D(U)H. În zilele Bine Credinciosului și de H(ristos iubitoriului Domnului nostru SCARLAT ALEXANDRU VOEVOD. Cu Blagoslovenia și ajutoriul pre o sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit a toată Moldavia Chirio Chirio VENIAMIN, Și cu miluirea bine Credincioșilor și de H(risto)s iubitorilor Patrioți. S-au tipărit această sfântă și prea folositoare carte, carea cuprinde întru sineși viețile Sf(i)nților din Luna lui IUNIE, s-au tălmăcit din limba Rusască în cea Românească spre folosul de Obște. În Sf(â)nta Mănăstire Neamțul, întru a sa Tipografie. În vremea prea Cuvioșiei sale Chir Silvestru Arhimandritului și Stareșului al sf(i)ntelor Mănăstiri Neamțului și Secului. În Anul de la H(risto)s, 1813. Dechem(brie): 30

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 282 file (numerotate)

Nr. inv.: 957

Dimensiuni: Înălțime 37 cm/Lățime 24 cm

Legătură: Coperta, foarte bine păstrată, este din carton învelit în piele neagră, ornamentată, în față și în spate, cu un careu din elemente decorative vegetale aurite. Pe cotor are 3 nervuri profilate, iar în spațiile dintre ele titlul prescurtat al volumului („A lunii lui iunie”) și un număr de 5 ornamente florale aurite, executate prin presare la cald.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Nu sunt.

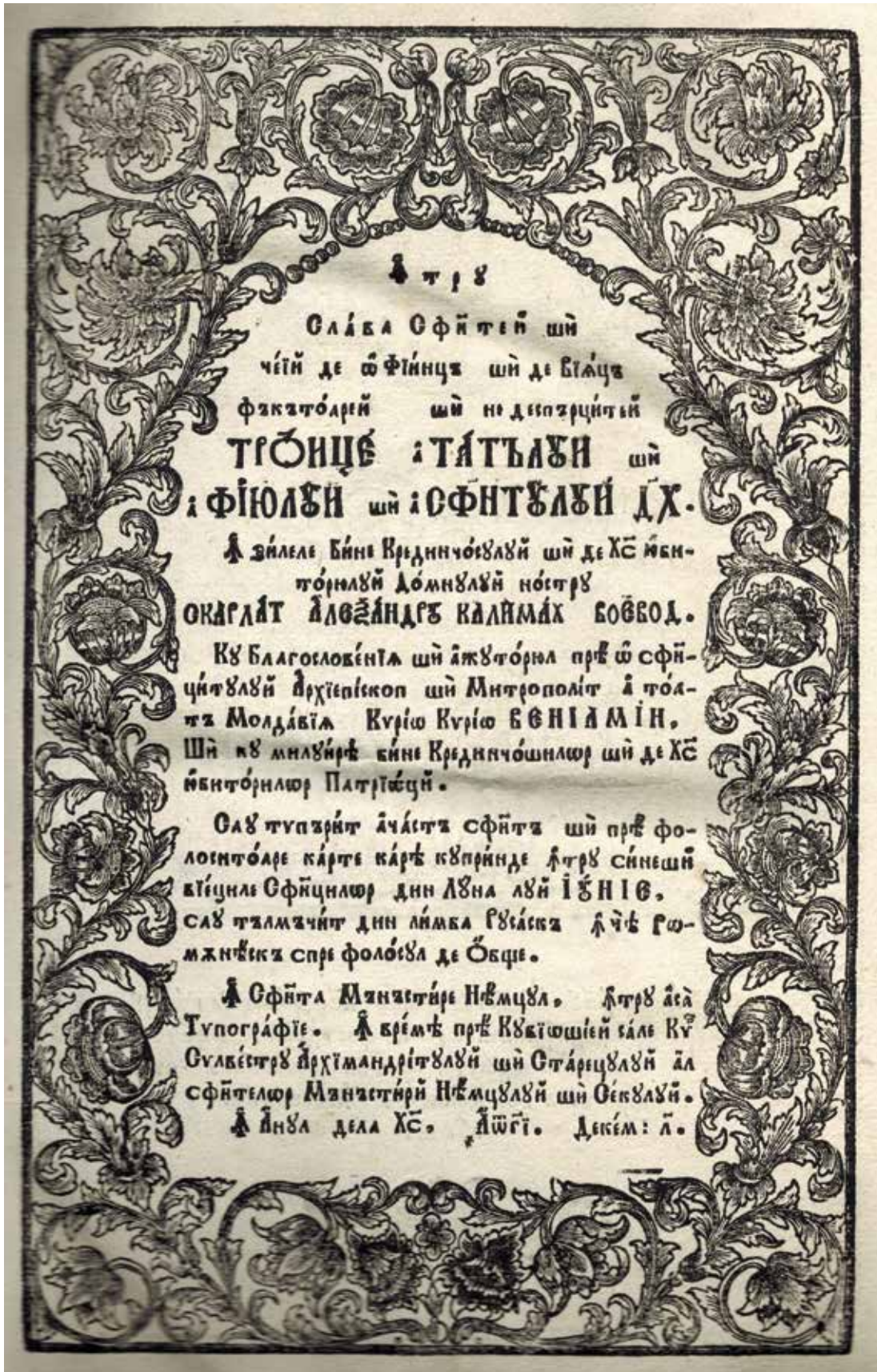
Ilustrații: Titlul lucrării este încadrat într-un portal cu margini din linii drepte îngroșate, dublate de un șir consistent de elemente decorative vegetal-florale. Pe versoul paginii de titlu apare o ilustrație încadrată, la rândul ei, într-un portal, în ale cărui margini se observă tot elemente decorative vegetal-florale, dar de dimensiuni mai mici. Ea are în mijloc un pătrat, alcătuit din două planuri, unul de jos, în care se vede imaginea Sfintei Maria înconjurată de doi îngeri și de cei 12 apostoli, și altul de sus, unde este prezent un relief cu dealuri și copaci, deasupra căruia se află o scenă cu înălțarea la cer a lui Iisus Hristos (acesta se află într-un medalion, sprijinit cu mâinile de doi îngeri în stare de levitație), prezentat în poziție șezândă, cu mâinile întinse spre exterior, ca pentru binecuvântare. În partea de sus a portalului se vede o gravură de formă aproximativ dreptunghiulară, alcătuită și ea tot din elemente decorative vegetal-florale și geometrice, dispuse armonios în jurul unui medalion, care are în centrul său un triunghi și un ochi, reprezentând Dumnezeuzeirea sau „Duhul Sfânt” (De remarcat că gravura de mai sus este prezentă și pe filele 48, 64 și 230). Sub ilustrația de pe versoul paginii de titlu sunt tipărite următoarele cuvinte: „Înălțatului întru slavă H(ristos) și Dumnezeuul nostru, bucurie făcând ucenicilor cu făgăduința Sf(â)ntului D(u)h: Încredințându-se ei prin Blagoslovenie, că tu ești fiul lui D(umnezeu), Izbăvitoriul lumii”, iar dedesubtul lor o mică vigneta, formată din elemente decorative geometrice și vegetal-florale. Se mai află, în lucrare, la începutul unora dintre capitole, vignete

dreptunghiulare, mai înguste sau mai late, în structura cărora intră elemente decorative fitomorfe în volute, uneori singure, alteori împreună cu simboluri sau personaje biblice, cum sunt Iisus Hristos, Sfânta Maria, Sfinții Apostoli, cruci etc., imprimate pe filele 1, 9, 25, 41, 46, 48, 54, 61, 84, 95, 121, 124, 142, 157, 164, 168, 189, 195, 199, 203, 210, 216, 250, 256, 259, 277, 281, dar și gravuri mai mici, tot cu imagini de sfinți (Sfânta Maria încoronată, cu fiul în brațe, stând pe un tron și având la picioare doi îngeri, prezentă pe fila 255, Sfântul Leontie, în postură de militar,

cu suliță și scut, de pe fila 163) ori de diferite obiecte artistice sau flori și frunze stilizate (fila 232, 259, 281).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 87-92; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 427.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră. Costul tipăririi a fost suportat de mitropolitul Moldovei, „chir Veniamin”.

Articuluși obștești [1814]

Format: in 8°

Nr. pagini: 3 file, inclusiv cea cu titlul, lipite între ele, nenumerate

Nr. inv.: 948

Dimensiuni: Înălțime 22,7 cm/Lățime 18,4 cm

Legătură: Lipsește.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Nu sunt. Litera mare de la începutul textului este încadrată într-un pătrat, cu elemente decorative fitomorfe și geometrice.

Referințe bibliografice: B. Mihoc, *Semnul faptelor*, Editura Logos 94, p. 9-27.

Observații: Lucrarea conține un regulament militar alcătuit din 50 de articole [dintre care în acest exemplar lipsesc cele cu numerele de la 4 (parțial) la 42 (parțial)] și un jurământ ostășesc. Este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

Noul Testament a(l) Domnului nostru Isus Hristos. Tipărit cu cheltuiala Rossieneștii Însoțiri a Bibliei. În Sanct Peterburg în Tipografia Sfântului Sinod 1817 let.

Format: in 8°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 274 file

Nr. inv.: 966

Dimensiuni: Înălțime 22,9 cm/Lățime 14 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare maro. A fost restaurată recent, păstrându-se copertele originale. La cotor pielea originală a fost dublată de alta nouă (recentă). Pe partea din față se observă un sigiliu rotund, imprimat la cald, cu o legendă alcătuită din cuvinte rusești (probabil cele din ștampila „Rosieneștii Însoțiri a Bibliei”). Are la colțuri și în partea de jos urme de deteriorare.

Stare de conservare: Bună, deși coperta este ușor deteriorată, iar unele file sunt pătate și tăiate până aproape de text.

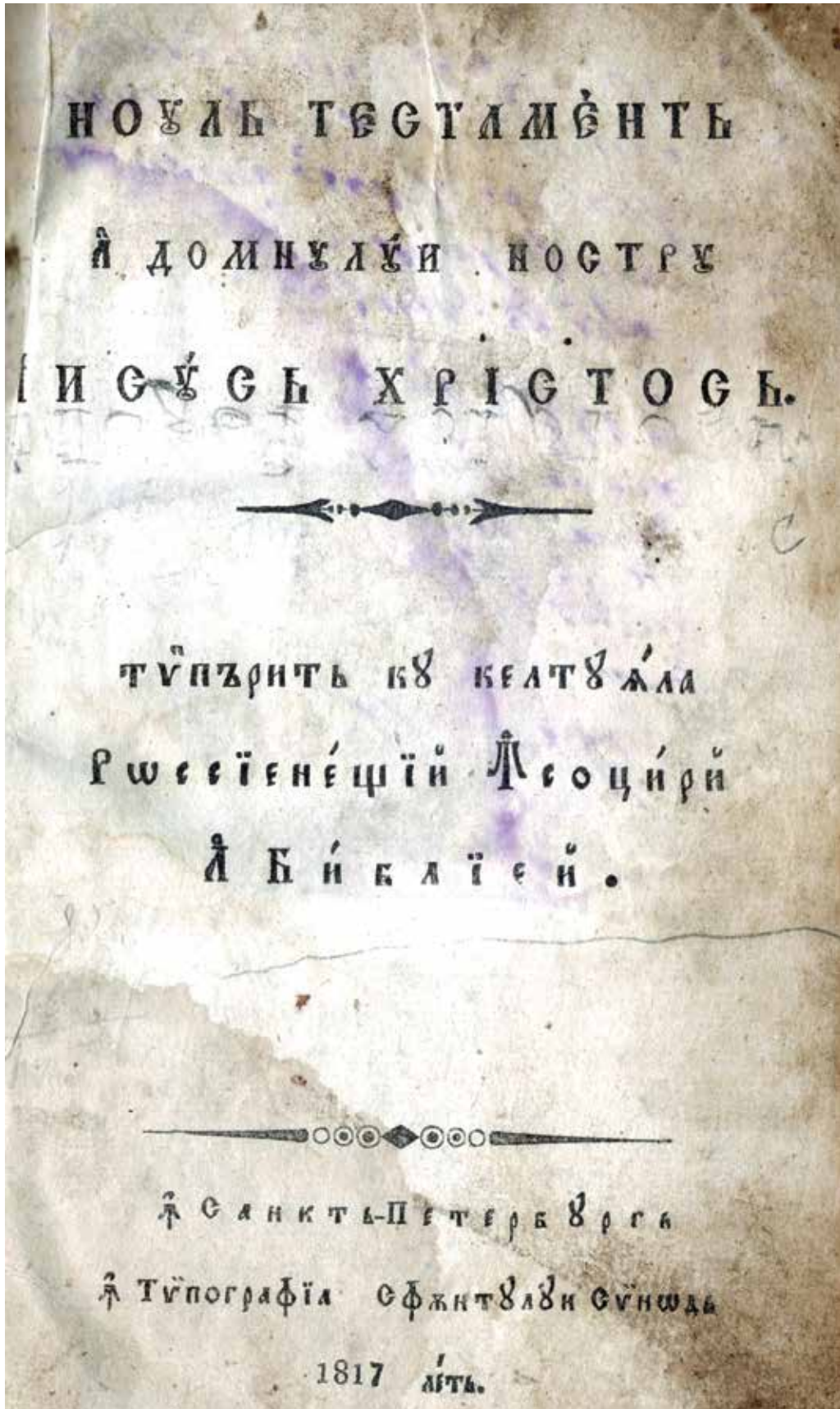
Însemnări: Pe versoul paginii de titlu apar câteva însemnări greu lizibile, dintre care se pot citi următoarele: „1889, martie 17, când am scris. La 1858 s-au născut Ion Bejan și la 1880, februar 8, s-au însurat Ion Bejan, cu Ecaterina, soția sa din Tărian (!?). La 1879 au decedat din viață (sic!) Dimitrie Bejan, luna ianuarie 11 (...) și Ștefan Bejan au decedat din

viață la 1879, luna aprilie, 12 zile. 1889, marti, 17 zile I. Bejan”; pe forțașul din spate se află, iarăși, câteva însemnări, după cum urmează: „La 1880, februarie 8, mi-a fost cununie mie cu Ecaterina”, „Când s-au bătut voluntiri (!?) cu turcii, anul 1821 (...)”, „Necola(e) s-au născut la 1821”, „Este iscălit în anul 1871, maiu 29”, „Bejan Ionu”; pe fila 98 apar alte 3 însemnări („A răposat Gh. Dorneanu pe anul 1942, pe ziua de 20 dechembrie”, „Ioan Bejan a răposat în anul 1941, toamna, la vovidenie” și „pe anul 1944 s-a căsătorit Tinca Dorneanu, duminica, înaintea moșilor de iarnă”). Pe fila 167, respectiv 184, se pot citi însemnările: „Dorneanu Mihai, căsătorit în anul 1959, luna februarie, ziua 14”, și „Dorneanu Mihai, născut în 1934, octombrie 11”, ambele scrise de mână, cu creion chimic.

Ilustrații: Singurele „ilustrații” din lucrare sunt niște vignete subțiri, alungite, alcătuite din elemente decorative geometrice, precum și câteva linii decorative paralele de la sfârșitul unor capitole (pagina de titlu și filele 36, 59, 61, 98, 128, 167, 184, 199, 204, 208, 212, 222, 224, 225, 241, 254, 255).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 190; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 442-445.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră, în Rusia, de unde a fost adusă și răspândită în Țările Române.

[Psaltirea Prorocului și Împăratului David Acum a patra oară tipărită în zilele prea înălțatului Împărat al Austriei Franțisk Întâiu, întru carea se cuprind catismele Cântările, și Psalmii cei aleși dinpreună cu rânduialele lor ș.c.l. La Buda Tipărită cu cheltuiala Crăieștii Tipografii a Universității Ungarii. 1817]

Format: in 12°

Nr. pagini: 8 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate, dintre care în acest exemplar se păstrează doar 3) + 495 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 109-110, 127-128, 297-298, 449, 451-462, 495)

Nr. inv.: 66

Dimensiuni: Înălțime 17,5 cm/Lățime 11,4 cm

Legătură: Din copertă se păstrează doar partea din spate, confecționată din carton, peste care s-a lipit hârtie subțire, de culoare maro.

Stare de conservare: Slabă. Filele sunt desprinse de cotor, murdare, zdrențuite la margini și tăiate până aproape de text.

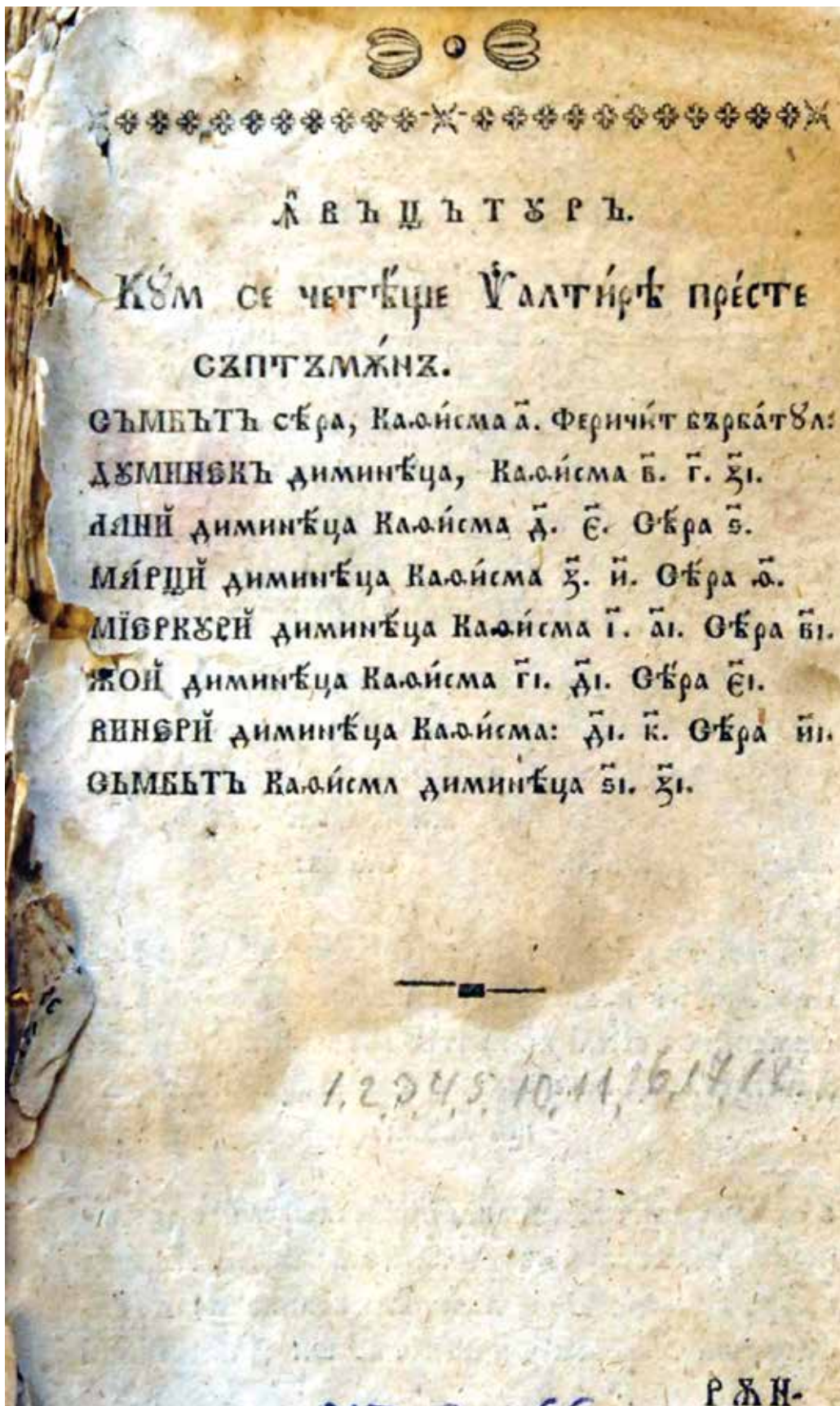
Însemnări: Pe coperta din spate sunt scrise cuvintele: „Psaltirea” și anul „1830”, iar pe forțaful de lângă aceasta numele „Dimitrie Mangia”. În lucrare mai sunt și alte însemnări, după cum urmează: pe pagina 243 „Dorniția”; pe 273 „cap”; pe 354 „Ești mângâierea...”; pe 366 „Să mă mustre (pe) mine” și „Doamne sfâr(â)mă grija mea”; pe 368 „Aceasta”; și, în fine, pe 480 „Sfințite”.

Ilustrații: Pe mai multe pagini, la sfârșitul

unor capitole, apar „linii ornamentale” despărțitoare, drepte sau „spiralate”, dar și câteva șiruri de ornamente stilizate fitomorfe, de mici dimensiuni (fila a treia, dintre cele nenumerotate, aflate în volum, și paginile 12, 14, 15, 28, 30, 46, 50, 65, 68, 69, 83, 86, 105, 107, 108, 125, 145, 160, 163, 180, 185, 208, 223, 227, 241, 243, 261, 276, 278, 279, 292, 294, 311, 315, 316, 328, 330, 331, 348, 350, 351, 363, 366, 361, 400-410, 412-417, 419-436, 447, 449-494). Pe fila a treia dintre cele nenumerotate se află o ilustrație care reprezintă „închinarea crailor (sau magilor)” în fața nou-născutului Iisus (în ea apare un personaj încoronat, așezat în fața Mântuitorului, ca nou-născut, în baptistier, reprezentați într-o ambianță urbană, cu edificii somptuoase, deasupra cărora se revarsă razele izvorâte din ochiul sfânt al Divinității, învăluit în vălături de nori). Pe pagina 499 apare o vigneta de formă aproximativ tiunghiulară, având în zona centrală un triunghi, cu un ochi la mijloc, simbolizând Sfânta Treime, înconjurat de elemente decorative fitomorfe și arhitecturale, de factură barocă, iar pe 144 o gravură mică dreptunghiulară, cu chipul Maicii Sfinte, într-o „ramă” cu laturile din ornamente în formă de frânghie, mărginite de linii drepte, paralele. În lucrare se mai află două vignete de tip fronton, așezate la începutul unor capitole (pe pagina 1 și pe 368), formate dintr-un aranjament artistic din frunze prodigioase, flamboaiante, având în mijloc un spațiu oval, ocupat de simboluri creștine (cruce și pești).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 188-189; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 447.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

**Sfânta și Dumnezeiasca Alui Is(us) H(risto)s
Evanghelie Acum a treia oară Tipărită
sub stăpânirea Preainălțatului Împărat
al Austriei, Marelui Prinț al Ardealului:
și celelalte. Francisc I Cu blagoslovenia
Excelenței sale Preaosfințitului și prea
Luminatului D(o)mn Vlădica Făgărașului.
Ioann Bobb. În Blaj la Mitropolie Cu
Tiparul Seminariului. La Anul de la
H(risto)s: 1817**

Format: in 2°

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 139 pagini (dintre care lipsește ultima)

Nr. inv.: 531

Dimensiuni: Înălțime 35 cm/Lățime 22,5 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare maro, inițial cu două închizători, dintre care în prezent una lipsește. Ambele coperte sunt ornamentate, prin presare la cald, cu ornamente în bronz. Pe cea din față se văd două patruleter, unul mai mic, așezat în interiorul altuia mai mare, cu laturile din elemente decorative vegetal-florale (vrejuri de frunze și flori stilizate), legate între ele (la colțuri) prin linii paralele spiralate. Între patruleter, în partea de jos, de sus, din dreapta și din stânga se află patru ornamente, din elemente decorative florale. La colțurile patruleterului mai mic se observă patru „vignete”, executate prin același procedeu amintit mai sus, reprezentând imaginile a trei sfinți, iar în mijloc două cruci înscrise una în alta. Aceleași ornamente le găsim și pe coperta a doua, cu deosebirea că, în loc de cruci, aici

apare o „vignetă” romboidală, cu imaginea Mariei, cu fiul Hristos în brațe, așezată pe tron și încoronată. Pe cotorul, acum deteriorat, se văd urmele a 5 nervuri profilate.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși coperta din spate este desprinsă de cotor, iar filele cu numerele 191-192 și 251-252 sunt zdrențuite în partea de jos. Din lucrare lipsesc filele cu nr. 299-300 și 301-302.

Însemnări: Pe forțațul din față, care are marginile deteriorate, este scris următorul text: „Această Sfântă și Dumnezeiască Evanghelie o au procurat, pentru iertarea păcatelor și spre veșnica lor amintire, Vasiliu Hoble văscutz cu soția Maria Popdan, credincioșii cucernici a(i) besericei de Cig, în anul 1891, Dec. 25, sub preoția antecesorului meu Gregoriu cândva Pop. Am notificat și perpetuat în anul 1895 martie 14, ziua introducerii mele de preot a(l) Cigului și Socaciului. Vasile Hoble”. Pe trei dintre filele cărții (filele 1,2 și pagina 185) apare o șampilă rotundă, cu legenda: „Academia teologică greco-catolică Oradea. Biblioteca”. Pe pagina cu titlul se află și o șampilă dreptunghiulară, „Muzeul Regional Crișana”.

Ilustrații: Titlul este încadrat de o gravură de tip portal. Ea are forma unui patruleter mare, alcătuit din patruleter mici. Acestea din urmă includ în suprafața lor figuri de sfinți cu aureolă (în părțile laterale pe apostolii Petru și Pavel, iar în partea de jos pe evangheliștii Ioan, reprezentat în chip de pajură, și Luca, în chip de taur înaripat). Deasupra acestora se găsește un medalion cu Iisus Hristos încoronat și înveșmântat în odăjdii preoțești, șezând pe un tron de nori, cu brațele ridicate spre

lateral, în semn de binecuvântare. În dreapta și stânga Mântuitorului se văd imaginile sfinților evangheliști Marcu și Matei, reprezentați în chip de leu, cu aripi și aureolă, respectiv înger îngenunchat, cu o carte în mâini. La începutul unora dintre capitole este reprodusă o vignetă în formă dreptunghiulară; în interiorul acesteia apare un medalion, având în contur fie un porumbel cu aripile desfăcute, fie imaginea Sfintei Maria cu Iisus în brațe, iar în jurul său un aranjament stilizat din ornamente vegetale (p. 20, 33, 38, 47, 53, 114, 273, 277, 288, 291, 296, 308, 314, 322, 328, 330, 339). Aproape pe fiecare pagină se observă vignete pătrate sau triunghiulare de dimensiuni variabile, compuse din mici elemente decorative vegetal-florale și geometrice. Pe fila 4 există o gravură de dimensiuni mari, care prezintă figura Sfântului Evanghelist Ioan, lucrând la Evanghelia sa; încadrat într-un medalion, el stă în fața unui pupitru, înveșmântat în haine de epocă, cu pana în mâna dreaptă, în timp ce cu stânga ține o carte deschisă. La picioarele sale apare o pajură. Medalionul este încadrat într-un patrulater ornamental și se sprijină pe o ghirlandă din vrejuri vegetale. Patrulaterul are, la rândul său, la fiecare dintre cele 4 colțuri, câte un fleuron. Deasupra medalionului „plutește” o flamură pe care scrie, cu litere chirilice, „Sfântul Evanghelist Ioan, Luca, Marcu”. Același tip de gravură este reprodus și pe paginile 42, 43, 194, cu deosebirea că în fiecare dintre cele trei sunt reprezentați Sfinții Evangheliști Matei (el apare la o masă

acoperită cu falduri de pânză, pe un fundal arhitectural somptuos, având în dreapta sa un înger înaripat) și Luca. Mai există, în lucrare, o vignetă multiplicată și ea pe 3 pagini (1, 43, 11), tot de formă patrulateră, compusă de fapt dintre trei medalioane, unul la mijloc, cu chipul lui Iisus Hristos în odăjdii preoțești, cu o carte în mâna stângă, în timp ce cu dreapta binecuvântează, iar celelalte două cu Sfântul Ioan (aflat în partea stângă) și Sfântul Pavel (în dreapta). Medalioanele sunt încadrate într-un aranjament artistic, din elemente decorative vegetal-florale. Pe pagina 261, în partea de sus, apare o altă vignetă patrulateră, dar cu un singur medalion, care include în interiorul său imaginea Sfântului Simeon Stâlplnicul (o figură de preot bătrân, cu potcap pe cap, așezat pe un stâlp rotund, ținând în mâna stângă o cruce, iar în dreapta o carte) încadrat, la rândul său, tot într-un aranjament artistic din elemente decorative vegetale.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 186; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 442-445.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră și roșie, și are o mulțime de ilustrații. Pe primele 4 file (nenumerate) apare titlul și două texte („Viața sfântului Evanghelist Ioan, după cum au scris Sofronie” și „Înștiințare pentru cetania Evangheliilor preste tot anul, de unde să înceapă și unde să sfârșesc”).

Ѹ̄ МАРКѸ

Ѹ̄ ПЛ̄

СФ̄НТЪ ПЛ̄
ТОЛЬ ПЕТРЪ.

СФ̄НТЪ ПЛ̄
ОСТЪ ПАВЕЛЬ

СФ̄НТЪ Ш̄ ДМ̄ НѸ ЗѸ ДС̄ КЪ

ИЛѸНІСХСѸ ЕВАГЕЛІѸ

Ѹ КЪМ АПРІѸ СЪЛЪ ТѸ ПЪРЧЪ СЪС СЪТЪ
ПЪНІРЪ ПРѸ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ
ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ
ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ

ФРДНЦІС КЪ

Ѹ БЛАГОСЛОВІНІѸ ЕВЪНГЕЛІѸ СЪЛЪ ПРѸ
СФ̄НЦІѸ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ ПЪЛЪ
ДМ̄ БЛАДНКА ФЪГЪРЪШЪ ПЪЛЪ

ІСѸНН БСѸБЪ.

Ѹ БЛАЖ ЛЪ МІТРОПОЛІѸ
КЪ ТѸ ПЪРІѸ СЕМНІѸ ПЪЛЪ
ЛА ПЪЛЪ ДЕЛА ХС̄: ПЪЛЪ

Ѹ̄ ІѸ АНН

Ѹ̄ ЛЪКА

Strastnic Acum a patra oară așezat, și Tipărit, după rânduiala Besericii Răsăritului. Supt Stăpânirea Prea Înălțatului Împărat al Austriei. Francisc întie Craiului Apostolice(sc): Mare prinț(i)p al Ardealului și cealelalte: Cu Bla(goslo)venia Exseleanții sale Prea luminatului, și prea Sf(i)nțitului Domnului Domn. Ioann Bobb. Vlădicul Făgărașului, în Blaj la Mitropolie. I(a) anul de la naștere lui(i) H(risto)s 1817 (Cu Tipariul Seminariului.)

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 217 pagini

Nr. inv.: 949

Dimensiuni: Înălțime 34,3 cm/Lățime 23 cm

Legătură: Coperta, de proveniență recentă, confecționată din carton învelit în piele neagră, este ornamentată numai pe partea din față, cu un chenar din două linii paralele, executate prin presare la cald, care are în mijloc un medalion, cu marginile din ornamente fitomorfe și la colțuri patru fleuroane stilizate.

Stare de conservare: Foarte bună. Mai multe file sunt pătate de petrol în partea de jos, dinspre cotor (de la p. 170 la 217).

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Titlul este înscris într-un portal, cu laturile late, alcătuite din 9 medalioane cu imagini biblice (inspirate din Noul Testament). În acestea se găsesc spații de formă aproximativ dreptunghiulară, populate

de același tip de imagini. Versoul paginii de titlu este ocupat de o gravură dreptunghiulară, mărginită de ornamente fitomorfe în formă de cruce, în care este prezentat Hristos pe cruce (având la picioarele sale pe Sfânta Maria și pe Sfântul Ioan), flancat din toate părțile (stânga, dreapta, sus și jos) de o aglomerare de spații aproximativ pătrate, în care apar diferite obiecte simbolice, de factură creștină. Alte gravuri, de dimensiuni mai mari, ce redau scene (și personaje) biblice apar la paginile 1 (gravură dreptunghiulară, cu trei medalioane, având în interiorul lor portretele lui Iisus Hristos, Sfântul Pavel și Sfântul Ioan, înconjurați de un aranjament artistic din flori și frunze stilizate), 25 (cu scena intrării, pe măgar, a lui Iisus în Ierusalim, întâmpinat de o mare mulțime de oameni), 101 (scena cu Iisus răstignit, având la picioare, pe lângă ostașii romani, pe Sfânta Maria, Maria Magdalena, Sfântul Ioan etc.), 145 (scena coborârii lui Iisus de pe cruce și cea a punerii sale în mormânt), 194 (scena învierii lui Iisus, având în jurul său o mulțime de personaje biblice). Pe unele dintre pagini apar vignete mai mici, tot dreptunghiulare, formate dintr-un medalion cu imaginea unui porumbel în zbor (reprezentând pogorârea Duhului Sfânt), înconjurat de frunze prodigioase, artistic aranjate (p. 12, 23, 29, 42, 57, 66, 81, 170, 202, 204), dar și de formă aproximativ triunghiulară, de tip fronton, având în structură elemente decorative fitomorfe stilizate (flori și frunze în volute) (p. 24, 144, 193). Cele mai numeroase ilustrații prezente în acest volum sunt, însă, vignetele înguste, așezate între capitole sau subcapitole, și formate dintr-un rând sau mai multe de ornamente de mică dimensiune, fitomorfe, stilizate (p. 5, 12, 36, 38, 39, 48, 49, 51, 54, 61-63, 74, 78, 91, 92, 96, 118, 123, 128, 139, 144, 152, 193, 195).

Antologhion ce să zice. Floarea cuvintelor. Care cuprinde întru sine toată slujba Dumnezeieștilor Prasnice. și ale tuturor sfinților de preste tot anul. Acum a treia oară în Moldova tipărit. în zilele prea luminatului și prea Blagoslovitului Domnului nostru, Ioann Sandul Sturza V(oe)vod Cu Blagoslovenia și toată cheltuiala preaosfințitului Arhiepiscop și Mitropolit al Moldaviei Chiriu Chir Veniamin: în Tip(ografia): sf(inte)i: Mona(stiri): Neamțul. Pe vremea Cuvioșii sale chir Domițian arhimandrit și Stareț s(fintelor): Mon(astiri): Neam(țul): și Secu(l) în Anul de la H(ri)stos 1825. Iulie 9.

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 576 pagini + 84 pagini

Nr. inv.: 959

Dimensiuni: Înălțime 37,2 cm/Lățime 23 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele de culoare maro. Are legători din același material și din alamă. Este împodobită, pe ambele părți, cu două chenare, unul mai mare, altul mai mic, legate între ele prin șiruri oblice de ornamente, alcătuite din linii în zigzag. La colțurile careurilor mai mici se află în față patru fleuroane, iar în spate patru frunze, executate prin presare la cald. La mijloc, careurile mai mici au câte un ornament romboidal, cel din față cu scena răstignirii, în care apare Iisus pe cruce, având la picioare pe Sfânta Maria și Sfântul Ioan, iar cel din spate tot cu Sfânta Maria, dar de astă dată cu Iisus-fiul în brațe,

ambii încoronați. Pe cotor se văd 5 nervuri profilate, iar în spațiile dintre ele urmele unor ornamente fitomorfe, mono și trilobate. În partea de jos a cotorului, pielea prezintă unele deteriorări.

Stare de conservare: Bună. Filele sunt, însă, pătate cu ceară sau vin, ca urmare a intensei folosiri a lucrării. Multe dintre pagini sunt numerotate greșit.

Însemnări: Pe forzațul din față sunt mai multe însemnări greu lizibile (dintre care se pot citi următoarele: „Mare cu adevărat ești Dumnezeule Cristoase”; „cuvine-se cu adevărat”; cu credință”), iar pe cel din spate altele („Au trimis Dumnezeu din ceruri... (1)852 ianuarie 3”; „Mare ești Dumnezeu, (1)852 ianuarie 3”; „preot Ioann Roșiu, Talpe, 1931, 23.01”).

Ilustrații: Cele mai numeroase ilustrații din lucrare sunt de formă dreptunghiulară, mai îngustă sau mai lungă, alcătuite din șiruri de elemente decorative fitomorfe stilizate (frunze flamboaiante sau răsucite în formă de funie, având între ele, în câteva locuri, medalioane cu ornamente de inspirație neotestamentară), așezate între subcapitolele cărții (p. 2, 3, 15-18, 24-26, 31, 34, 38, 39, 42, 50, 54, 58, 62, 74, 83, 91, 92, 94, 99-100, 102, 103, 106, 112-114, 116, 117, 120, 121, 124, 134, 136, 144, 145, 147, 155, 156, 156, 158, 159, 161, 165, 178, 182, 190, 191, 198, 207, 209, 213, 214, 219, 224-237, 240, 246-250, 252, 261-265, 270, 271, 275, 281, 283, 285, 286, 288-292, 294, 298, 306-308, 310, 314-317, 322-324, 326, 328-331, 334-339, 341, 345, 350-351, 354-360, 362, 367-369, 371-374, 378-381, 386, 394-396, 398, 402, 410, 411, 415-417, 423,

424, 426, 431-433, 435, 436, 440-433, 435, 436, 440-444, 460-462, 465, 468, 470, 476, 481, 491-494, 500, 505, 513-516, 520-523, 527, 531, 538, 541, 545-554, 557, 565-567, 570, 576, din prima grupare de pagini, și p. 2, 4, 5, 8, 9, 12, 13, 16, 17, 20, 21, 23, 24, 27, 28, 30, 31, 34, 37, 40, 41, 44, 47, 50, 51, 54, 58, 59, 60, 64-72, 74-76, 79, 81, 83, 84, din a doua grupare de pagini). Fiecare literă (siglă) de la începutul subcapitolelor (paragrafelor), și acestea sunt foarte numeroase, este încadrată într-un pătrat și înconjurată de elemente decorative vegetal-florale și neotestamentare (de factură barocă). Titlul este înscris într-un portal alcătuit din mai multe medalioane, încadrate în ansambluri de elemente decorative fitomorfe, având laturile din câte două linii paralele. În medalioane apar scene religioase vetero și neotestamentare (Înălțarea la Ceruri, Ceata Cuvioșilor, Ceata Mucenicilor, Ceata Prorocilor, Ceata Patriarhilor legii vechi, Sfântul Ioan Botezătorul, Sfânta Treime, Sfânta Maria, Ceata Arhanghelilor, Ceata Apostolilor, Ceata Ierarhilor). Pe versoul paginii de titlu apare Stema domnitorului Sturza [un pătrat cu semne heraldice, între care medalionul cu cap de bour (cu stea între coarne, scut, sabie,

buzdugan și coroană) sprijinit, cu etichete din față, de către doi lei, înconjurat de arme, steaguri și vase ornamentale], într-un cadru din șiruri de ornamente vegetale și geometrice, stilizate. În jurul stemei este scris numele domnitorului „Ioan Sandul Sturza Voevod”.

Pe paginile de la începutul capitolelor mai mari se găsesc gravuri de formă aproximativ pătrată, și mai rar triunghiulară, care conțin elemente decorative vetero și neotestamentare (chipurile lui Iisus Hristos și ale Sfintei Maria, precum și ale altor sfinți) și fitomorfe (frunze și flori flamboaiante) (p. 1-3, 46, 66, 83, 91, 103, 122, 126, 134, 146, 162, 167, 193, 208, 215, 237, 248, 251, 271, 287, 295, 309, 316, 323, 325, 330, 341, 357, 360, 361, 373, 382, 398, 410, 422, 436, 445, 463, 478, 479, 501, 513, 528, 540, 554, 567, 576, 578).

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. III, p. 447-452; Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 469.

Observații: Lucrarea este tipărită pe două coloane, în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

Orologhion adecă Ceasoslov. Acum întâiu aicea întru acest chip tipărit, în zilele Prea Înălțatului nostru Domn Grigorie Dimitriu Ghica Voevod. Cu Blagoslovenia Prea sfințitului Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungrovlahia Chiriu Chiriu Grigorie. Iar cu cheltuiala Dumnealui Anastasie Hagi Gheorghie Polizu. În București. 1825

Format: in 4°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 567 pagini

Nr. inv.: 955

Dimensiuni: Înălțime 24,4 cm/Lățime 20,4 cm

Legătură: Coperta, de dată recentă, este din piele de culoare neagră, ornamentată, în partea din față, prin presare la cald, cu un chenar din două linii paralele, care are la colțuri patru fleuroane, iar în mijloc un ornament aproximativ oval, cu margini neregulate și aspect baroc (frunze prodigioase, artistic aranjate). Pe cotor se văd trei pătrate, executate tot prin presare la cald, unul mai mare și două mai mici (cel mare având în centru un medalion), cu elemente decorative fitomorfe și geometrice.

Stare de conservare: Bună, deși unele file sunt pătate la margini și în partea dinspre cotor.

Însemnări: Pe coperta din spate este lipită o hârtie, pe care scrie: „Pentru cel bolnav de brâncă. Peste țâța muerii cea curpinsă de brâncă apă din izvorul tău s-au vărsat. Fecioară stăpână și îndată și prin vărsare au încetat patimile cele

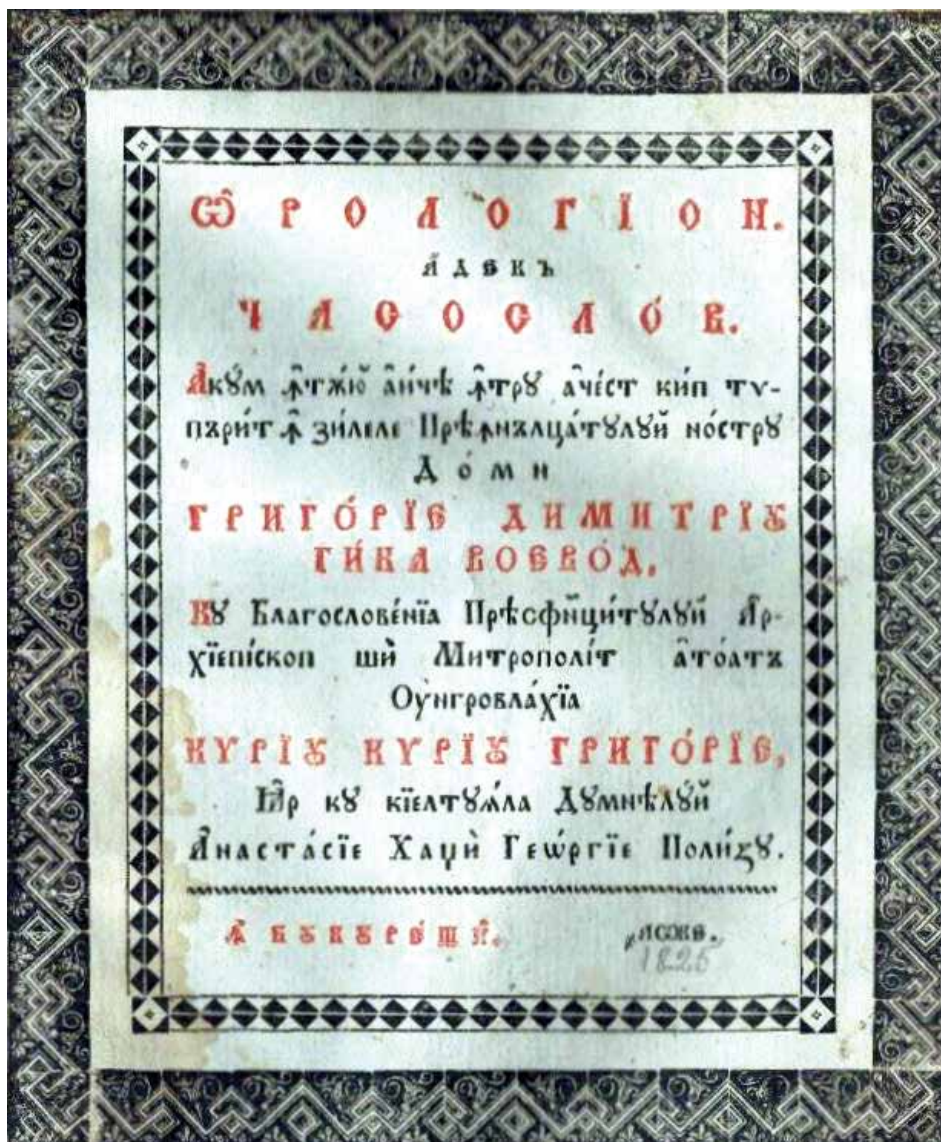
de moarte aducătoare și s-au cunoscut că au eșit brâncă cu adevărat. 1916, Ianuarie 25, I. Popescu”.

Ilustrații: Pagina de titlu este încadrată în două pătrate, unul mai mare, în exterior, și altul mai mic, în interior, fiecare alcătuit din linii drepte sau în zigzag, închizând între ele spații hașurate sau ocupate de elemente decorative geometrice. Cele mai numeroase ilustrații din lucrare sunt gravurile de formă aproximativ patrulateră, alungită, având în structură un suport (o linie simplă sau îngroșată, ori un cilindru deasupra sau în jurul căruia se întind aranjamente de flori, frunze și fructe exotice, dispuse de-o parte și de alta a unor elemente decorative în formă de medalioane sau triunghiuri), sau doar ornamente fitomorfe de mici dimensiuni (fila a treia dintre cele patru nenumerate din față și p. 24, 34, 46, 51, 78, 84, 88, 94, 99, 104, 108, 109, 115, 119, 122, 125, 126, 130, 139, 141, 170, 179, 189, 204, 219, 233, 247, 263, 278, 282, 291, 300, 311, 321, 334, 340, 347, 348, 351, 366, 371, 425, 438, 470, 493, 503, 504, 507, 537, 543, 546, 548, 551, 553, 556). Sunt, în lucrare, și gravuri mai mari, tot patrulatere, așezate de regulă la începutul unor capitole, care au în structură, pe lângă ansambluri de ornamente fitomorfe și geometrice, imaginile diferitelor personaje biblice (Dumnezeu Pantocrator, Avram, Iisus Hristos, Sfânta Maria, singură sau cu Iisus în brațe, Sfinții Apostoli, Duhul Sfânt etc.), dispuse în medalioane aproximativ rotunde sau ovale (fila a doua dintre cele nenumerate din față și p. 1, 36, 372, 373, 400, 408, 409, 424, 507, 536). În fine, pe foarte multe pagini se află vignete de formă aproximativ triunghiulară, în care se văd chipuri de îngeri (înaripați) și mai rar doar ansambluri de ornamente fitomorfe, de factură

barocă (frunze și flori artistic aranjate) (p. 33, 83, 129, 169, 178, 320, 350, 360, 370, 437, 461, 506, 537, 547, 552, 567).

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie.

Referințe bibliografice: *B.R.V.*, vol. IV, *Adăugiri*, București, 1903-1944, p. 153.

[Liturghie, Sibiu, după 1830(?)]**Format:** in 4°**Nr. pagini:** 384**Nr. inv.:** 872**Dimensiuni:** Înălțime 26,7 cm/Lățime 21 cm**Legătură:** Este din carton învelit în piele de culoare maro, fără ornamente. Partea din spate este deteriorată (ruptă și cu lipsuri).**Stare de conservare:** Satisfăcătoare, deși din volum lipsește pagina de titlu.

Însemnări: În lucrare se găsesc câteva însemnări, unele lizibile, altele aproape ilizibile, după cum urmează: pe coperta din față „Popa Vasilie (...) paroh în Agârbiciu”; pe paginile 15-30 „Această sfântă Liturghie o au (luat n.n.) de la Sibiu Fodor Ecaterina după aceea o au răscumpărat pe sama Sfintei bisericii noastre a Ocolîșului”; pe pagina 202 „Morariu Ioan (...) fundamentale (?) în Cluj”; pe 205-206 „Ioannes fundamentale in Hermanstadt teologu N. Vereșiu”; pe o filă nenumerotată, pe care este imprimată o ilustrație, așezată între paginile 270 și 271, se găsesc semnăturile „Onoratului Domn Ille Puric (...)” și „N. Vereșiu, teolog”; pe 274 „În 26 iunie 1896 am fost trimis de Domnul Protopop Iuliu Roșcan, pentru gățirea conspectelor (...) dotațiunea preotului de la Stat, început la anul 1897 încolo. Nicolau Roșescu”; pe 320 „cumplit am fost denegat în portul nelegării. Bondar au fost omul cu frica lui Dumnezeu (...)”; pe 313 „Mnilun monu prinber loc (?)”.

Ilustrații: Textul de pe fiecare pagină este încadrat într-un dreptunghi, cu laturile formate din elemente decorative de tip vegetal și geometric. Pe filele de la începutul unora dintre capitole apar vignete de formă aproximativ dreptunghiulară, mai late sau mai înguste, alcătuite din elemente decorative de tip fitomorf, geometric și de inspirație creștină (p. 1, 2, 9, 16, 22, 72, 84, 126, 140, 189, 192, 214, 220, 224, 220, 229-231, 239, 240, 271, 272, 274, 275, 277, 279-281, 283.285, 287, 289, 295, 301, 305, 309, 313, 320, 327, 332, 335, 353, 356, 368, 374, 381). La sfârșitul câtorva capitole se găsesc vignete formate din același tip de elemente decorative, dar de formă aproximativ triunghiulară (p. 15, 64, 139, 191, 270, 384). Există, în lucrare, și două ilustrații, care ocupă întreaga pagină. Prima se află pe versoul nenumerotat al paginii 15. Ea constă dintr-o „ramă”, cu laturile din linii paralele, care închid, în spațiul dintre ele, șiruri de elemente decorative fitomorfe stilizate. În mijlocul acesteia se găsește o alta, cu laturi mai înguste, din ornamente geometrice; ea are în interior o „icoană” de formă dreptunghiulară (cu laturile din linii paralele apropiate), care, la rândul ei, include 5 medalioane, unul mai mare, la mijloc, cu chipul lui Iisus binecuvântând euharistia așezată pe o masă, deasupra căreia se găsește o acoperitoare înflorată, iar celelalte 4 dispuse la colțuri, cu imaginile sfinților Iacob, Vasile, Ioan Gură de Aur și Grigorie. Între aceste medalioane se văd câteva inscripții, dispuse în spații de formă dreptunghiulară (două, mai late, deasupra, și patru, mai înguste, dedesubtul și în părțile laterale ale medalionului, cu imaginea lui Iisus Hristos. A doua, pe pagina 83, îl reprezintă pe Sfântul Ioan Gură de Aur, proiectat pe un fundal, format dintr-o biserică, un schit

și un munte, înveșmântat în haine preoțești, cu o carte deschisă (sprijinită cu palma mâinii stângi), pe care scrie: „Nimenea ceea ce se leagă cu pohtele și dezmierdările”.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

Carte ce să numeaște Împărțirea de grâu a Sfântului Ioan gură de aur. Cuprinzătoare de învățătură de năravuri. Care a așa s-au așezat în chip de cuvinte, și s-au tălmăcit din limba ellinească de cel de acum Arhiepiscop și Mitropolit a toată Ungrovlahia Chiriu Grigorie Spre folosul neamului nostru. Pentru carele s-au și tipărit în Eparhia Sfintei Episcopii Buzăul. Și să dau în Daru. La anul 1833. Iulie. De Gherontie Ieroshimonahul Tipograful din Sfânta mănăstire Neamțul.

Format: in 2°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerotate) + 489 pagini

Nr. inv.: 947

Dimensiuni: Înălțime 29,5 cm/Lățime 23 cm

Legătură: Coperta, bine conservată, de dată recentă, este din carton învelit în hârtie impermeabilă, de culoare neagră, fără ornamente. Pe partea din față este scris, cu litere aurite, titlul („Împărțirea de grâu sf. Ioan Hrisoston”) și numele proprietarului („Protoiereul Iliescu Izvoare”). Pe cotor se văd trei linii aurite, despărțitoare, iar între ele, iarăși, titlul lucrării.

Stare de conservare: Bună. Fila cu pagina de titlu este deteriorată în partea de jos. Multe dintre celelalte file sunt pătate și mucegăite în partea dinspre cotor.

Însemnări: Nu sunt.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un portal din

linii paralele, având între ele și în exteriorul lor șiruri de elemente decorative fitomorfe, precum și, de o parte și de alta, două coloane, care au înfășurate în jurul lor vrejuri de frunze și flori. În partea de sus a portalului se văd imaginile împăraților Constantin și Elena (sprijinind cu mâinile Crucea lui Iisus Hristos), iar de o parte și de cealaltă a lor alte două, probabil ale Sfinților Pavel și Ioan. Pe versoul acestei pagini apare o stemă, alcătuită dintr-o ramă de dimensiuni mari, pe laturile căreia se află un șir de frunze flamboaiante, având, în interiorul ei, un ansamblu heraldic, format dintr-un medalion, înconjurat de un aranjament artistic din frunze prodigioase. În centrul medalionului se observă o pajură cu o cruce în cioc, având deasupra ei imaginea soarelui și a lunii. În părțile laterale ale aranjamentului se văd chipurile a două personaje (serafimi), care suflă în trâmbițe, iar dedesubtul acestuia cel al unui înger de dimensiuni mici. În partea de sus a stemei apare o coroană împărătească, o spadă și un buzdugan încrucișate. Pe foarte multe pagini se găsesc vignete înguste, aproximativ dreptunghiulare sau triunghiulare, alcătuite din elemente decorative fitomorfe și geometrice, precum și linii ornamentale spiralate (fila a doua, nenumerotată din față, și paginile 1, 6, 13, 25, 35, 40, 47, 59, 70, 78, 90, 101, 110, 120, 127, 135, 146, 153, 160, 168, 179, 187, 193, 205, 215, 219, 229, 230, 240, 248, 255, 264, 271, 272, 284, 290, 309, 312, 313, 320, 329, 338, 346, 354, 365, 372, 381, 391, 394, 395, 400, 407, 417, 422, 428, 436, 445, 453, 460, 465, 477, 488, 489). Pe una dintre pagini, cea cu numărul 489, apare un cap de înger (înaripat) stilizat. Literele primelor cuvinte de la începutul capitolelor sunt așezate în chenare dreptunghiulare și au în jurul lor aranjamente artistice, din elemente decorative fitomorfe,

geometrice, arhitecturale și antropomorfe, de mici dimensiuni.

Referințe bibliografice: Constantin N. Tomescu, *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chișinău, 1927, p. 151-152; Dumitru Fecioru, *Bibliografia traducerilor din*

literatura patristică, vol. I, Fascicola I: *Epoca de la 1691 până la 1833*, București 1937, p. 76-82.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

Ceaslov Întru slava lui Dumnezeu celui în treime slăvit. Acum de nou dupre izvodul cel îndreptat mai nainte, Într-acestași fealiu Tipărit. În zilele bine Credinciosului singur stăpânitoriului, și a toată Pravoslavnica Creștinătate apărătoriului, marelui Domn și Împărat Nicolae Pavlovici, a toată Rosia. șcl. șcl: Cu Blagoslovenia și ajutoriul prea o sfințitului și de D(u)mnezeu alesului Arhiepiscop și Mitropolit al Sucevei și al Moldaviei și Cavaler, Chirio Chir Veniamin. Prin osârdia și silința prea Cuviosului Arhimandrit și Stareț al Sfi(n)telor Monastiri Neamțului și Secului, Chir Domețian. În sfânta Monastire Neamțul. La anul de la H(risto)s 1833. De Shimonahul Isaia Tipograful.

Format: in 4°

Nr. pagini: 1 filă (nenumerotată) + 331 file (numerotate, dintre care lipsesc cele de la 1 la 5)

Nr. inv.: 865

Dimensiuni: Înălțime 28 cm/Lățime 19,5 cm

Legătură: Coperta datează de la începutul secolului XX și este din carton învelit în hârtie cerată, de culoare maro, ornamentată cu o cruce de tip bizantin, cu suport. Cotorul și colțurile sunt învelite în pânză neagră, ușor deteriorată.

Stare de conservare: Satisfăcătoare, deși din volum lipsesc câteva file, iar altele sunt murdare, rupte sau lipite cu hârtie relativ nouă, fără text. La legare acestea au fost tăiate până aproape de text.

Însemnări: Pe fila 45 este scris numele „Dănilă G. Ghie de pe 1955 (...); pe 5 „În anul 1950 (am n.n.) primit acest Ceaslov”; pe 71 „Psalmul 50” și pe 80 „Cine scrie și citește cu patru ochi se numește Aftenasia”.

Ilustrații: Textul de pe toate filele (inclusiv de pe cea cu titlul) este încadrat într-un chenar negru, alcătuit dintr-o grupare de linii paralele și ornamente mărunte de tip fitomorf (în cea cu titlul apar în plus mici medalioane cu imagini de sfinți). Deasupra titlului se află o vigneta de culoare roșie, formată dintr-un aranjament de ornamente vegetale, grupate în jurul unui însemn regal, de factură creștină (un glob cu suport, având deasupra sa o cruce). Pe versoul filei cu titlul există o gravură de dimensiuni mai mari, în care este reprezentată scena cu Iisus înălțat la ceruri (deasupra unui munte), înconjurat de doi îngeri, de Sfânta Maria și de cei 12 apostoli. Pe mai multe file, la începutul unor capitole sau subcapitole, se găsesc vignete de formă aproximativ dreptunghiulară, alcătuite din aglomerări de ornamente fitomorfe, individuale sau grupate în jurul unor imagini de sfinți sau de însemne creștine (filele 6, 14, 19, 21, 25, 26, 27, 29, 37, 39, 41, 43, 46, 47, 50, 52, 53-55, 58, 60, 62, 65, 78, 81, 85, 86, 92, 94, 98, 111, 117, 121, 122, 124, 129, 134, 139, 144, 145, 150, 153, 156-162, 165, 176, 185, 195, 200, 225, 226, 238, 249, 262, 268, 277, 290, 295, 306, 312, 315, 326, 328, 331). Pe câteva file este reprodusă o vigneta de dimensiune mică, în care este reprezentat un cap de înger stilizat (versoul filei cu titlul, filele 237 și 311). Pe alte file apar vignete de formă aproximativ triunghiulară, care au în structură elemente ornamentale fitomorfe, geometrice, arhitecturale și antropomorfe, aranjate în ansambluri de factură barocă (filele

20, 36, 42, 45, 47, 51, 55, 59, 85, 143, 164, 174, 314, 327, 328). Există în lucrare ilustrații de dimensiuni mai mari, care ocupă de regulă întreaga suprafață a paginilor. Astfel este cea de pe verso-ul filei cu titlul, amintită mai sus; cea de pe fila 164, în care apare imaginea lui Iisus, înscrisă într-un medalion alungit, încadrat într-un chenar din linii și hașuri, având între ele, în ambele părți, câte 5 capete de îngeri stilizați (Mântuitorul stă pe o aglomerare de nori, în care se văd două capete de îngeri, și ține în mână o carte cu filele deschise, pe care scrie, cu litere chirilice, „veniți către mine toți cei osteniți și însărcinați”); cea de pe fila 226, cu imaginea Sfântului Ioan Botezătorul stând în picioare și ținând în mână un papirus, cu însemnarea „pocăiți-vă că s-au apropiat împărăția cerurilor. Matei cap. 3”; cea de pe 237, cu imaginea Sfântului Nicolae în haine de preot, bogat ornamentate, proiectată pe un fundal cu edificii (o biserică și niște palate) și relief muntos, având sub ea inscripția

„Arhiereule Nicolae Sfinte: Și făcătoriule de minuni Părinte. Roagă-te Domnului pentru noi fierbinte: Carii strigăm ție aceste Cuvinte”; cea de pe 267, cu chipul Marelui Sfânt „Mucenic Gheorghie”, în postură de ostaș, cu spadă la brâu, scut în spate și steag în mâini, reprezentat pe un fundal în care apare o cetate de dimensiuni mari; cea de pe 294, adică o gravură în care se văd „persoanajele” Sfintei Treimi, într-o aglomerare de nori, având la picioarele lor pe Arhangheliu Mihail și Gavril, însoțiți de un grup numeros de îngeri; și, în fine, cea din partea de sus a filei 303, de dimensiuni mai mici și formă dreptunghiulară, alcătuită din 5 dreptunghiuri cu imagini ale unor personaje biblice.

Referințe bibliografice:

Observații: Lucrarea este tipărită cu ajutor financiar venit din Rusia, în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

ЛѢЦІИ МЖИВЦІИ ІЧЕСТА

СПРѢБІТАРЪ ПЪКЪТЪ ЛСР.

ІНОТЪ ТРЪПЪАМІЇСЪ КЪРЪАБЪ

ОТЪ РЪЖИЦЪ ПЪНТІФЪ ОИ

Istoria pentru începutul românilor în Dacia întocmită de PETRU MAIOR de Dicio Sămărtin, Protopop, și la înălțat Crăescul Consilium Locumtenențiale al Ungariei Crăiesc al Cărților Revizor La Buda în Crăiasca Tipografie la anul 1812. tipărită. Iar acum pretipărită prin Iordachi de Mălinescu, Secretariul Arhivei Statului a Prințipatului Moldaviei; Cu adaugerea Dialogului, și a Disputațiilor urmate în limba latinească asupra acestei Istorie, și tălmăcite românește prin D. Damaschin Bojincă, Iurisconsultul Prințipatului Moldaviei. Historia de origine Valachorum. În Buda, Cu Tiparul Crăeștei Tipografie a Universității Ungurești. 1834

Format: in 4°

Nr. pagini: 3 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 289 pagini + 1 pagină nenumerotată + 64 pagini

Nr. inv. 647

Dimensiuni: Înălțime 28 cm/Lățime 21 cm

Legătură: Coperta, foarte bine conservată, este din carton învelit în pânză de culoare mov. Are pe cotor două vignete, alcătuite din elemente decorative de tip baroc, executate în negru, prin presare la cald. Între acestea apare titlul

prescurtat al lucrării („Istoria Românilor”), iar în partea de jos și de sus a cotorului câte o grupare de trei linii, de aceeași culoare, una mai groasă, la mijloc, și două mai subțiri, la margini.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe versoul copertei din față este lipită o etichetă pe care scrie, cu litere de mână: „Episcopia Gr(eco)-Cat(olică)”. Pe pagina de titlu se observă o ștampilă dreptunghiulară cu legenda „Biblioteca Muzeului Regional Oradea, nr. 313”.

Ilustrații: Pe pagina 1, din partea din față, se găsește o gravură compusă dintr-un dreptunghi cu laturile din linii paralele. În interiorul acestuia distingem un aranjament stilizat, în care apare imaginea unei zeițe feminine, reprezentând justiția (așezată între bazele a patru coloane, pe un suport cu spetează, în haine elegante, cu falduri, ea ține în mâna dreaptă o balanță. Are în jurul său o spadă, o tolbă, un cap de om cu plete bogate, o carte și un mănunchi de frunze și fructe).

Referințe bibliografice: Fl. Dudaș, *Vechile Tipărituri*, vol. II, p. 412-414.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

І С Т О Р І Я

П В Н Т Р Ъ

А Ч Е П Ъ Т Ъ Д РОДЪНИЛОР А ДАКІА.

А Т О К М Н Т Ъ

Д В

ПЕТРЪ МАЙОР ДЕ ДИЧО-СЖИМЪРТИН,
Протопоп, ши ла анзацат Крзескѡл Консіліѡм Локѡмтенециале ла Унгаріей
Крзеск ла Кърцилор Ревісор.
ла Бѡда А Крзіаска Тіпографіе ла анѡл 1812. типзритѡ.

Іар акѡм претипзритѡ «дѡ»,
прии

ІОРДАКІ ДЕ МЪЛИНВОСКЪ,

Секретарюл Архівей Статѡлѡй а Прінціпатѡлѡй Молдавіей;
Кѡ адаѡурѡк Діалогѡлѡй, ши а Діспѡтацілор урмачѡ а линка латінѡекѡ асѡпра
ачестей Історіе, ши тѡлмачите ромзненѡ

прии

Д. ДАМАСКИН БОЖИНКА,

Іѡрѡсконѡлтѡл Прінціпатѡлѡй Молдавіей.

Historia de origine Valachorum.

А Б ѡ Д А

Кѡ Тіпарюл Крзещий Тіпографіе а Універсітатей Унѡрещей.

1 8 5 4.

[Acatist, Sibiu, 1838]**Format:** in 16^{mic}**Nr. pagini:** 444 (dintre care lipsesc cele cu numerele 1-2, 23-24, 27-28, 45-46, 47-48, 97-98, 101, 102, 115-116, 119-120, 133-140)**Nr. inv.:** 846**Dimensiuni:** Înălțime 13,5 cm/Lățime 9 cm**Legătură:** Cartea este fără copertă.**Stare de conservare:** Mediocră. Cartea este foarte deteriorată. Lipsesc mai multe file, între care și cea cu pagina de titlu, iar cele care există sunt desprinse de cotor și cu urme de ardere.**Însemnări:** Pe pagina 113 apare numele de „Salvina Jurca”, scris cu creionul; pe cea cu numărul 360 cel de „Dumnezeu”; pe 399 însemnarea: „Acestu Sfântu Acatist este al meu Georgie Jurca”; pe 277 numele „Cioară”.**Ilustrații:** În cuprinsul cărții apar mai multe gravuri, cu figuri biblice, care ocupă întreaga

pagină; pe pagina 84 și 228 gravura cu imaginea lui Hristos Dumnezeu Pantocrator, așezat pe un suport de nori, cu „globul” în mâna stângă, în timp ce cu dreapta binecuvântează; pe pagina 116 o alta, cu Hristos aflat în centrul unui medalion (oval) și deasupra unui pocal de euharistie, înscris într-un patruleter din linii paralele, având la colțuri 4 medalioane mai mici, cu chipurile celor 4 evangheliști, precum și câteva citate din Biblie; pe pagina 163 o alta, pătrată, cu imaginile Sfintei Maria, a îngerului Gabriel și a Sfântului Duh, pogorând în chip de porumbel; pe pagina 276 alta, cu imaginea Sfântului „Nichitie”, în veșminte preoțești prodigioase; pe 316 una cu imaginea Sfintei Maria cu Fiul Iisus, stând pe „Izvorul cel de viață dădător” în chip de suport, de la care „se adapă” trei personaje; pe 360 gravura cu mai mulți îngeri și oameni, deasupra cărora se revarsă „lumina lui Dumnezeu în chip de soare”, sub care scrie, cu litere chirilice, „Sfânt, Sfânt, Sfânt e Domnul Savaot”.

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, negre și roșii. Cartea a fost intens folosită și a suferit deteriorări de pe urma unui incendiu.

Ethologhion, adecă Molitvenic bogat, carele cuprinde în sine Rânduiala tuturor slujbelor Bisearicii Răsăritului ce trebuia a le sluji Preoții Norodului în toate lipsele sufletului și ale trupului În zilele Prea înălțatului Împărat al Austriei, Marele Prinț al Transilvaniei s.a. Francisc Iosif I cu blagoslovenia Preasfințitului Domn Andrei Șaguna Episcopului diecezan de legea Greco Răsăriteană din Ardeal Cu blagoslovenia celor mai Mari, 1849

Format: in 4°

Nr. pagini: 2 file (inclusiv cea cu titlul, nenumărată și păstrată fragmentar) + 608 pagini

Nr. inv.: 648

Dimensiuni: Înălțime 24,5 cm/Lățime 19 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare neagră, cu resturi de închizători din alamă și de ornamente (un chenar din elemente decorative, vegetale și geometrice, în mijlocul căruia se observă o cruce, executată prin presare la cald). Pe cotor a fost lipită o hârtie de culoare alb-gălbuie, acum parțial deteriorată.

Stare de conservare: Mediocră. Cartea este deteriorată. Unele file sunt rupte pe la margini. Cea cu titlul și cuprinsul sunt păstrate fragmentar. Altele sunt desprinse de cotor și foarte murdare.

Însemnări: Pe pagina 435 se vede următoarea însemnare: „Proprietatea bisericii greco-catolice din Vad. S-a cumpărat în anul 1872, prin Teodora Todoruțiu, născ. (cută) Telepteanu, sub preoția lui Ioanu Popu”.

Ilustrații: Pe versoul paginii cu titlul există o ilustrație (gravură) de dimensiuni mai mari. Ea constă dintr-un patruleter din linii paralele, în care se află un medalion, cu o parte din circumferință în formă de colonadă răsucită. În aceasta se înscriu imaginile lui Dumnezeu Pantocrator, Iisus cel înviat cu crucea rezemată pe umărul drept, stând pe un suport de nori, iar între ei Sfântul Duh, în chip de porumbel. Pe pagina 1 se găsește o vignetă alcătuită din trei medalioane, unul mai mare, două mai mici, așezate unul lângă altul și mărginite de un ansamblu decorativ vegetal-floral, înscrise într-un patruleter de linii paralele. Pe pagina 566 se află o altă vignetă, tot de formă patruleteră, cu imaginea Sfintei Maria cu Iisus în brațe, înveșmântați în haine prodigioase și stând pe un tron cu spetează bogat sculptată. Sub picioarele lor se află un suport în formă de disc, din care se ivesc gurile a patru izvoare. Dedesubtul discului se văd două capete încoronate și unul neîncoronat, care iau apă din izvoare. Deasupra tronului celor doi, în partea de sus, se poate citi următoarea inscripție în limba română, cu litere chirilice: „Izvorul cel de viață dădător”.

Referințe bibliografice: *Bibliografia românească modernă (1831-1918)*, coordonator Gabriel Ștrempel (în continuare: *B.R.M.*), vol. II, București, 1986 (<http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=e&page=320&&limit=20>).

Observații: Cartea este tipărită cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie, în limba română. În anul 1942 ea aparține Oficiului parohial greco-catolic român al Vadului din eparhia Maramureșului, așa cum o demonstrează o șampilă aplicată pe paginile 1, 33, 109, 139, 225, 345, 410.

Octoih ce se zice elinește Paraclitichi Acum a doua oară dat la tipariu în zilele prea înălțatului Împărat al Austriei, și Apostolicescului Craiu Ferdinand Întâiul (v.) cu Blagoslovenia Excelenției sale Preosfințitului Domn Iosif Raiacici Arhi-Episcopul și Mitropolitul Bisericii Răsăritului din Carloveș. Îndreptat fiind prin osârdua Preaosfințitului Episcop al Argeșului Chiriu Chir Iosif. La Buda În Tipografie a Universității din Peșta. La anul de la H(risto)s 1846.

Format: in 2°

Nr. pagini: 3 file (nenumotate) + 328 file (numerotate)

Nr. inv.: 532

Dimensiuni: Înălțime 37,8 cm/Lățime 24,2 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în hârtie cerată și datează dintr-un an ulterior celui de apariție a cărții. Cotorul și colțurile sunt din piele. Pe prima dintre coperte apare imaginea unei cruci grecești (ortodoxe), executate prin presare la rece. Se păstrează într-o stare de conservare foarte bună. Titlul prescurtat al cărții este imprimat pe cotor, cu litere aurite („Octoihul cel Mare”). Și tot aici există 5 nervuri profilate, mărginite fiecare de câte două linii paralele. În partea de sus a cotorului se văd niște ornamente aurite, de tip geometric și vegetal stilizat.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe pagina de titlu este scris numele „Dr. Gheorghe Miculaș”, un teolog foarte instruit. Și tot aici se află două ștampile, una ovală, cu legenda Societății „Sfântul Ioan Gură de Aur”, întemeiată în Oradea, în 1913, și alta dreptunghiulară, a Muzeului Regional Oradea, numerotată cu nr. 4762, scris de mână. Ștampila Societății mai apare pe filele 46, 107, 170 și pe forzațul din spate al lucrării. Ea se repetă pe prima dintre filele nenumotate, alături de alte două, de această dată rotunde, ale „Academiei teologice greco-catolice din Oradea”.

Ilustrații: Titlul cărții este încadrat într-un portal impozant, alcătuit din două coloane, pe care sunt înfășurate vrejuri vegetal-florale; ele sprijină o boltă, sub care se află un aranjament artistic vegetal stilizat. La colțurile boltei se văd două fleuroane, alcătuite din frunze și flori, înfășurate în jurul a două „table”, cu legile lui Moise (în fleuronul din stânga), și al unei Biblii (în fleuronul din dreapta). Acest portal cu boltă este încadrat de un ansamblu dreptunghiular, compus din portrete de sfinți, așezate cap la cap, de la stânga la dreapta, după cum urmează: Sfânta Maria, Sfântul Ioan, Ioan Damaschin, Teofan Monahul, Teodor Studitul, Grigore Bogoslovul, și iarăși Sfânta Maria, Sfântul Nicolae, Iisus Hristos, Ioan Zlatoust, Mitrofan, Iosif Monahul și Sfântul Cosma. Deasupra acestui ansamblu, mărginit pe laturile exterioare de ornamente vegetale și geometrice stilizate, într-un medalion de formă aproximativ ovală, se observă o scenă care reprezintă Sfânta Troiță. Pe versoul filei a treia, dintre cele nenumotate, există o ilustrație de dimensiuni mari, cu imaginea Sfântului Damaschin, încadrată într-un dreptunghi, cu laturile duble, mărginit de ornamente vegetale

și geometrice stilizate. Personajul amintit este așezat pe un fel de banchetă, înveșmântat în haine elegante, cu sandale în picioare. El scrie într-o carte deschisă, pe care apare următoarea propoziție: „rugăciunile noastre cele de seară primește-le”, scrisă cu litere chirilice. În stânga sa, pe bancheta amintită, se vede o călimară cu două despărțituri și o pană de scris, un briceag și un compas. În spatele său se profilează un portal, fără partea de sus, având în dreapta o „zidire” sau un zid, cu etaj și cu două ferestre, iar în stânga una cu trei nișe, în care se vede un pocal și o vază. Deasupra, între cele două zidiri, și în loc de fronton, „flutură” un fragment de draperie cu trei ciucuri, încadrată de literele care compun numele de Sfântul Ioan Damaschin. Pe o mulțime dintre file se găsesc vignete în formă de baston, care despart capitolele sau subcapitolele între ele. Acestea se compun dintr-o înșiruire de elemente decorative mărunte, geometrice și vegetale, stilizate (fila 2, dintre cele nenumotate, și 1, 3, 10, 11, 15, 20, 21, 26-28, 31, 32, 35, 36, 41, 44, 46, 50-52, 55-56, 61, 62, 65, 66, 70, 75, 76, 81, 85, 90, 91, 95, 96, 100, 101, 105, 106, 109, 110, 114, 120, 122, 129, 130, 131, 134, 135, 139, 140, 144, 145, 149, 150, 155, 160, 162, 164, 169, 170, 173, 174, 178, 179, 183, 184, 188, 189, 193, 194, 198, 201, 202, 207, 208, 212, 217, 221, 222, 224, 226, 230, 231, 235, 237, 239, 244, 247, 248,

252, 257, 261, 262, 265, 266, 271, 272, 274, 279, 280, 284, 285, 289, 290, 294, 295, 298-300, 305, 306, 310, 313, 314, 317, 319, 320-323, dintre cele numerotate). Pe alte file, în partea de sus, la începutul unor capitole, se văd vignete de tip fronton și de forme aproximativ dreptunghiulare, triunghiulare sau romboidale, în structura cărora intră elemente decorative de tip vegetal, dispuse în jurul unor medalioane, care au în interiorul lor imagini cu personaje biblice și instrumente de cult (chipurile lui Dumnezeu Pantocratorul, Iisus Hristos, sfeșnice, cădelnițe, cruci etc.) (fila 2, dintre cele nenumotate, și 1, 2, 41, 42, 82, 83, 121, 160, 161, 199, 200, 235, 236, 270, 272, 310, 311, 319, 324, 328, dintre cele numerotate).

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. III, București, 1989
(<http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=o&page=40&&limit=20>).

Observații: Cartea este tipărită cu litere chirilice, de culoare neagră și roșie, în limba română. A aparținut cândva Academiei Teologice greco-catolice din Oradea. Are în față un cuvânt înainte, scris de cel pe cheltuiala căruia s-a tipărit, adresat „tuturor, la toată vrednicia cinstiți”.

Minunile cele mai presus de fire ale preasfintei Stăpânei noastre de Dumnezeu Născătoarei, și pururea fecioarei Mariei, care puține din cele nenumărate minuni s-au scris de fealuri de Dascăli cu bune științe de sfințele Scripturi de Agapii și 90,30, care tălmăcindu-să după limba veche grecească, pă limba noastră rumânească: spre folosul sufletesc, la anul 1820, de Rafail Ieromonah Protosinghelul, și tipărit după cum se vede spre folosul tuturor Creștinilor, care doresc mântuirea sufletelor, 1847, ianuarie 10

Format: in 4°

Nr. pagini: 5 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate, dintre care lipsește una) + 208 pagini (dintre care lipsesc cele numerotate de la 201 la 208)

Nr. inv.: 650

Dimensiuni: Înălțime 22,3 cm/Lățime 18 cm

Legătură: Coperta este din lemn învelit în piele prost prelucrată, de culoare neagră, deteriorată și cu urme de închizători metalice.

Stare de conservare: Mediocră. Multe dintre filele volumului sunt pătate și tăiate până aproape de text. Cea cu titlul a fost restaurată (lipită pe o coală de hârtie), cândva înainte de 1899, dar în prezent este deteriorată la margini și la colțuri.

Însemnări: Conține mai multe însemnări, după cum urmează: pe partea interioară a copertei din față „Ioana Popa din Vale 1860” și „Această sfântă carte (este) a lui Ioan Popa”;

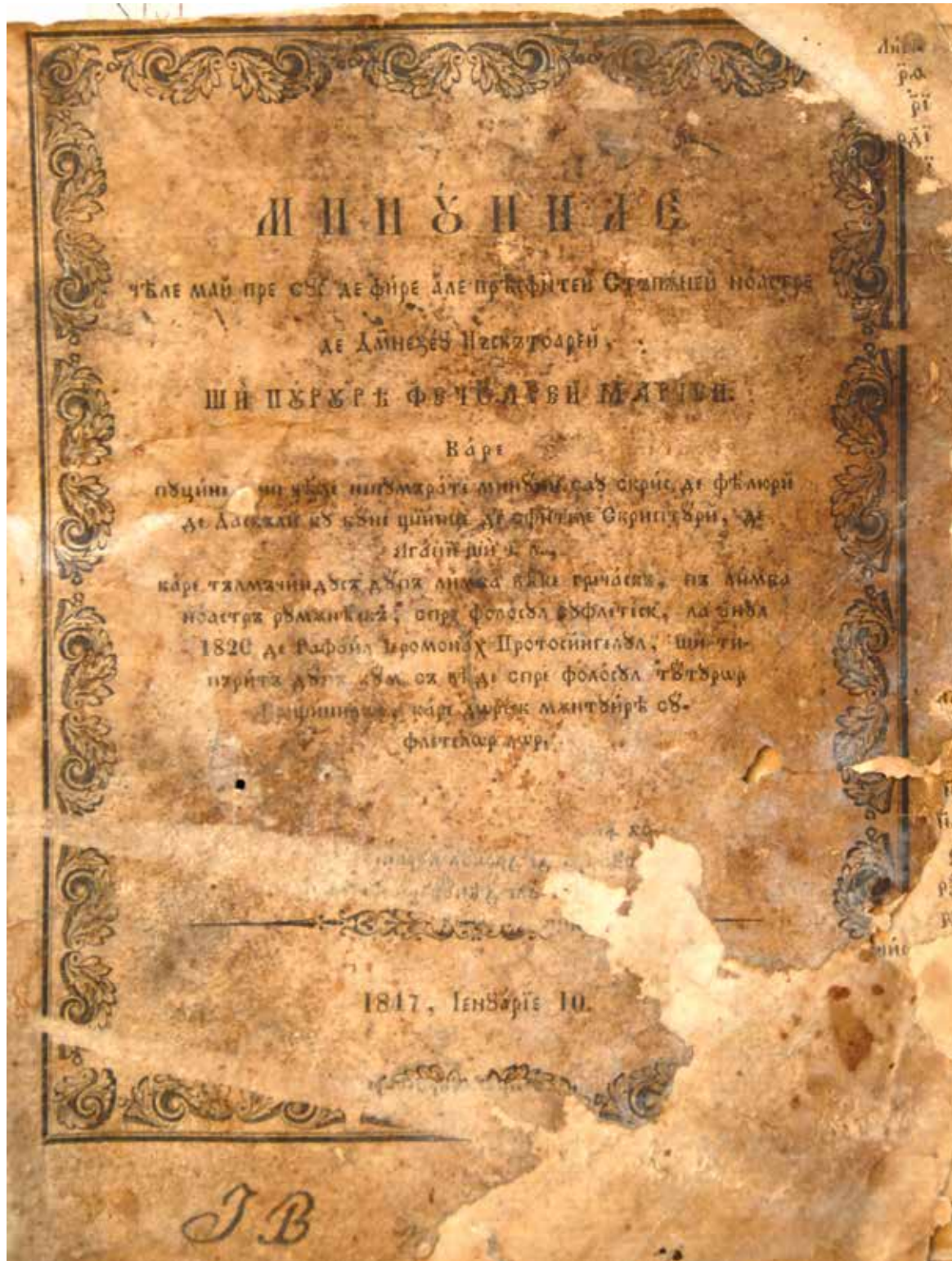
pe versoul filei cu titlul „Maria Nistor, Vale, 1899” și „Maria Nistor 1901”; pe fila a III-a „Caet de rugăciune”; pe fila a V-a „1892 Vale, Maria Nistor” și „Bucură-te Maria, ceea ce ești plină de har...”; pe pagina 1 „Vale Anul 1901” și „Nicolae Ittu”; pe paginile 32, 62, 88, 102 „Nicolae Ittu Mateiu, 1899 Vale”; pe pagina 65 „Maria P. Nistor, din comuna Vale, Anul Domnului”; pe pagina 66 „Marie (bi) necuvântă preste noi cu adevărul...”; pe pagina 70 „Nicolae Ittu Mateiu, Vale 1899”; pe pagina 73 „Petru Nistor, XII, 18, 1907”; pe pagina 146 „Maria Nistor”; pe pagina 174 „Nicolae Ioan Ittu Mateiu, cl. II. Desp. I II. 1901”.

Ilustrații: Titlul cărții este încadrat într-un patruleter alcătuit din două linii paralele, una în apropierea celeilalte. Ele sunt însoțite, pe întreaga lungime a lor, de un șir de ornamente stilizate, de factură vegetală. Pe versoul filei a V-a se află o ilustrație în formă de patruleter. În ea apare Maica Domnului cu fiul în brațe, așezată pe un tron, de sub care țâșnesc patru izvoare; de la acestea se adapă patru „fețe omenești”. Maica Domnului e redată cu mâna stângă ținându-și fiul, în timp ce cu dreapta sprijină un fel de sceptru, așezat în poziție oblică, cu un capăt rezemat de marginile tronului. Iisus ține în mâna stângă un corp sferic, care simbolizează pământul, având deasupra sa o cruce de dimensiuni mici, în timp ce cu dreapta binecuvântează. Deasupra celor doi este scris cu litere chirilice: „Izvorul cel dătător de viață” și „Maria... Iisus Hristos”.

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. IV, București, 1996 (<http://www.biblicad.ro/bnr/brmautori.php?aut=r&page=80&limit=20>).

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Are în față un cuprins și un cuvânt adresat

„Cătră Pravoslavnicii cititori”, scris de către „al pravoslaviei voastre prea plecat Rafail «ieromonah» Protosinghelu”.

Psaltirea Prorocului și Împăratului David, Molitvele la toate Catismele, cu Cântările lui Moisi, cu Psalmii aleși și cu Pripealele lor, cu Paraclisul Preacestii, și cu Pashalia. În Zilele Preainălțatului Împărat Ferdinand I lea tipărită. Sibiu, În Tipografia lui Gheorghie de Clusius. 1847.

Format: in 8°

Nr. pagini: 4 file (inclusiv cea cu titlul, nenumotate, dintre care lipsește una) + 228 pagini (dintre care lipsesc cele cu numerele 3-6, 211-224 și 227-228).

Nr. inv.: 848

Dimensiuni: Înălțime 23,1 cm/Lățime 18 cm

Legătură: Coperta, din lemn învelit în piele de culoare maro închis, ornamentată și pe partea din față și pe cea din spate, pe margini cu un careu de linii și elemente decorative de tip vegetal, și la mijloc cu o cruce executată prin presare la cald, este foarte deteriorată, căci cotorul se păstrează fragmentar, fiind desprins de corpul cărții, iar ornamentele de la mijlocul ei (crucile din față și din spate) sunt distruse.

Stare de conservare: Mediocră. Lucrarea este deteriorată, unele file lipsesc, altele sunt rupte, murdare sau desprinse de cotor.

Însemnări: Pe coperta din față sunt scrise mai multe nume (de trei ori: „Moisi M. Toma” și numai o dată „Nicolae Toma”, „Moisi Cioară”, și „Nicolae Sima”), precum și însemnarea „Proprietatea lui Ioan Toma”. Alte nume, aparținând unor membri ai aceleiași familii (Toma) apar și pe coperta din spate

(„Sabina Toma”, „Nicolae Toma”, „Moisi Toma”, precum și „Nicolae Sima”). Și tot aici se află și însemnarea: „Această sfântă carte este cumpărată (de n.n.) Nicolae Toma”. Pe versoul paginii de titlu este scrisă cu creionul următoarea rugăciune, adresată Sfintei Maria:

„Oful inimii mele îl ridic către tine Stăpână:
Nu trece cu vederea puțină mea suspinare
În ceasul când va judeca fiul tău lumea
Fă-mi ajutorii și apărătoare, aliluia”;
„Doamne spune-mi sfârșitul
Și numărul zilelor mele
Ca să știi de ce mă lipsesc,
Și statul meu ca o nimica
Este înaintea ta, aliluia”.

Pe aceeași pagină apar din nou numele pomenite mai sus: „Ioan Toma”, „Nicolae Toma” și „Moisi Toma”. Pe pagina 119, alături de numele de „Ioan Toma”, se poate citi și însemnarea: „În ziua de 23 ianuarie am scăpat din spital a(nul) (1)898”; pe 139 „Doamne, strigat-am cătră tine, auzi-mă Doamne, auzi-mă Doamne, auzi-mă Doamne!”; pe 174 „Din anul de când a murit Nicolae Toma, în luna lui septembrie, ziua crucii (14 septembrie n.n.) în an(ul) 1878”; pe 190-191 „Ioan Toma” și, în fine, pe 215 „Moisi”.

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un chenar din linii drepte, având pe partea sa interioară un șir de ornamente din elemente decorative vegetal-florale stilizate. Pe versoul filei a IV-a, dintre cele nenumotate, și pe pagina 213 (din care în lucrarea de față se păstrează doar un fragment) se află o gravură cu chipul împăratului David, înveșmântat în haine elegante, cu o coroană pe cap și cu harfa în mâini, „încadrat” de un portal, alcătuit din elemente decorative

arhitecturale și vegetale, având deasupra sa un fronton format din imaginile unor clădiri somptuoase, reprezentând, desigur, palatul imperial. Acest ansamblu (împăratul David și portalul) este așezat într-un dreptunghi, cu laturile din linii paralele șerpuite, mărginite în exterior de „raze” perpendiculare pe ele, iar în interior de o mulțime de puncte, înșirate pe toată dimensiunea acestora. Pe paginile 74 și 149 se găsește o vigneta de formă aproximativ triunghiulară, compusă din elemente decorative vegetale și geometrice (linii ondulate, suprapuse unele peste altele), iar pe 150 o gravură cu imaginea lui Iisus Hristos, încoronat și așezat pe un tron de nori. Înscriș într-un fel de ramă, el poartă veșminte și coroană împărătească și ține în mâna stângă o carte deschisă (pe filele căreia scrie, cu litere chirilice, „neîncetat vă rugați”), în timp ce cu dreapta binecuvântează. Întregul ansamblu (Hristos pe tron și „rama” care-l încadrează)

este înconjurat de un dreptunghi mai mare, cu laturile late, alcătuite din elemente decorative geometrice și vegetale stilizate, așezate unele lângă altele. În fine, pe pagina 174 există o altă vigneta, de formă triunghiulară, în structura căreia intră elemente decorative heraldice (o coroană de rege și capete de șnururi ornamentale de la decorații) și vegetal-florale (flori și frunze flamboiante, prodigioase).

Referințe bibliografice: <http://www.okazii.ro/bibliofilie/carti-vechi/psaltirea-lui-david-carte-veche-1847-a45498412>.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Are în față o „Predoslovie” sau un cuvânt înainte, ce se adresează „la toată persoana ce să va îndeletnici la cetirea Psalmilor”, semnată de către un oarecare „Al tuturor fierbinte Rugătoriu către Dumnezeu”.

ВЛАДІСЛАВЪ

Пророкѣвѣи шѣи Апостолѣвѣи

ДАВИДЪ,

кѣ

Моли́твеле ла то́лте Кадѣсмеле, кѣ Кѣнтѣриле лѣи
 Моисѣи, кѣ Ы́алмѣи ѣлѣши шѣи кѣ
 лѣр, кѣ Параклѣсѣл Поѣчѣ шпрѣт ѣ нѣсѣ лѣи
 Пасу шѣи пѣтѣт ѣлѣмѣи

ѣ Зѣлеле

Прѣдѣлѣцѣтѣвѣи Апостолѣ

ФЕРДИНАНДЪ

тѣпѣрѣтѣ.

СНБІЮ,

ѣ Типографѣи лѣи Геѣргѣе де Клѣѣѣѣѣ.

1847.

Hronica românilor și a mai multor neamuri încătu au fostu ele așa de amestecate cu Români, cătu lucrurile. întâmplările și faptele unora fără de ale altora nu se potu scrie pe înțelesu. din mai multe mii de autori, în cursul de 34 de ani culeasă, și după anii de la nașterea Domnului nostru. Is. Hs. alcătuită de Gheorghie Șincai din Șinca, Doctor filosofiei și al teologiei, fostul director al școalelor naționale în toată Țeara Ardealului, și diortositoriul cărților în crăiasca tipografie a Universității unguerești tipărită De pe manuscrisul cumpărat de cătră înălțimea sa Grigorie Alecsandru Ghica V. V. Domnitoriul Moldaviei Și hărăzitu Bibliotecii școalelor din Iași. Iași în tipografia româno-franceză, 1853.

Format: in 4°

Nr. pagini: 291

Nr. inv.: 644

Dimensiuni: Înălțime 25,8 cm/Lățime 21,2 cm

Legătură: Coperta, bine conservată, este din carton învelit în pânză de culoare mov. Are pe cotor două vignete alcătuite din elemente decorative de tip baroc, executate în negru, prin presare la cald. Între ele apare titlul prescurtat

al lucrării („CRONICA ROMANILOR”), iar în partea de jos și de sus a cotorului, câte o grupare de trei linii de aceeași culoare, una mai groasă, la mijloc, și două mai subțiri, la margini.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe versoul copertei din față se află o etichetă de hârtie, pe care sunt scrise cuvintele „Episcopia Gr. (eco).Cat(olică)”. Din aceasta deducem că lucrarea a aparținut, înainte de 1948, instituției pomenite mai sus.

Ilustrații: Pe pagina de titlu se observă o vigneta alungită, de formă elipsoidală (alcătuită din linii ondulate) și o șampilă dreptunghiulară, cu legenda „Biblioteca Muzeului Regional Oradea, nr. 310”.

Referințe bibliografice: Marius Neculae, *Iluminism și erudiție în Hronica românilor. Folosirea și critica izvoarelor la Gheorghie Șincai*, în *Spații culturale*, nr. 16, mai-iunie 2011, p. 36-38; Ana Maria Roman-Negoi, *Hronica românilor – radiografia discursului istoric profesat de Gheorghie Șincai*, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 12/I, 2008, p. 106-119.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

ХРОНИКА РОМЪНИЛОР

III

A MAI MĂLȚOR NEAMȚRI

„КЪТЪ АЪ ФОСТЪ ЕЛЕ АНА ДЕ АМЕСТЕКАТЕ КЪ РОШЪНИ,
КЪТЪ ЛЪКРЪРИЕ, ДЪТЪШИЛЪРИЕ ШИ ФАНТЕЛЕ ДНОРА ФЪРЪ ДЕ АЛЕ
АЛТОРА НЪ СЕ ПОТЪ СКРИЕ НЕ ДЪЦЕЛЕСЪ, ДИП МАИ МЪЛТЕ МИИ ДЕ АДОРИ,
ДЪИ КЪРЪСЪЛ ДЕ 34 ДЕ АНИ КЪЛЕАСЪ, ШИ ДЪИЪ АНИИ ДЕ ЛА ПЪЩЕРЕА
ДОМНЪЛЪИ ПОСТРЪ ІС. ХС. АЛКЪТЪИТЪ

DE

ГЕОРГИЕ ШИНКАИ ДИН ШИНКА,

ДОКТОР ФИЛОСОФИИ ШИ А.І. ТЕОЛОГИИ, ФОСТЪЛ ДИРЕКТОР АЛ ШКОЛЕЛОР НАЦИОНАЛЕ ДЪН ТРАТЪ ДЕАРА АРДЕАЛЪСЪЛЪИ,
ШИ ДИОРОСТОРИЪЛ КЪРЪЛОР ДЪН КЪРЪНАСКА ТИПОГРАФИЕ А ДЪНИЕРЪСЪТЪИ ДЪНТОРЕЩИ

ТИПЪРИТЪ

Де не манскриесъл кѡшиѡрат де кѡтръ

ДЪНЪЦИМЕА СА

ГРИГОРИЕ АЛЕКСАНДРЪ ГИКА В. В.

ДОМНИТОРИЪЛ МОЛДАВИИ

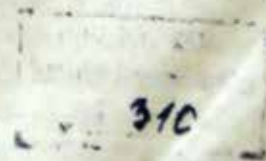
ШИ ХЪРЪЗИТЪ БИБЛИОТИЧЕИ ШКОЛЕЛОР ДИН ІАМИ.

IASSE

ДЪН ТИПОГРАФИА РОМЪНО-ФРАНЧЕСЪ.

1853.

Hronica românilor de Georghie Șincai din Șinca Tomul II De la anul 1440 până la anul 1614 după nașterea Domnului Hristos, Iași. În Tipografia româno-franceză 1853.

Format: in 4°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 332 pagini

Nr. inv.: 645

Dimensiuni: Înălțime 25,5 cm/Lățime 20,2 cm

Legătură: Coperta, bine conservată, este din carton învelit în pânză de culoare mov. Are pe cotor două vignete, alcătuite din elemente decorative de tip baroc, executate în negru, prin presare la cald. Între ele apare titlul prescurtat al lucrării („CRONICA ROMANILOR”), iar în partea de jos și de sus a cotorului, câte o grupare de trei linii de aceeași culoare, una mai groasă, la mijloc, și două mai subțiri, la margini.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe versoul copertei din față se află o etichetă de hârtie, pe care sunt scrise cuvintele „Episcopia Gr. (eco).Cat(olică)”. Din aceasta deducem că lucrarea a aparținut, înainte de 1948, instituției pomenite mai sus.

Ilustrații: Pe pagina de titlu se observă o vignetă alungită, de formă elipsoidală (alcătuită din linii ondulate) și o ștampilă dreptunghiulară, cu legenda „Biblioteca Muzeului Regional Oradea, nr. 311”.

Referințe bibliografice: Marius Neculae, *Iluminism și erudiție în Hronica românilor. Folosirea și critica izvoarelor la Gheorghe Șincai*, în *Spații culturale*, nr. 16, mai-iunie 2011, p. 36-38; Ana Maria Roman-Negoi, *Hronica românilor – radiografia discursului istoric profesat de Gheorghe Șincai*, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 12/I, 2008, p. 106-119.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu litere chirilice, de culoare neagră.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΡΟΜΑΝΙΛΩΡ

DE

ΓΕΩΡΓΙΕ ΠΙΝΚΑΙ ΔΙΝ ΠΙΝΚΑ.

ΤΟΜΟΣ ΙΙ.

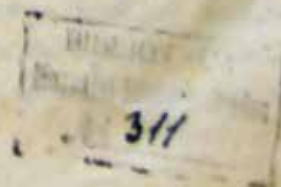
De la anul 1440 până la anul 1614 după nașterea Domnului Xc.

ΥΑΝΝΙΝΙ.

ΦΥΤΙΟΓΡΑΦΙΑ ΡΟΜΒΟ-ΦΡΑΝЧЕСЬ.

1853.

Hronica românilor de Georghie Șincai din Șinca Tomul III De la anul 1614 până la anul 1739 după nașterea Domnului Hr(istos), Iași. În Tipografia româno-franceză 1854.

Format: in 4°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 296 pagini

Nr. inv.: 646

Dimensiuni: Înălțime 25,5 cm/Lățime 20,2 cm

Legătură: Coperta, bine conservată, este din carton învelit în pânză de culoare mov. Are pe cotor două vignete alcătuite din elemente decorative de tip baroc, executate în negru, prin presare la cald. Între ele apare titlul prescurtat al lucrării („CRONICA ROMANILOR”), iar în partea de jos și de sus a cotorului, câte o grupare de trei linii de aceeași culoare, una mai grosă, la mijloc, și două mai subțiri, la margini.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe versoul copertei din față se află o etichetă de hârtie, pe care sunt scrise cuvintele „Episcopia Gr. (eco).Cat(olică)”. Din aceasta deducem că lucrarea a aparținut, înainte de 1948, instituției pomenite mai sus.

Ilustrații: Pe pagina de titlu se observă o vignetă alungită, de formă elipsoidală (alcătuită din linii ondulate) și o ștampilă dreptunghiulară, cu legenda „Biblioteca Muzeului Regional Oradea”, și numărul 312, scris de mână.

Referințe bibliografice: Marius Neculae, *Iluminism și erudiție în Hronica românilor. Folosirea și critica izvoarelor la Gheorghe Șincai*, în *Spații culturale*, nr. 16, mai-iunie 2011, p. 36-38; Ana Maria Roman-Negoi, *Hronica românilor – radiografia discursului istoric profesat de Gheorghe Șincai*, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 12/I, 2008, p. 106-119.

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu caractere chirilice, de culoare neagră.

ΧΡΟΝΙΚΑ ΡΟΜΑΝΙΛΟΡ

DE

ΓΕΟΡΓΙΕ ΠΙΝΚΑΙ ΔΙΝ ΠΙΝΚΑ.

ΤΟΜΟΣ ΙΙΙ.

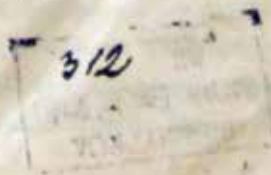
De la anul 1614 până la anul 1739 după nașterea Domnului Xp.

ΙΔΙΟΥ.

ΑΝ ΤΙΠΟΓΡΑΦΙΑ ΡΟΜΕΝΟ-ΦΡΑΝΧΕΣ.

1854.

Chiriadromion, adecă cuvântări bisericești pentru fiecare duminică a anului, Întocmite de Prea sfințitul Arhiepiscop al Astrahanului Nichifor Teotoche, tipărit acum întâi dată cu un adaos de Cuvântări pentru sărbătorile domnești În zilele Prea Înălțatului nostru Împărat al Austriei Franțisc Iosif I supt privegherea și cu Binecuvântarea Prea sfinției Sale Domnului Andreiu Baron de Șaguna, Episcop al Bisericii greco-răsăritene Ortodoxe în Marele Principat al Ardealului, Comander al Ordinului Leopoldinu Cesaro-Reg(esc): austriacu și, și Sfetnic din lăuntru de Stat al Maiestației Sale Cesaro-Regești Apostolice. Sibiu, Tipărit în Tipografia diecezană la anul 1855.

Format: in 2°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată) + 471 pagini + 1 pagină (nenumerotată) + 1 filă (nenumerotată)

Nr. inv.: 879

Dimensiuni: Înălțime 38 cm/Lățime 25,8 cm

Legătură: Coperta, bine conservată, este din carton învelit în hârtie subțire, de culoare neagră. Cotorul și colțurile sunt lipite cu pânză specială, de aceeași culoare.

Stare de conservare: Foarte bună.

Însemnări: Pe versoul filei nenumerate din spate, protopopul martir Aurel Munteanu, ucis de horthyști la Huedin, în 1940, a făcut următoarea însemnare: „În anul 1936, luna

ianuarie și până în 5 februarie nu a nins și nu a fost zăpadă. Timpul a fost călduros ca primăvara, paserile au început a cânta, oamenii au ieșit la câmp de au arat și semănat cum n-am mai pomenit; protopop A. Munteanu”. Pe forțașul din spate se poate citi o însemnare mai recentă: „Iarna anului 1965 a fost o iarnă blândă. Nu a fost ger și nu a nins mult”.

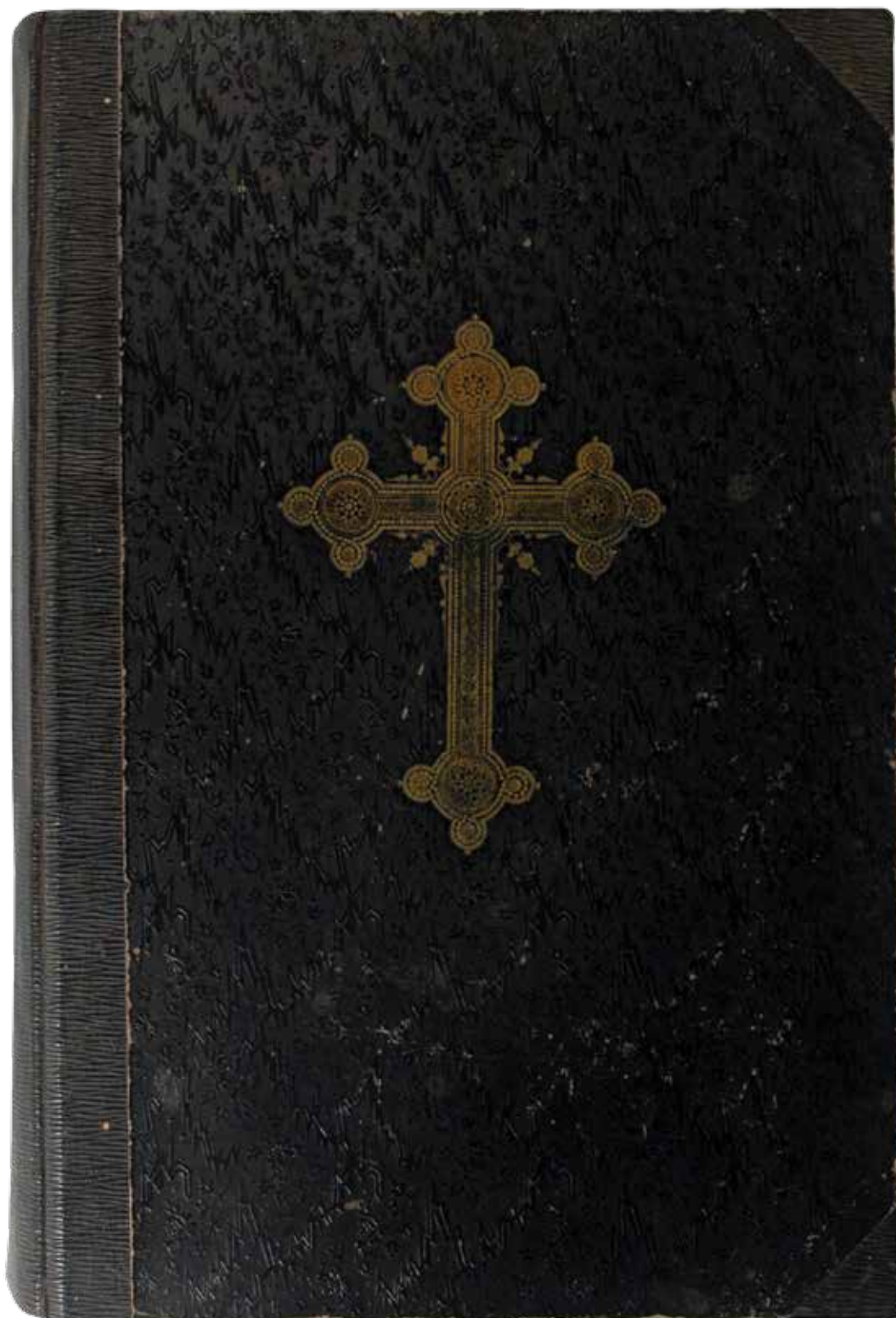
Ilustrații: Titlul lucrării și cel al adaosului de la pagina 331 sunt încadrate de un portal sprijinit pe două coloane canelate, înfășurate fiecare în câte o spirală din frunze și fructe stilizate. Portalul are o arcadă, la marginile căreia se văd două fleuroane, fiecare fiind alcătuit din câte o ramură cu frunze mărunte, peste care se suprapune imaginea tablelor lui Moise (la cel din stânga), a unei Biblii (la cel din dreapta) și a unei panglici artistic aranjate (la amândouă). Portalul este încadrat de un patruleter, format (în părțile de jos și în cele laterale) din medalioane cu chipurile unor sfinți (înveșmântați în haine prodigioase), înșirate unele lângă altele (începând de jos și de la stânga la dreapta), după cum urmează: Ioan Zlatoust, Iisus Hristos, Sfântul Nicolae, Maica Sfântă, Grigorie Bogoslovul, Teodor Studitul, Teofan Monahul, Ioan Damaschin, Sfântul Ioan, iarăși Maica Sfântă, Sfântul Cosma, Iosif Monahul și Mitrofan. În partea de sus a patruleterului există un medalion alungit, de dimensiuni mai mari, care are, în interiorul său, imaginile personajelor din „Sfânta Troiță”, așezate la o masă plină de bucate. În partea de jos a portalului, respectiv sub titlu, este imprimat un sigiliu de formă circulară, cu cruce, coroană și bust uman. Pe prima pagină se află o gravură pătrată, de dimensiuni mari, cu motive ornamentale de tip baroc. În centrul ei apare Iisus Hristos, ieșind din mormânt

(se văd ostașii adormiți, mormântul și chipul Mântuitorului). În jurul acestei scene se observă o aglomerare de ornamente de diferite tipuri (fitomorfe și geometrice stilizate), dispuse într-o aglomerare armonioasă. În cuprinsul lucrării pot fi observate o mulțime de vignete dreptunghiulare (alungite), mai late sau mai înguste, formate din elemente decorative mărunte, de tip vegetal sau geometric (p. 4, 7, 16, 21, 26, 32, 37, 45, 52, 57, 65, 66, 71, 77, 87, 92, 95, 100, 105, 109, 113, 118, 122, 127, 134, 141, 147, 148, 153, 158, 167, 175, 182, 189, 195, 200, 220, 226, 232, 233, 237, 242, 249, 256, 262, 269, 276, 281, 284, 290, 297, 303, 307, 312, 318, 327, 346, 349, 351, 357, 361, 362, 366, 370, 375, 381, 384, 385, 390, 395, 396, 400, 406, 413, 417, 421, 426, 431, 436, 441, 447, 452, 457, 462, 464). Pe paginile 335 și 471 este imprimată o vignetă de tip baroc și de formă aproximativ romboidală, care are în structură elemente decorative arhitecturale și fitomorfe. Pe pagina 41 apare o altă vignetă, de tip sigiliu, în structura căreia intră elemente decorative religioase (un bust de înger, flancat de doi heruvimi, având între

ei o cruce cu talpă, iar deasupra o coroană împărătească). Pe pagina 42 este imprimată o gravură dreptunghiulară, în structura căreia intră un medalion, cu chipul lui Iisus Hristos în haine preoțești, ținând în mână o Biblie; medalionul este așezat între o lance și o cruce, în jurul căreia se află un aranjament artistic de frunze și flori.

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. I (<http://www.biblicad.ro/bnr/brmautori.php?aut=c&page=1060&limit=20>).

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu caractere chirilice, de culoare neagră, dispuse în pagină pe două coloane. În partea numită *Adaos*, scrisă de episcopul Andrei Șaguna, se găsește un cuvânt înainte, intitulat „Înainte cuvântare către toți Jubitorii de Hristos cetitori!”. Faptul că pe lucrare există o însemnare făcută de protopopul Aurel Munteanu arată că lucrarea i-a aparținut sau cel puțin că a utilizat-o la oficierea serviciului liturgic.

Biblia, adecă Dumnezeiasca Scriptură a legii cei vechi și a cei noao, după originalul celor Șeptezeci și doi de Tălcuitori din Alecsandria, tipărită în zilele Prea Înălțatului nostru Împărat al Austriei Franțisc Iosif I, supt priveghiarea și cu binecuvântarea Ecselenței Sale, Prea Sfințitului Domn Andreiu Baron de Șaguna, Dreptcredinciosul Episcop al Bisericii greco-răsăritene Ortodoxe în Marele Prințipat al Ardealului, Comander al Ordinului Leopoldin Cesaro-Reg: austriacu, și Sfetnic dinlăuntru de Stat al Maiestatei Sale Cesaro-Regesci Apostolice. Sibiu, cu Tiparul și cu Chieltuiala Tipografiei de la Episcopia dreptcredincioasă resăriteană din Ardeal, la anul Domnului 1856-1858.

Format: in 2°

Nr. pagini: XXI (numerotate cu numere romane) + 558 pagini

Nr. inv.: 555

Dimensiuni: Înălțime 34 cm/Lățime 25 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în pânză de culoare neagră și are pe ea o cruce împodobită cu elemente decorative vegetale. Cotorul, din piele de aceeași culoare, este ornamentat cu două vignete de tip floral, împrejmuite cu bronz, executate prin presare la cald. Între vignete este scris, tot cu bronz, titlul prescurtat al lucrării: „TESTAM. VECHIU; I.”.

Stare de conservare: Foarte bună. Hârtia este de calitate superioară.

Însemnări: Pe pagina de titlu se observă o semnătură executată cu creionul („Ioan Isac”), iar pe altele, din cuprinsul cărții, există câteva note de lectură. Pe forțașul din spate se află o însemnare banală, făcută desigur de proprietarul lucrării sau de cantorul bisericii de care aparținea aceasta („30 september, 1913 s.v... s-au gonit bivolița”).

Ilustrații: Titlul este încadrat într-un portal ornamental (de formă patrulateră), alcătuit din elemente vegetal-florale și geometrice stilizate. El are la colțuri patru fleuroane, două în partea de sus și două în cea de jos, iar în interior textul titlului și un blazon nobiliar, înscris într-un medalion circular. În blazon se disting o cruce mai mare și două mai mici, un sceptru, un bust de înger cu aripi și o coroană împărătească, încadrate într-un ansamblu de elemente decorative vegetale stilizate, cu aspect baroc. În cuprinsul lucrării apar foarte multe ilustrații (litografii), care augmentează, în manieră figurativă, întâmplările relatate în text, după modelul Bibliilor ilustrate, apărute în alte țări (Germania, Italia, Franța etc.). Figurile umane din aceste ilustrații, prezentate în costume „de epocă”, sunt pline de vitalitate, de dinamism. Ele se aseamănă, din acest punct de vedere, cu personajele din tablourile pictorilor renașcentiști.

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. I (<http://www.biblicad.ro/bnr/brmautori.php?aut=b&page=820&limit=20>).

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu caractere chirilice, de culoare neagră. Titlul generic pentru ea este acela de *Biblie* și de aceea ar fi trebuit să includă Vechiul și Noul Testament. În realitate aceasta conține

[Biblia, adică Dumnezeiasca Scriptură a legii cei vechi și a cei noao, după originalul celor Șeptezeci și doi de Tălcuitori din Alecsandria, tipărită în zilele Prea Înălțatului nostru Împărat al Austriei Franțisc Iosif I, supt priveghiarea și cu binecuvântarea Ecseleței Sale, Prea Sfințitului Domn Andreiu Baron de Șaguna, Dreptcredinciosul Episcop al Bisericii greco-răsăritene Ortodoxe în Marele Prințipat al Ardealului, Comander al Ordinului Leopoldin Cesaro-Reg: austriacu, și Sfetnic dinlăuntru de Stat al Maiestatei Sale Cesaro-Regesci Apostolice. Sibiu, cu Tiparul și cu Chieltuiala Tipografiei de la Episcopia dreptcredincioasă resăriteană din Ardeal, la anul Domnului 1856-1858.]

Format: in 2°

Nr. pagini: 362 pagini (numerotate de la 559 inclusiv, la 920)

Nr. inv.: 556

Dimensiuni: Înălțime 34 cm/Lățime 25 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în pânză de culoare neagră și are pe ea o cruce împodobită cu elemente decorative vegetale. Cotorul, din piele de aceeași culoare, este ornamentat, prin presare la cald, cu două vignete de tip floral, împrejmuite cu bronz. Între vignete este scris, tot cu bronz, titlul prescurtat al lucrării: „TESTAM. VECHIU; II.”.

Stare de conservare: Foarte bună. Hârtia este de calitate superioară.

Însemnări: Pe forzațul din față este scris următorul nume: „I. Isac curs I”. Pe foaia de titlu apare ștampila cu Biblioteca Muzeului Regional Crișana.

Ilustrații: În cuprinsul lucrării apar foarte multe ilustrații (litografii), care augmentează, în manieră figurativă, întâmplările relatate în text, după modelul Bibliilor ilustrate apărute în alte țări (Germania, Italia, Franța etc.). Figurile umane din aceste ilustrații, prezentate în costume „de epocă”, sunt pline de vitalitate, de dinamism. Ele se aseamănă, din acest punct de vedere, cu personajele din tablourile pictorilor renascentiști.

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. I (<http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=b&page=820&limit=20>).

Observații: Cartea este tipărită în limba română, cu caractere chirilice, de culoare neagră. Titlul generic pentru ea este acela de *Biblie* și de aceea ar fi trebuit să includă Vechiul și Noul Testament. În realitate, aceasta conține doar volumul II din Vechiul Testament.

**[Ceaslov acum întru acest chip tipărit
supt stăpânirea Prea luminatului, și Prea
înălțatului Împărat al Austriei Francisc
Iosif întâiulea, Sibiu. S-au tipărit în
Tipografia lui Georghie de Clozius, 1859]**

Format: in 12°

Nr. pagini: 1 filă (cea cu titlul, nenumerotată, din care se păstrează doar un fragment) + 392 pagini (dintre care se păstrează cele cu numerele 17-302)

Nr. inv.: 80

Dimensiuni: Înălțime 16,7 cm/Lățime 10,9 cm

Legătură: Coperta este din carton învelit în piele de culoare neagră, cu resturi de încuietori. Pe partea din față se văd urmele unor patrulater ornamentele, încadrate unul în altul, alcătuite din mai multe șiruri de elemente decorative de tip vegetal. În colțurile celui din interior apar patru fleuroane, iar în mijloc o cruce cu trupul Mântuitorului răstignit. Partea din spate a copertei este ornamentată cu un șir de linii paralele subțiri, dispuse pe toată suprafața acesteia. Ea este deteriorată și desprinsă de cotorul cărții.

Stare de conservare: Mediocră. Unele file lipsesc, altele sunt murdare sau desprinse de cotor.

Însemnări: Pe ambele coperte apar însemnări fără o importanță deosebită. Pe versoul celei din față se pot citi următoarele: „Proprietatea lui Ioan Ciorogariu. Anul 1884”, „Învățătoriu Vasiliu Joseff”, „Dumitru Matei din Tilișca,

martie 1882” și „Soricu Drăgoi, în anul 1946”, iar pe cel al celei din spate: „Proprietatea a lui Popa Dumitru, comuna Rădești. Posta Aiud” și „Alba Iulia etc.”. Pe versoul filei cu titlul se află o șampilă dreptunghiulară, cu legenda „MUZEUL REGIONAL CRIȘANA. BIBLIOTECA” și numărul 15231.

Ilustrații: Pe versoul fragmentului păstrat din pagina de titlu se vede o gravură cu portretul Sfântului Nicolae stând în picioare, cu toiagul în mână, înveșmântat în haine frumos împodobite și încadrat într-un patrulater hașurat, cu laturile alcătuite din linii groase, de culoare neagră.

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. I (<http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=c&page=760&&limit=20>).

Observații: Tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră.

НЕ МЖИТЪ ИМ ДЕНЕ БОЙ ШИ ДЕ НЕКАЗЪ РИ,
 КЪ ПРЕ БОЙ КАЛЪИ ФЛОСИТЪ РЮ КЪ ТРЪ
 МЖИТЪ ИТЪ РЮА ВАМ КЪ ШИГАТ.

Митаніе а. Ши а км.

СЪ ПТ МИЛОСТИВИРЪ ТА СКЪ ПЪМ
 ПЪСКЪ ТОАРЕ ДЕ ДМНЕ СЪ СЪ, РЪГЪ ЧЪ
 НИЛЕ НОАСТРЕ НЪЛЕ ТРЪ ЧЕ КЪ ВЕДЪ РЪ
 А ТРЪ НЕКАЗЪ РИ, ЧИ ДИИ ПРИМЕЖ
 ДІИ НЕ МЖИТЪ АЩЕ ПРЕ НОИ, ОУНА КЪ
 РАТЪ, ОУНА БИЧЕКЪ ВЪЖИГАТЪ.

ДМНЕ МИЛЪ

КЪ М. ЧЕА ЧЕ
 ЧЛЪИ. ПРЕ

Архїерїаде Николае прѣ сфїте,
 Кадѣ спре ной кѣ милъ фїрвинте!

MUZ. N. R. ROM. AL. CRISTIANA
 BIBLIOTECA
 INV. Nr. 15231

Psaltirea. Prorocului și Împăratului David. Acum iarăși întru acest chip Tipărită după izvodul cel dintâiu. În zilele prea înălțatului nostru Domn Alecsandru Ioann Întâiu Cuza V(oe)v(o)d. Cu Blagoslovenia Înalt prea sf(i)ntitului Archiepiscop Sucevei, și Mitropolit Moldovei, Chirio Chir Sofronie Cavaler a(l) mai multor Ordine. Prin osârdia și silința prea Cuviosului Archimandrit și Stareț al Sf(i)ntelor Monastiri Neamțul și Secul. Chir Gherasim. În Tipografia sf(i)ntei Monastiri Neamțul. La Anul, 1859. De Ieromonahul Teofilact Tipograf.

Format: in 2°

Nr. pagini: 6 file (inclusiv cea cu titlul, nenumerate) + 220 file (numerotate)

Nr. inv.: 967

Dimensiuni: Înălțime 31 cm/Lățime 20,4 cm

Legătură: Coperta, confecționată din carton învelit în piele maro, este deteriorată la margini și la colțuri. Partea din față e ornamentată cu două careuri înscrise unul într-altul, alcătuite din ornamente fitomorfe și geometrice, având în centru o „vignetă” de formă romboidală, executată prin presare la cald, în care este reprezentat regele David în fața somptuosului său palat. Pe partea din spate, în schimb, se observă un romb de dimensiuni mari, din ornamente vegetale mărunte, dispuse în zigzag, având la mijloc o cruce împodobită, pe întreaga ei suprafață, cu aglomerări de frunze stilizate. Pe cotor se văd 5 benzi de elemente decorative mărunte, de tip geometric și vegetal, iar în spațiile dintre ele titlul prescurtat al cărții

(„Psaltire”) și 5 ornamente florale stilizate, executate tot prin presare la cald.

Stare de conservare: Mediocră. Coperta și multe file prezintă importante deteriorări (rupturi, pete, mucegai etc.). Hârtia este de calitate proastă.

Însemnări: Pe forțașul din față este scris numele „Smaranda, april 1920”, și „Smaranda Butkovski, nescută Czerkanski, în Goglina, 8/12 an 1870”. Pe versoul filei cu numărul 220 apare următoarea însemnare: „1972/11 IX. Souvenire de la Preot Traian Reus: Ciutelec”. Pe filele 93 și 108 sunt scrise câteva cuvinte indecifrabile.

Ilustrații: Lucrarea este foarte bogat ilustrată. Titlul este încadrat într-un portal alcătuit dintr-un număr de 12 dreptunghiuri, fiecare dintre ele incluzând în interiorul său diferite figuri (și scene) biblice, în special din Vechiul Testament, alături de o imagine a Mănăstirii Neamț (Dumnezeu și David, David ucigând pe Goliat, Samuil ungând pe David ca împărat, David ucigând ursul și leul, și Sfinții: Gherasim, Ioan Damaschin, Teodor Studitul etc.). Pe versoul paginii de titlu este reprodușă o gravură, în care apare scena Înălțării Domnului la cer (în ea se văd imaginile Maicii Sfinte, flancată de doi îngeri, ale celor 12 apostoli și a lui Iisus Hristos, înscrisă într-un medalion sprijinit pe mâinile a doi îngeri, așezați pe un suport „de nori”), iar sub aceasta următoarele cuvinte: „Înălțatu-te-ai întru slavă H(ristoa)se Dumnezeul nostru, Bucurie făcând ucenicilor, cu făgăduința Sf(ânt)ului D(u)h, încredințându-se Ei prin Blagoslovenie... că tu ești fiul lui D(u)mnezeu, izbăvitoriul lumii”. Pe fiecare pagină, în partea de sus, se găsec

trei vignete de dimensiuni mici, formate din elemente decorative fitomorfe (frunze și flori) și geometrice, dar și câteva litere mari sau sigle, executate artistic, mărginite de frunze și flori, și încadrate în spații dreptunghiulare, din linii subțiri paralele. Gravuri mai mari, cu subiecte biblice (Greșeala lui Adam, Fiul risipitor, Împăratul David, Intrarea în Ierusalim, Buna Vestire, Tăierea împrejur a Mântuitorului, Botezul lui Iisus, Închinarea Magilor, Vindecarea femeii „hemoragice”, Iisus și Slăbănogul, Vindecarea Orbului, Vindecarea posedatului, Iisus și Samariteanca la fântâna lui Iacob, Învierea, Sfinții Apostoli, Sfinții Evangheliști, Sfântul Nicolae, Sfântul Sava, Sfântul Spiridon, Sfântul Ștefan, Sfântul Vasilie cel Mare, Sfântul Antonie Cuviosul, Sfântul Grigorie, Pogorârea Sfântului Duh, Ioan Scărarul etc.), semnate de Teodosie Monahul, se găsesc, apoi, pe multe pagini, și în acestea personajele apar fie în veșminte preoțești, fie în haine obișnuite, dar elegante, așa cum se purtau în antichitate (filele 5-6 dintre cele nenumerate din față, și filele 1, 7, 23, 32, 39, 49, 58, 65, 73, 82, 92, 99, 106, 128, 137, 143, 151, 158, 159, 173-176, 177-192). La începutul sau la sfârșitul unora dintre capitole se observă vignete înguste, din șiruri de ornamente de factură fitomorfă și geometrică (fila 2, dintre cele 6 nenumerate din față, și paginile 6, 22, 30, 38, 56, 65, 98, 105, 136, 142, 157, 172, 174-193, 198, 199, 201, 212), sau mai late, de aceeași natură, având în plus, la mijloc, medalioane cu însemne creștine (fila 4, dintre cele 6 nenumerate din față, și filele 13, 30, 48, 57, 64, 80, 91, 113, 120, 127, 150, 156, 157, 158, 172, 213). Există în lucrare și vignete de formă aproximativ triunghiulară, sau aproximativ pătrată, care au în structură ornamente fitomorfe, antropomorfe,

geometrice sau arhitecturale, prezente și ele la sfârșitul unora dintre capitole (filele 5-6 dintre cele 6 nenumerate din față și filele 91, 113, 125, 158).

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. III <http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=p&page=2460&limit=20>).

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră (cu excepția titlului, în care apar și litere roșii), pe o hârtie fragilă, de proastă calitate, obținută din celuloză lemnoasă.

Ceaslov (mijlocul sec. al XIX-lea)

Format: in 8°

Nr. pagini: 10 pagini (din care se păstrează doar cele cu numerele 9-10) + 147 file (din care lipsesc cele cu numerele 1-6)

Nr. inv.: 887

Dimensiuni: Înălțime 18 cm/Lățime 11 cm

Legătură: Coperta din față lipsește, iar cea din spate, confecționată din lemn învelit în hârtie subțire, de culoare cenușie, este desprinsă de cotor.

Stare de conservare: Cartea este deteriorată și se păstrează fragmentar. Marginile filelor au fost tăiate la legare, până aproape de text.

Însemnări: Pe fila 64 apare scris de două ori numele de „Dann”, pe 144 numele „Ștefan Gorsoggar” și pe 147 cel de „Mezei Petre”. Pe coperta din spate se găsește însemnarea: „Această carte este a lui Mezei Petru din Desna, 1865”.

Ilustrații: Pe fila 26, în partea de sus, se găsește o vignetă de formă aproximativ patrulateră, formată din elemente decorative vegetal-florale și antropomorfe (un medalion de formă ovală, cu chipul lui Iisus, înveșmântat în haine preoțești, ținând în mâna stângă o carte cu filele desfăcute, încadrat de un aranjament de ramuri, frunze și fructe în pârğ). Pe alte file (52, 70, 73), în partea de sus, se află o vignetă de formă aproximativ patrulateră și de tip fronton, alcătuită din elemente decorative vegetal-florale, geometrice și de factură creștină.

Referințe bibliografice: *B.R.M.*, vol. I (<http://www.biblacad.ro/bnr/brmautori.php?aut=c&page=760&limit=20>).

Observații: Lucrarea este tipărită în limba română, cu litere chirilice de culoare neagră. Are în partea din față un regulament (păstrat fragmentar), cu reguli de comportare ale enoriașilor față de copiii lor.

Оўтрніені.

ЉВ

БѸКѸРА. ДИПНІТѸСАѸ СѸФЛЕТѸЛА МІЕѸ
 ДѸПЗ ЧІНЕ, ШІ ПРЕ МІНЕ МАѸ СПРН-
 ЖИНИТ ДРѢПТА ТА: ГАРЗ ЕИ АДЕШЪРТ
 АѸ КЗѸТАТ СѸФЛЕТѸЛА МІЕѸ: АТРАВЪР
 А ЧѢЛЕ МАИ ДИИ ЖОС АЛЕ ПЗМЖНТѸ-
 ЛЪИ: ДАСЕВЪР А МЖНИЛЕ САБІЕИ, ПЪРЦИ
 ВЪЛПИЛЪР ВЪР ФИ. ГАРЗ АПЗРАТѸЛА
 СЕ ВА ВЕСЕЛИ ДЕ ДМНЕЗЕѸ, ЛЗѸ ДАСЕВА
 ТОТ ЧЕЛ ЧЕ СЕ ЖЪРЗ АТРѸ ЕЛ: КЗ АѸ
 АСТѸПАТ ГЪРА ЧЕЛЪР ЧЕ ГРЗЕСК НЕДРЕП-
 ТЪЦИ. А ДИМИНЕЦИ АМ КЪЦЕТАТ СПРЕ
 ЧІНЕ, КЗ АИ ФОСТ АЖѸТОРЮА МІЕѸ,
 ШІ АТРѸ АКОПЕРЕМЖНТѸЛА АРИПИЛЪР
 ТАЛЕ МЗ ВОЮ БѸКѸРА. ДИПНІТѸСАѸ СѸ-
 ФЛЕТѸЛА МІЕѸ ДѸПЗ ЧІНЕ, ШІ ПРЕ МІ-
 НЕ МАѸ СПРНЖИНИТ ДРѢПТА ТА.

СЛАВЪ: ШИ АКЪМ: А ЛЛИЛЪТА. Г.

ФЪРЗ МЕТАНИ:

Д. АЕ Г. ОРИ.
 МНЕ МНАЗЕЩЕНЕ:

СЛАВЪ: ШИ АКЪМ:

ШИ

Bibliografie

1. Bianu, Ioan, Hodoș, Nerva, *Bibliografia românească veche*, tom. I: 1508-1716, București, 1903, tom. II: 1717-1808, București, 1910.
2. Bianu, Ioan, Hodoș, Nerva, Simionescu, Dan, *Bibliografia românească veche*, tom. III: 1809-1830, București, 1912-1936.
3. Bianu, Ioan, Simionescu, Dan, *Bibliografia românească veche: 1508-1830*; tom. IV: Adăugiri și îndreptări, București, 1944.
4. *Bibliografia românească modernă (1831-1918)*, coord. Gabriel Ștrempel, vol. I-IV, București, 1986-1996.
5. Cristache, Panait, *Circulația cărții vechi bucureștene în Transilvania*, Editura Biblioteca, București, 1998.
6. Cronț, Gheorghe, *Îndreptarea Legii din 1652*, în *Studii. Revistă de istorie*, tom. XIII, 1960, nr. 1, p. 57-82.
7. Corfus, Ilie, *Însemnări de demult*, Iași, 1975.
8. Dudaș, Florian, *Carte veche românească în Bihor*, Oradea, 1977.
9. Idem, *Cazania lui Varlaam în vestul Transilvaniei*, Timișoara, 1979.
10. Idem, *Cazania lui Varlaam în Transilvania: studiu istoric și bibliologic*, Timișoara, 1983.
11. Idem, *Contribuția cărturarilor români din Crișana la bibliografia românească în epoca luminilor (1770-1830)*, în *Crisia*, XVI, 1986, p. 143-146.
12. Idem, *Memoria vechilor cărți românești*, Oradea, 1990.
13. Idem, *Însemnări pe batrâne cărți de cult*, Editura Albatros, București, 1992.
14. Idem, *Contribuții privind cartea românească veche în epoca luminilor*, în *Crisia*, XXVII, 1997, p. 337-419.

-
15. Idem, *Vechile Tipărituri Românești din Țara Bihorului*, vol. I-II, Editura de Vest, Timișoara, 2007.
 16. Dunăreanu, Elena, Popa, Aurelia, *Cartea românească sibiană (1544-1918)*, Biblioteca Astra, Sibiu, 1979.
 17. Fecioru, Dumitru, *Bibliografia traducerilor din literatura patristică*, vol. I, *Fascicola I: Epoca de la 1691 până la 1833*, București, 1937.
 18. Florescu, Aurelia, *Tezaur: Carte Românească veche 1557-1830*, Editura Aius, Craiova, 2000.
 19. Ivan, Iorgu D., *Pravila mare de-a lungul vremii*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, 1952, p. 580-609.
 20. *Îndreptarea legii 1652*, ediție întocmită de colectivul de drept vechi românesc condus de Andrei Rădulescu, Editura Academiei Republicii Populare Române, București, 1962.
 21. Mălinaș, Constantin, *Cărțile Școlii ardeleni în colecțiile din Oradea*, în *Biblioteca și cercetarea*, nr. 5, 1981, p. 37-63.
 22. Idem, *Catalog de carte românească veche 1643-1830*, Editura „Mihai Eminescu”, Oradea, 1993.
 23. Mihoc, Blaga, *Semnul faptelor*, Editura Logos'94, Oradea, 2008.
 24. Idem, *Circulația „Cazaniei” de la Bălgrad (1699) în Țara Bihorului*, în *Crișana tradițională, Pagini de etnografie, dialectologie și folclor*, vol. V, coord. Ioan Degău, Oradea, 2015, p. 69-82.
 25. Mureșanu, Florea, *Cazania lui Varlaam 1643-1943. Presentare în imagini*, Cluj, 1944.
 26. Neculae, Marius, *Iluminism și erudiție în Hronica românilor. Folosirea și critica izvoarelor la Gheorghe Șincai*, în *Spații culturale*, nr. 16, mai-iunie 2011, p. 36-38.
 27. Oltean, Vasile, *Catalog de carte veche din Șcheii Brașovului*, Iași, 2009.
 28. Pavel, Eugen, *Carte și tipar la Bălgrad (1567-1701)*, Editura Clusium, Cluj, 2001.
 29. Poenaru, Daniela, *Contribuții la Bibliografia românească veche*, Târgoviște, 1973.
 30. Pop, Darius, *Mărturii strămoșești, Note paleografice pe margini de cărți bisericești sătmărene*, Satu Mare, 1938.
 31. Popa, Atanasie, *Varlaam, mitropolitul Moldovei. Cazania – Iași, 1643*, Timișoara, 1944.
 32. Idem, *Cărturar bihorean din secolul al XVII-lea: Vasile Sturdze Moldoveanul*, în *Mitropolia Moldovei și a Sucevei*, XLIII, 1966, nr. 1-2, p. 54-69.

33. Idem, *Cărturari bihoreni: Popa Ursu din Cotiglet*, în *Mitropolia Moldovei și a Sucevei*, XLIV, 1968, nr. 5-6, p. 298-309.
34. Idem, *Copiști moldoveni în Transilvania în secolele XVII și XVIII*, în *Mitropolia Moldovei și a Sucevei*, XLV, 1969, nr. 7-9, p. 458-467.
35. Idem, *Un cărturar bihorean din secolul al XVII-lea: popa Pătru din Tinăud*, în *Limbă și literatură*, XX, 1969, p. 193-197.
36. Idem, *Copiști și manuscrise în Bihor în secolele al XVII-lea și al XVIII-lea*, în *Crisia*, IX, 1979, p. 323-336.
37. Poptămaș, Dimitrie, *Philobiblon mureșan: O viață printre oameni și cărți*, Târgu-Mureș, 2003.
38. Râpă-Buicliu, Dan, *Bibliografia românească veche. Additamenta I (1536-1830)*, Galați, 2000.
39. Idem, *Cartea românească veche: studia bibliologica*, Galați, 2000.
40. Roman-Negoi, Ana Maria, *Hronica românilor – radiografia discursului istoric profesat de Gheorghe Șincai*, în *Annales Universitatis Apulensis. Series Historica*, 12/I, 2008, p. 106-119.
41. Roșu, Titus L., *Însemnări și inscripții bihorene*, vol. I-II, Editura Universității din Oradea, Oradea, 1999.
42. Socolan, Aurel, *Circulația cărții românești până la 1850 în județul Maramureș*, Baia Mare, 2005.
43. Stan, Liviu, *Importanța canonică și juridică a Pravilei de la Târgoviște*, în *Studii Teologice*, nr. 9-10, 1952, p. 561-579.
44. Tomescu, Constantin N., *Mitropolitul Grigorie IV al Ungrovlahiei*, Chișinău, 1927.

INDICE ONOMASTIC ȘI TOPONIMIC

A

A Tomii de la Câmpie
(Thomas a Kempis), 169
Aaron (Aron), Petru Pavel, 13, 76, 87
Acatist, 117, 119, 206
Achim, 19
Achim, Petru, 35
Adamovici, Gherasim, 119
Aftenasia, 201
Agafia, 54
Agapie, diacon, 31
Agârbiciu, 197
Agud, Georgiu, 99
Aiud, 232
Alba Iulia, 232
Albu, Ioan, 59
Aleșd, 133
Almaș, 82
Ana, 92
Anastasia, 154
Anatolie Patriarhul, 104
Andrei, 48, 90, 106
Andrei Criteanul, 103
Andru, Teodor, 153
Anisie, 90
Antim Ivireanul, 12, 33, 35
Antologhion, 13, 192
Antonovici, Ioan, 12
Apostol, 13, 87, 135
Apostolul Ioan, 17, 36
Apostolul Pavel, 45
Apostolul Petru, 17, 45
Arad, 28, 114, 154
Arany, Miko, 165
Ardeal, 28, 87, 106, 111, 121, 128, 135, 150,
161, 165, 167, 208, 224, 228, 230
Ardelean, Gheorghe, 106
Ardelean, Macavei, 106
Ardelean, Teodor, 106
Ardilean, Flore, 42
Argeș, 210
Arie, 25
Articuluși obștești, 181

Aștileu, 12, 33
Atanasie, preot, 153, 155
Atanasie, mitropolit, 25, 28
Atanasievici, Popa Mihai, 64
Atanasievici, Popa Costandin, 85, 90, 93
Aurelia Săgetătoriul, 154
Avram, Lazăr, 99
Avram, Teodor, 98, 99

B

Baicu, Aureliu, 155
Bali, Pătruțu, 117
Baltazar, 165
Baly, Ion, 117
Banda, Vasalie, 74
Barbul Bucureșteanul, 80
Bart, Petru, 121, 133
Barta, Gavril, 28
Basarab, Constantin, 31
Basarab, Matei, 31
Basarabia, 175
Batâr, 28
Băgara, 103
Băița, 153
Bălașa, 10, 22
Bălgrad, 10, 11, 26, 241
Becicherechi, Mihail, 78
Bedeu, Vasalica, 48
Beiuș, 11, 19, 154
Bejan, Dimitrie, 183
Bejan, Ecaterina, 183
Bejan, Ion, 183
Bejan, Ștefan, 183
Benești, 39
Bereș, Ioan, preot, 31
Berința, 131
Beteșan, Ioan, 99
Beteșeni, Ioan, 99, 100
Bevenilor, 165
Bianu, Ioan, 240
Biblia, 9, 12, 13, 32, 128, 228, 230
Bihor, 9, 10, 11, 12, 17, 26, 31, 114, 136, 241
Bistra, 76

- Blaj, 9, 12, 13, 76, 78, 87, 88, 103, 106, 109, 111, 114, 117, 128, 131, 132, 135, 150, 153, 159, 169, 187, 190
- Bob, Ioan, 13, 128, 135, 153, 159, 190
- Bochia, 39
- Bodișan, Ioan, 12, 33
- Bodișan, Jozsef, 33
- Bogdan, Georgiu, 153
- Bogluțiu Baicu, Peter (Petru), 154
- Bojincă, Damaschin, 204
- Bondar, 197
- Bora, Mihaly, 68
- Borza, Avram, 167
- Borza, Petru, 163
- Bot, Simion, 22
- Botășiel, Miron, 153
- Botean, 12, 48
- Brâncoveanu, Constantin, 10, 12, 20, 23
- Breb, 191
- Briheni, 154
- Broștean, Flore, 98
- Broștean, Georgiu, 98
- Bucura, 54
- București, 10, 11, 12, 17, 20, 31, 39, 42, 45, 48, 51, 54, 62, 67, 68, 80, 82, 98, 195, 196, 200, 208, 211, 213, 240, 241
- Buda, 138, 144, 161, 163, 165, 167, 173, 185, 204
- Budeșan, Ioan, 33
- Bugariu, 45
- Bugariu, cantor, 45
- Bulgariu, P., învățător, 45
- Burzașiu, Ilie, 153
- Butkovski, Smaranda, 234
- Buzău, 20, 199
- Buzgo, Gabor, 28
- C**
- Cabrinovici, Nedelco, 154
- Cadit, 82
- Cantacuzino, Ștefan, 12, 35
- Cardoș, Demetriu, 135
- Cardoșiu, Dionisiu, 135
- Carloviț, 124, 142
- Carte Românească de învățătură, 9, 16
- Catona, Aureliu, 173
- Cazanie, 26, 28, 241
- Căbești, 119
- Cădariu, Georgie, 28
- Călacea, 39
- Călina, Constantin, 39
- Călugări, 11, 67
- Cărand, 39
- Cărăsău, 60
- Câmp-Colești, 153
- Câmpani, 153, 154, 155
- Câmpanii de Sus, 154
- Câmpani Sigiștel, 154
- Ceaslov (Ceasoslov), 12, 35, 74, 109, 157, 195, 201, 237
- Cesarie, episcop, 141, 145
- Cetatea Beciului, 123
- Cetea, 33
- Cherecheșiu, Georgiu, 98, 99
- Cherpenet (Cărpinet), 19
- Cheseli, Ioannes, 165
- Chimpan (Câmpan), Clemente, 78
- Chiriac, Aurel, 6, 8
- Chir Anania, 54
- Chir Climent, 64
- Chir Daniil, 42
- Chir Demian, 39
- Chir Domețian, 191, 201
- Chir Filaret, 80
- Chir Gherasim, 234
- Chir Grigorie, 85, 90, 195
- Chir Ioan, 175
- Chir Iosif, 210
- Chir Nechifor Peloponisianul, 70, 72
- Chir Neofit, 64, 67
- Chir Rafail, 64
- Chir Silvestru, 178
- Chir Sofronie, 234
- Chir Teodosie, 31, 33
- Chir Ștefan, 45, 51
- Chir Veniamin, 179, 201
- Chira, Demetriu, 161
- Chiriadromion, 10, 11, 12, 13, 25, 28, 45, 48, 51, 224
- Chișcău, 153

- Chișinău, 200, 242
 Chișirid, 42
 Cig, 187
 Cioară, 206
 Cioară, Moisi, 215
 Ciorogariu, Ioan, 232
 Ciuntâhaz, 39
 Ciutelec, 234
 Clain, Samuil, 12, 114, 115, 169
 Clepce, Petru, 10, 16
 Cluj, 241
 Cociuba Mică, 13, 45
 Coman, I., 157
 Condrovici, Isaia, 11
 Constantin (cel Mare), 23, 26, 29, 199
 Copalnic Deal, 131
 Copos, Iacob, 159
 Copos, Todor, cantor, 96
 Coroiu, Ioan, 153
 Cosma, 12
 Cosma, Flore, 45
 Cosma, Ioan, 45
 Cosma, Petre, 45
 Cosma, Toader, 103
 Cosmuța, Alex(i)e, 131
 Costa, Ioan, 28
 Costandin, Vasilie, 76
 Coste, Gyorgye, 90
 Coțiu, Flore, 98
 Cozma, Gheorghe, 111
 Cözöp Almașiu, 82
 Craiova, 99
 Crăciun, 31
 Crăciun, Ioan, 23
 Cresuie, 87
 Creta, 59
 Crișana, 26, 229, 230, 232, 240, 241
 Crit, 67
 Cronica românilor, 218, 222
 Cronț, Gheorghe, 20, 240
 Cucu, Traian, 153
 Cupcea, George, 191
 Curățele, 153
 Cusiș, 67
 Cuza, Alexandru Ioan, 234
 Czerkanski, Smaranda, 234
- D**
- Damaschin, Ioan, 94, 104, 141, 144, 224, 234
 Dan, Ioan, 99
 Dann, 237
 Daniil Panoneanul, 19
 David (rege biblic), 62, 96, 121, 123, 215, 216, 234, 235
 Dănilă, G. Ghie, 201
 Dealul Mare, 11
 Desna, 237
 Diciosânmartin (Târnăveni), 161, 163, 167, 171, 173, 204
 Didahii, 12, 161, 163
 Dimitrie, mucenic, 68, 133
 Dimitrie, preot, 114
 Dionisie, egumen, 64
 Dobrești, 159
 Dobrițan, 96
 Dorneanu, Gh., 183
 Dorneanu, Mihai, 183
 Dorniția, 185
 Drăgoi, Soricu, 234
 Druțe, Gavril, 114
 Druțe, Ioan, 114
 Dudaș, Florian, 9, 17, 20, 24, 26, 29, 32, 34, 36, 40, 43, 46, 49, 52, 55, 60, 65, 68, 70, 72, 74, 76, 79, 80, 83, 85, 88, 91, 94, 100, 104, 107, 109, 112, 115, 119, 121, 124, 126, 129, 132, 134, 136, 139, 142, 145, 148, 151, 155, 157, 159, 161, 163, 165, 168, 169, 171, 173, 179, 183, 185, 188, 191, 193, 204, 240
 Duhul Sfânt, 167, 178
 Dumitraș, Crăciun, 98
 Dumitraș, Georgiu, 98
 Dumitraș, Ioan, 99
 Dumnezeu, 16, 19, 20, 22, 23, 25, 29, 33, 39, 48, 64, 68, 72, 82, 85, 96, 111, 115, 119, 121, 125, 139, 142, 153, 161, 167, 169, 176, 178, 192, 201, 208, 213, 234
 Dumnezeu Pantocrator, 195, 206
 Dunca, Ioachim, 167

E

Elisabeta, 17
 Elisei, 23
 Emanuil, 78
 Er Hotoan (Hotoan), 135
 Erimie, 90
 Ethologhion, 208
 Euhologhion, 70, 72, 111
 Eva Magdalena, 154
 Evanghelie, 10, 22, 25, 28, 51, 64, 106, 147, 187

F

Fane, Georgiu, 35
 Fanea, Mihai, 157
 Faur, Petru, 59
 Făgăraș, 54, 78, 106, 128, 131, 135, 150, 187
 Fărcașiu, Nicolau, 98
 Fecioru, Dumitru, 200
 Fekete Batăr, 28
 Ferdinand I, 210
 Ferențiu, Ioan, 28
 Filaret, episcop, 80, 138, 141
 Filimon, 23
 Fitero, Gligor, 99
 Fitero, Moisiu, 99
 Flore, 48
 Florea, A.V., 11
 Florea Pășcălii, 96
 Fodor, Ecaterina, 197
 Francisc Iosif I, 208
 Francisc I, 187
 Francisc al II-lea, 128, 147, 153
 Ferdinand I, 210
 Franța, 228
 Frățilă, 10

G

Gabor, 35
 Gabriel, înger, 36, 104, 106
 Gavra, Ilie, 165
 Gavril, 48, 90
 Gavril, arhanghel, 99, 202
 Gavrilă, 23, 48
 Găvrilă Pavel, 16

Germania, 228
 Geza, Ioan, 82
 Gheorghe, 54, 68
 Gheorghie de Clusius, 215
 Gherman Patriarhul, 104
 Gherontie Ieroshimonahul, 199
 Ghica, Alexandru Scarlat, 98
 Ghica, Grigore Dimitrie, 195
 Ghica, Grigorie Alexandru, 218
 Ghica, Ioan Grigorie, 70, 72
 Ghica, Scarlat Grigorie, 90
 Ghighișeni, 153
 Gligorie, preot, 39
 Grigorie IV, 200, 242
 Grigorie Bogoslovul, 224
 Grigore „Dvoeslovul”, 151, 155
 Goglina, 234
 Goina, 99
 Golgota, 82
 Goliat, 234
 Gorsoggar, Ștefan, 237
 Govora, 19
 Groze, Ioannes, 173
 Gui, Simion, 60
 Gurghiu, 161, 163, 165, 167

H

Halo, János, 157
 Hălbacu, Nicolau, 153
 Hărdălău, Mărie, 59
 Herman, T., protopop, 98
 Hermanstadt, 197
 Hery, 159
 Hinchiriș, 153
 Hoble, Vasiliu, 187
 Hodoș, Nerva, 17, 240
 Horvat, Janos, 87
 Hosu, Floria, 117
 Hotar, 10, 16
 Hömănești, 131
 Hronica românilor, 12, 218, 220, 222, 241
 Huedin, 224
 Hurezu, 64

I E

- Iacob, 235
Iacovici, Stoica, 42, 48, 54, 59, 67
Ianăș, 11
Iași, 7, 9, 16, 70, 220, 241
Iatpai, 70
Ierusalim, 39, 68, 82, 190
Iisus Hristos, 11, 16, 17, 23, 25, 31, 36, 42, 43, 46, 49, 52, 55, 60, 68, 72, 74, 78, 80, 90, 93, 99, 100, 104, 107, 109, 112, 121, 123, 133, 136, 138, 141, 142, 144, 147, 148, 150, 155, 159, 163, 167, 168, 169, 176, 179, 183, 185, 187, 188, 190, 192, 193, 195, 197, 199, 201, 206, 208, 210, 211, 213, 216, 220, 224, 225, 234, 235, 237
Ilie, 90
Inăș, preot, 59
Ineu, 48
Ioan, 48, 98
Ioan Radu, 154
Ioann Nicolae Alexandru Voevod (Nicolae Mavrocordat), 39
Ioan, evanghelist, 23, 29, 39, 42, 52, 55, 104, 107, 129, 133, 136, 138, 141, 145, 147, 188, 190, 192, 199, 210, 224
Ioan, protopop, 28
Ioane lui Andrei, 106
Ioan Gură de Aur, 144, 199
Ioan Scărarul, 235
Ioan Zugravul, 148
Ion, 48
Ion, preot, 59
Iordan, 125
Iosif, 39, 157
Iosif al II-lea, 111, 112
Iosif Monahul, 90, 141, 210, 224
Iovu, preot, 59
Irimie, preot, 19
Irodiada, 17
Isac, I., 230
Isac, Ioan, 228
Isaia, preot, 39
Is(ș)tvanovici, Mihai, 25, 26, 28, 33
Istoria pentru începutul românilor, 12, 171, 204
Italia, 228, 230
Ittu, Nicolae, 213
Ittu, Nicolae Ioan Mateiu, 213
Ittu, Nicolae Mateiu, 213
Ivan, Iorgu D., 20, 241
Ivașcovici, Procopiu, 154
- Î**
Împărțirea de grâu, 199
Îndreptarea legii, 10, 19, 20, 240, 241
- J**
Joja, 54
Joseff, Vasiliu, 232
Jurca, Dumitru, 128
Jurca, Georgie, 206
Jurca, Ioan, 128
Jurca, Nicolae, 128
Jurca, Salvina, 206
Jurj Ioan, 23
Jurju, 48
- K**
Kelemen, György, 31
Kir Ștefan, 19
- L**
Lavrintie, ieromonah, 74
Laza, D., 103
Laza, Zaharie, 114
Lazăr, 60, 68, 90, 91
Lăpuș, 131
Leheceni, 10, 19, 20
Leopold I, 25, 28
Leopold al II-lea, 121
Liturghie, 23, 39, 54, 64, 78, 151, 155, 197
Liturghier, 7, 154, 155
Luca, 23, 31
Luca, evanghelist, 23, 65, 103, 107, 128, 148, 187, 188
Ludișor, 54
Lugașul de Jos, 125, 126
Lunca, 153, 154
Lunca Hotar, 19
Lupu, 23

M

- Macavei, Sas Toma, 59
 Maer, G. Grigorie, 106, 109
 Maior, Petru, 12, 161, 165, 167, 168, 171, 173
 Makove, Pe(t)rus, 125
 Malta, 46, 49
 Mangia, Dimitrie, 185
 Mani, 70
 Maniu, 70
 Maramureș, 191, 242
 Marco, Ieremia, 70, 72
 Marcu, 35
 Marcu, evanghelist, 25, 103, 107, 148, 188
 Margine, 59
 Maria, 48, 54
 Maria Magdalena (Maria din Magdala), 138, 145, 190
 Maria Terezia, 19, 103, 106
 Marie, 90
 Marian, 16
 Marișcă, 90
 Mark, László, 111
 Marta, 154
 Matei, evanghelist, 23, 65, 103, 107, 128, 129, 148, 168, 188
 Matei Basarab, 19
 Matei, Dumitru, 232
 Mavrocordat, 40, 43, 46, 49, 51, 54, 55, 65, 82
 Mavrocordat, Ioan Nicolae Alexandru, 39, 42
 Mavrocordat, Constantin, 45, 46, 64, 65, 67, 80
 Mavrogheni, Nicolae, 64
 Mălinescu, Iordache, 204
 Mănăstirea Neamț, 14, 175, 178, 192, 199, 201, 234
 Mărcuș Petru, 39
 Mărie, 48, 114, 119
 Mățu Lazăr, 67
 Meșianu, Ioan, episcop, 67
 Mezei, Petre, 237
 Micu Klein, Samuil, 13, 14, 132, 169
 Miculaș, Gheorghe, 210
 Mihai, 10, 20
 Mihai, cantor, 45
 Mihai, preot, 19, 39, 68
 Mihaie, 117
 Mihail, arhanghel, 99, 202
 Mihail, paroh, 39
 Mihail, preot, 171
 Mihail, protoiereu, 176
 Mihalcea, 10, 20
 Mihoc, Blaga, 3, 4, 6, 7, 8, 13, 26, 29, 181, 241
 Mihoc, Ilie, 39
 Miklăuș, Atanasie, 70
 Minei, 45, 138, 141, 144
 Minunile Fecioarei Maria, 213
 Mitrofan, 20, 90, 138, 141, 144, 210, 224, Mitru, 48
 Moga, Ianos, 159
 Moga, Valeriu, 153
 Moga, Vasilie, 78
 Moise, 17, 138, 224
 Moiesc, Teodosie, 103
 Moldova, 9, 13, 17, 192
 Molitvelnic, 12, 33, 70, 72
 Molnar, Istvan, 133
 Morari, Simion, 133
 Morariu, Ioan, 197
 Morărescu, Georgiu M., 133
 Moș, Mihai, 54
 Moțiu, Aron (Aaron), 103
 Mucenicul Dimitrie, 16, 68, 133
 Munteanu, Aurel, 224, 225
 Munteanu, Constantin, 31
 Mustafa, 64
 Muș, Ileana, 74
 Muzeul Regional Crișana, 187, 229, 232
 Muzeul Regional Oradea, 204, 210, 220, 222
 Muzeul Țării Crișurilor, 3, 4, 7, 9, 13, 14

N

- Nagypataki, 23
 Nagy Szamoszközi, 59
 Nagyi Almașiu (Almașu Mare), 82
 Nan Hidișel (Hidișel de Dobrești), 74
 Nastasie, 90
 Nicola(e), 183
 Neculae, Marius, 218, 220, 222, 241
 Negrău, Ion, 48

- Nemeş, episcop, 78
 Neramza, 10, 20
 Niceea, 20, 106
 Nichita, György, cantor, 45
 Nichitie, 206
 Nicoară, 48
 Nicolae, 19, 43, 45, 99
 Nicolai, 54
 Nistor, Maria, 213
 Nistor, Petru, 213
 Nonu, Veronică, 90
 Noul Testament, 12, 31, 60, 68, 128, 129, 183, 190, 228, 230
 Novacovici, Ştefan, 123
- O**
- Oana, 98
 Ocoliş, 197
 Octoih, 7, 54, 87, 93, 210
 Olari, Toader, 22
 Olariu, Simion, 23
 Olaru, Toader, 23
 Oniţa, Ioan, 98
 Onaca, Ioan, 100
 Onaka, Janos, 99
 Oniţa, Vasilie, 131
 Onofrie, Georgiu, 96
 Onuţ(u), 114, 115
 Opriş, 19
 Oradea, 3, 4, 11, 19, 26, 155, 169, 187, 204, 210, 211, 218, 220, 222, 240, 241, 242
 Orologhion, 195
 Orosz, Dimitrie, 161
- P**
- Palestina, 54
 Pantea, Aurel, 59
 Pantea, Moisiu, 99
 Pantea Nicolae, cantor, 59, 99, 100
 Pantea, Sever, 99
 Pap, Ioan, preot, 42
 Papp, Ioan, 19
 Papp Ioannes, 165
 Papp, Sigmond, 165
 Paraschiva, 117
 Paşca, Laurenţiu, 171
 Paşcu, 45
 Pavlovici, Alexandru, 175
 Pavlovici, Nicolae, 201
 Păucenie, 25, 45, 48
 Penticostarion, 59
 Pentiss (Pantiş), Görgyi, 119
 Pesta, 138, 141, 144, 167, 171, 173, 210
 Petid, 59, 98, 99, 100
 Petriţă, 19
 Petre, 45, 48, 98
 Petrovan, Nicolae, 87
 Petrovici, Petru, 33
 Petru, 48, 114, 125, 126
 Petru Romanu, 154
 Petru Sibianul, 87
 Picleu, 111
 Piţigod, 131
 Piuariu Molnar, Ioan, 142
 Plopu, Lucreţia, 98
 Poemation, 10
 Poenaru, Daniela, 34, 36, 80, 83, 88, 148, 241
 Podeanu, Avram, 167
 Polizu, Anastasie Hagi Gheorghie, 195
 Polovraci, 64
 Polustav, 157, 159
 Pop, 125
 Pop, Gavril, 90
 Pop, Gheorghe, 131
 Pop, Ioan, 59
 Pop, Mihail, 12, 35
 Pop, Mitru, 98
 Pop, Nicolae, 119
 Pop, Petru, 111
 Pop, Simion, 23
 Popa, A., 154
 Popa, Atanasie, 153, 241
 Popa, Avram, 19, 20
 Popa, Dumitru, 232
 Popa, Ioan, 99, 165, 213
 Popa, Ioana, 213
 Popa, Ioane, 60
 Popa, Iosif, 60, 98, 99
 Popa, Petru, 33, 48, 98

Popa, Vasile, 39
 Popa, Vasilie, 197
 Popdan, Maria, 187
 Popescu, I., 195
 Popovici, 126, 165
 Popovici, Costan, 98, 99
 Popovici, Dimitrie, 98, 99
 Popovici, Filimon, 22
 Popovici, Gavril, 114, 115
 Popovici, Gheorghie, 99
 Popovici, Gligorie (Grigorie), 125, 126
 Popovici, Ioan Nicolae, 59
 Popovici, Ioan, 114, 115
 Popovici, Ioann, 87
 Popovici, Janos, 87
 Popovici, Constantin Mihai, 96
 Popovici, Nicolae, 103, 119
 Popovici, Nistor, 99
 Popovici, Pavel, 60
 Popovici, Petru, 78, 99, 106, 126
 Popovici, Sânt, 103
 Popovici, Teodor, 87
 Popovici, Vasile, 78
 Popovici, Vasilie, 114
 Popoviciu, 126
 Popoviciu, Leonthin, 19
 Popoviciu, Moise, 19, 67, 68, 99, 153
 Popoviciu, Moisiu, 99
 Popoviciu, Vasiliu, 87
 Popovics, Ioannes, 87
 Popovits, Ioan, 31
 Popovits, Ioannes, 87
 Popovits, János, 87
 Popovits, Saul, 31
 Popovits, Simion, 23
 Poptămaș, Dimitrie, 242
 Popu, Ioanu, 208
 Popu, Lazăr, 98
 Poteu, Ioan, 35
 Pravilă, 10, 19, 20, 241
 Predici, 13
 Propovedanie, 114
 Psaltire, 62, 80, 82, 96, 121, 125, 126, 185, 215, 234
 Puric, Ille, 197

Putifar, 68
 Putnic, Ioan, 115
 Putnic, Iosif, 114

Q

R

Racoviță, Constantin Mihail, 93
 Racoviță, Constantin, 74, 94
 Racoviță, Mihail, 59
 Racz, 106
 Radovici, Gheorghie, 35
 Radul, Nicolae, 28
 Rafail Ieromonah, 213
 Raiacici, Iosif, 210
 Raveica, 119
 Rădești, 232
 Rădulescu, Andrei, 241
 Râmnic, 33, 64, 74, 85, 90, 96, 138, 145
 Râpă-Buicliu, Dan, 88, 242
 Reus, Traian, 234
 Rieni, 67
 Riță, 54
 Roman-Negoi, Ana Maria, 218, 222, 242
 Rosia (Rusia), 201
 Roșcan, Iuliu, 197
 Roșescu, Nicolau, 197
 Roșiu, Ioann, 192
 Roșu, Titus Livius, 11, 242
 Rugea, George, 10, 16
 Rus, Petre, 78
 Rusalii, 31, 99, 163, 167
 Rusia, 99, 175, 183, 202
 Ruszu, Vaszalica, 96

S

Sabo, Alexandru, 67
 Sad, 115, 169
 Salay, 157
 Salomeea, 141
 Samoilă, 48
 Samuil, 234
 Sandul tipograful, 106
 Sas Lona, 90
 Satu(l) Barbă, 114, 115

- Săcădat, 163
 Sălnița, 131
 Sânpetru, 131
 Sânzâiene, 153
 Secu, 175, 178, 201
 Seghiște (Sieghiște), 67, 99
 Seliște (Săliște de Vașcău), 153
 Seremi, Gheorghe, 11
 Sfânta Ecaterina, 68
 Sfânta Maria, 16, 17, 22, 25, 28, 36, 39, 40, 42, 46, 49, 52, 55, 65, 68, 70, 74, 85, 90, 96, 100, 106, 109, 111, 117, 128, 138, 139, 141, 142, 144, 145, 157, 175, 178, 179, 187, 188, 190, 192, 193, 195, 206, 208, 210, 213, 215
 Sfânta Samarineancă, 59, 60
 Sfânta Sava, 235
 Sfânta Troiță (Treime), 68, 87, 144, 210
 Sfântul Andrei, 39, 82
 Sfântul Antonie Cuviosul, 235
 Sfântul Cosma, 90, 141, 210
 Sfântul Dimitrie, 68, 133
 Sfântul Gheorghe, 202
 Sfântul Gherasim, 234
 Sfântul Grigorie, 42, 55, 68, 235
 Sfântul Ioan, 16, 17, 22, 28, 39, 43, 52, 55, 65, 85, 91, 100, 104, 106, 111, 128, 138, 141, 144, 145, 147, 188, 190, 192, 199, 210, 224
 Sfântul Ioan cel Nou, 17
 Sfântul Iosif, 16, 17, 46, 49, 139
 Sfântului „Nichitiei”, 206
 Sfântul Nicolae, 19, 46, 49, 52, 65, 68, 90, 100, 138, 144, 202, 210, 224, 232, 235
 Sfântul Pavel, 168
 Sfântul Petru, 17, 68, 107, 187
 Sfântul Sava, 235
 Sfântul Spiridon, 235
 Sfântul Ștefan, 235
 Sfântul Vasile, 197
 Sfântul Vasilie cel Mare, 39, 42, 43, 54, 55, 78, 133, 150, 151, 153, 155, 235
 Sferle, Ioan, 98, 99
 Shimonahul Isaia, 199, 201
 Sibiu, 88, 197, 206, 215, 224, 228, 230, 232, 241
 Silaghi, Nicolae, paroh, 96
 Sima, Nicolae, 215
 Simedrea, Simon, 103
 Simeon, 17
 Simeon, Marcu, 82
 Simeon Stălpnicul, 107, 136, 188
 Simion, 39, 48
 Simul, 48
 Simionescu, Dan, 17, 240
 Socaci, 187
 Socal, 78
 Sofia, 154
 Sofie, 114
 Sofronie, 188, 234
 Sofronie Patriarhul, 104
 Spurcani, 12, 45, 114
 Stan, Ion, 90
 Stan, Ioszeif, 90
 Stan, Liviu, 20, 242
 Stănilă, 10, 19
 Stăteșan, 109
 Strastnic, 67, 76,
 Stratimirovici, Ștefan, 141, 142, 144
 Sturz, Gheorghe, 59
 Sturdza, Ion Sandu, 192, 193
 Sturzo, 59
 Suceava, 201, 234, 241
 Sueu, Petru, 59
 Szent Lázár, 161
 Szilagyi, 96
Ș
 Șaguna, Andrei, 224, 228, 230
 Șerbu, Pavel, 67
 Șimleu, 78
 Șinca, 218
 Șincai, Gheorghe, 12, 218, 220, 222, 241, 242
 Ștef, Ioan, 11
 Ștefan, mitropolit, 19, 48, 51
 Ștei, 10, 153
 Ștrempele, Gabriel, 208
 Șumugiu, 12, 35
 Șușturogi, 12, 31

T

Talpe, 192
 Talpi, Lupa, 175
 Tancoș, 12
 Tankos, Demeter, 31
 Tankos, Valer, 31
 Tankoș, Victor, 31
 Tănăsescu, Octavian, 99
 Tărău, Teodor, 163
 Tărian, 183
 Tășnad, 111
 Târgoviște, 7, 19, 20, 34, 241, 242
 Teaha, Teodor, 153
 Telepteanu, Teodora, 208
 Tempelean, Cornel, 99
 Teodor Studitul, 90, 138, 141, 144, 224, 234
 Teodosie, mitropolit, 22, 31, 33
 Teodosie Monahul, 235
 Teofan Monahul, 90, 104, 141, 144, 210
 Teofil, 114
 Teofilact, ieromonah, 234
 Teologia morală, 12
 Teotoche, Nichifor, 224
 Themis, 171
 Thomas a Kempis, 169
 Tilișca, 232
 Timișoara, 9, 17, 136, 240, 241
 Timofte, 19
 Timotei, 168
 Tinăud, 133, 242
 Toader, 59
 Toader, preot, 93
 Todan, Georgiu, 153
 Todor, 35
 Todore, Máray, 23
 Todoruțiu, Teodora, 208
 Toma, 48
 Toma, Ioan, 215
 Toma, Moisi, 215
 Toma, Moisi M., 215
 Toma, Nicolae, 215
 Toma, Sabina, 215
 Tomescu, Constantin N., 200, 242
 Tonca, 12
 Tonca, Demeter, 31

Tonca, Dimitrie, 31
 Topa, 10, 23
 Tonț, Mitru, 48
 Transilvania, 9, 10, 11, 240
 Trifan, I., 48
 Trifan, Flore, 12, 48
 Triodion, 67, 90, 103
 Tripe, Moisiu, 98, 99
 Tripe, Teodor, 98
 Tudură, Petru Pașcu, 23
 Tule, Moisiu, 99
 Tusop, Ana, 125
 Tuț, Gheorghie, 128
 Tyodore, 51

Ț

Țara Ardealului, 87, 109
 Țara Bihorului, 9, 17, 26, 29, 136, 241,
 Țara Crișurilor, 9
 Țarigrad, 153
 Țările Române, 7, 9, 10, 183

U

Ungaria, 161, 163, 165, 167, 171, 173, 185,
 204
 Ungrovlahia, 19, 22, 25, 28, 59, 67, 94, 195,
 199
 Ungureni, 106

V

Vad, 103, 208
 Vale, 213
 Valea Lungă, 103
 Valea Mare, 10, 22, 23
 Valea Neagră de Jos, 67
 Vancu, Ioan, 100
 Varlam (Varlaam), 7, 16, 240, 241
 Varmeghia Chioarului, 131
 Vasalie, 48
 Vașcău, 11, 153
 Văcărești, 54
 Văleni, 167
 Vârșeț, 87
 Vechiul Testament, 128, 129, 229, 234,
 Velența, 11, 171

Vereș, Ioanes, 165
Vereșiu, N., 197
Vhekhereskul, D.I., 11
Vidican, Mitru, 98
Vidican, Terențiu, 153
Vlad, Vasilie, 171
Vlahia, 175
Vlaste, Dimitrie, 39
Voiața, 103
Vorța, 93
Vulcan, Samuil, 171

W**X****Y****Z**

Zaharia, 17
Zevedei, 141
Zgylaltz, Peter, 109
Zlatoust, Ioan, 39, 42, 54, 55, 90, 133, 138,
141, 150, 151, 153, 155, 210, 224,
Zsurea, Dumitru, 169
Zsurea, Ioan D., 169

